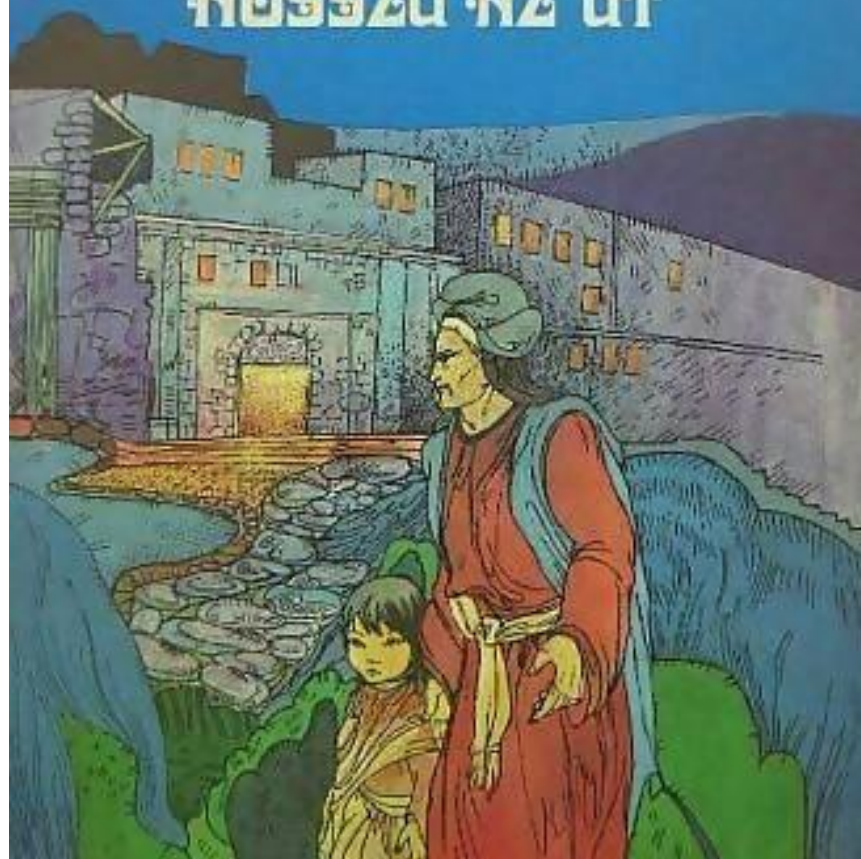
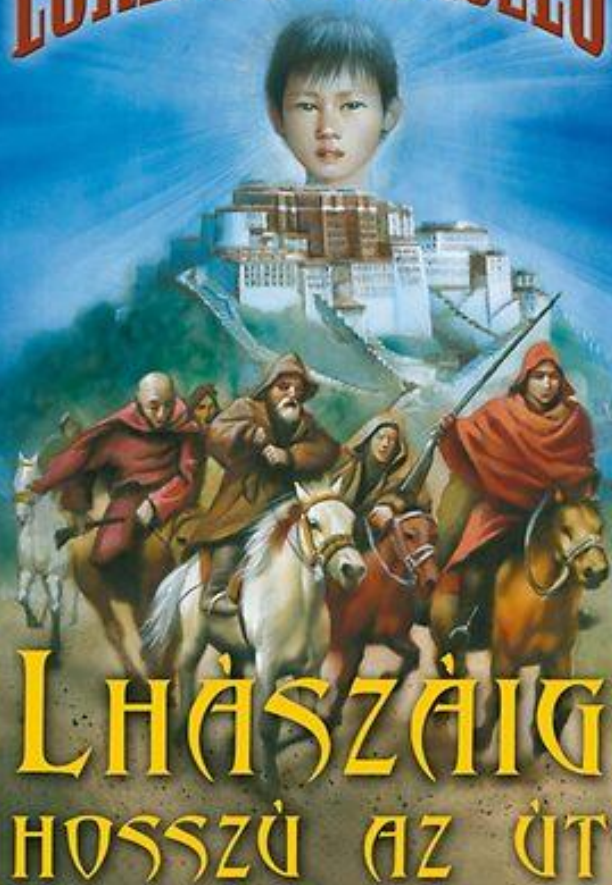

LŐRINCZ L. LÁSZLÓ

LHÁSZÁIG HOSSZÚ AZ ÚT

LŐRINCZ I. LÁSZLÓ

LHÁSZÁIG
HOSSZÚ AZ ÚT

LŐRINCZ L. LÁSZLÓ

Lhászaiig hosszú az út

1986

A gleccseroroszlán

Az újévet követő napokban téldémon katonái lecsaptak Lhászára. Még a legöregebb szerzetesek sem emlékeztek rá, hogy valaha is ilyen hideg lett volna közvetlenül újév után. A hegyekre kapaszkodó gleccserek fehér oldalain vakító napfény csillogott; a hegyóriások csúcsai közt szürke felhőpamacsok lebegtek, a fenekéig befagyott folyó jegén nyugatról érkezett nomádok noszogatták ide-oda csúszkáló jakjaikat.

A fiatal szerzetes fázósan burkolódzott béleletlen kaftánjába, és tűnődve merengett a szájából kiáramló apró leheletfelhőkre; a pára rövid szárnyalás után zúzmarává kristályosulva pergett le csizmája orra elé. Valahol a messzeségben kutyaugatás neszezett, s ide, a hegyoldalba is felhallatszott a paták kopogása, amint a jakok odalent igyekeztek megvetni lábukat a jégpáncélon.

A gleccserről visszaverődő fénysugarak rávetültek a kolostor tetejére, s megcsillogtatták a sűrűn rakott aranydíszeket. Az imazászlók csüggedten lógtak a gyöngye szélben, s a tetők alá erősített csengettyűk hangja is alig-alig csendült. Mintha téldémon végérvényesen legyőzte volna Őszentsége városát.

A szerzetes megpróbálta elképzelni, hogy mi történhet most odabenn, a palotában.

Őszentsége lakóhelye és a tibeti állam központja, a Potala palotája gőgösen uralkodott a város fölött; mintha csak az istenek érdekelnék, a halandók alig. Pedig most alighanem nagyon is emberi dolgok történnek odabenn.

A szerzetes megrázta a fejét, és igyekezett elhessegetni magától szentségtelen gondolatait. A Potala szent, a Potala örök, a Potala tudja, mit csinál. Ő pedig, Melong, Buddha felszentelt papja köteles alávetnie magát a palota törvényeinek.

Óvatosan leereszkedett a hegyoldalra. A léptei nyomán legördülő kavicsok és göröngyök fémes zajjal pendültek a fagyott földön; Melong tudta, hogy ez erős lehűlést jelez.

Mire elérte a legszélső sátrakat, a gleccsereken pirosra váltottak a sárga sugarak, s a bágyadt, sárga napkorong is vörösbe fordulva keresett fészket magának az óriások közt. Az égig érő szirtek birodalmából még dermesztőbb

léghullámok törtek a mozdulatlanul lapuló városra, mintha egyenest a legalsó hidegpokolból lehelték volna ki őket a haragos istenek.

Amikor a sárból és kőből tapasztott kalyiba mellé ért, már fogvacogtató léghullámok özönlötték körül. Nem irigyelte azokat, akiknek a szabadban kell majd tölteniük az éjszakát.

A szerzetes benyitott; Pema, a szállásadója illedelmesen felállt a vacsora mellől. Az ajtón át farkasordító hideg szökött be a kis szobába, a meleg pedig kékes gőzfelhőkben gomolyogva illant ki a szabadba.

A szerzetes illendően meghajolt. Pema felesége, Gagza átnyalábolta a gyermeket, aki avas vaját nyalogatott az alacsony asztal sarkán, s intett Melongnak, hogy helyezze magát kényelembe. A szerzetes azonban nem vetette le csizmáit, csak kinyújtotta a lábát, s lehunyttal szemmel szagolgatta a párolgó teát, amelyet az asszony tett eléje. Arca komor maradt, mintha a kinti zimankó ráfagyasztotta volna nyugtalan gondolatait.

– Még az öregapám se látott ilyet – suttozta az asszony, s a szerzetes keze ügyébe helyezte az edényt –, mintha csak most fordultunk volna a télbe. Ki hallott olyat, hogy még újév után is ilyen harapós maradjon az idő?!

A szerzetes nem szólt semmit, csak óvatosan kezébe vette a fületlen csészét, s előbb megmelengette elgémberedett ujjait. Csak amikor már érezte, hogy biztosan ül a tenyerében, akkor emelte a szájához, s áhítattal szűröcsölt a tápláló nedüből. Kellemesen elszongította, amint a meleg folyadék végigszaladt a nyelőcsövén, s az avas faggyú kesernyés íze jólesően csiklandozta a torkát.

Pema elégedetten bólintott, amikor látta, hogy a szerzetes szíve-lelke belemelegszik az italba, s hogy fiatal, de gondokkal barázdált homlokán megjelennek az első verejtékcseppek. Most már tudta, hogy érdemes puhatolódznia, s választ is kap majd kíváncsi kérdéseire.

– Hol töltötted a délutánt, testvérem? – érdeklődött nyájasan, amikor maga is felhajtotta az utolsó cseppeket. Koppanva letette csészéjét az asztalra, s várakozó tekintettel a szerzetesre nézett.

Melong még melengette egy darabig az ujjait, aztán egyetlen hajtásra kiitta ő is a maradékot, majd két karját lassan összefonta a mellén. Tudta, hogy szállásadója előtt nyugodtan beszélhet, hiszen Sigacében ezért adták meg neki Pema templomszolga címét.

– Biztosabban érezheted magadat Pema kalyibájában, mintha a kolostorban vagy a palotában szállnál meg – javasolták bólogatva. S ő nem is bánta, hogy itt kényelmetlenebbül kell élnie, mintha valamelyik láma díszes sátrában vendégeskednék. Így legalább megőrizheti magának komor gondolatait, s a reggeltől estig tartó szertartásokon való részvétellel sem kell fárasztania magát.

Néhányszor elimádkozza az olvasóját, és kész.

Pema felesége szerényen hátrébb telepedett le; remélte, hogy komolyabbra fordul a beszélgetés, ezért gyermekét eltüntette a báránybőrök alatt. Ő maga igyekezett olyan kicsire összehúzni magát, amilyenre csak tudta, hogy ne zavarja a férfiak csendes társalgását.

– Fenn kószáltam a domboldalban – válaszolt a szerzetes bágyadtan; most tört rá a délutáni séta fáradtsága. – Még Sigacéban említették, hogy napsütésben csodaszépen csillognak a palota aranydíszei. Felkapaszkodtam hát, hogy megnézzem.

– S láttál-e valami rendkívülit?

– Semmit. Nekem a gleccserek jobban tetszenek.

– Hírt, azt nem hallottál? – kérdezte Pema árnyalatnyi türelmetlenséggel a hangjában.

A szerzetes megrázta a fejét.

– Nem találkoztam senkivel. A palota kapui zárva vannak, mint rendesen. Újabb nomádok érkeztek azonban nyugat felől. Láttam, amikor átkeltek a folyó jegén. Bizonyára itt vannak már a város szélén.

Pema gúnyosan elmosolyodott.

– Nomádok? Kíváncsi lennék, hogy hányan vannak köztük, akiknek sok ezer jakja legel odahaza a legelőkön! Most bezzeg özőnlenek, mint keselyűk a dögre. Egyszerre eszébe jutott mindnek, hogy nem halhat meg a lhászai zarándoklat nélkül. A palota meg makacsul bezárja a kapuit, és hallgat. Nem lesz ennek jó vége, én mondom!

– Te mikor mégy be a palotába? – kérdezte a szerzetes közömbösséget tettetve, pedig neki is a gyomrát csavargatta az izgalom. A tétlenség kikezdte az idegeit, s már nem üdítették fel a hosszú gyalogutak sem, amelyeket a városszéli dombok közt tett naponként. Tizennégyyszer kelt fel és nyugodott le a nap, amióta Lhászába rendelték, és még mindig nem történt semmi! Kénytelen Pema vendégszeretetét élvezni, és csak vár, vár.

Pema széttárta a karját.

– Honnan tudnám, testvérem? Amióta Őszentsége megbetegedett, bennünket kitiltottak. Csak a legközelebbi személyzet maradhatott a palotában. A templomokban meg azok a szerzetesek, akik nélkül tönkremenne minden. Meg azok, akik amúgy is benn laknak. Alighanem ők dolgoznak most helyettünk is. Nekünk, akik kívül lakunk, megparancsolták, hogy amíg nem üzennek értünk, ne merjünk a palotához közeledni. Ennek pedig már jó hónapja.

– Mi lesz ebből? – sóhajtott a szerzetes.

– Megvallom, testvérem, magam is nyugtalan vagyok – folytatta Pema. – Ki

tudhatja, mit hoz a jövő? Néhány napja már meg kellett volna kapnom a járandóságomat a palotától... Kölest, vajat, faggyút és rizst. De mióta a kapuk zárva vannak, sem mi nem mehetünk be, sem ők nem jönnek ki. Nekem pedig enni kell adnom az asszonynak és a gyermeknek. Hát ezért is aggódom, testvérem!

Melong bólított, mintha átérezné házigazdája gondjait. Lelkét azonban közönyösen hagyta mindez. Hiszen honnan tudhatná egy szerzetes, akinek nincs más családja, mint a tízezernyi isten és Buddha, hogy mit jelent egy kisgyermekről gondoskodni? Azért együttérzően bólított, hogy kifejezze: szánja házigazdáját súlyos helyzete miatt.

Pema újabb teát öntött magának, és eltöprengve forgatta csészéjét.

– Ezért is örültem, amikor megérkeztl. Reméltem, ha már így állnak a dolgok, hamarosan visszatér minden a rendes kerékvágásba, és én is megkapom a járandóságomat. S azóta sem történt semmi.

A szerzetes nem válaszolt. Mit is mondhatott volna? Azt nem teheti szóvá, ami a szívét nyomja. Vajon meg tud-e majd felelni a feladatnak, amit rá akarnak bízni? Egyáltalán és végül is megbízzák-e vele? Nem küldik-e vissza Sigacébe azzal, hogy semmi szükség reá?!

Akkor a házigazda minden kertelés nélkül nekiszégezte a kérdést:

– Melong testvérem, honnan tudod meg, hogy menned kell? – Majd vakmerő faggatódzásától elbátortalanodva egyre zavartabban forgatta a teásédényt.

A szerzetes annyira fásult volt, hogy nem tartotta illetlenségnek Pema kotnyelességét. Az első napokban talán ingerülten visszautasította volna a templomszolga kíváncsiskodását, most azonban csak elcsigázottan biccentett.

– Üzenek értem. Azt mondták, hogy majd hívatnak, ha szükség lesz rám. Bizonyára üzennek hamarosan.

Pema darab ideig leste még, hátha végül is kibök valamit a szerzetes, de aztán maga is belátta, hogy nincs semmi értelme, hiszen Melong sem tudhat többet, mint ő maga. Legalábbis egyelőre nem.

Fölemelkedett, és a tűzhelyhez lépett, hogy újabb friss és forró teát öntsön magának és vendégének is, amikor messziről, talán valahonnan az óriási hegyeken túlról, tompa morgás kélt, s lassan betöltötte a környéket. A faggyúgyertyának idegesen meglobbant a lángja, s a faajtó is megzörrent, mintha csak a kutya dőlt volna neki vakaródzva. Tompán szállt a furcsa hang a levegőben, mintha a hideg hátára kapaszkodva osont volna Lhasza felé.

Pema megtorpant, s a fejét oldalra fordítva fülelt az ajtó felé. Aztán visszatette a teáskannát a tűzhelyre, s két karját mellén összefonva meghajtotta magát a házioltár előtt. Az oltáron is meg-meglíbbent az olajmécesek fénye, s mintha a

bronzarcú istennő arcáról is lefagyott volna az örök mosoly.

A dübörgés egyre halkult, majd hirtelen magas üvöltésbe csapott át, mintha bős vadállat fenyegetné megriadt áldozatát. Hosszasan gurgulázott a rémítő zúgás, majd amilyen gyorsan keletkezett, olyan gyorsan el is halt.

A fiatal szerzetes eltátotta a száját, majd önkéntelenül is ugyanúgy tett, mint házigazdája. Meghajolt Tára istennő szobra előtt, s száján kiszakadtak az ősi szavak:

– Om mani padme hum! Lótuszvirág szülötte, könyörögj érettünk!

Amikor a moraj megszűnt, Pema felpattant, s rémülettől zihálva a szerzetesre meredt.

– Hallottad?

Melong lassan összeszedte magát. Lekapta melléhez szorított kezét, és igyekezett visszanyerni elvesztett nyugalmát.

– Hallottam – felelte, és látszólag nyugodtan intett.

– Mi volt ez?

Csak ekkor érzékelte, hogy didergés kúszik fel a hátgerincén, s borzongatja meg lábujjától a feje búbjáig. Maga sem tudta, vajon az ajtó hasadékain belopódzó szél vagy talán az ismeretlentől való félelem mar-e libabőrt a hátára. A háziasszony hallhatóan vacogott, a kisgyermek pedig halkán szífogott a báránybőrök alatt.

– Nagy baj lesz, nagy baj – motyogta Gagza, és ölébe vette kicsinyét. – Ha ordít, azt mondják, nagy baj szakad ránk. Jaj nekünk, nagy baj szakad ránk!

– De hát mi történt valójában? – fordult feszülten Pema felé a szerzetes. – Mi hozza, reánk a bajt?

Pemának még mindig reszketett a térde és a keze is, amikor a kanna után nyúlt, hogy újratöltse a csészéket. Mellé is csurgatta alaposan, de kisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy a földre csöpögött teával törődjék.

– Azt mondják, ha ordít, nagy baj szakad ránk. Szakasztott úgy, ahogy Gagza mondta. Csak ritkán ordít, de akkor aztán mindig meg is jön a baj!

– De hát... mi ordít, egyáltalán? – meredt rá Melong.

Pema összerázkódott, és szinte kelleetlenül ejtette ki száján a szavakat, mintha attól tartana, hogy az is meghallja, akitől reszket.

– Hát... hát, ő: a gleccseroroszlán!

– Gleccseroroszlán?

– Az hát... Őfelsége!

A fiatal szerzetes lázasan kutatott az emlékezetében, de hiába, nem bukkant fel semmi erre vonatkozó. Hiába volt Buddha tanának messze földön híres ismerője, erről még nem hallott semmit.

Pema lassan megnyugodott, és a gyerek szipogása is elcsitult a báránybőrök alatt.

– Mondják, hogy Indiában nevelkedtél... a nagy folyón túl – dűnnyögte a templomszolga, és még mindig az ajtó felé figyelt.

Mi köze ennek a gleccseroroszlánhoz? – akarta kérdezni a szerzetes, de aztán meggondolta magát. Végül is nem őrá tartozik, hogy a lhászaiak miben hisznek és miben nem.

– Ott – bólintott végül is, és ismét teája után nyúlt. Sejtette, hogy Pema úgyis elmond mindent, ami a szívét nyomja. Két hét alatt alaposan megismerte házigazdája természetét, és tudta, hogy csak azt fojtja magába, amit feltétlenül szükséges. A többit meg elfecsegi, mint a tavasszal ébredő hegyi patakok.

– Akkor nem csoda, hogy nem hallottál a gleccseroroszlánról – bólintott. – Pedig tudnod kéne róla! – s a hangjában mintha szemrehányás bujkált volna.

A szerzetes ráhagyta.

– Az a hír járja mindenfelé, de leginkább az öregek rebesgetik a falvakban meg a nomád szállásterületeken, hogy ez az oroszlán Padmaszambhava maga. Annak idején bezárták a lelkét egy gleccserbe, mélyen a jég alá. Azt is mesélik, hogy a nagy varázsló előbb oroszlánná változott, és most ez üvölt dühében. Ha valami nagy-nagy szerencsétlenség fenyegeti Tibet népét, megmozdul jégsírjában, és feszegetni kezdi a gleccser tetejét. A jég meg dübörög és durrog, mint amikor néha megindulnak a hegyek. Vagy amikor megreped a pusztán a föld, és csak úgy hajladoznak még a legmagasabb szirtfokok is a legelők szélén.

Melong előbb mosolyogva, majd egyre nagyobb érdeklődéssel hallgatta Pema szavait. Aztán nem állhatta meg, hogy közbe ne vágjon.

– Padmaszambhava? Tudod-e te, Pema, hogy ki volt Padmaszambhava?

– Tudom hát – morogta a templomszolga –, hiszen a láma testvérek megtanítottak rá. Nagy szent és nagy varázsló. Láttam olyan képet is, amelyiken úgy ordít, mintha oroszlán lenne. Legalábbis így festették a régi mesterek. Ők tudták, hogy miért.

– Padmaszambhava hozta Buddha vallását Tibetbe – magyarázta a szerzetes. – Csak hát az a vallás nem olyan volt, mint a mostani. Akkor még a szerzetesek piros süvegben jártak, és nem sárgában, mint mi. Úgy is hívták őket, hogy piros süveges testvérek. A régi írások szerint inkább voltak varázslók, mint Buddha papjai. Kolostoraikban titokzatos szertartásokat tartottak, és én magam is olvastam olyan könyvet, amelyben a piros süveges lámák leírták, hogyan idézték meg a halottak szellemeit.

– Jaj! – rázkódott össze Pema, és az asszony is nagyot csuklott a félelemtől a kalyiba láthatatlan sarkában.

– Aztán egyre kevesebbet törődtek a Szent Tannal, Buddha vallásával. Varázsolnak, és leginkább pénzre meg jólétre törekedtek. S míg a szegények éheztek, a piros süveges testvérek egyre gazdagodtak. Persze Padmaszambhava ekkor már régen halott volt. Aztán Congkápa testvér véget vetett az egésznek. A szerzetesek sárga süveget öltöttek, szegénységet fogadtak, a piros süvegeseket meg kiűzték a feneketlen erdők mélyére, hogy folytassák csak ott a varázslataikat. Hát így esett.

Pema felhúzta a vállát.

– Azért még Padmaszambhava oroszláná változhatott, nem?

Melong már éppen válaszolni akart, amikor ismét felhangzott a mélyről jövő morgás; mintha egész Lhászát megrázták volna a hegyek démonai. A vályogviskó teteje megzördült, s rémült kiáltozás szűrődött be az utcáról az ajtó repedésein keresztül. Melong az ajtóhoz ugrott, és nem törődve a beáramló hideggel, sarkig tárta.

Közvetlenül a nyitott ajtó előtt, szinte a küszöbön, ismeretlen férfi térdelt, arccal a város széléig húzódó gleccsernek, karját az óriási hegyek csúcsai felé tárta, és vacogó fogakkal egyre csak ezt ismételte:

– Kegyelmezz, Padmaszambhava! Kegyelmezz, gleccseroroslán!

Közben a sötétből innen is, onnan is futó léptek dobogása hallatszott, s a szünet nélküli morajlásban baljóslatúan csengett az imádság: „Lótuszvirág szülötte, könyörögj érettünk! Irgalmazz, Padmaszambhava!”

Aztán egyszerre csak furcsa, az eddiginél is csípősebb és metszőbb szél támadt; kiszakította az ajtót Melong kezéből, és bevágta mögötte. A szerzetes érezte, hogy a korábbi félelem ismét felkúszik a hátán, s foga is összekoccan.

Mi lehet ez a szünni nem akaró morajlás? – töprengett, miközben a falhoz húzódott, hogy az utcán rohanók el ne sodorják. – Földrengés? Vagy megcsúszott a gleccser? Hiszen gyermekkorában számtalanszor hallotta a Kék-tó mellett – amelyet az ott lakó mongolok Kuku-nórnak hívnak –, hogy kemény hidegben végigreped a jég, és akkorát szól, mint a mennydörgés. Arról azonban soha nem hallott, hogy a gleccsert is rianás hasíthatja.

Pema, úgy látszik, nem mert kimerészkedni az ajtón, ezért Melong továbbra is nekidöntötte a hátát, és belefúrta tekintetét a sötétségbe. Arrafelé kémlelt, amerre a gleccsert sejtette, a mindent beborító sötétség azonban féltékenyen őrizte titkát. Az eget fekete felhők takarták, s csak néhány szempillantásra bukkant elő a hold sápadt arca, hogy aztán újra maga elé vonja gomolygó fátyolát.

Észre sem vette, amikor az ismeretlen szerzetes felbukkant mellette. Egyre fázósabban támaszkodott az ajtónak, mert a morgás közben élesebbé vált, s végül szinte vonításba csapott át. Az utcákon száguldó szél ismét fölerősödött, s

jégszilánkokat vágott a szerzetes arcába. Melong szeme elé kapta a kezét, ezért nem látta meg a szerzetest.

Amikor a mély hang megszólalt mellette, a térdepelve imádkozó férfi már nem volt sehol, s az üvöltés is elhalt, mintha a haldokló, megsebzett állat kilehelte volna a lelkét.

– Most üvölt másodszor – mondta mellette a hang, s amikor Melong felpillantott, tekintete szőrmesapkás, báránybekecses férfira esett. A rövid bekecs alól kilógó hosszú palást vörös színe arról tanúskodott, hogy gazdája Buddha tanának felszentelt papja.

– Még soha nem hallottam, hogy egymás után kétszer üvöltött volna – folytatta az ismeretlen, és Melongra nézett. – Őfelsége életében bizonyosan nem, de még az apjában sem. Lenne nyoma az írásokban. Ha harmadszor üvölt, veszélybe kerül az ország. Legalábbis így mondják.

Melong gondosabban szemügyre vette a szerzetest. Zengő, nyugodt hangon beszélt, szavaiban nem vibrált félelem, mintha hidegen hagyta volna az oroszlán ordítása.

– A gleccser bömböl? – kérdezte tisztelettel Melong. – Talán a gleccser csúszott meg, s ezzel az egész várost fenyegeti?

– A gleccseroroslán! – felelte nyomatékkal a szerzetes. – Az istenek és a régi szentek jég alá zárták Padmaszambhavát, de ő nem haragszik érte. Oroszlánná változott, és ha érzi, hogy veszély fenyegeti hazáját, feszít egyet a jégpáncélon, és kiereszti a hangját. Így kell ennek lennie!

Melongnak már-már a nyelvére ugrott a kérdés, hogy az ismeretlen szerzetes valóban hiszi-e, amit mond, de aztán fékezte magát. Tibet nem India, itt még az istenek uralkodnak az emberek legrejtettebb gondolatain is. Mire menne vele, ha eretnek hírébe keverné magát?

A jövevény azonban mintha olvasott volna Melong gondolataiban.

– Nem az a fontos, hogy ki ordít, hanem az, hogy mit. Akár Padmaszambhava, akár más. Érted-e, testvérem?

– Hát, nem egészen – ismerte be Melong.

– Majd megérted – bólogatott a szerzetes, aztán hunyorogva a másik szemébe nézett. – Melong testvérem?

A fiatalember érezte, hogy ismét végigfut a hátán a hideg, mint amikor az oroszlán hangját hallgatta.

– Az vagyok – nyögte ki végül.

– Érted jöttem – mondta az ismeretlen, majd a homályba vesző utca túlsó vége felé mutatott. – Arra megyünk... maradj szorosan a nyomomban, nehogy eltévedj!

Melong testén egyszeriben forróság ömlött végig, egy csapásra messzire úzva a hideg verte libabőröket. Végre! Nemhiába várakozott hát tizennégy hosszú napon át!

– A palotába? – suttogta aztán szinte nyögve, de azonnal meg is bánta, hogy szószátyársággal zavarta meg kísérője némaságát. Le is hajtotta a fejét, hogy érzékeltesse, nem vár választ kérdésére.

A mély hangún azonban nem látszott, hogy neheztelne. Melongba karolt, hogy átségtse az utcákon keresztül-kasul húzódó árkokon és itt-ott felbukkanó fedetlen gödrökön.

– Öszentsége a mai délutánon eltávolította nemes lelkét a testéből, hogy új testet keressen magának. Nagy változások következnek, mert Öszentsége meghalt.

– Ezért üvöltött hát a gleccseroroszlán! – döbrent meg Melong olyannyira, hogy meg is torpant, megállásra kényszerítve a karját markoló szerzetest.

– Hát mi másért? – mondta az, és gyengéd erőszakkal maga után húzta a fiatalembert. – Reád még alighanem nagy feladat vár. Gyere hát, testvérem, ne tétovázz! Rajtad is áll majd, hogy soha ne üvöltsön egymás után háromszor a gleccseroroszlán!

Melong úgy érezte, mintha egyenesen a legmagasabb csúcsok közé emelkednének, az istenek birodalmába. Ki tudja, hányadik lépcsőfokot mászta már meg az előtte kapaszkodó szerzetes mögött. Társán látszott, hogy jó néhányszor fölhágtott már a hosszú és meredek úton, és tud gazdálkodni az erejével. Olyan megfontoltan, de lendületesen lépegetett, mint India őserdeiben az elefántok. S Melongnak, amikor már úgy érezte, hogy kiszakad a tüdeje, az elhagyott, távoli tájra szálltak vissza a gondolatai, ahol mindig meleg van, s ahol bozótosok peremén csíkos pofájú tigrisek leskelődnek a gyanútlanul kapálgató asszonyokra.

Egyszerre aztán ott magasodott előttük a Potala kapuja. Ki tudhatta volna megmondani, hogy melyik a számtalan közül? S alattuk, a mélyben és a messzeségben, csöndben, de nyugtalanul pihent a főváros, Lhásza, az istenek földje.

A szerzetes megemelte a kiálló hatalmas rézkarikát, és visszajejtette a díszes veretű lemezre. Tompa kongás hallatszott, amelyet azonnal el is kapott és magával ragadott a szél. Talán meg sem állt a gleccserig, amelyben a varázsló Padmaszambhava nyugtalanul forgolódott ezen az éjszakán.

A kitáruló kapu azonban azt is tudatta Melonggal, hogy nemcsak Lhásza lakói töltik álmatlanul a nyugtalan órákat, hanem a palota szerzetesei is. Az ajtó mögött

feltáruló hosszú udvart ide-oda futkosó testvérek töltötték meg, valahonnan messziről gyászszertartás lármája hallatszott: csilingeltek a csengettyűk, dobok fenyegető hangja puffant, a szent szövegek kántálása úgy verte az éjszakát, mint szapora eső a pagodatetőket.

A mély hangú szerzetes áttülekedett a rohangászokon és csoportokban álldogálókon; nem éppen gyengéd mozdulatokkal tört utat a nyüzsgők közt. Azok azonban ügyet sem vetettek rájuk, izgatottan tárgyalták az elmúlt órák eseményeit. Melong látta rajtuk, hogy javarészt szolgák, olyanok, mint Pema, akiknek az a dolguk, hogy rendben tartásák a lakószobákat, a templomtermeket, friss vizet és gabonaszemeket tegyenek az oltárokra, olajat töltsenek a mécsesekbe.

Aztán újabb kapuk, újabb udvarok és újabb folyosók következtek. Melong lassan úgy érezte, mintha egész életében mást sem tett volna, csak ismeretlen szerzetestársát követte volna kapuk, udvarok és folyosók hosszú során át. S amikor már végre beletörődött a változtathatatlanba, s belenyugodott, hogy ezután már így is lesz mindig, az idők végtelenségéig vagy legalábbis addig, amíg fáradt lelke ki nem szakad a világforgásból, s el nem nyeri méltó jutalmát az istenek közt, kitérült egy újabb ajtó. Úgy rémlett végre, hogy ez lesz az utolsó.

Alacsony mennyezetű, keskeny szobában találta magát, amelyet falra függesztett olajmécses halvány fénye világított meg. Középen kurta lábú asztal állt, mellette hasonlóképpen alacsony kerevet. A szobának nem volt ablaka, csak a tulsó végén lengett egy félig nyitott ajtó faragott faszárnya, mintha csak néhány pillanattal azelőtt távozott volna valaki.

A kíséző levette prémsapkáját, és megtörölgette gyöngyöző homlokát. Melongnak is csípte a szemét az izzadság, de gondolni sem mert rá, hogy lekapja fejfödőjét.

Ekkor a szomszédos helyiségbe vezető ajtó szárnya megbillent, s előbb egy öreg, összeaszott kéz jelent meg a nyílásban, majd mögötte kicsiny, kerek fejű, majomképzű szerzetes. Melongnak már az első pillanatban feltűnt, hogy az aszott, ráncos arcból élő ellentétéként milyen fiatalosan, fürgén csillog az öreg szeme. Érezte, hogy ez az átható pillantás végigfut rajta tetőtől talpig, vizsgáztatja, kifaggatja, s megpróbálja kideríteni, alkalmas-e nehéz feladatra is.

Melong levette szőrmesapkáját, és meggörnyedt a szerzetes előtt, aki lágy, könnyed mozdulattal viszonzta meghajlását. Ajkát mosolyra húzta, előcsillantva hófehér fogsorát. Aztán Melonghoz lépett, kezét a vállára tette, és furcsán világos szeme pillantását a fiatal szerzetesébe mélyesztette.

– Megjöttél hát – duruzsolta lágy, behízelt hangon, aztán karon fogta Melongot, és a kerevethöz vezette. – Ül le, testvérem. Tüstént hozzák a teát... –

Ezzel két tenyerét halkán összecsapta, de éppen csak annyira, hogy a másik szobában, az ajtó közelében hallani lehessen.

Még el sem halt a tapsintás a levegőben, amikor kitárult az átvezető ajtó, s Melongnál is fiatalabb, piros palástú szerzetes lépett a szobába, kezében teásköcsöggel és csészékkal. Udvarias mosollyal biccentett Melong felé, majd kitöltötte az italt, meghajolt és kihátrált a szobából.

A ráncos arcú szerzetes odatelepedett Melong mellé, és intett, hogy Melong kísérője üljön velük szembe. Rövid szünetektől eltekintve még mindig kitartóan vizsgálta a fiatalembert, mintha a lelke legmélyét fürkészné.

Amikor lenyelték az első néhány kortyot, az öreg letette csészéjét az asztalra, s mintha a megivott cseppekkel együtt a mosoly is eltűnt volna az arcáról.

– Te vagy hát az – jegyezte meg elgondolkozva. – Nem is tudnám hamarjában megmondani, mikor láttalak utoljára.

Melong összerezett, és önkéntelenül is felkapta a fejét. Nem emlékezett, hogy valaha is találkozott volna a ráncos arcú öreggel.

– Te persze nem emlékezhetsz reá – folytatta az öreg –, hiszen igen kicsiny voltál... de már akkor jól pörgött a nyelved!

Melong megbabonázva meredt a ráncos arcúra.

– Hát, hogy ne törd a fejed sokáig, Amnye vagyok. Maradj csak nyugodtan! – intett aztán árnyalatnyi türelmetlenséggel a hangjában, amikor észrevette, Melong fel akar ugrani, hogy a lábához vesse magát. – Neked csak Amnye testvér, még akkor is, ha Buddha őszentsége kegye első minisztert csinált belőlem. Buddha ismeri a lelkemet, és tudja, hogy sohasem vágytam semmiféle hatalomra.

Melong úgy érezte, hogy megfordul körülötte a világ. A híres Amnye rinpócse mellett ül, aki Őszentsége után a második ember a tibeti birodalomban! S még hogy régtől fogva ismeri...! Ki tud ezen eligazodni?

– Sikeresen befejezted tanulmányaidat India földjén? – kérdezte a ráncos arcú, és beleszürcsölt teájába.

– Jóvoltodból, Amnye testvér. Köszönet érte! – felelte Melong furcsa, reszelős hangon. A világért sem merte volna felemelni csészéjét, mert érezte, hogy nem tudná megfékezni keze remegését.

– Buddhát illeti a hála, fiam – dörmögte az öreg. – Azért küldtelek Indiába, hogy derék ember váljon belőled. Remélem, elértem a célokat. Mikor jártál utoljára Dzöngában?

Melong lassan magához tért kábulatából, és megrázta a fejét.

– Amióta elkerültem onnét, nem voltam ott. Csak a kolostorban hallottam róla, hogy ott születtem és ott éltek a szüleim is... addig, amíg meg nem haltak. Nincs nekem ott már keresnivalóm.

– És mit beszéltek a testvérek a kolostorban? Mármint a gyerekkorodról és a szüleidről? – kérdezte az öreg, és nehézkesen föltápászkodott a kerevetről. Tett néhány lassú, fáradt lépést, aztán nekitámaszkodott a falnak, és óvatosan egyengette rajta a hátát. Melongnak, aki orvosi tanulmányokat is folytatott, átvillant az agyán, hogy bizonyára köszvény kínozza Amnyét, de a kérdések elterelték róla a figyelmét.

– Valójában semmit – válaszolt az igazságnak megfelelően. – Nem szokás ott firtatni a régi életet. Az enyém is akkor kezdődött igazából, amikor beléptem a kolostor kapuján.

– És ez így is helyes – dünnyögte Amnye a falnál. – Aki a testvérek közé lép, feledkezzék meg a korábbi életéről! Te azonban más vagy – tette hozzá, és felemelte a mutatóujját. – Nem véletlenül kerültél Indiába, tudod-e?

Melongnak fogalma sem volt, hogy miért került Indiába. Hogy miért éppen ő. Megkapta a parancsot, és elment. Aztán visszatért, amikor üzentek érte. Igaz, hogy fájó szívvel, de az csak rá tartozik, meg talán Buddhára, ha ugyan törődik az olyasmivel, mint egy fiatal szerzetes lelke.

– Először is, figyelj rám, Melong! Valamit el kell mondanom, hogy még többet mondhassak. Figyelj, hogy ne kelljen sokat kérdezned!

Melong buzgón bólintott.

– Vagy húsz évvel ezelőtt történt – kezdte Amnye főminiszter –, ha jól emlékszem, a famajom évében. Akkora tél volt abban az évben, hogy még az idej sem hasonlítható hozzá. Hatalmas hó esett. A hágók járhatatlanokká váltak, a farkascordák meg még a falvakba is betörték, és kiragadták a csecsemőket az ágyból, anyjuk karjai közül. Akkor még nem voltam őszentsége első minisztere, de már részt vettem az államügyek intézésében. Ezen a télen Amdo egyik kolostorába szólított a kötelesség, ahonnan kellemetlen értesítést kaptunk. Valaki, a testvérek közül, följelentette a főlámát, hogy visszaél a hatalmával, kínozza a növendékeket, és elsikkasztja a Lhászának szánt adót. Tudom, nem valami nagy ügy, de akkor utána kellett nézni, Őfelsége nemrégén lépett a trónra, s elsőrendű feladatának tartotta, hogy megtisztítsa a kolostorokat a hatalmaskodó és kegyetlenkedő főlámáktól. Tehát Amdóba kellett utaznom, a szigorú tél ellenére.

Amnye főminiszter ellökte magát a faltól, és félíg csukott szemekkel sétálni kezdett, mintha csak kényszerítené régi emlékeit, hogy bújjanak elő rejtekhelyükről.

– Útközben szakadt ránk a nagy tél. Éppen csak hogy átvergődünk egy magas hágón, amikor dübörögni és durrogni kezdtek a gleccserek, s a magas csúcsok közül iszonyú erejű viharok csaptak le reánk. Tudtuk, ha nem találunk hamarosan falura vagy kolostorra, elveszünk. Élelmünk is fogytán volt, a hideg pedig

egyszerűen belénk fagyasztotta a lelket. Szerencsére nem sokkal ezután felbukkant előttünk Dzönga, az a falu, ahol születtem.

Melong visszafojtott lélegzettel hallgatta a láma szavait. Érezte, hogy a fátyol hamarosan olyan titokról lebben fel, amelyik mindig is ott lapult szíve mélyén érintetlenül, de ugyanakkor kínzón és követelődzve megfejtésre várt.

– A falucska lakói szívesen fogadtak bennünket, s megosztották velünk, amijük csak volt, pedig, mondhatom, nem bővelkedtek földi javakban. Én édesapád házába kerültem, akit Bánaknak hívtak. Alighanem arról a törzsről kapta a nevét, amelyből származott. Derék ember volt az apád, fiam... Anyád már akkor nem élt, a tél beállta előtt halt meg valami ismeretlen lázban. Testvéreid közül néhányat rokonok fogadtak örökbe, főleg a kisebbeket. A nagyobbak kolostorba mentek, és most szerzetesek. Majd később, ha elcsöndesül az idő, megtudhatod, merre vetődtek, és meglátogathatod őket, Melong testvérem. De térjünk vissza csak arra a télre! – s a főminiszter összeráncolta a szemöldökét, hogy egyetlen pontra irányítsa szétszóró gondolatait. – Nem tagadom, igencsak összemelegedtem az apáddal, pedig egy szerzetesnek nem illik világiakkal barátkoznia. Én már akkor sem adtam sokat az ilyesfajta beszédre, meg aztán: akár tetszett, akár nem, a tél közékük kényszerített. Szükség törvényt bont. Ott üldögéltünk hát apró vályogházákban, és vártuk, hogy megjöjjön a tavasz, és járhatóvá váljanak a hágók. S mit tagadjam, még arra is rákaptunk, hogy kínai játékokkal múlassuk az időt! Ezeket egy eléggé el nem ítéhető testvérünk hozta magával Kína földjéről, vakmelyik romlásunkra törő démon unszolására. Mi természetesen megszenteltük a mazsongot, mielőtt játszani kezdtünk volna vele.

Az öreg elmosolyodott, és furcsán mozgatta a kezét, mintha még most is érezné a csontlapok simaságát ujjai begyén.

– Te meg egyre ott sündörögtél körülöttünk; felkapaszkodtál az ölembe, és az olvasómat babrálgattad. Gyakran áttettelek vakmelyik testvér karjába, amikor éppen vesztésre álltam, és nem tagadom, nyugtalanított a dolog, te azonban visszamásztál hozzám, és csak nálam érezted jól magad... Aztán arra is emlékszem, hogy sokat beszélgettünk. Már akkor többet tudtál, mint a nálad sokkal idősebb gyerekek. S csodálatosan jól fogott az eszed. Amit egyszer elmondtam, azt többé nem felejtetted el. Alig két hét után fejezeteket tudtál kívülről a legnehezebb imádságoskönyvből, és ismerted valamennyi szentnek az életét. Már-már aggódtam, hogy nem árt-e agyadnak a túlságosan sok tudomány... Egyik este meg arra kért az apád, hogy adjak neked nevet. Persze addig is volt neved, csak hát azt szerette volna, hogy tőlem kapd, ha már annyira összebarátkoztunk... Előbb szabódtam, később aztán ráálltam. Miért is ne? Ha Buddha úgy akarja, még szerzetes is lehet belőled, gondoltam, és töprengeni

kezdtém, milyen név illenék tehozzád. Vannak szép és hosszú nevek, holt isteneké és élő isteneké, régen elhalt lámáké, és ki tudja, még kié. Sorra vettem valamennyit, de valahogy úgy éreztem, egyik sem illene hozzád. Hogy miért? Akkor sem tudtam, most sem tudom megmagyarázni. Aztán egyszer tünődés közben pillantásom ezüsttükörökre esett, amelyet mindig magamnál hordtam, s hirtelen megvilágosodott előttem minden. Hiszen olyan voltál, mint a tükör, amely visszaveri a fénysugarakat. Bármit hallottál tőlem, úgy mondtad vissza, hogy egyetlen szó sem hiányzott belőle. És nem is felejtetted el többé. Akkor aztán azt javasoltam édesapádnak, hogy hívjanak Melongnak, azaz tükörnek. Láttam rajta, hogy nem nagyon tetszik neki, bizonyára szebb és előkelőbb nevet várt tőlem, de aztán mégis belenyugodott. Ő maga is Melongnak szólított, és a többiek is. Ezt suttogetta azon a téli estén is, amikor leteperte a halál... Igen, fiam, őt is az a betegség gyűrte le, amelyik az édesanyádat, s amelyik egész télen ott ólálkodott körülöttünk, láthatatlanul. Eltemettük, és másnap már indultunk is tovább. Ott ültél előttem a jak hátán, az olvasómba kapaszkodtál, és potyogtak a könnyeid, így hagytuk el Dzönga faluját, Melong fiam.

A szerzetes újra a falnak támaszkodott, és fájdalmas arccal megropogtatta a derekát.

– Aztán kolostorba adtalak. Mi mást is tehettem volna veled? A szemem azonban rajtad tartottam, s amikor Őszentsége parancsára néhány fiatal növendéket Indiába küldtünk, én javasoltam, hogy légy te is köztük. Mert csupa-csupa jót hallottam rólad, Melong fiam. S nem is bántam meg, hogy taníttattalak. Olyan emberre van most szükségem, akiben ugyanúgy megbízhatok, mint önmagamban. Aki végrehajtja azt a nehéz feladatot, amelytől talán Tibet egész jövője függ. Mert most nehéz idöket élünk, fiam. Azért hívattalak, hogy megkérdezzem, vállalod-e azt, amivel megbízlak, akár az életed árán is. Válaszolj, fiam!

Melong felállt, két kezét a mellére tette, és mélyen meghajolt.

– Mindenre kész vagyok, rinpócse... Ha kell, meghalok. Csak arra kérek, tudasd velem, mi a kötelességem.

– Őszentsége ma délután meghalt. Lelke kiszállt a testéből, és új testbe költözött. Olyan fíúcska testébe, aki akkor született, amikor Őszentsége lehunyta a szemét, azaz ma délután. Reád vár, Melong fiam, hogy megtaláld az új dalai lámát!

A Titkos Tanács

Amnye rinpócse egyetlen kézmozdulattal elbocsátotta a kísérő lámát. Ahogy becsapódott mögötte az ajtó, Melong mellé telepedett a kerevetre.

– Örülök, fiam, hogy habozás nélkül igent mondtál. Igen kevés használható emberem maradt. Megvallom, amikor elhoztalak Dzöngából, és bevittelek Tára istenasszony kolostorába, már akkor megfordult a fejemben, hogy valaha még nagy szükségem lehet rád. Hát, most itt az ideje!

– De hát... miért éppen én? – kérdezte Melong, és igyekezett nagyokat lélegezni, hogy csillapítsa szíve szilaj kalapálását. – Hiszen annyi magas rangú testvér él a Potalában, s valamennyi különb nálam.

– Hogy megértsd, miért éppen reád esett a választásom, tudnod kell még valamit. Voltaképpen szavadat kellene vennem, de azt hiszem, hogy ezt nyugodtan mellőzhetjük. Jó emberismerő vagyok, és úgy érzem, legalább annyira megbízhatom benned, mint magamban. Igazam van?

Melong szótlánul bólintott.

– Nos, Melong, szeretnék kérdezni tőled valamit. Sok mindenre oktattak a testvérek Tára istenasszony kolostorában. Tanulmányoztad a buddhista egyház történetét is, India múltját is. Hallottam, hogy Balbo földjén, azaz Nepálban is jártál.

– Egy nyarat töltöttem ott, rinpócse. Egy kolostorban, közel India határához.

– Meg tudnád-e mondani, hogy ki uralkodik Indiában és ki Balbo földjén?

Melong tudta, hogy ezek a kérdések összefüggenek jövőendő feladatával. Igyekezett hát a tőle telhető legpontosabb s egyszerűbb legrövidebb válaszokat adni, úgy, ahogy a kolostori vizsgák során megszokta.

– Nem egyszerű a felelet, rinpócse. Indiában az angolok. Az angol alkirály. De ő messze van, Delhiben. Valójában a nagyurak uralkodnak, akiket maharadzsáknak hívnak. Övék a gazdagság és a hatalom. Nem nagyon ismerem őket. Jól tudod te is, hogy Buddha vallása már alig-alig él Indiában; az emberek pogányokká lettek. Szörnyű isteneket imádnak. Én nem is igen jártam a nép közt. A kolostorban bújtam a könyveket.

– Azt azért meg tudod mondani, hogy mi történik, ha egy maharadzsza meghal?
– Máglyán elégetik, rinpócse. Régebben az özvegyet is elhamvasztottak a halottal együtt. De ezt az angolok megtiltották.

Amnye türelmetlenül félbeszakította:

– Ez most nem fontos. Halála után ki öröklí a hatalmat?
– A fia, rinpócse.
– És ha nincs?
– A maharadzsáknak általában sok gyermekük van, rinpócse. De ha még sincs utóduk, a legközelebbi atyafiúk.

– És ezt te jónak tartod?

– Ezen még nem gondolkoztam, rinpócse – vallotta be őszintén Melong, és elszégyellte magát, mert úgy érezte, ostoba válaszokat ad a főminiszter kérdéseire. Hideg futott végig a hátán a gondolatra, hogy talán meg sem bízzák a feladattal, és szégyenszemre visszabaktathat a kolostorba.

Amnyén azonban nem látszott, hogy zokon venné Melong válaszait. Ellenkezőleg, ravasz szeme izgatottan csillogott, mintha csak visszatért volna emlékezetébe az a régi-régi tél, amikor mazsongot játszott kísérőivel Dzönga falujában.

– És ha a gyermekek alkalmatlanok az uralkodásra? Ha kapzsiak vagy ostobák, vagy éppen kegyetlenek?

– Ez nagy baj a népnek, rinpócse – bólított Melong.

– Akkor hát miért nem lehetséges, hogy ha meghalt egy maharadzsza, ne valamelyik méltatlan utóda kapja a hatalmat, hanem valaki más. Esetleg egy szegény földműves.

Melong almosolyodott.

– Az nem lehet, rinpócse. Hiszen minden gazdagság a maharadzsáé és családjáé. Minden az övék. A paloták, a földek, az állatok. Elefántok, bivalyok, minden. Hogyan lehetne mindez egy szegény emberé? Az a törvény, a rend, hogy a maharadzsza halála után gyermekei örököljék a vagyont. Lehet, hogy nem jó rend ez... Én magam is hallottam sokfélét beszélni a maharadzsákról. Némelyikük valóban irtózatosan kegyetlen, sőt akad köztük hülye is. Sokan meg nem is Indiában élnek, hanem ott, ahol az angolok, s csak akkor térnek haza, amikor már fogytán a pénzük. Az országgal meg nem törődnek. Ilyen maharadzsák is vannak.

Amnye fölemelte a mutatóujját.

– És Tibet? Itt miért nincsenek maharadzsák vagy királyok?

Melong érezte, hogy most következnek csak az igazán fontos kérdések. Igyekezett hát okosan és higgadtan válaszolni:

– Talán nem is India a legjobb példa, rinpócse. Vegyük inkább Kínát. A császári dinasztia addig uralkodik, amíg ki nem hal, vagy meg nem döntik. Lehet a császár rossz, zsarnok vagy akár gyengeelméjű, az öröklés jogán akkor is ő uralkodik. Nálunk más a törvény, rinpócse. Nálunk ilyen nem történhetik meg. Hiszen mint most is, ha Őszentsége testet változtat, újra ő kerül vissza a trónra. Csak meg kell találni azt, akiben a lelke újjászületett. Bölcsen rendelték elődeink. Bölcsen.

Amnye ismét felállt, és lassú, vontatott léptekkel sétálni kezdett a szobában.

– Melong fiam, figyelj reám, és ne lepődj meg semmin! Így kívánja ezt a Titkos Tanács is, amelynek a színe előtt hamarosan megjelenesz. Már várnak reád, fiam.

Melong megborzongott.

– Hallgass hát ide! – folytatta Amnye. – Eleink valóban bölcsen cselekedtek, ahogy te mondtad. S tudták, hogy miért. Mielőtt Őfelsége, az első dalai láma elfoglalta Tibet trónját, királyok uralkodtak az ország felett. Csakúgy, mint másutt. Voltak jó királyok és rosszak is, csakúgy, mint másutt. Egyeseket dicsérték és istenként tiszteltek, másokat letaszítottak a trónról, száműzték, vagy pedig megölték. Akár így, akár úgy, volt azonban valami közös bennük. Úgy vélem, egyikük sem a legrátermettebb volt arra, hogy király legyen belőle. Érted, fiam?

– Igen, rinpócse – bólintott Melong.

– Ráadásul egyre nőtt az ellenségeskedés a királyok és a kolostorok közt. Ezért aztán, hogy az egyház hatalmát megőrizzük, a királyokét és az őt támogató nagyurakét korlátozzuk, egyik kolostorunk vezetője lépett a trónra, és ő lett az első dalai láma. Ezt a lépést a világi urak közül is sokan támogatták.

Melong feszülten figyelte a főminiszter szavait.

– Ők is úgy érezték, hogy ez a rend, a dalai lámák rendje alkalmas arra, hogy mindig a vezetésre legrátermettebb ember kerüljön Tibet trónjára, hiszen a lámáknak nem lehet utódjuk, s dinasztiát sem alapíthatnak, mint a kínai császárok. Ha, mondjuk, valaki alkalmatlannak bizonyult az uralkodásra, nem kellett attól félni, hogy az utód esetleg még alkalmatlanabb lesz. Hiszen nem a fia követte, és nem a rokona, hanem egészen másvalaki. Hm. Akibe a lelke beleköltözött.

– Ez annyit jelent...

– Igen, ez annyit jelent, hogy nyilván őseink nem féltek volna megszabadulni egy olyan dalai lámától, aki alkalmatlannak bizonyult volna az uralkodásra. S attól sem kellett tartaniuk, hogy még tehetségtelenebb fia követi. Választhattak helyette rátermettebbet. Csak meg kellett találni.

– És megtették? – kérdezte vigyázatlanul Melong.

Amnye egyszerre visszavonult.

– Ki tudja? Ezt nem mondtam. Úgy hiszem, hogy eddig valamennyi dalai láma megfelelő uralkodó volt. Hiszen istenné váltak egytől egyig.

Melong jobbnak látta, ha hallgat.

– Ez most nem is fontos – legyintett Amnye. – Az a fontos, hogy hosszú évszázadokon át kemény és elkeseredett harc dúl az egyház és a világi földesurak közt. A földesurak egyre többet akarnak Tibetből. Azt szeretnék, ha a hatalom az ő kezükbe kerülne, hogy egyre több földet szerezhetnének, akár a kolostorok birtokainak a rovására is. Titokban azt akarják, hogy közülük ülhessen valaki Tibet trónjára, s uralkodjék a dalai lámák helyett. Ekként az egyház ismét háttérbe szorulna. Szerencsére a földesurak jobban irigylik és utálják egymást annál, semhogy egységesen léphetnének fel ellenünk. Így aztán inkább arra törekszenek, hogy olyan láma kerüljön a trónra, azaz a dalai láma olyan családból származzék, amely híven szolgálja ezt vagy azt a nemzetséget. Ha gazdag családból választanánk dalai lámát, rokonai befurakodnának a Potalába, ők lennének a miniszterek, s hiába uralkodna névleg a láma, rokonai irányítanák Tibet sorsát. Érted, fiam?

– Tehát Tibet és az egyház érdeke azt kívánja – elmélkedett Melong –, hogy a dalai láma megüresedett trónjára olyan ember kerüljön, aki nem tartozik egyik világi főúr környezetéhez sem, aki nem ismer semmiféle tekintélyt, csak az egyházét, nem tisztel mást, csak bennünket, szerzeteseket. Ha ilyet keresünk, csak a szegények, a parasztok vagy az állattartó nomádok közt találhatjuk meg.

– Jól van, fiam, nagyon jól – bölintott elégedetten Amnye. – Nem csalódtam benned. Őfelsége meghalt, s ettől a pillanattól kezdve kegyetlen harc kezdődik, amelynek célja a tibeti trón. Erről a köznép természetesen semmit sem vagy csak nagyon keveset sejt.

– Egyvalamit azonban nem értek – csóválta a fejét Melong. – Úgy tanultam, és úgy is tudja mindenki: biztos jelei vannak annak, ha a dalai láma lelke valakiben újjászületik, hogy mindenki számára egészen nyilvánvaló legyen az utód személye. Igen, a régi könyvek pedig csodákat emlegetnek.

Amnye kesernyésen elmosolyodott, és Melong vállára tette a kezét.

– Csodák, kedves Melong testvérem, nincsenek. Még akkor sem, ha a régi könyvek írnak róluk. Legalábbis olyanok nincsenek, amelyeket ne mi magunk csináltuk volna. A köznép azonban hisz bennük, és ez a legfontosabb.

– Mi magunk tehát, rinpócse?

– Úgy bizony, fiam. S az már a Melongok dolga, hogy ott történjenek, ahol mi kívánjuk. Mi, a Titkos Tanács. Mert lehet, hogy Őszentsége lelke valóban beleköltözik valakibe, ezt azonban titokban tartja. De mi, Tibet érdekében,

fütyülünk a halottak titkaira. S ha nincsenek is csodák, a Melongok majd gondoskodnak róla, hogy legyenek. Készen állsz reá, fiam?

Melong engedelmesen lehajtotta a fejét.

– Parancsodra, rinpócse!

Amnye akkor ruhája ujjánál fogva felhúzta a fiút a kerevetről, és a félig nyitott ajtó felé mutatott.

– Akkor pedig kövess, kétely nélkül. Csak reád és reám vár a nagy Tanács!

Melong szíve a torkában dobogott, amikor Amnye nyomában belépett a szomszéd terembe. Az azonban egészen üres volt, csak valahonnan a szemközti falról szűrődött lágyan lobogó fény a helyiség közepe felé.

S amíg a szemét szoktatta a halvány derengéshez, Amnye eltűnt mellőle. Talán visszament a másik szobába, talán előresietett valahová, ki tudja? Sokáig azonban nem töprenghetett a dolgon, mert a szoba túlsó sarka felől halk mormogás támadt, s Melong felismerte a halotti ima szavait.

Az imádkozók felé fordult, s ahogy a szeme egyre inkább hozzászokott a félhomályhoz, kivehette a túloldalt kifeszített selymet, amely mögött mécsesek lobogtak, s magasra tornyozott párnákon komor árnyalakok mormogták a halotti ima félelmes szövegét. Melong egyszerre ráébredt, hogy nem egy aprócska szobában áll, hanem valóságos csarnokban, amelyet vörös selyemmel választottak ketté, s voltaképpen neki jutott a terem sarka. A másik részben fáklyák lobogtak, s az előttük ülő, imádkozó alakok árnyéka a selyemre vetült, mint óriási, fekete varjaké a frissen esett hóra.

A halotti ima hirtelen abbamaradt, a himbálódzó árnyalakok megmerevedtek. Aztán valahonnan, a selyemfalon túlról földöntúli hang szólalt meg, tompa, akár a legmélyebb hosszú kürtök zúgása.

– Légy üdvözölve, szerzetes! A Titkos Tanács köszönt. Om mani padme hum! Áldott legyen Buddha neve, a tané, a testvéreké és az egyházé!

– Áldott legyen a három drágakő! – felelte izgalomtól rekedten Melong, és meghajolt a mozdulatlaná dermedt árnyékok előtt.

– A Titkos Tanács előtt állsz, szerzetes. Te vagy az, akit Melongnak, azaz tükörnek hívnak?

– Én vagyok... testvérem.

– Szólíts rinpócsnak, Melong. Aki a Tanács nevében beszél, az rinpócse, azaz tanító, a lelkek gondviselője.

– Értettem, rinpócse.

– Helyes, Melong, helyes. Mielőtt a Titkos Tanács súlyos terhet rakna a válladra, azt kívánja, hogy válaszolj néhány kérdésére. Testvéreid, rokonaid

vannak-e, Melong?

– Vannak, rinpócse. A testvéreim valamennyien lámák. Szüleim meghaltak, még kora gyermekkoromban. Rokonaim nincsenek, vagy legalábbis én nem ismerem őket. Apám és anyám súlyos lázban haltak meg, és Amnye főminiszter vett magához, hogy...

– Állj! – kiáltotta a hang, és a selyemfalon túli árnyék tiltón a magasba emelte a kezét. – A Titkos Tanács előtt ne essék szó nevekről! A Tanács reád kíváncsi, csakis reád!

– Értettem, rinpócse – pirult el Melong.

– Beszélj valamit indiai éveidről! – utasította az árnyék.

– A kolostorból, ahol fölnevelkedtem, Indiába küldtek, egy híres lámához, úgy hívják, hogy... Egyszóval Indiának arra a vidékére, ahol még él Buddha hite. Hosszú éveket töltöttem a kolostorban.

– Hosszú éveket – ismételte töprengve a hang. – S mit tanultál, Melong testvérem?

Melongnak feltűnt, hogy első ízben szólítja testvéremnek a hang.

– Főként hittudományokat és bölceletet. Aztán logikát, a lelkünkben való elmélyülést, csillagászatot és orvostudományt, rinpócse. Ott is avattak szerzetessé.

– Aztán?

– Aztán hazatértem. Most Sigace kolostorában élek. Illetve éltem, amíg nem üzent értem a Potala.

– Tehát rokonaid nincsenek, testvéreid pedig szerzetesek. De vannak-e ismerőseid a köznép vagy a világi urak közt?

Melong megrázta a fejét.

– Nincsenek, rinpócse. Az urak közül senkit sem ismerek, a köznép fiaival meg csak úgy érintkezem, ahogy egy szerzeteshez illik.

– Vagyonod van?

Melong halványan elmosolyodott.

– Csak a könyveim, rinpócse.

– Mifélek?

– Hitünknek megfelelők. A mi nyelvünkön is, és szanszkrit nyelven is. Indiában megtanultam a szent nyelvet. S néhanapján magam is fordítgatok.

– Derék dolog, Melong testvér – dörögte lágyabban az árnyék. – Alkalmadtán majd belenézek azokba a fordításokba... – Aztán hirtelen újra megkeményedett a hangja. – Állíthatod-e tiszta szívvel, Melong, hogy a szerzetesi szabályokat soha nem szegted meg, vagyonod nincs, nincs pártfogód a gazdagok közt, családod a testvérek gyülekezete, lakóhelyed a testvérek lakóhelye, egyetlen urad és parancsolod Buddha, illetve az ő nevében szóló Őszentsége vagy

megbízottja? Vallod-e, hogy tudásodat, szeretetedet, szívedet és elmédet csupán és kizárólag Buddha egyházának szolgálatába állítod? Kinyilvánítod-e itt, előttünk, a Titkos Tanács előtt, hogy nincs más tekintély előtted, csak a három drágakő harmadik köve, azaz a buddhista egyház? Ígéred-e, hogy megbízásunkat legjobb tehetséged szerint teljesíted, minden körülmények közt titokban tartod még azt is, hogy itt megjelentél előttünk, s mindent, amiről csak szó esett? Válaszolj hangos szóval, Melong szerzetes!

Melong nyelve gyorsan végigfutott száján, s verejtékcseppek gördültek végig a homlokán.

– Állítom, vallom, kinyilvánítom és ígérem – mondta hangosan az eskü szavait.

A selyemfal mögötti árnyékok akkor lassan megmozdultak, a kérdező fölkel a helyéről, hátrament a többi árnyék közé, s letelepedett egy üres lócára. Az ülők közül viszont kiemelkedett egy másik alak, és elfoglalta az előző helyét.

– Akkor hát térjünk a tárgyra, Melong szerzetes! – mondta egy frissebb, fiatalabbnak tetsző hang. – Most már neveket is említhetünk, miután esküdet vettük. Nem akarom még egyszer elismételni, amit Amnye rinpócse elmondott. Ezért hát mindjárt a dolgok közepébe vágok. Őszentsége testét még ma éjszaka bebalzsamozzák az orvos testvérek. Negyven nap múlva kerül sor az ünnepi gyászszertartásra. Akkorra már meg is kell esniük az első csodáknak. A Tanács úgy számítja, és a nép is arra vár, hogy a szertartás napján történjék valami.

Melong szótlánul figyelt.

– Ezt mi majd elintézzük. Neked is segítened kell azonban, Melong testvérem. Azért gondolt a Titkos Tanács reád, mert nagy tudású szerzetes vagy, életed jó részét Indiában töltötted, és senki nem ismer Tibet földjén. Ez ugyan egyelőre inkább hátrány, s az már a mi dolgunk, hogy előny legyen belőle. Érted?

Melong megingatta a fejét.

– Figyelj csak! Az első lépés az, hogy tekintélyt szerezz. Hogy hallgasson reád a nép. Tiszteljének az egyszerű pásztorok, Lhasza lakói. Erre alighanem elég lesz negyven nap. Tudsz-e halottakat éleszteni?

Melong megdöbbsent.

– Nem tudok, rinpócse – nyögte.

A másik röviden föl kacagott, egészen fiatalos és vidám kacagással.

– Nem-e? Hát majd megtanulod. Mi az neked, igaz?

Melong is kínos mosolyra húzta a száját, bár igazából nem volt kedve heherészni.

– Jól vigyázz hát szavaimra – intette elkomolyodva a másik –, ez az első lépés. A következő pedig az lesz, hogy csodát művelj. Akkor lesz tekintélyed, és

mindenki hinni fog neked. A harmadik lépés során pedig hivatalosan is megbízunk vele, hogy segíts felkutatni Őszentsége újjászületését.

– Értem – bólintott Melong.

– Az utasításokat lépésről lépésre megkapod. Csak még annyit, hogy miután Őszentsége Tibet nyugati részéből származott, az új dalai lámát Kelet-Tibetben kell megtalálnunk, mivel a szokás ekként kívánja, és így biztonságosabb is.

Melongnak ugyan megfordult a fejében: hátha Őszentsége lelke nem sokat törődik Tibet földrajzával, és újra csak nyugaton születik újjá, de volt annyira bölcs, hogy nem nyitotta szóra a száját.

– Egyre azonban figyelmeztetnünk kell, Melong testvérem – mondta a hang, és Melong megérezte, hogy a selyemfalon túli árnyék olyan komolyan beszél, mint még soha. – Attól a pillanattól kezdve, ahogy hivatalosan is megkapod a megbízatásodat, hajszálon függ az életed. A nagyurak minden eszközzel megpróbálnak majd a hatalmukba keríteni, hogy azt nyilvánítsd dalai lámának, akit ők mutatnak neked. Előbb csak szép szóval, aztán fenyegetéssel, végül talán még kínzással is megpróbálják rád kényszeríteni választottjukat. Azt kívánjuk, Melong testvérem, hogy a mézesmázos ígéretek és a kínok peregjenek le rólad, mint az eső cseppjei a pagodatetőkről. Ne higgy a csábító szavaknak, állj ellent a kínzásoknak! Ha meghalsz, legyen veled Buddha békéje! De ha árulóvá válsz, ha megveszik lelkedet drága arannyal vagy aranyként csillogó ígéretekkel, Buddha keze lecsap rád, vagy ha az övé nem is, de a Titkos Tanácsé bizonyosan. Kész vagy hát a halálra is, Melong?

– Kész vagyok, rinpócse.

– Ezt a feleletet vártam tőled, testvérem. Az imént nem riogatni szándékoztalak komor szavaimmal, hiszen fel kell készülnöd a legrosszabbra is. Egyet azonban ne feledj: a tibeti buddhista egyház mögötted áll minden erejével. És ez nem csekélység, Melong testvérem. Ha bajba kerülsz is, soha ne veszítsd el a reményt, mert ahol a szükség dombnyi, ott a segítség hegynyi, és meg lehet, közvetlenül a hátad mögött áll, bár te csak akkor veszed észre, amikor már lemondtál mindenről.

Melongnak nem maradt elég ideje, hogy elgondolkozzék az utolsó mondat nem egészen világos értelmén, mert az árnyék még nem fejezte be tanácsait.

– Azt javaslom, hogy lakjál továbbra is Pemánál. Mondd neki, hogy a halotti szertartások miatt hívtak Sigacéból. Nagy szükség van ilyenkor tanult emberekre. Minden harmadik napon eredj fel a gleccser felé vezető úton, egészen a pogány kőrákásig. Ha nem látsz ott senkit, térj vissza, és várakozzál tovább. Van kérdésed, Melong testvérem?

Melong szótlánul megrázta a fejét.

Az árnyalak lassan fölemelkedett a párnákról, és áldóan Melong felé nyújtotta a kezét.

– A három drágakő legyen veled, testvérem! Most pedig elmehetsz!

Aztán amikor Melong meghajította magát, és már-már megfordult volna, a hang sietve utána szólt:

– Még valamit, Melong testvérem... Ne sokat sétálgass a városon túl, a gleccserek közelében, mert azt mondják, hogy a gleccseroroszlán nem szereti, ha háborgatják. A jég fölött van rád szükségünk, nem a jég alatt!

Melong megfordult, és elhagyta a termet.

További három napot töltött Melong a szállásán csendes unalomban. Most, hogy megtiltották neki a sétákat, nem tehetett mást, mint hogy naphosszat az utcákat járta, vagy a kunyhó sarkában magába roskadva üldögélt. Az első napokban még azzal próbálta elüzni az időt, hogy a belesulykolt szent könyvek szövegét mondta fel magában, de aztán ettől is elment a kedve.

A harmadik napon aztán olyan sebbel-lobbal kapaszkodott fel a gleccser felé vivő úton a pogány kőrákásig, mintha csak az élete függne tőle. Ott azonban nem várta senki, csak a szél csapkodta a kőrákás közepébe szúrt botra erősített élénk színű zászlócskákat. A bot mellé tett, levágott jakfej szomorúan meredt Lhasa felé, mintha csak az élet hiábavalóságáról elmélkedne. A hegycsúcsok közt most is seszínű felhőpamacsok gomolyogtak.

Kelletlenül ballagott vissza a kalyibába, ahol Pema titokzatos arccal fogadta. Látszott rajta, nagyon is mondani szeretne valamit, de még nem döntötte el, hogy merje-e.

Amikor Melong bekászálódott megszokott zugába, Pema nem bírta tovább türtőztetni magát:

– Hallottam, hogy nagy tudós vagy, Melong testvér, és az effélék szerények, de nekem azért igazán elárulhattad volna, no!

Melong nem nagyon ügyelt Pemára, és most is csak úgy félvállról kérdezte:

– Mit kellett volna elmondanom, Pema?

A templomszolga előbb óvatosan körülnézett, s csak akkor súgott Melong felé, amikor meggyőződött róla, hogy az asszony és a gyerek csendesen alszik a szemközti sarokban.

– Hát azt, hogy te ahhoz is értesz!

– Értek hát. Mihez?

– Ne tréfálg, testvérem. Hát a halottélesztéshez!

Melong egyszerre csak figyelni kezdett.

– És te honnan tudod?

– Szégyenszemre másoktól – morogta Pema. – Pedig igazán úgy illett volna, hogy a házigazdának sügd meg először. Már az egész utca erről beszél. Mindenki csak engem kérdezget, s azt hiszik, hogy le akarlak tagadni. Alig akad már szerzetes, aki érti a régi varázslatot, pedig Padmaszambhava idején még mindennapos volt. Ma már csak ha hárman-négyen értenek hozzá a birodalomban. Hát, igaz, ami igaz, nem hittem volna, hogy te is közéjük tartozol. Már megbocsáss, testvérem, tisztesség ne essék szolván, de te olyan másféle vagy. Nem olyan, mint aki halottakat éleszt!

Melong nyelt egyet.

– Miért? Azok milyenfélék?

Pema tanácstalanul széttárta a karját.

– Ki tudja? Talán olyanok, mint Padmaszambhava a régi képeken. Nagy szakállúak, piszkosak és folyvást ordítanak.

– Hát én valóban nem vagyok ilyen – dűnnyögte kedvetlenül Melong.

– Már mindenki azt suttogja, hogy feléleszted Khorlo lányát.

– Mit beszélsz? – riadt meg Melong.

– Miért csodálkozol? Még mindig tartasz tőlem? – kezdett valóban megsértődni Pema. – Hát azt hiszed...

– Megbízom benned – sietett megnyugtatni házigazdáját Melong –, csak azt szeretném tudni, mit szájálnak rólam... illetve arról...

– Úgy teszel, mintha sejtelnéd se volna róla – felelte még mindig duzzogva Pema. – Igazán, inkább úgy illenék, hogy te avass be engem a dologba. Jó, jó, hát akkor figyelj ide – tette hozzá gyorsan, amikor látta, hogy a szerzetes arcán felhő fut át –, azt beszélük, hogy nemsokára feltámasztod Khorlo leányát.

– Ki az a Khorlo?

– Lám, csak tégy úgy, mintha nem tudnád. Én csak egy nyomorult templomszolga vagyok, és akkor is válaszolnom kell, ha gúnyt üzöl belőlem. Íme, hát itt a válasz: Khorlo itt lakik az utcában. Most meg vagy elégedve? Mire vagy még kíváncsi?

– Mindenre – mondta komoran Melong.

– Hát, ha kívánod... Nos, Khorlo csaknem a szomszédunk. Azt hiszem, hogy ismerted a lányát, Methogot. Mintha láttalak volna vele beszélgetni. No de mindegy. Szegény Methog három napja súlyosan megbetegedett, és tegnap este elhunyt. Megezik az ilyesmi errefelé. Akkor aztán szinte azonnal elterjedt a hír! Meg sem kíséreltem kitalálni, hogy ki terjeszthette. Tehát rebesgetni kezdték, hogy él Lhászában egy csodatévő szerzetes, akinek módjában áll szegény Methogot életre kelteni.

– És ez én volnék – dörmögte Melong.

– Igen, ez te vagy. Régente sokan értettek hozzá, de aztán Congkápa testvér és a sárga süvegesek megtiltották. Csak kivételes esetekben engedélyezik...

– Ez a... Methog... szerinted miért kivételes eset?

– Ezt aztán igazán neked kell tudnod. Hányan hálnak meg naponta Lhászában, akiket a kutya sem próbál életre kelteni!

Melong fújt egy nagyot.

Pema arcáról egyszerre eltűnt a sértődöttség, és helyette valamiféle félelemmel vegyes kíváncsiság telepedett rá.

– Azt is mondják, hogy öreg embereket nem lehet életre kelteni. Csak fiatalokat. Igaz ez, Melong testvér?

A szerzetes igyekezett összeszedni magát.

– Igaz, hiszen akkor Őszentségét is feléleszthették volna. Azt hiszem, hogy sokkal jobb a léleknek, ha fiatal testet kap, mint ha visszacsalogatják a régi rozogába. Mire menne vele? Éppen hogy csak sikerült kiszabadulnia egy köszvényes, görbe és beteg testből, erre jön egy halottélesztő, és visszacsalja. Gondolod, hogy örülne neki?

– Hát... aligha – ismerte el Pema. – Csakhogy azt beszéljük, a fiatalokkal meg nagyon kell vigyázni, mert könnyen fonákjára fordulhat a dolog!

– Mást is magukkal rántanak a halálba?

– Annál sokkal rosszabb – mondta Pema, és suttogóra váltotta a hangját, mintha attól félne, hogy meghallja egy halott kóborló lelke. – Kísértet lesz belőlük!

– Micsoda?! – döbönt meg Melong, aztán akaratlanul is elmosolyodott.

– Jól van, csak ne vess. De azért nem vagyok olyan tudatlan, amilyennek hiszel. Az öregek mind intenek, hogy óvatosan kell bánni az élesztéssel, mert ha elrontják az imát, vagy mit tudom én, a halott ugyan feléled, de nem a tulajdon lelkével, hanem egy démonéval!

– Ugyan már!

– De bizony, rossz szellem költözik beléje. Itt ólálkodnak körülöttünk a tisztátalanjai! S csak arra lesnek, hogy gyorsan bevegycék magukat egy holttetembe, amelyet elhagyott a lélek. S ha elrontják az élesztést, meg is teszik.

– Hát ez bizony nem valami vigasztaló – suttogta Melong, és már nem mosolygott. – Ha nem vigyázok, Methogból is démon lesz?

Pema eltakarta a szemét, majd a házioltár felé fordult, és többször is meghajolt.

– Még beszélni sem szeretek ilyen dolgokról. Én magam szerencsére még sosem láttam rossz szellemet, de hallani már eleget hallottam róluk. Főleg az olyanok a veszélyesek, mint Methog. Amúgy külsőre szépek és fiatalok. Belül

meg...

– Na, ki vele!

– Képzeld csak el, Melong testvér – melegedett bele a beszédbe Pema –, hogy ott élsz valahol a gleccserek alján, vagy a hegyi legelőn, vagy a domboldalban. Vályogból vetett kalyibában vagy fekete sátorban. S egyszer csak éjnek évadján kopognak az ajtón. Kinyitod, s látod ám, hogy gyönyörű fiatal lány kér nagy szerényen bebocsátást. Pironkodva suttogja, hogy eltévedt a sötétben, és nem messze lakik, ebben meg ebben a faluban. Hát persze hogy megesnék rajta a szíved. Ha ronda volna és öreg, valami szipirtóforma, úgy kipenderítenéd, hogy a lába se érné a földet. No de egy földre szállt tündért? Ezért aztán finom, puha báránybőrt terítesz le neki a kalyiba sarkába, imádkozol egy áldást, és már el is alszol. Jaj-jaj! Ez meg csak erre vár! Rád veti magát, és kiszívja a véred. Te meg édesen álmodsz, és a legcsodálatosabb mennyországban érzed magad. S amikor reggel kinyitod a szemedet, ha egyáltalán felébredsz, hűlt helyét talárod. Aztán azt érzed, hogy rettenetesen éhes vagy, annyira, hogy belebolondulsz. De nem kell se tej, se túró, sőt még jakhús sem. Tudod-e, mi kell?

– Tudom – bólított Melong.

– Tudod? – riadt meg Pema.

– Vér... embervér – suttogta szándékosan rekedt hangon Melong.

– Fúj! Még úgy se szeretem hallani, ha magam mesélem, hát még ha más mondja! Éppen olyan a hangod, mintha magad is démon lennél... – s újra csak szorgalmasan hajlongani kezdett az oltár előtt.

– Aligha – mosolyodott el Melong. – Ha valóban az lennék, megehetnék szőröstül-bőröstül, amíg a vendéged vagyok. Ez az egész dajkamese. Ha egyszer vége lesz... vagyis ha egyszer visszatérek majd hozzád, gondosan följegyzem ezeket a történeteket.

– Még hogy följegyzed? – fitorította el az orrát Pema. – A legjobb őket elfelejteni. Én is tudom, hogy csak mese, mégis beleborzongok a gondolatba.

Ebben a szempillantásban hangosan megdöngették az ajtót.

– Jaj! – ugrott fel a kerevetről rémülten Pema. – Mintha két kézzel szorongatnák a torkomat. Hé! Ki az?!

– Khorlo – mondta künn egy tompa hang.

Most aztán Melong is úgy érezte, mintha kemény marokkal fojtogatnák.

– Itt vannak – suttogta Pema, majd hangosan az ajtó felé nyögte: – Mit... a... akarsz?

– A szerzetessel van szavam – kongott a fakó hang. A templomszolga Melongra nézett, aki legyűrte izgalmát, s hangtalanul bólított.

A házigazda akkor az ajtóhoz lépett, és elhúzta a reteszt. A beáramló hideggel

együtt két prémsapkás alak lépett a szobába, egy magas és egy alacsony. A hórihorgas habozás nélkül Melonghoz fordult.

– Itt az idő. Ez itt Golok, azt mondja, hogy már többször volt a segitőd, és mindig sikerrel jártatok. Adják az istenek, hogy ma éjszaka is!

Az alacsony, ravasz szemű szerzetes rávillantotta Melongra a mosolyát.

– Boldog vagyok, hogy újra találkoztunk, testvérem.

– Magam is örülök – felelte Melong, pedig bizonyos volt benne, hogy most látja a lámát életében először.

– Szinte egész Lhásza kint tolong az utcákon – jelentette ki az alkalomhoz alig illő büszkeséggel Golok. – Mindenki látni szeretné a híres halottélesztő Melong testvérét! Ezért hát arra kérlek, ne tétovázz!

Melongot kétely fogta el. Akármint végződik is a dolog, van-e joga becsapni ezeket az egyszerű embereket? Hiszen nincsenek démonok, se szellemek, se gonosz lelkek. Nem lenne-e jobb, ha itt hagyna csapot-papot, s akár gyalog is elindulna India felé?! Aztán elszégyellte magát. Hálával tartozik Amnyének és az egyháznak. S ha megígérte, állja is a szavát.

Szótlanul a sarokba lépett, fogta prémes sapkáját, fölvette kaftánját, aztán a jövevények felé biccentett.

– Indulhatunk, testvéreim.

Majd a vendégek nyomán átlépte a küszöböt, és elmerült a holdtalan lhászai éjszakában.

Az alacsony szerzetes belekarolt, mint az a másik is, aki korábban a Potalához vezette. Egészen az oldalához simult, mintha ki tudja, mi ellen védelmezné, és amikor elindultak, a fülébe suttozta:

– Ne tarts semmitől, Melong. Tudod, hogy mit kell tenned?

– Nem – súgta vissza Melong.

– Csak engem figyelj mindig – biztatta a másik, és megszorította a karját –, és gondolj Tibetre!

Ahogy kifordultak egy farönkökből ácsolt ház sarkánál, hirtelen világosság csapott Melong szemébe. Nem a hold bukkant ki a felhőfoszlányok mögül. Füst csapta meg az orrát; már tudta, hogy apró mécsesek csillognak előtte, s megütötte a fülét az utcán álló tömeg halk, izgatott mormogása is.

Amikor a lángnyelvek már közvetlen közelében pislácoltak, elcsöndesült a mormogás, csak tucatnyi szempár csillogott a halvány derengésben. Golok eleresztette Melong karját, és óvatosan maga elé engedte a fiatal szerzetest. A tömeg némán nyitott utat. Melong érezte, hogy reszkető kezek nyúlnak a kaftánja széle után, és a kapkodó csókok halk cuppanásait is hallani vélte. Igyekezett,

amilyen gyorsan csak tudott, hogy bejusson az épületbe.

Khorlo háza, Pemáéval ellentétben, kétszobás volt. Az elsőben csak egy öregasszony üldögélt, aki a földre vetette magát, amikor Melong belépett. Fogatlan szájával motyogott valamit, majd szinte hason csúszva kimászott az utcára.

Melong levette a sapkáját, s kigombolta bőrbekécsét is. Néhány szempillantásig töprengett, majd azt is a sapka mellé tette a földre.

– Hol van? – kérdezte hátra se fordulva.

– A másik szobában – suttozta Golok.

– Egyedül?

– Egyedül.

Melong egy helyben topogott. A lhászaiak ott tolonganak mögötte, a küszöbön túl, és a csodára várnak. Még mindig érezte a csalás rossz ízét a szájában, de már eldöntötte, hogy megteszi, amire kérték.

– Gyerünk – mondta az alacsony szerzetesnek. – Kezdjünk hozzá! – s habozás nélkül belépett a másik szobába.

Methog a szoba közepére helyezett asztalon feküdt, fehér nemezlappal letakarva. A lágy, finom anyagon átsejlettek testének vonalai, arca és az orra, amint felpúposította a kelmét. A házioltáron nyugtalanul lobogtak a mécsesek, s mintha Sákjamuni Buddha bátorítóan rámosolygott volna a szerzetesre.

Melong letérdelt, halkán motyogott valami imádságfélét, majd fölemelkedett, s fennhangon – hogy a kívülállók is hallhassák – így szólította:

– Padmaszambhava mester nevében követelem, lélek, térj vissza e testbe! Térj vissza azonnal! Állj fel, leányom, hiszen visszatért a te lelked! Padmaszambhava visszaadta az életedet!

Aztán szinte már maga sem csodálkozott, amikor a letakart test megmoccan, s lassan lecsusszant a földre.

Melong megfordult, s egyetlen pillantást sem vetve a leányra, kilépett az ajtón. A tömeg akkor már a sárban hevert, a mécsesek olaja kifolyt a földre, s kormosan haldokoltak a táplálék nélkül maradt kanócok.

Melong, Őszentsége fiatal szerzetese nem érzett mást, csak mérhetetlen szégyent.

Jel a tó partján

A fiatal szerzetes alig hunyta le a szemét azon az éjszakán. Nyugtalanul forgolódott fekhelyén, s a többiek nyögdécselését, szuszogását, békés horkantásait hallgatta. Pemát láthatólag nem viselte meg túlságosan a halottélesztés, úgy aludt, hogy nyugodtan ellophatták volna a kalyibát is a feje fölül.

Amikor a hajnal első sugarai beszöktek a hártypapírral beragasztott ablakon, Melong óvatosan felöltötte ruháit, és halkán kilopódzott az ajtón.

Míntha mágnes vonzotta volna ahhoz a házhoz, ahol az éjszaka meglátogatta Methogot.

Lhásza utcái dermedten szürkéltek a hajnali hidegben. Valahonnét, talán egy szomszédos utcából, égő tehéntrágya fanyar illatát sodorta feléje a szél, a folyó felől jakok ingerült bögése hallatszott. Valaki fejősajtárt vagy üstöt vágthatott egy kőnek, mert a fém éles csendülése és nyomában felharsanó bosszús nevetés átrepült a város fölött.

Világtalan ablakszemek sora érdeklődés nélkül borongott a szerzetes után, aki tolvajként, a falakhoz lapulva osont az utca vége felé. Úgy emlékezett, arra vezette az alacsony, ravasz képű szerzetes és a házigazda, Khorlo. Ismerősként üdvözölte a gerendákból rakott sarki épületet, majd úgy vélte, megtalálta Khorlo házát is. A sarkon túl aludt békésen, mit sem tudva a tegnapi eseményekről.

Melong nekidöntötte a hátát a sarki faháznak, és maga sem tudta, hogy mit keres ilyenkor, hajnalban az utcán. Míntha egyszerre csak megszűnt volna a kényszer, amely errefelé irányította lépteit.

Tanáctalanul toporgott az egyre frissebben csillogó napsugarakban. S már-már visszafordult volna, amikor halk csikorgás ütötte meg a fülét. Khorlo házának ajtaja résnyre kitérült, egy kéz bukkant elő a nyílásból, s egyenesen feléje intett. Előbb csak lágyan és hívogatón, majd egyre türelmetlenebbül, szinte fenyegetve.

Semmi kétség, neki szól ez a jeladás. Az utca némán szendergett mögötte, s a gerendaházban még az egerek sem neszezték apró lábaikkal. A szél újabb csomó füstöt szorított le a földig, és a patakon túlról, halk kocsizörgés közeledett a város felé.

Melong kiegyenesedett, és néhány lépéssel Khorlo háza előtt termett. Aztán az ajtóhoz pattant, az illendőséghez híven keresztüllépte a küszöböt, és becsukta maga mögött az ajtószárnyat. Voltaképpen csak akkor ébredt fel igazán, amikor a félhomályban leroskadt a fal melletti lócára.

Abban a kisebbik szobában találta magát, amelyben tegnap vagy inkább ma éjszaka a fogatlan öregasszony fogadta. Nyugtalanul rebbent pillantása a másik helyiség bejárata felé, ezt azonban felfüggesztett, fekete nemezlap takarta. A falra akasztott méceses halkan sercegett, s a ház homlokzatára tűzött imazászló csattogni kezdett a megerősödő hajnali szélben. Melong tenyerébe hajtotta a fejét, és várta, hogy végre történjék valami.

Akkor emelte csak aztán újra fel az arcát, amikor a léghuzatból megérezte, hogy elvonják a másik szoba ajtaja elé akasztott nemezfüggönyt, s meg sem lepődött, amikor a ravasz képű, alacsony szerzetes bukkant fel előtte, kezében ivókupával.

– Idd ki fenéki! – mondta parancsoló hangon. – Meglátod, jobban leszel tőle!

Melong engedelmesen elvette a kupát, és lassan kortyolva megitta a tartalmát. Talán erjesztett jaktej lehetett benne, mert a szokatlan kesernyés íz szétterjedt a szájában, s mintha kiérezte volna belőle az ázott jakszőr szagát. Ámbár lehet, hogy csak a kinti trágyafüst maradt az orrában.

A szerzetes elvette Melongtól a kiürült edényt, merőn a szeme közé nézett, majd elégedetten bólintott.

– Pihenj csak egy kicsit, testvérem, meglátod, hamarosan jobban leszel tőle.

Melong a falnak vetette a hátát, s így ült mozdulatlanul, amíg csak tisztulni nem kezdett a feje. Akkor aztán szokatlan élességgel jelent meg előtte a tegnapi éjszaka, s még a fogatlan öregasszony arcvonásaira is pontosan emlékezett. Aztán meg furcsa hányingert érzett, és erőlködni kellett, hogy ki ne adjá, ami a gyomrában van.

A szerzetes feszülten figyelte a fiatalembert, készen rá, hogy szükség esetén beavatkozzék. Aztán úgy ítélhette meg, hogy nem lesz szükség a segítségére, mert visszatért a másik szobába.

Melong előtt újra megfordult a világ, majd amikor helyrezökkent, úgy érezte, mintha újjászületett volna. Gyomrát kellemesen zsongította az ital, szinte dalolni támadt tőle kedve. S amikor a szerzetes ismét megjelent a szobában, Melong már mosolyogva fogadta.

A másik szeme is derűsen villant.

– Nyugtalanított, hátha kárt tettem benned.

Melong akkor már mindent értett. Tehát az alacsony szerzetes üzent érte, azon a titkos módon, amit a kolostorokban tanítanak. Ezért érzett ellenállhatatlan

vonzást, hogy a hajnali napsugarak első csillanására fölkeljen, s visszatérjen Khorlo házába!

– Nem mondom, én is alaposan belefáradtam, amíg sikerült idecsalogatnom téged – mondta elégedetten a szerzetes. – Alighanem kijöttem a gyakorlatból. Mióta a Potalában élek, nincs szükségem rá, hogy így hívjak akárkit is magamhoz. Ha üzennem kell, hát elküldök valakit az illetőhöz. Hej bizony, nem úgy, mint régen!

Melong halkán felnevetett.

– Sejthettem volna, hogy te hívsz.

A szerzetes leült vele szemközt.

– Valójában Dablának hívnak, és Amnye rinpócse mellé vagyok beosztva. Régebben én is Sigacében éltem. Most pedig itt, a Potala palotában lakom.

– Te rendezted a tegnapi színjátékot? – kérdezte rendkívül udvariasan, de túl nyíltan Melong.

– Dabla felvonta a szemöldökét, és csodálkozva bámult Melongra.

– Miért? Talán nem tetszett?

Melong lehorgasztotta a fejét. A szerzetesnek igaza van. Vállalta a feladatot, tehát a felelősséget is viselnie kell.

Dabla kedvetlenül felállt, és járkálni kezdett a szobában.

– Tudom, mit érzel – mondta séta közben, és nem nézett Melongra. – Azt hiszed, bárkinek is ártottál vele, hogy becsaptad a lhászaiakat? Nekik arra van szükségük, hogy hihessenek valakiben, aki megszabadítja őket a halál félelmétől, a démonoktól, s aki új reményt csepegtet a szívükbe. Nekik dalai lámára, lámákra és halottélesztőkre van szükségük. Mert ha hisznek bennük, félnek is tőlük. S egyedül a félelem biztosíthatja az egyház hatalmát!

Melong még mindig a padlót bámulta. Legszívesebben megkérdezte volna Dablától, hogy vajon milyen hatalom az, amelyik a félelemre épül, de inkább befogta a száját. Ha akkor nincs Amnye és nincs a kolostor, talán már régen éhen halt volna a rettenetes télben, mint évente sok száz szerencsétlen gyermek.

– Nekünk pedig csak egy a fontos. Hogy megőrizzük a kolostorok hatalmát az urakkal szemben. Hidd el, hogy a pásztoroknak, az egyszerű népnek is így a jobb! Ha ismét királya lenne Tibetnek, még nagyobb lenne a nyomorúság. Mi csak a köznép érdekében cselekszünk, ők várják a csodákat, mi pedig csodákat teszünk, éppen őmiattuk. Higgy nekem, testvérem!

– Mit kell hát tennem? – kérdezte Melong.

– Teljesítsd Amnye rinpócse utasítását – jelentette ki Dabla, és végre megállapodott Melong előtt. – Azt üzeni, hogy haladéktalanul kerekedj fel, és tegy zárandoklatot Lhamoi Laco tavánál. Tudod, hol van?

Melongból intott.

– Lhamoi Laco tavának roppant varázsereje van – dörmögte a szerzetes. – Gyakran előfordul, hogy aki beletekint, csodálatos dolgokat pillant meg a mélyben. Ámbár csak keveseknek adatik meg az efféle látomás.

– A halottélesztőknek persze megadatik?

– Azoknak adatik meg, akik hűségesek az egyházhoz! – felelte Dabla váratlanul kemény hangon, mintha megelégedte volna Melong gúnyolódását. – Amnye rinpócse tehát azt üzeni, hogy kerekedj fel a tóhoz, s engedd, hadd menjenek utánad az emberek.

– De vajon követni fognak-e?

– Azt csak bízd rám – legyintett a szerzetes. – Egy halottélesztőnek mindenüvé a nyomába erednek. Csak két embernek súgd meg, hogy hova készülsz, meglásd, egymást fogják taposni, csak hogy veled tarthassanak.

– Engedelmeskedem – morogta Melong.

– Tehát elzarándokolsz a tóhoz, és elmondod a megfelelő imádságot. Ne feledkezz meg áldozatot bemutatni a tó gazdájának. Azt tartják, hogy maga a gyönyörű istennő, Lhamo lakik a víz mélyén. Ő az, aki az arra érdemesekkel közli a jövődöt. Persze, nem mindig egyszerűen. Néha furcsa álmok formájában, amelyek megfejtésre várnak. Érted?

– Természetesen.

– Rendben van, testvérem. Ha végeztél az áldozattal, menj fel a tó melletti sziklacsúcs tetejére. A többieknek tiltsd meg, hogy kövessenek. Menj fel, és nézz bele a vízbe. Aztán ha lejöttél, mondd el mindenkinek, mit láttál. Meglásd, nem lesz senki, aki kételkedni merne a szavaidban.

– S mit lássak a tóban?

A szerzetes mereven Melongra nézett.

– Betűket.

– Miket? – kérdezte meglepetten Melong.

– Nem hallottad még, hogy az elhunyt láma néha furcsa módon adja tudunkra az akaratát? Jeleket ad, amelyek segítenek bennünket, hogy megtaláljuk az újjászületését. Nézz tehát a vízbe, Melong testvérem. S láss a hullámok közt három betűt; az a-t, a k-t és az m-et. Követődnek áruld el, hogy a három betű ott ugrándozott és fickándozott a hullámok hátán, mintha csak halacsokak lettek volna. Nem lesz ember, aki ne hinné el neked.

– S mit jelentenek ezek?

– Aztán verjetelek sátrat éjszakára – folytatta zavartalanul a szerzetes. – Este ismét mutass be áldozatot az istennőnek, reggel pedig újságold el mindenkinek, hogy furcsa álmod láttál. Mondd, hogy éjszaka csodálatos szépségű nőalak

emelkedett ki a tóból, és beosont a sátradba. Kézen fogott, és magával vitt messzi, ismeretlen tájakra. Olyan könnyedén jártál, mintha szárnyaid nőttek volna, s meztelen talpad a puha felhőket taposta. Egyszer aztán az istennő elengedte a kezéd, és lemutatott a felhők közül a földre. Amikor lenéztél, éppen egy kolostorra esett a pillantásod egy domb tetején. A kolostor aranyos teteje furcsán csillogott a fényben, mintha éppen most aranyozták volna. Mellette pedig kis falucska húzódott a hegyi legelő szélén. A patak partján jakok és tehének legeltek, a hegyek csúcsait hősüveg takarta. Akkor az istennő újra megfogta a kezéd, és még lejjebb ereszkedett veled. Hát amint ott lebegtetek, egyszerre csak gyereksírás ütötte meg a füled, s hamarosan meg is láttad a csecsemőt, amint fából faragott bölcsőben ott sírdogált az egyik ház udvarán. Hiába hívtad, kérdezgetted a nevét, a gyermek csak bögcicsélt, hiszen még olyan kicsinyke volt, hogy beszélni sem tudott. Te akkor gyorsan körülnéztél, hogy valami olyasmit keress, aminek a nyomán visszatalálsz majd oda a valóságban is. S aztán meg is láttál valami furcsát. Észrevetted, hogy a ház homlokzata kék téglával van kirakva. Kék téglával! Jól jegyezd meg, Melong testvérem!

– Nem felejttem el! – dörmögte Melong. – És ezután?

– Ezután semmi. Hadd törjék a fejüket az álmodon. Ne adj megfejtést, tégy úgy, mintha nem törődnél többé az egésszel. Hiszen máskor is megesik, hogy nem lehet az álmok furcsa jeleit megfejteni. Aztán térj vissza! Ha jól számítom, a zárándokokat egy jó hetet vesz majd igénybe. Mindenesetre Pema házigazdái járandóságához hozzáteszük a tiédet is, hiszen nem hagyatkozhatasz csak adományokra.

Három nappal később városszerte elterjedt a hír, hogy a nevezetes varázsló, Melong testvér, zárándokútra indul Lhamoi Laco tavához. S mivel a megveszekedett hideg is csökkent vakmelyest, szokatlanul nagyszámú lhászai gyűlt össze az indulás helyén, hogy elkísérjék a szent életű szerzetest. Hosszú sorokban vonultak a felmálházott jakok, hátukon bebugyolált asszonyokkal és gyermekekkel.

A zárándoklat mindenképpen csodás eseményeket sejtetett. Hogyan is múlhatna el a halottélesztő testvér imádsága csoda nélkül? Hiszen ezen a télen ugyancsak kijutott nekik a rendkívüli jelenségekből, őszentsége elhagyta régi testét, a gleccseroroszlán pedig kétszer is üvöltött. Aztán itt van Melong testvér, aki életre keltette Khorlo halott lányát. Csoda-e, hogy izgatott várakozás előzte meg a zárándoklatot?

Lhamoi Laco tava talán ha másfél napi járőföldre lehetett a fővárostól, igaz, csak nyáron, amikor az utak nem válnak síkossá, s a jakokat sem fenyegeti a

lezuhanás réme a keskeny hegyi ösvényeken. Télen azonban három napba is beletelik, amíg a veszélyeket semmibe vevő utazó végre megpillanthatja a hideggel dacoló hullámokat. Mert Lhamoi Laco tava nem fagy be a leghidegebb télben sem: fehér pára üli meg a jéggé dermedt partokat, s a fák hófehér csokra tisztelettel hajlong az istennő előtt, aki nem engedi, hogy bezáruljon fölötte a jég. Valamikor régen – ha a krónikák szavának hinni lehet – a vörös sapkás hit szerzetesei újévi fürdőt vettek a tóban, hogy megtisztítsák testüket-lelküket az elmúlt év bűneitől. Azóta azonban, a régi hittel együtt, elapadt a tó heve is, s csak annyi maradt belőle, hogy elhessegethesse a bénító jégpáncélt.

A zarándokok közvetlenül a tó partján verték fel sátraikat, s a megérkezés után röviddel már itt is, ott is fellobbantak a tüzek; fekete füst gomolygott a sátrakból, s mindent betöltött a száraz trágya keserű füstje.

A kopott, szakadozott szélű sátorban hárman ülték körül a lobogó lángot, s csöndben hallgatták, amint a forró víz halkán duruzsolt a háromlábra tett fazékban. A kopasz, nagy hasú férfi fagyos húsdarabokat szelt le egy tekintélyes nagyságú csontról, s óvatos mozdulatokkal, nehogy a forró víz az arcukba csapjon, a kondérba ejtegette őket. A másik kettő gondterhelten bámulta a lemerülő húscsapatokat; egyikük hosszú bajuszát harapdálta, a másik pedig két fagyott tenyerét melengette a vízpára fölött. A potrohos leszelte az utolsó szeletet is, majd kinyitotta az ajtót, s a csontot széles mozdulattal a tó partjára hajította.

– Lassabban, hé! – mordult fel a nagy bajuszú, és kifújta a kajla szörnyalapot a szája sarkából. – Még meg talál haragudni az istennő!

A kövér csak legyintett, a harmadik azonban abbahagyta a kézdörzsölést, és mosolyogva a csont után nézett.

– Csak nem félsz holmi istennőktől, Kalön?

– Azoktól éppen nem, csak a szolgálóktól. Épeszű zarándok nem hajigál csontot a szent tó partjára. Eredj, Tazig, szedd fel azonnal!

A kopasz kelletlenül fölkászálódott, kicsoszogott a sátorból, majd néhány pillanat múlva visszatért a csonttal.

– Itt van – sziszegte megvetően, és odahajította a nagy bajuszú lába elé. – Mondhattuk volna azt is, hogy áldozatnak szánjuk.

– Lhamo istennő nem kedveli a csontot. Mint volt szerzetes ezt igazán tudhatnád!

– Az éppen nem, de ott van a kutya.

– Lhamo kutyája?

– Annak nincs kutyája. Vagy legalábbis a festmények anélkül ábrázolják.

– Hát akkor?

– Te még nem hallottál Khukuruzáról?

– Kiről? – kérdezte kíváncsian a harmadik is, aki eddig nem avatkozott a beszélgetésbe.

A kövér, mielőtt válaszolt volna, kaftánja öbléből pipát vett elő, komótosan megtömte fekete kínai dohánnyal, meggyújtotta, és kifújta a füstöt.

– Khukuruza, az óriás eb – szólt végül, amikor az első füstkarikák szétfoszlottak kopasz feje körül –, azt mondják, itt lakik a szent tó partján. Olyan hatalmas, hogy egyetlen harapással jakcsordákat tüntet el a szájában, ugatása sükké teszi az egyszerű halandót. Itt él Laco partján, amióta Geszár visszaengedte a mongol kán palotájából.

– Geszár?

– Igen, ő. Az istenek fia, a nagy hős, Geszár. Neki parancsolta meg a mongol kán, hogy jöjjön Laco tavához, és fogja meg a kutyát. Hát ő aztán meg is fogta.

– Aztán elvitte Mongolországba?

A nagy hasú bólintott.

– El az. Egyenesen oda.

– De hát hogyan? – kérdezte a bajuszos mosolyogva. – Csak úgy kézbe kapta és elvitte?

Tazig nagyot szívott pipájából, aztán megrázta a fejét.

– Nagy hős és híres vitéz volt Geszár, de még ő sem lett volna rá képes. A kutya erősebb volt nála is.

– Hát akkor? – türelmetlenkedett Kalön.

– Geszár viszont okosabb volt, mint Khukuruza. Áldozatot gyűjtött, s a füst felszállt egyenesen az égbe, az istenek anyjához, Rgyalmához. Ő aztán vaslétrát bocsátott le a földre, hogy Geszár felkapaszkodjék rajta, mivel táltos paripája nem volt éppen kéznél...

– Folytasd már, no!

– Aztán hát, ott fenn az égben, Rgyalma asszony birodalmában, és talán éppen az ő segítségével, elintézte a hét égi kovácsnál, hogy kalapáljanak neki törhetetlen vasból lábbéklyót meg nyakörvet. Meg láncot is hozzá, amelyet a kutya nem tud eltépni. Amikor pedig mindezzel készen voltak, újra csak leereszkedett a vaslajtorján a földre, s folytatta útját erre, Lhamoi Laco tava felé.

– Végül is elfogta?

– El az, el. A kutya hagyta is magát. Amikor meglátta az irdatlan láncot, a nyakörvet és a lábbéklyót, tüstént megértette, hogy az isteneknek van szándékuk vele. Így aztán hagyta, hogy Geszár rátegye a bilincseket, és elvezesse a mongol kán udvarába, aki cserébe a kutyáért Geszárnak ígérte kedvenc leánya kezét.

– No és megkapta?

– A leányt azt meg, de úgy mondják, a kutya csak nem kellett a kánnak. Annyit evett, hogy két nap alatt majd kiette minden vagyónából. Egyetlen harapással fölfalt egy egész csordát. Ezért aztán a kán parancsot adott, hogy Geszár hozza vissza ide a tó partjára, és eressze szabadon. Azóta erre fele cselleng. Úgy mondják.

– Hát akkor aligha lenne elég neki ez a darab csont – morogta Kalön.

A harmadik, a fázós kezű összeborzongott.

– Embert nem eszik?

– Hogyne enne, Semba – felelte a kövér. – Azt eszik még csak igaziból. Mi az, inadba szállt a bátorság?

Semba beleköpött a tűzbe.

– Phú! Emberektől nem félek, ezt mindenki tudja. De istenek meg kutyák meg démonok az egészen más. Azokkal nem jó játszadozni!

– Pedig alighanem dolgunk lesz egy óriási kutyával hamarosan. S ez még veszélyesebb, mint az a hogyishívják? Kukruz...

– Khukuruza.

– Jó. Legyen Khukuruza. A mi kutyánk is egyetlen nyelintéssel bekap egy ménest. Vagy még többet is, és csak nyel, nyeldes szünet nélkül. Ha így megy tovább, felfalja egész Tibetet.

Semba meglehetősen ostoba képet vágott, és értetlenül bámult Kalön bajszos arcába.

– Ez a kutya?

– Nem ez! – förmedt rá Kalön. – Hanem a mi kutyánk. A mi harapós ebünk! A szerzetes testvérek a foga, a kolostorok kapuja a szája, s a kolostorok telhetetlen kamrája a gyomra! Ez a mi kutyánk! Ha nem vigyázunk, felfal bennünket. Végünk, és Tibetnek is vége, ha nem teszünk valamit! Most, hogy Őszentsége nincs többé, most kellene a sarkunkra állni! Király kellene. Olyan király, aki véget vet a kolostorok uralmának, s visszaadja Tibetet azoknak, akiket illet. Nekünk, tibeti nemesuraknak!

– Helyesen mondod, nagyon helyesen – dűnnyögte Semba. – Így volna rendjén.

– Helyes, csak nem lehetséges – fújta ki a füstöt a kövér, majd kiverte pipáját a tűz mellé. – Magad is tudod, hogy lehetetlen. Annyi a szerzetes, mint égen a csillag. Én aztán csak tudom, hiszen valaha közéjük tartoztam. Sokuk jól ért a kardforgatáshoz is! Arról nem is beszélve, hogy Őszentsége és a kolostorok védelmében fegyvert fog a csőcselék is. A sok undorító pásztor meg földtúró! Csak rájuk kell ijeszteni, hogy a földesurak Buddha ellenségei, s ripsz-ropsz, máris elválták valamennyiünk torkát.

– Ez igaz – suttogta Semba, és összerázkódott, mintha máris a torkán érezné a kés hideg pengéjét.

– Aztán ott vannak a keleti főurak. Messze Lhászától, a világ végén. Odáig el sem ér a kezünk. Ha mi fellázadnánk is a kolostorok ellen, semmi biztosítékunk nincs rá, hogy nem jönnének a nyakunkra. Hát így áll a helyzet!

– Pedig most lenne a legjobb alkalom. Hogy kiirtsuk ezeknek az undorító lámáknak az írmagját is. Őszentsége halott, és ha nem születnék újjá...

– Újjászületik, semmi kétség – morogta Kalön –, még hozzá igen rövid időn belül!

– Tehát nem szabadulhatunk tőlük?

– Úgy nem, ahogy kellene. De talán másképp megpróbálhatnánk a dolgot.

Semba és Tazig sokat sejtetően egymásra nézett.

– Ezért hívtál hát, Kalön?

A nagy bajszos bólintott.

– Ezért. De vegyetek a húsból. Azt hiszem, puhára főtt.

A három férfi késével a kondérba nyúlt, kihalászott egy-egy szeletet, és óvatosan majszolni kezdte.

Amikor Kalön az első szelettel végzett, megtörölte bajuszát, és gondterhelten bámult ki az ajtónyíláson.

– Ezért hívtalak benneteket, urak. Ti vagytok Nyugat-Tibet legtekintélyesebb férfiai. Tudom, milyen sok bajt okoztak nektek a kolostorok és a telhetetlen szerzetesek.

– Jól tudod, Kalön – bólintott Tazig.

– Néhány nappal ezelőtt, amikor Őszentsége állapota válságosra fordult, Sigacéban összegyűltünk néhányan, hogy megvitassuk a jövő dolgait.

– Engem nem hívtatok! – vágott közbe Semba.

– Csak azt szólítottuk, akiről úgy véltük, hogy a nagy télben is el tud jutni Sigacébe. S el is jöttek valamennyien, akiket hívtunk. Meghánytuk-vetettük a dolgot. Gondoltunk arra is, hogy esetleg fegyverrel csapunk a kolostorokra, elveszük a földjeiket, a kincseiket és szolganépeiket. Aztán majd mi írjuk elő nekik, hogy mit csináljanak. Mert hát azért persze szükség van rájuk.

– Pokolba valamennyivel! – fortyant fel Semba, és késével a kondérba vágott.
– Miért lenne rájuk szükség?

– Hogy féken tartsák a lázadó alja népet: a pásztorokat meg a földtúrókat. Egyház nélkül nincs hatalom. Nem elűzni kell őket, hanem uralkodni rajtuk. Mert ha nincs egyház, ha nincs Buddha és nincsenek szerzetesek, a csőcselék elszemtelenedik, és már mi sem kellünk neki.

– Ebben igazad lehet – morogta Tazig.

– Ezért aztán úgy döntöttünk, hogy nem ölhetjük halomra a lámákat. Már csak a főurak egy része miatt sem. Ki kezeskedik, hogy mindenki velünk tart? Hiszen a kolostorok fölámái közül sokan a rokonaink!

– Ez is igaz.

– Hát akkor? – mordult fel Semba, és résnyire szűkült szeme vadul villogott.

– Nem akármilyen alkalom ez a mostani – folytatta Kalön. – Őszentsége elhunyt, nyugodjék békében, és egye meg a fene! Ott tört borsot az orrunk alá, ahol tudott. No de erről majd máskor! Itt az ideje, hogy olyan utód kerüljön helyébe, aki azt a tüzet fújja, amit mi rakunk előtte! Értitek? Fajtánkbelt kell a trónra ültetni!

– Egykutyá az – legyintett keserűen Tazig. – Ha sikerülne is fajtánkbelti gyereket találni (bár meg nem foghatom, hogyan), ők nevelnék fel, s mire felnő, egy húron pendül velük. Eh, jobb, ha a fegyverek beszélnek!

– Várj, csak türelem, Tazig. Ha közülünk valót ültethetnénk a trónra, mi ott lennénk mellette. Hiszen Őszentsége legközvetlenebb hozzátartozói a Potalában élnek, s tudom, hogy beleszólásuk van a dolgok irányításába. Ha mi is ott lehetnénk!

Tazig megrázta a fejét.

– Lehetetlen. Nemesembert soha nem tesznek meg dalai lámának!

Kalön ádázul vicsorgott.

– Azt bizonyosan nem. De tegyük fel, ha nem tudják, hogy nemesember fia? Azt hiszik, hogy szegény pásztor, alja ember kölyke, közben pedig közülünk valóé.

– Hogyan? – tátotta el a száját bambán Semba.

– Kezdem érteni – nyögte Tazig, és abbahagyta a rágszálást. – Mint a kakukk, amelyik tojását más madár fészkebe csempészi. Az fölneveli, mint a magáét, s csak akkor derül ki a turpisság, amikor már késő, a kakukkfióka már mindent elevett a többi fióka elől, sőt még a fészekből is kilökdöste őket. De hát ki legyen az a fiú?

Kalön türelmetlenül legyintett.

– Arra még ráérünk. Fiú annyi van, mint pusztán a bogáncskóró. Majd körülnézünk.

– Valamit azért nem értek – csóválta a fejét Semba. – Ha akadna is egy, hogyan csempésszük fel Őszentsége trónjára? Hiszen az új lámát a testvérek találják meg, hogy a nyú rájja ki a belüket! Mérget vehetsz, hogy nem arra lelnek, akit mi szeretnénk.

Kalön kajánul elvigyorodott.

– Ezt bízzátok reám. Csak hallani szerettem volna a véleményeteket.

– Hát... az ötlet jónak látszik. – bólogatott Semba.

– Én veled tartok – jelentette ki határozottan Tazig.

Kalön ekkor felállt, és az ajtóhoz lépett. A félig tárt nyíláson át kimutatott az apró sátorvárosra.

– Tudjátok-e, mi készül itt?

– Áldozat – vágta rá Semba.

– Az hát. Csak éppen bennünket áldoznak fel!

– Mit beszélsz?

– Ahogy mondom. Lhászában voltatok már, amikor odaérkezett ez a furcsa fickó, ez a halottélesztő?

– Én már ott – vont vállat Semba –, csak akkor még a kutya se sejtette, hogy ilyen híres ember.

– Azt hiszem, ő maga sem. Akárhogy is, nekem bűzlik valami. Gondoljatok csak bele! Öszentsége a halálán van, s egyszerre csak megjelenik ez a fickó, akit röviddel az érkezése után már a Potalába hívatnak.

– Ezt meg honnan tudod?

– Nem hallottad azt a szólást, hogy a Potalában is füle van a falnak? Néhány nappal azután meghalt egy Khorlo nevű ember lánya, valami Methog. S még aznap elterjedt a híre, hogy a szomszéd utcában egy bizonyos Pema nevű templomszolga házában lakik Melong, a halottélesztő. Khorlo, a lány apja, éjszaka magához hívatta, s ez a jöttment az egész utca szemé láttára fölélesztette a halott lányt.

– Hihetetlen! – álmélkodott kiguvadt szemmel Semba.

– Nagyon is hihető! A hír meg úgy repül, mint az ökörnyal az őszi szél hátán. A zarándoklatra aztán már nem kellett csalogatni ezt az együgyű alja népet, gyülekeztek maguktól is, mint a keselyű a dögre. Nem furcsa mindez?

– Csakugyan, Kalön, csakugyan – dűnnyögte Tazig is eltöprengve.

– De van még különösebb is – sodorgatta a bajuszát a hosszú nemes. – Tegnapelőtt elhatároztam, hogy megkeresem ezt a Khorlót és Methogot, aki megjárta a halottak birodalmát. Mit gondoltok, mit találtam?

– Halott leányt? – kérdezte suttogva Semba.

– Sem halottat, sem élő. A ház ablakai és ajtaja bedeszkázva, s a szomszédok csak annyit tudtak, hogy egy éjszakán Khorlónak és leányának nyoma veszett. Azt suttogják, hogy a halottak ura bosszút állt rajtuk, amiért Methog lelkét visszarágadták az alvilág kapujából.

– Az bizony meglehet, nagyon is meglehet.

– No igen, minden megeshet. Én azonban azt hiszem, hogy a ravasz Amnye rinpöcse többet tud erről az ügyről, mint a halottak fejedelme, akit alighanem

ártatlanul keverték bele.

– Úgy gondolod, hogy Amnye találta ki az egészet? – kérdezte Tazig.

– Bizonyos vagyok benne. Vagy Amnye, vagy azok ott fenn, a Potalában. A nagy kolostorok vezetői. Akik örökké uralkodni akarnak fölöttünk és Tibet fölött.

– De hát mire kell nekik ez a halottélesztő? Belőle már úgysem lehet dalai láma!

– De megbízható a kényes feladattal! És éppen erre gyanakszom én! Szükségük volt egy csodatévőre, akiben vakon bízik az utca népe. Értitek?

– Hát, nem nagyon – ismerte be Semba.

Tazig azonban leintette.

– Úgy véled, őt szemelték ki, hogy föllelje az új lámát? Valóban! Hogy erre nem gondoltam eddig! Érted, Semba? Nem találhatja meg akárki őszentsége újjászületését. Ki hinne neki? Olyasvalaki szükséges, akiben a Potala is és az utca népe is vakon megbízik. S ki alkalmasabb erre, mint egy szent ember?

– Nahát – hüledezett Semba –, hogy mit ki nem találhatnak!

Kalön fölemelte az ujját.

– Ha pedig így áll a dolog, akkor ez a zarándoklat sem lehet véletlen. A halottélesztő nem hagyná el Lhászát, ha nem kapott volna rá utasítást. Erre mérget vehettek.

– Te ezt is tudtad? – csodálkozott Semba, s eltátotta a száját.

Kalön felsőbbiséges, elégedett mosollyal nyugtázta szavai hatását.

– Legalábbis következtettem. Ezért hívtalak benneteket, hogy tartsatok velem. Mert ha nem véletlen a zarándoklat, akkor hamarosan történnie kell valaminek! Talán Melong testvér újra tanújelét adja rendkívüli képességeinek – mondta, aztán hirtelen elhallgatott, és mereven kifelé bámult az ajtón.

– Mi történt, Kalön? – hökkent meg Semba.

– Hogy mi? Jó lenne, ha mi is felszedelőzködnénk, és hozzákészülödnénk az áldozat bemutatásához. Nem vet ránk jó fényt, ha itt rostokolunk a sátorban. Talán még gyanút is fognának. Gyerünk, a többiek készítik már a tormát.

A három férfi felkapta bőrbekecsét, leeresztette prémes sapkája fülvédőjét, s kiballagott a tó partjára, ahol az egybegyűltek már építették a tormát, az áldozati ételhalmot. A lisztből gyúrt, óriási sütemény ereklyetartó oszlopot, csortent formázott, amelyben réges-régen elhalt szerzetesek, élő istenek ereklyéit őrzik. Ezt az alakzatot különösen kedvelik az istenek, köztük természetesen Lhamo is.

A torma előtt már ott lobogtak az áldozati gyertyák, mellettük apró ezüst tálacskákban árpaszemek és friss víz, arra az esetre, ha az istennő megéhezne, megszomjazna. No, meg illik gondolni a tó partján tanyázó többi kisebb rangú lélekre is, azok bizonyára szintén szívesen részesülnének az áldozatból.

A torna mellé tűzött imazászlók csüggedten lógtak, csak a szünet nélkül forgó imahengerek hangja recsegett a délutáni csöndben.

Kalön kaftánja alá nyúlt, kihúzott két imahengert, és az egyiket Tazig felé nyújtotta.

– Nesze.

Tazig engedelmesen elvette, s halkan, nagy gyakorlattal forgatni kezdte. Semba összekulcsolta a kezét, s többször is meghajolt a tó felé, mintha csak az éppen kibukkanó istennőt pillantotta volna meg.

A tormakészítők eközben befejezték munkájukat, s elégedetten szemlélték a süteménytornyot. A dombok mögött lassan feltámadó szél megcsattogtatta az imazászlókat, s a rájuk festett szent szövegek égis röpítették a hívők hangtalan imáját.

Halk morgás támadt, amikor Melong sátrának kinyílt az ajtaja, s a halottélesztő kilépett a hóra. Mögötte Pema állt, a templomszolga. A szerzetes végignézett a hajlongó sokaságon, majd üdvözlésképpen kinyújtotta a nyelvét, a hívők előtti megalázkodás jeleként. Aztán lassú léptekkel a tormához ment, és leborult előtte.

A tömeg ekkor egy emberként leborult. A három nemesúr kénytelen-kelletlen követte a többieket. Kalönnek azonban egyetlen pillanatra sem fordult a szeme a föld felé; nyugtalanul tekingetett jobbra-balra, hogy el ne mulasszon valamit.

Az ima meglehetősen sokáig tartott, és semmi sem történt alatta, ami Kalön sejtéseit igazolhatta volna.

– Nincs ebben valami disznóság? – súgta Kalön ekkor Sembának, aki elmerülten forgatta olvasóját. Szája hangtalanul mozgott, mintha imádkozna.

– Semmi – súgta vissza a volt szerzetes. – *A Megvilágosodás útja* című szent könyvből idéz. A szenteket és az isteneket hívja segítségül, hogy hozzanak áldást az új évben Tibetre és Ószentsége szent városára, az istenek földjére, Lhászára.

– Csak figyelj éberem – morogta a nagy bajuszú –, hamarosan történnie kell valaminek!

– Hátha holnap? – suttopta a másik.

Kalön óvatosan a hegyek felé pillantott.

– Megerősödik a szél. Legkésőbb holnap reggel vissza kell indulnunk, mert eljegyednek a hágók. Ha csoda készül, akkor itt az ideje!

S mintha Melong szerzetes meghallotta volna Kalön és Semba pusmogását, lassan feltápászkodott, s felpillantott a tó mellett emelkedő dombocska furcsa, sima sziklacsúcsára. Ez a szirt úgy bámult le a vízre, mint holmi kopasz fejű keselyű, amelyik az elérhetetlen mélységben fickándozó halakra les.

Melong kinyújtotta karját, s valamit mondott a zárandokok felé fordulva, de egyetlen szavát sem lehetett hallani; a zászlók csattogása és az imahengerek

recsegése a szél susogásával keveredve elfojtották beszédét. Annyit láttak csak, hogy a szerzetes megfordul, s nagy igyekezettel elindul a halom felé. Néhányan, akik távolabb álltak, s nyilván nem hallották tiltó szavait, utánaeredtek, de Melong visszafordult, és félre nem érhető kézmozdulatokkal visszaparancsolta őket.

A három férfi felállt, s meredten figyelték a magaslatra kapaszkodó szerzetest. Tazig egyre lassabban forgatta az imahengert, s az végül is elcsöndesült ujjai közt. A mécsesek egyike-másika kialudt, s a búzló olaj szagát feléjük sodorta a szél.

Kalön szeme a másik kettőre villant.

– Nem megmondtam?!

Melong felért a tetőre, majd leborult, és újra imádkozni kezdett. A szél eközben megfordult vagy elcsavarodott, vitte magával a mécsesek füstjét, s a tömeg közé szórta Melong mormogását, olyan érthetően, mintha csak ott imádkozott volna közvetlenül mellettük.

Amikor befejezte fohászát, fölemelkedett, s két karját a tó felé tárta.

– Kegyelmes és félelmetes istennő, Lhamo! Te, aki tigrisbőrből viselsz ruhát, s ismered a jövőt, kérlek, mutass nekünk utat, szegény zarándokoknak, hogy tudjuk, mit kell tennünk!

Ebben a pillanatban felhő úszott a nap elé, s egyszeriben homály borult a világra. A távoli csúcsok felől komor sötétség áramlott feléjük, mint Lhamo istennő fekete palástja.

A zarándokok újra a hóra vetették magukat, és felzúgott az ősi imádság:

– Lótuszvirág szülötte, könyörögj érettünk! Om mani padme hum!

A szerzetes ekkor felsikoltott, s kimeredt szemekkel a tóra meredt.

– Látom... látom a jelet! Lhamo isten jelet mutat nekünk! Om mani padme hum! Három betű úszik a hullámok hátán... Egy óriási *a*, egy még hatalmasabb *k*... és a harmadikat... jaj, nem látom, nem látom!... Ó, kegyes istennő, mutasd a harmadik betűt is... Köszönöm, kegyelmes Lhamo! A harmadik betű: *m*! Imádkozzatok, testvéreim, a nagy istennő jelet mutatott. S talán ezekben a betűkben fogjuk majd megtalálni Őszentsége lelkét, amely új testet keresett magának!

Melong leborult a kopár bérceken, és újra imájába mélyedett.

Kalön éppen Sembához akart fordulni, hogy kérdezzen valamit, amikor iszonyú erővel rájuk csapott a vihar. A fekete felhő lenyúlt az égből, s félelmetes karjával megkavarta a sátrakat, a havat és a rajta térdelő zarándokok tömegét. A domb ormán imádkozó szerzetes szinte a levegőbe emelkedett, s kiterjesztett szárnyakkal lebegett, mint egy óriási, sárga madár. Az áldozati ételdomb megremegett, s a mécsesekkel, kialudt gyertyákkal, áldozati tálacsákkal együtt

eltűnt a tó mohó hullámai közt.

Kalön intett Tazignak, hogy íme, az istennő kegyesen fogadta az ajándékot, de beszélni nem tudott, szava elfulladt a zúgó szélben. Örökkévalóságnak rémlett, amíg elérték félig összeomlott sátrukat.

Túljutottak már a jeges hágón, s éppen felbukkant előttük a napfényben fürdő Lhasza, amikor Kalön Sembához fordult.

– Úgy legyen minden, ahogy mondtam. Most, hogy minden bizonyossággá vált, egy legyen a dolgod. Készíts elő mindent a nemesuraknál! Én a szerzetes nyomában maradok. Csak így találhatjuk meg Őszentsége új testét. Mert arra most már mérget vehetsz, hogy ő fogja megtalálni, és ott, ahova a titokzatos három betű vezet.

– Nem lehetne valahogyan megfejteti az értelmüket? – tűnődött Semba.

Kalön megrázta a fejét.

– Képtelenség. Csak Amnye tudja, és a Titkos Tanács. De mi Melong nyomában maradunk. És ha megtalálta őszentségét, a többi mar a mi dolgunk. Bizonyára sokáig tart, nagyon sokáig... Úgy gondolom, legalább négy-öt évig.

– S addig?

– Addig a szerzetesek, az apáturak és a hűséges nemesurak gyűlése régenst választ, aki uralkodik helyette, amíg Őszentsége nem lesz rá képes, hogy átvegye az államügyek intézését.

– Ki lesz a régens? – kérdezte gyanakodva Semba.

Kalön kivicsorította a fogát.

– Semmi kétség, hogy Amnye. Az átkozott, vén patkány. Ő!

Tazig, aki már hosszabb ideje a zarándokok közt lépdelt, melljük ért, és felkapaszkodott jakjára, amelyet eddig Semba vezetett a sajátjával együtt.

– Tudjátok-e, mit beszélnek a zarándoktestvérek? – kérdezte, és nagyot köpött a hóra. – Mást is látott ám a halottélesztő!

A másik kettő Tazigra meredt.

– Mít beszélsz?

– Azt rebesgetik, hogy Melong nemcsak betűket pillantott meg a vízben, hanem mást is, csak a vihar elvitte a szavát. Akitől én hallottam, az egyenesen Pema, a templomszolga szájából tudja, hogy Melong hatalmas kolostort is észrevett a hullámok közt. Úgy ragyogott a teteje, olyan éles aranyfényvel, mintha csak tegnap aranyozták volna. Aztán egy falucska tűnt fel és egy ház, amelynek kék téglából rakták a homlokzatát.

Kalön rábámult Tazigra.

– Kék téglából?

– Legalábbis Pema ezt híreszteli.

Erre Kalön is kiköpött.

– Amnye tudja, hogy mit csinál.

– De mi tudjuk-e? – bizonytalankodott Semba.

– Ne nyugtalankodj, barátom! – mosolyodott el hidegen Kalön. – Megtaláljuk az aranytetejű kolostort a kék téglás házzal együtt. Akkor aztán Lhamo istennő irgalmazzon Őszentsége új testének és ennek a halottélesztő szerzetesnek is. Esküszöm, nagy szüksége lesz a tudományára! Vajon önmagát is fel tudja-e majd éleszteni?

A találkozás

A délről hömpölygő meleg levegő betört a hegyek közé, és megolvasztotta a havat a legelőkön. A sárgássá kásásodott tocsogók alól zöld fű óvatoskodott elő, mintha nem bízott volna még eléggé az egyre sürgetőbben hívogató napsugarakban. A fák vágyakozva tárták fekete ágaikat a kék ég felé; fölöttük nyakukat nyújtogató madarak repültek, s hangos kiabálásuk betöltötte a vidéket.

A szerzetes leroskadt egy bokor mellé, amely alól még nem takarodott el a hó, s elmerülten szemlélte a tavasz egyre szaporodó jeleit. Gyorsan lehúzta nemezcsizmáit, s rájuk ült, hogy vastag száruk megóvjja a talaj nyirkos hidegétől. Behunyta a szemét, ahogy a meleg ragyogás simogatni kezdte meztelen lábát, bőrét.

Melong úgy érezte, hogy kiszakadt a világból, s a világ is számúzta őt magából. Hovatovább nem is emlékezett másra, mint kolostorok és falvak végeláthatatlan sorára, a télen fagyos, tavasszal sáros hegyi ösvényekre, kiáradt patakokra s a virághímes hegyi legelőkre. Lhásza és India valahol a messzi távolban élte immár idegenné lett életét, s úgy gondolt néha rájuk, mintha nem is ezen a világon lennének, hanem messze, a felhőkön is túl, ahol már nem Amnye rinpócse, a régens az úr, hanem Buddha és az istenek.

Nem messze, talán valahol az előtte húzódó emelkedőn túl, aprócska patak csacsogott, s Melong éles füle meghallotta a jégpáncél alól kiszabadult víz hálaadó énekét. Az itt-ott még el-elakadó jégdarabok tompa harsánnyal ütköztek egymásnak, s váltak egyre kisebbé és ártalmatlanabbá.

A magas hegyoldalakon azonban még nem mozdult a hótakaró; az óriások féltékenyen őrizték subájukat, s igyekeztek olyan későn megválni tőle, amilyen későn csak lehet.

Amikor az első apró kövecske elszárgult a szerzetes mellett, még nem vetett ügyet rá. Tünődően emelte arcát a hegycsúcs felé, amely ott horgadt fölötte, s a vége minden bizonnyal az egekbe vezetett. Ott, ahová már a madarak is csak ritkán szállnak, árva bokrok integettek sovány karjaikkal, ám az is lehet, hogy óriás fák, csak a távolság láttatta cserjéknek őket.

Melong újra behunyta a szemét, és gondolatban visszaintett a távoli csallitnak. S már-már el is szunnyadt, amikor ismét zörgést hallott, s újabb kő száguldott el közvetlenül mellette, végigrohant a domboldalon, keresztülugrotta a keskeny gyalogösvényt, nagyot buckázott a télről maradt jaknyomokban, majd eltűnt valahol a feneketlen mélyben, ahova Melong szeme már nem látott el.

A szerzetes fölpillantott a fölötte magasodó óriásra. A sziklacsúcs most is felhőben úszott, s a vonuló madarak kiáltozását messziről is visszafújta a szél. A nap szelíden sütött, a fiatalember lelkét azonban mégis valamilyen megmagyarázhatatlan nyugtalanság töltötte el, mint amikor valakinek a barátságos mosolya mögött fölsejlik a gyilkos indulat.

Először arra gondolt, hogy talán vadkecskék ugrándoznak a szirtek közt, élvezve a tavaszi verőfényt. Bármennyire is meresztgette azonban a szemét, egyet sem látott. Pedig az elmúlt évek során ugyancsak hozzászokott a természet színehez, s még az ügyesen bujkáló apró bogarakat is észrevette a kövek közt. Most azonban nem mutatkozott élőlény a madarakon kívül.

Egy lány, kellemes szellőkéssel együtt megérkezett a harmadik kődarab is. Nagyjából ugyanazt az utat követte, mint az előző kettő; végigszáguldott mellette, s a hegyi ösvényen felpattanva eltűnt a mélyben.

A szerzetes ekkor csizmája után nyúlt, hogy fölkészüljön a sürgős távozásra. Bár fogalma sem volt róla, ki hajigálhatja a köveket, tudta, hogy a hegyi ösvényeken nem árt az óvatosság. Értékes holmija ugyan alig akadt, mégis nyugtalankodott. Hátha hegyi rablók lesnek rá! Értelmetlenség itt pusztulnia, hiszen nem találta még meg azt, akit keres. Ha már ennyi időt rááldozott ki tudja, milyen kurta életéből...

Tekintete ismét végigpásztázta a bércfalat, átfutott a bokroknak látszó fákon. S ahogy odapillantott, egyszer csak megmerevedett csizmája után matató keze. A bokrocskák vagy fák nyomtalanul eltűntek, mintha óriás marok tépte volna ki őket. Ott, ahol az előbb a cserjéket vélte látni, kőtömbökkel tarkított hótakaró sárgállott a talajon. Idegesen hunyorgott a szikrázó napfényben. Úgy rémlett, hogy a kőtömbök lassan mozognak lefelé, s nyomukban csuszamlik az egész sziklaoldal.

Ebben a pillanatban halk morajlás támadt; valahonnan messziről kelt a hang, talán éppen onnan, ahol korábban a bokrok sejlettek. Nem értette ugyan, hogy a szemközti oromról hogyan pattanhattak át hozzá a kövek, de most nem volt ideje töprengeni. Megragadta csizmáját, hogy felhúzza, és menekülhessen. Ki tudja, merre?

Ekkor azonban roppant csattanással embernyi kőtömb zúgott el mellette; nyomában hóval kevert sárfolyam és kőgörgöteg csúszott az ösvény felé. Melong

lába alatt megingott a talaj, s egyik csizmáját még mindig a kezében tartva rábukott az ösvényre, amelyről letért, hogy megpihenjen a bokor tövén. Esés közben átsuhant rajta a gondolat, hogy íme, itt a válasz, miért is ült a bokor mellé akkor, amikor csöppet sem vágyott árnyéokra. Lelke mélyén megérezte, hogy menedéket kell találnia, s a meredek hegyoldalban egy bokor is megteszi, ha más nincs a közelben.

Kétségbeesetten próbált szilárd talajra állni, a kövek azonban kigördültek meztelen talpa alól; a morgás mennydörgéssé fokozódott, majd dübörgéssé, mintha öles fatörzsek roppannának ketté félelmetes erők dühétől. Milyen más hang is ez, mint a gleccseroroszláné! Az félelmetes és titokzatos, fenyegető és megfejthetetlen, ez pedig maga a közeli és elkerülhetetlen halál.

Ekkor már fölfogta, hogy nem történt semmi természetfölötti, csupán a hirtelen betört meleg levegő nyomán csúszott meg a lejtőkre fagyott téli hó, s most mindent magával sodorva gördül a hegyek lábánál reszkető ártatlan völgyekbe. S azt is tudta, hogy akit magával ránt a rettentő omlás, akár el is kezdheti imádkozni élete utolsó „Om mani padme hum”-ját.

Melong azonban igyekezett elkerülni a maga végítéletét. Csizmáját a feje fölé emelte, úgy védekezett a rázuhanó kövek ellen, maga pedig hasmánt siklott lefelé a hólavínán. Hébe-hóba behemót szikladarabok csörtettek el mellette; egyiknek-másiknak még a szelét is érezte, szinte belenyomták a hóba.

Örökkévalóságnak rémlett, amíg leért, és oldalvást behemperedett egy sűrű rengeteg szélső törzsei közé. Hanyatt-homlok átgurult a cserjésen, s meglapult egy óriás tölgy mögött. A hócsuszamlás, amely a hátán hozta, eldübörgött a vadon peremén, hogy utat adjon a kőgörgetegnek. A roppant szálfákon sűrűn koppantak a sziklamorzsalékok, megperdültek, s már száguldottak is lefelé iszonyatos zakatolással. Melong a csizma alá szorította a fejét, s összegömbölyödött, mint a sündisznó. Szapora recsenések jelezték, amint az egymás nyomában érkező tömbök vastag törzseket törnek ketté. Melong óvakodott attól, hogy kipillantson a csizmaszár alól.

Ki tudja, mennyi idő múlhatott el a tölgy öles derekának védelmében? Lehet, hogy csak percek, lehet, hogy egy egész délelőtt is. Amikor végre elhalkult a morajlás, s egy-két apró kövecskén kívül semmi nem neszegett, akkor merészelt csak felpillantani a félelmetes világba.

A világ azonban nem is volt olyan visszataszító, mint amilyennek a csizmaszár alatt elképzelte. A nap vidáman ragyogott, s a hosszú nyakukat nyújtogató madarakat sem tudta megzavarni a hegyoldal pusztulása; nyugodt, zavartalan ívekben köröztek az ég kék boltján, s mély bűgással csábították fészekrakásra párjukat.

Melong feltápáskodott, és hálát adott Buddhának, hogy éppen ez alá a fa alá bújta. A girbegurba óriás oldalán hatalmas, embernyi friss sebek éktelenkedtek, s akkora leszakított kéregdarabok heverték a tövében, mint a régi tibeti harcosok pajzsa. Az évszázados vénség azonban jól állta a rohamot; szilárdan magasodott, mint maguk a sziklacsúcsok.

Nem így a többiek. Ölnyi vastag fák szomorú, szilánkokká zúzott csonkjai meredtek az égre, s a környék telis-tele szóródva friss, tavaszillatú forgácsokkal, éppen csak rügyező gallyakkal. Alig ébredtek fel hosszú téli álmukból, máris végeztek velük a könyörtelen, vak erők.

Melong, amikor meggyőződött róla, hogy nagyjából minden megállapodott, felhúzta csizmáját, hogy minél előbb búcsút vehessen a veszélyes helytől. Ki tudja, mikor csúszik meg legközelebb a hó? És lesz-e még egyszer ekkora szerencséje?

Aztán harsogva fölnevetett, hogy a hegyek megdöbbenve verték vissza a hangot, s a levegőben vitorlázó madarak is szemrehányó bűgásba kezdtek. Ki lehet ez a szentségtörő, aki megzavarja a tavasznak iszonyatában is fenséges színjátékát?

A szerzetes megcsóválta feje fölött csizmáját, és nagy ívben lehajította a hegyoldalra. Mi a fenét kezdjen egyetlen csizmával, amikor a másik ki tudja, milyen mélyen fekszik a kő és hótakaró alatt? Aztán mégis meggondolta a dolgot, főleg amikor a hó dermesztő hidege perzselni kezdte a talpát, és sietve utána ugrált az elhajított jószágnak. Fölvette, és kutatva fürkészett a környéken; hátha ismét csoda történik, és valahonnan előkerül a párja is.

Úgy látszik azonban, elég volt már erre a napra a csodákból. Meg kell elégednie azzal, hogy az óriási tölgy megvédte az életét. Igazán nem tehet szemrehányást az isteneknek, hogy cserébe elvitték egyik lábbelijét.

Lassan azonban elhalt ajkán a nevetés. A melegen sütő napsugarak ellenére a talaj fagyosan hideg maradt, s mivel a csizmával együtt gyapjából kötött harisnyáját is magával ragadta a kőár, meztelen talpát szinte tűzként marta a hó. Ha nem talál hamarosan lábbelit, nem jut el Masel kolostorába, pedig már csak néhány napi járóföldre lehet.

Egyik lábára mindenesetre felhúzta a csizmát, s elhatározta, hogy időnként változtatja. Bár eléggé nehezebb esett így a járás, nem volt más választása. Vágyakozva gondolt a meleg indiai napokra és éjszakákra, de aztán elhessegette szívmengető emlékeit. Itt kell szállást találnia, méghozzá hamarosan.

Óvatosan ereszkedni kezdett a hegyoldalra. Masel kolostora valahol néhány napi járóföldre emelkedett. Tudta, hogy nem bírná ki mezítláb az utat. A völgyekben inkább talál falura vagy nomád településre. Vigyázva kerülgette az

épp csak megállapodott kőtömböket, nehogy vigyázatlan mozdulattal ismét rohanásra készítse őket; felragadott a földről egy letört faágat, s óvatosan megpiszkálta vele a helyet, ahova lépni szándékozott, így araszolt lefelé a meredek lejtőn az omlások és erdők mögött rejtőző völgy felé.

Régóta botladozott már lefelé, amikor egyszer csak rátört az éhség. Nyakába akasztott tarisznyájában mindössze egy-két darab kecskesajt rejtőzködött. Ezeket akkorra tartogatta, ha a völgyben mégsem akad falura. Nagyot nyelt hát, és folytatta bokatörő útját.

Telt-múlt az idő. Talpát véresre törte a pengeéles kőzúzalék, s már-már ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy fittyet hányva minden óvatosságnak, mégiscsak fölfaljon legalább egyetlen darabka sajtot, amikor egyszerre vége szakadt a letarolt szegélyű erdőnek.

Hosszú, hóval borított hegyoldal terült el előtte, valaha sima lehetett, nyáron bizonyára gyönyörű, most azonban kőtömbök éktelenítették, s néhol a bércfalról lemállott omladék olyan magasra tornyozódott fel, mint a legnagyobb kolostorok csúcsos pagodatetői. A túrások mögött, a távolban felsejlett a völgy szelíd vonala, s mintha másfajta madarak csicsergését is hallani vélte volna. Épp azon igyekezett, hogy kikerüljön a veszedelmes kőtömbök közül, amikor halk nyögdécselésféle ütötte meg a fülét.

Előbb azt hitte, rosszul hall: talán csak a szellő suttog a magasból érkezett kövek közt, vagy a letört faágakat nyögeti a szél. S már-már tovább folytatta keserves vándorútját, amikor újra és most már sokkal közelebről hallotta a fájdalommal teli, panaszos nyöszörgést.

Rátámaszkodott görcsös botjára, és fülelt. Honnan jöhet a nesz? Talán valamilyen apró állatot tepert maga alá a zuhanó áradat. Fölsejlett előtte egy kellemes vacsora lehetősége. Aztán szinte ugyanebben a pillanatban már el is szégyellte magát. Buddha szerzetesének tilos élőlényt ölnie!

Amikor a nyögdécselés újra s szinte közvetlenül meztelen nagyujja előtt felhangzott, lehajolt, és lázasan fürkészni kezdett. S ekkor döbrent rá, hogy ember is lehet a szerencsétlen, akit eltemettek a kövek.

Óvatosan keresgélt, mint a vadászatra idomított, nagy bundájú kutyák, hogy legalább ő ne tegyen kárt a boldogtalanban. Aztán amikor megpillantotta a kőhalom alól kilátszó vékonyka gyerekkart, messzire hajította a botját. Letérdelt a jeges földre, s lázasan kotorta a kőtörmeléket. Nem törődött már sem hideggel, sem pedig azzal, hogy esetleg ismét megindulhat a hegyoldal a feje fölött. Ott vonaglott a sovány gyermekkéz az orra előtt, s a sárgás bőr alatt, mint haldokló kígyók rándultak egyet-egyet a kék erek. Szerencsére apróbb, könnyű kövek sokasága lepte el, kézzel lesöpörhetők.

Amikor a kisfiú feje előbukkant, Melong halk imát küldött az égbe. Talán ha öt-hat éves lehetett az áldozat; szemét csukva tartotta, de ajka hangtalanul mozgott, mintha csak segítségért akarna kiabálni. Melong arra eszmélt, hogy halkan szólongatja, becézgeti, mintha már ki tudja, mióta ismerné.

– Várj csak, várj! Meglásd, nem lesz semmi baj! Szerencséd, hogy Melonggal találkoztál. Csak türelem, madaracskám. Mindjárt kiáslak egészen!

Jó időbe telt, amíg a kisfiú kiszabadult kőbörtönéből. Melong gyors mozdulattal kibújít kaftánjából, leterítette a kövekre, és ráfektette. Aztán úgy, ahogy az indiai kolostorban tanulta az orvos testvérektől, élesztgetni kezdte; előbb csak a mellkasát nyomogatta, megpróbált friss levegőt sajtolni belé, majd megkinyitotta a gyerek száját, s levegőt fújt a torkába. Végül előkapta tarisznyájából az egyik csípős szagú kecskesajtot, s a fiúcska orra alá nyomta.

A gyerek egyszer csak megremegett, védekezően arca elé kapta a kezét, aztán fölpillantott.

Melong mosolyogni próbált, amikor a fekete gyerekszem rátekintett. Mosolya azonban nem sikerülhetett valami fényesre, mert a gyermek újból becsukta szempilláit, s rémület suhant át az arcán. Újra szemé elé kapta a kezét, s a lábát is összerántotta, mintha csak rátörő ellenség elől akarna menekülni.

Melong megsimogatta a haját, és szelíd hangon nyugtatgatni kezdte:

– Ne félj, kis barátom, megmenekültél. Nyugodtan kinyithatod a szemed!

A fiúcska pillái megmozdultak; kicsillant alóluk fekete szembogara. Néhány pillanatig fürkészte a szerzetes arcát, majd megremegett a szája, és rekedt hangon csak ennyit mondott:

– Csúnya vagy.

Melong eltátotta a száját a meglepetéstől, aztán hangosan föl kacagott. Szállt, repült a nevetés; végigsuhant a kötörmelék felett, s eltűnt a völgyben. Melong arrafelé nézett, és már biztosan tudta, hogy falucska bújik meg az óriások lábánál. Ekkora fiúcska nem mehet egyedül sokkal messzebbre a lakóhelyétől, mint néhány órányi járóföldre. Lám, még azt sem teheti veszély nélkül.

A fiúcska felbátorodhatott a szerzetes jókedvétől, mert egészen kinyitotta a szemét, és mintha vitézebbül nézett volna megmentőjére.

– Miért nevensz? – szólalt halkán, és igyekezett a könyökére támaszkodni.

– Megütötte magad? – kérdezte Melong, és a fiúcska apró teste alá nyúlt, hogy segítsen a felkelésben. Ujjai óvatosan végigfutottak a gyerek kiálló csontjain, de sehol sem érezte, hogy törésre bukkanna a keze. Tudta, nem lehet biztos a dolgában, hiszen számtalanszor látott már szerzeteseket, akik szakadékokba zuhantak, aztán előkerültek, mintha mi sem történt volna, csak napok múlva haltak meg, váratlanul, alattomos belső sérüléseik következtében,

ezeket nem tudta fölfedezni az orvos testvérek tapasztalt szeme sem. Ő maga pedig nem is túlságosan tapasztalt orvos. Igaz, elolvasta a legfontosabb könyveket, ismerte a gyógynövények hatását és a tűszúrások módszerét is; alig-alig akadt azonban dolga igazi beteggel.

A fiúcska fölült, és úgy is maradt. Riadtan bámulta a letarolt környéket, a fák égnek meredő csonkjait s a kőtömböket, amelyek fenyegető halmazokban heverték körülöttük. Aztán újra a szerzetesre nézett.

– Csúnya vagy – mondta újfent.

Melong nem nagyon értette, mit akar ezzel a kisfiú.

– Milyen vagyok?

– Csúnya!

– És miért?

A gyerek fintorgott, ezt Melong vélhette nevetésnek, de borzadásnak is.

– Véres vagy.

– Hol?

– Az arcod.

A szerzetes önkéntelenül is odakapta a kezét, s rátapintott az alvadt vér taplórétégére.

– Te is csúnya vagy ám – mondta a kisfiúnak, bár nem volt meggyőződve róla, hogy helyesen teszi-e.

A fiúcskán most nem látszott ijedség.

– Én is véres vagyok?

– Úgy bizony – felelte habozva Melong.

– Nem baj. Majd anyám megmossa az arcomat, és a tiédet is!

– Nem ütötted meg magad? – terelte másra a szót a szerzetes.

A fiúcska elmosolyodott, kinyújtózott, mint a sátrak előtt ébredező macskák, s megrázta a fejét.

– Azt nem. Csak nagyon megijedtem.

– Szerencséd volt. Meg nekem is.

– Terád is rád esett a hegy?

– Hát, ahogy vesszük. Előbb a hegy esett rám, aztán meg én a hegyre. Hol egyikünk volt felül, hol a másikunk. Mintha birkóztunk volna! Igaz is, ha már ilyen szépen összetalálkoztunk, hogy hívnak?

– Engem Csorénak, és öt éves múltam. Hát téged?

– Engem Melongnak.

– Szép neved van – mondta Csore. – Nálunk, a faluban is volt egy Melong.

– Nocsak. Aztán mi lett vele?

– Hát... már nagyon öreg volt. Apám azt mondta, hogy az istenek felkapták, és

magukkal vitték a Kancsendzönga tetejére. Te is hallottál róla?

– Hát... alighanem.

– Nálunk mindenki tudja a faluban. Ha valaki már nagyon öreg, eljönnek érte az istenek. Eljönnek és magukkal viszik a Kancsendzönga csúcsára. Ott van a sok öreg, és talán még az öreg jakok is odakerülnek, hogy mégse maradjanak minden nélkül. Ott van nagyapó is.

Melong megsimogatta Csore fejét.

– Hogy hívják a falutokat?

– Khangpának. Tudod, amikor még köztünk élt a nagyapó, elmesélte egyszer, hogy az ő nagyapjának a nagyapja nem itt lakott, hanem messze vidékről költözött errefelé. Sokáig vándoroltak, és megéheztek a hosszú úton. Amikor aztán már nagyon fáradtak és éhesek voltak, erre a mezőre érkeztek, és megpillantották a patakot. A patak mellett meg egy nagy, fehér követ, éppen olyat, mintha egy ház lenne, csak épp nem lakik benne senki. Itt aztán letelepedtek, s a nagy kőről elnevezték a falut Khangpának, azaz háznak.

Melong a botja után nyúlt, de mozdulata félúton elakadt, s úgy is maradt, mintha keresne valamit a földön.

S úgy, ahogy volt, meggömbülve, a fiúcska felé fordította az arcát.

– Mit mondasz? Hogyan hívják a falut?

Csore aggodalmasan összeráncolta a szemöldökét.

– Megütötte a fejed?

– Miért kérded?

– Tudod, van egy barátom, Rdordzse. Azt egyszer fejbe rúgta a jak. Túl közel ment a beteg jakhoz. Nagyapó azt mondta, hogy kukac esett a fejébe. Ilyenkor aztán nem szabad közel menni a jakhoz, mert a kukac nagyon fáj neki, és még a saját gazdáját sem ismeri meg ilyenkor.

– Mit mondasz?

– Ezt nálunk mindenki tudja. Rdordzse is tudta, mégis csak közel ment hozzá. Az meg megrúgta. És képzeld csak, a Rdordzse buta lett. Azóta is a barátom, de buta. Mindent háromszor kell elmondanom neki, hogy egyszer megértse. De aztán eljött a láma testvér, tudod az orvosságos, és kihúzta...

– Rdordzsét? Honnan?

– Ej, hát dehogy! – legyintett a fiúcska türelmetlenül. – A kukacot húzta ki a jak fejéből. Én ott voltam. Bár borzasztóan féltem. Egy hosszú tüvel meg késsel kihúzta a kukacot... Egészen kicsi volt, és megdöglött. Édesapám rálépett, tudod, mert a láma testvérnek nem szabad rálépni a kukacra. Mert az bűn. Kihúzni ki szabad, de rálépni nem. De a jak is megdöglött. Csakhogy előbb a Rdordzsét fejbe rúgta. Na.

Melong úgy hallgatta Csore beszédét, mint a tavaszi patakok kellemes csacsogását. Mintha a szívét melegítették volna a kisgyerek szavai, s eltöltötték a várakozás vad örömeivel. Úgy érezte, hogy a hegyomlás isteni útmutatás volt, amely letérítette a Maselba vezető ösvényről.

– Tehát láma testvért hívtatok, hogy húzza, ki a kukacot?

– Hiszen mondtam már – komorodott el a kisfiú.

– Aztán honnan jött a testvér? Maselből?

– Masel? Az mi?

– Kolostor.

– Még sosem hallottam róla – vont a vállát Csore. – Mi olyan messze nem járunk.

– Hát akkor? Honnan jött a láma testvér?

Talán túlságosan is izgatottnak tetszett a hangja, mert Csore megütődve nézett rá, de aztán a falun túlra mutatott, éppen az ellenkező irányban, mint amerre Masel bújt meg a hegyek közt.

– Onnan. Lapcsiból. Lapcsinak hívják, mert csupa-csupa kristályból volt a teteje. Ezt is az a testvér beszélte, aki kihúzta a kukacot. Szép név, nem?

Melongot előntötte a verejték, és leroskadt a fiú mellé a kaftánra. Szaporán szedte a levegőt, és szédülés kerülgette. Végigsimította a homlokát, és töprengett. Vegyük csak nyugodtan sorjában. Kelet-Tibetben jár, azon a vidéken, amelynek a hivatalos neve Amdo. Tehát a három betű közül az egyik már megvan; az *a*... A másik a *k*, amelyet Amnye rinpócse megjósoltatott vele. Ezt a falut pedig Khangpának hívják. A *k* is itt van tehát. A harmadik a kolostor, Masel, mivel az utolsó betű az *m*... Nagyon is lehetséges hát, hogy ezt akarja Amnye három titokzatos betűje jelteni. Az országrészt, a kolostort és a falut!

Reszkető kézzel dörzsölte meg újra és újra a halántékát, és próbálta rendbe szedni gondolatait. Honnan tudhatta Amnye rinpócse, hogy valóban találni fog egy olyan helyet, ahol fölleli az *a*, *k* és *m* betűvel kezdődő településeket?! Talán véletlen lenne? Megrázta a fejét, és elúzta magától ezt a téveszmét. Amnye rinpócse nem bíz semmit a véletlenre!

Ha tehát ez lenne végső célja... És a kisfiú is... Fürkészve nézett végig Csorén, csak most már egészen más szemmel, mint az előbb. Űgyet se vetett a fiú arcára száradt vérre; csak nézte, nézte, s megpróbálta felfedezni benne a jövőndő dalai lámát.

– Mégiscsak megüthetted a fejed – jegyezte meg a kisfiú, és aggodalom csendült a hangjában. – Csak nem fogsz meghalni?

– Nem hiszem. Hanem mit is mondtál az előbb? Mondd csak, hány éves vagy? Csore lemondóan megingatta a fejét.

– Mindent elfelejtesz, akár Rdordzse. Már ezt is mondtam egyszer!

– Őt múltál?

– Na látod. Emlékszel te, ha nagyon akarsz. Akár a Rdordzse. Annak is azt mondta a láma testvér, hogy csak erőltetni kell. Meg kívülről megtanulni az imádságokat.

– Emlékszel az évre?

– Melyikre?

– Hát hogy melyikben születnél.

– Anyám azt mondta, hogy a famajom évében. És újév után. Ezért múltam már öt éves. Nagy hideg volt akkor. A nagyapó mondta, mert akkor még nem vitték el az istenek a Kancsendzönga tetejére, hogy Lhászában egymás után kétszer ordított a gleccseroroszlán. Mondd, te ezt elhiszed?

– Elhiszem – bólintottá Melong. – Akkor éppen én is ott voltam.

– És féltél?

– Egy szerzetesnek nem szabad félnie.

– No igen, de te nem vagy az.

Melong elmosolyodott.

– Az vagyok.

A kisfiú megszeppent. Úgy nevelték, hogy szentként kell tisztelnie a lámákat, és nem szabad ostoba fecsegéssel zavarni őket. Ő meg már mióta összevissza beszél mindent! Apa alighanem keményen megbünteti majd. Főleg ha megtudja, hogy ráadásul még a hegy is ráesett.

– A kolostorból? – kérdezte, és megborzongott.

– Egyenesen Lhászából – magyarázta Melong, és megpróbálta elűzni a kisfiú félelmét. – Nem is olyan régen még én is akorka voltam, mint te. Aztán elmentem egy kolostorba, és láma lettem. Még belőled is lehet láma testvér.

A kisfiú arcán újra rémület suhant át, de nem szólt semmit.

– Nem szeretnél láma lenni? – kérdezte kíváncsian Melong, és feszülten várta a választ.

A fiú megcsóválta a fejét, és szinte sírva suttozta:

– Nem akarok kolostorba menni. Otthon akarok maradni. Láttam, amikor Geldant elvitték.

– Geldant?

– Ő is a barátom volt, akárcsak a Rdordzse, de idősebb nála, és ezért elvitték a kolostorba. Pedig Geldan sem akart. És a szülei sem akarták. Csakhogy a mi falunk a kolostor földjén van. Ezt az édesapám mondta. Ezért aztán a kolostor parancsol.

– S miért döntöttek úgy, hogy a pajtásodnak, Geldannak oda kell mennie?

– Mert meghaltak a láma testvérek. Magához vette őket Tamgrin. Ezt is édesapám mondta. És még azt is, hogy örül, hogy ilyen kicsi vagyok, vagyis voltam akkor, mert így engem nem visznek el. Tudod, édesapám sokat dolgozik, hogy mindent meg tudjunk adni, amit a láma testvérek kérnek. Tudod-e, ki az a Tamgrin? – kérdezte aztán kíváncsian.

Melong bólintott.

– És... igaz, hogy lófeje van? – faggatta összevont szemöldökkel a kisfiú.

– Ilyennek festik.

– Hát, én nagyon félek az istenektől. Ettől a Tamgrintól is. Nagyanyó mindig intett, el ne kóboroljak a falun túlra, mert akár szrinpóval, démonnal is találkozhatok, vagy magával a lófejű istennel. Ez pedig borzalmas lenne, nem igaz?

Melong nem is tudta hamarjában, hogy mit válaszoljon.

– Nem hiszem, hogy téged is bántana – felelte végül. – Nem azért van lófeje, hogy a gyerekeket ijesztgesse vele.

– Hát akkor miért?

Melong úgy érezte, hogy minden további beszéd felesleges. Megtalálta a falut, és úgy látszik, megtalálta a jövődő dalai lámát is. Vajon csakugyan Csore volna az? Kétkedő pillantást vetett a fiúcska cingár testére. Ez a kis kákabelű? És Csore szemeit is hiába fürkészte a fiatal szerzetes; csak egy kölyök okos kíváncsisága csillogott benne, nem pedig Őszentsége bölcs mindentudása.

Melong feltámogatta a fiúcskát. Megborzongott, a hideg szinte marta a testét, és minden tagján ott sajogtak a kőgörgeteg fájdalmas nyomai. A jeges föld parázsként égette a talpát, és csizmátlan lába szinte csonttá fagyott, míg a fiúcska megmentésén fáradozott.

– Hát akkor, Csore, most már nincs más dolgunk, mint hogy megkeressük a szüleidet – mondta, és rátette kezét a fiúcska vállára. S bár végigfutott az agyán, vajon illendő-e Őszentsége újjászületésével ilyen lekezelő módon viselkednie, mégsem vette vissza. Őszentsége bizonyára nem akart a hólavina és a kőgörgeteg alatt pusztulni, nyomtalanul és fölfedezetlenül. Ki tudja, mi lett volna, ha a fiúcska ismeretlenül hal meg?! Hova költözött volna Őszentsége lelke? Hiszen úgy sohasem találtak volna reá. Mindenki olyan gyermeket keres, aki az Őszentsége halálát követő három hétben született...

Eh! – legyintett aztán szabadon maradt kezével. – Az ilyenfajta töprengés a hittudósok dolga, akik a kolostori versenyeken gyakran össze is mérik az erejüket, s éppen hasonló fogas kérdések megoldásán fáradoznak. Neki csak az a dolga, hogy megtalálja az újjászületett Őszentségét, és Lhászába szállítsa.

A kisfiú nehézkesen bicegett, és gyakran felszisszent. Melong aggódva nézett

rá.

– Megütötte a lábad?

– Amikor a hegy rám esett – mondta a kisfiú –, akkora kövek gurultak el mellettem, mint te.

– És te mit csináltál?

– Hát... lefeküdtem a földre, hogy szaladjanak át fölöttem. Egy át is ugrott.

Melong nagyot nyelt.

– Az is akkora volt, mint én?

– Még nagyobb is. Egyszeriben sötét lett tőle a világ. De aztán továbbfutott, a falu felé.

Melongnak akkor eszébe jutott valami.

– Az előbb azt mondtad, megtiltották, hogy elhagyd a falut. Mit kerestél hát ilyen messze?

A kisfiú büntudattal lehajtotta a fejét.

– Meg akartam nézni az arany tetőt.

– Micsodát?!

– Hát az aranytetőt!

Melong úgy érezte, megáll a szív a mellében.

– Az meg milyen? – kérdezte közönyösen, és megpróbálta leplezni hangja remegését.

– Az aranytető az aranytető! – válaszolt ellentmondást nem tűrő hangon a kisfiú. – A vándor mondta... A vándorok pedig mindig igazat mondanak.

Rövid időre elhallgatott, és szótlánul lépkedtek lefelé a hűvös hegyoldalban, a szertesét szóródott fadarabok és kötörmelék közt. Valahonnan a messzeségből kutyaugatás hallatszott, s mintha férfiak kiáltozása is ott neszezett volna a levegőben.

– Járt erre egy nagy bajuszú vándor... néhány nappal ezelőtt, amikor a szomszédnak megdőglött a kakasa, s reggelre csak a lábát meg a farka tollát találták meg. De azt nem a vándorok csinálták, ők csak később jöttek. A nagy bajuszú meg a kövér. Azok mondták, hogy Lapcsi kolostorának új tetőt csináltattak a láma testvérek... Régebben kristályból volt meg fából. Most pedig színaranyból van, és úgy csillog-villog a napfényben, hogy mindenki a csodájára jár. A nagy bajuszú azt is mondta, hogy aki tündökölni látja, annak minden kívánsága teljesül. Éppen úgy, mintha azt a drágakövet találtad volna meg, amelyikre csak ránézel, megmondod, hogy mit akarsz, és máris, hipp-hopp! Előtted áll, amit kívántál.

Melongon egyszerre csodálatos érzés lett úrrá. Mintha fölmelegedne a föld, és nem égetné meztelen talpát! Mintha India minden napfénye errefelé lopakodott

volna, hogy ragyogásával lángra gyújtsa Lapcsi kolostorának frissen aranyozott tetejét! Most már egészen biztos volt a dolgában.

– Mióta kék a házatok eleje? – kérdezte aztán váratlanul, a kisleány azonban értette mindjárt.

– Mindig is kék volt. Igaz, amikor az a nagy eső volt, lemosta róla a színt. Édesanyám elment oda, ahol a kék föld található, szedett, aztán festéket csinált belőle, és újraszínezte a kopott téglákat. De nemcsak a miénk kék. A felső szomszédunknak is olyan; annak adott festéket édesanyám. De a másiknak nem adott, mert az eltörte az ekénket, meg mindenfelé megszólt bennünket, hogy rossz ekét sóztunk rá. Még édesapámat is megfenyegette, hogy ha nem nyugszik, beárulja a kolostornál. Hát az ő háza nem kék!

Eközben a kutyaugatás egyre közelebbről hallatszott.

A kisleány is meghallotta a hangokat, és önkéntelenül is közelebb húzódott Melonghoz.

– Engem keresnek – rebegte szorongva.

– Elnáspángolnak? – kérdezte részvétellel a szerzetes.

Csore bólintott.

– Aki elszökik, azt megverik. Nincs szerencsém. Nem vették volna észre, ha nem esik rám a hegy, délutánra visszaértem volna. Máskor is megesett már, hogy csak estefelé megyek haza, ha a rokonok vagy ismerősök a falu túlsó végén ebédrel kínálnak. Mi is adunk a más gyerekének. Miféleképpen ez a szokás.

– Félsz a büntetéstől?

– Nem ütnek nagyon. Csak édesapám ver meg, a többiek meg nézik. És tudom, hogy édesapám nem szívesen porolja ki a kaftánomat. Ha tehetné, megbocsátana. De nem szabad, tiltja a falu törvénye. Aki elszökik, azt megverik.

Csore éppen csak befejezte a mondatát, amikor hatalmas, dús bundájú kutya bukkant elő az egyre ritkuló fák közül. Előbb néhányat csaholt, majd lesunyta a fejét, és fenyegető morgással feléjük rohant.

Melong most bánta csak igazán, hogy a hegyomlás helyén felejtette a botját, s csizmás lábát nyújtotta előre. Ha belemar a fenevad, legalább ne meztelen lábikrájába harapjon.

A kisleánynak azonban nem szállt inába a bátorsága. Amikor meglátta az óriási ebet, összehúzta a szemét, két ujját a szájába kapta, s hatalmasat füttyentett. A kutya csaholt, s olyan vad rohanásba kezdett, hogy talán még a leggyorsabb paripa is elmaradt volna mögötte. Amikor aztán már egészen megközelítette a kisleányt, lekushadt a földre, majd rettenetes erővel föl pattant. Szinte szállt a levegőben, mint valami négy lábú, képzeletszülte madár.

Melong rémülten felordított, és védelmezően a gyerekek elé lépett. A kisleány

azonban függén oldalra ugrott, az állat pedig nagyot nyekkenve földre huppant a szerzetes és Csore közé. S akkor a kisfiú rávetette magát a kutyára, s ott birkóztak fűjtatva, csaholva, nyögve és kacarászva, amíg csak a többi kutya és a mögöttük igyekvő férfiak is fel nem bukkantak a fák közt.

Melong kiegyenesedett, két karját összefonta a mellén, és igyekezett méltóságos tartással várakozni. Bár sejtette, hogy tépett ruhája, véres arca s fél csizmája nem túlságosan bizalomgerjesztő, mégsem tehetett mást. Vajon mi a falubeliek szándéka?

A kisfiú még mindig a kutyával hancúrozott, amikor a hét férfi néhány lépésnyi távolságra ért. Egyszerű, falusi emberek voltak, prémes kaftánban és szőrmesapkában, arcuk olajosan csillogott a jakfaggyútól, amelyet azért kentek rá, hogy a fagy ne harapja fájdalmasan vörösre a bőrüket. Amikor aztán már csak szinte karnyújtásnyi távolság maradt köztük és a szerzetes közt, valamennyien leborultak, s nyelvüket alázatosan feléje nyújtották. A legelöl térdelő barátságosan Melongra mosolygott:

– Üdvözlünk, szent életű láma testvér. Khangpa falubeli parasztok vagyunk.

Melong megkönnyebbülten felsóhajtott. Nem kell hát sokat magyarázkodnia. Bár szerzetesi palástjának szinte kivehetetlenre piszkolódott a színe, a falusiak éles szeme mégis ráismert a lámaöltözékre.

– Köszöntelek benneteket, testvéreim – válaszolt, és áldóan feléjük nyújtotta a kezét. – Buddha megmentett engem is és Csorét is a szörnyű haláltól. Megindult a hegy a fejünk fölött. Talán Tamgrin isten haragudott meg. Mondjunk hát imát a rettenetes isten tiszteletére!

Azzal maga is a földre borult, és bármennyire sajgott is megfagyott nagyujja, buzgó imát rebegett a lófejű isten dicséretére. S amikor fölemelkedett, Csore pillantásával találkozott a tekintete.

„Köszönöm, Melong – mondta a fekete szempár. – Most már bizonyos, hogy elmarad a verés!”

Khangpa, a titokzatos falu

Melong kinyújtotta lábát a tűz felé, és beleszürcsölt a kellemes ízű teába. Úgy érezte, hogy a tél minden hidege, ami gyötörte a testét, a tűzhely melegétől kitakarodik belőle, s eltűnik a csillagok közt az istenek birodalmában. Csore apja, Gongkar, még mindig aggódalmasan pislogott rá, mintha csak azt próbálná kiszelni, miről is beszélgethet vele. Hiszen bármennyire is inkább hegyi rablóra hasonlít a jövevény, mégiscsak Buddha fölszentelt szolgája!

– Azt állítod, hogy Maselba mégy? – kezdte immár ki tudja, hányadszor, a szerzetes felé fordulva. – De hát a kolostor nem erre van!

Melong már belefáradt az igyekezetbe, hogy meggyőzze házigazdáját. Gongkar, ki tudja, miért, még mindig gyanakodott, annak ellenére, hogy a vendég megmentette a fia életét.

Melong fáradtan bölintott csak, és átengedte magát a zsongító pihenésnek.

– Úgy bizony, Masel nem erre van, hanem a hágón túl! – hajtogatta Gongkar, és töprengve forgatta kezében teáscsészéjét. – A minap is járt erre két vándor, és azok is Maselt keresték. Azoknak is elmondtam, hogy rossz felé járnak. S képzeld, még csak meg sem lepődtek.

Melong bölintott, mint aki nem csodálkozik semmin.

– Az egyiknek akkora bajusza volt, amelyet még sosem láttam! Kopott ruhát viselt, mintha paraszt lenne vagy talán pásztor, a beszéde is hasonlított a miénkre. Ám én mégis megszimatoztam, hogy nem közénk való. Olyan úri a formája, a magatartása. Mondtam is magamban, hogy ez az ember még soha nem fogta magát eke elé, és soha nem szántotta fel nyomorúságos kis földcsékjét! Inkább az a fajta, aki korbácsot tart a kezében, és felügyel, amikor mások neki szántanak, aztán ha valaki szusszant egyet, vagy összeesik a fáradságtól, odaugrik hozzá, és végighúz rajta! Hát ilyenféle az a hosszú bajuszú.

Melong hirtelen felébredt kábulatából, és maga sem tudta, miért, figyelni kezdett Csore apjának halk szavaira.

– A másik sem lehetett szegény ember, annyi szent! Ahogy átlépte a küszöböt, és ahogy a csészéért nyúlt, rögvest láttam rajta, hogy láma testvérrel

van dolgom. Tüstént meg is mondtam neki.

– Erre ő? – kérdezte egyre növekvő érdeklődéssel Melong.

– Csak láttad volna! Úgy fölizzott a szeme, mint a medvének, amikor bárányra veti magát. A ruhájához kapott, mintha csak a szent tört, a purbut akarta volna előrántani, hogy az oldalamba döfje. A másik, a bajuszos azonban rákiáltott. Ez volt a szerencsém. Meg az övéké is.

– Miért?

– Mert ha kárt tesznek bennem, a szomszédok agyonverik őket! Erre mérget vehetsz.

Melong megértette a burkolt fenyegetést. Egyelőre azonban jobban foglalkoztatta a két vándor személye. Hirtelen felhangzott emlékezetében a Titkos Tanács figyelmeztetése: ezerszer is az életével játszik, ha megtalálta a dalai lámát! Erre alig-alig gondolt az elmúlt évek alatt. Sehogyan sem hitette, hogy bárki is eltegyen láb alól egy szegény, vándorló szerzetest, aki csak keres, keres, de még semmit sem talált.

Most azonban, hogy öt év sok-sok szenvedésének a végére érkezett, érezte, hogy a veszély is megnőtt a feje fölött. Jó lesz nagyon óvatosnak lenni!

Lázasan törte a fejét. Miképpen kezdjen hozzá, terve végrehajtásához? Menjen-e előbb Maselba vagy Lapsiba? Aztán csak ha ott igazolta magát, jöjjön vissza a kisfiúért? A titokzatos utazók híre azonban nem hagyott nyugtot neki; aggodalom vert tanyát a lelkében.

– Aztán hova lett az a két furcsa szerzet? – kérdezte, bár jól emlékezett rá, hogy Csore mit beszélt róluk.

Gongkar határozatlanul intett.

– Eltűntek, mint a hajnali köd. És éppen hajnalban. Pedig én éberem alszom ám, és korán kelő is vagyok. Mégsem vettem észre semmit. Óvatosan surrantak, mint a menyét, ha tyúkokra les. Bizonyára rosszban sántikáltak, még a kövér is, pedig az a testvérek közé tartozott!

Melong úgy vélte, most kell megértetnie Gongkarral jövedele célját.

– S az nem érdekel, hogy én ki vagyok?

Várakozott Gongkar válaszára. A házigazda azonban nem szólt semmit, csak belepiszkált a tűzbe.

– Arra könnyűszerrel rájöttél, hogy láma vagyok, hiszen a ruhám mutatja, akármilyen piszkos is.

– Efféle köntöst bárki fölvehet – morogta Gongkar. – Én másról ösmertelek föl.

– És hogyan? – kérdezte Melong leplezetlen kíváncsisággal.

– Te megmentetted a fiam életét – mondta elhárító mozdulattal a házigazda –,

nem szeretnék megbántani.

– Az őszinteség sohasem sért. Áruld el, a kedvemért.

Gongkar felsóhajtott, mint akinek egészen más a véleménye, aztán megadóan felvonta a vállát.

– Hát, ha így óhajtod. Tudod, a magunkfajta embernek igen sok a gondja-baja. Ámbár, mit tudhatsz te erről? Már megbocsáss, Melong testvér! Szántunk, vetünk, csépeljük az árpát, vagy éppen a jakokat fejjük, mégis, ha künn állunk a réten, s ránk süt Buddha áldott napja, fölszegjük a fejünket, és bátran nézünk a világ szemébe. Nincs nekünk félnivalónk senkitől. Az ártó démonok és az istenek is csak azokra haragszanak, akik gonoszok. De hát mi rosszat követünk mi el? Csak szántunk, vetünk és a családunkra gondolunk. Ártatlanul és büntetlenül állunk Buddha napja alatt. Fölvetjük a fejünket, és a szemébe nézünk bárkinek. Ilyenek vagyunk mi, legalábbis itt, Khangpában!

– Értem – felelte Melong.

– A szerzetes testvérek azonban egészen mások. Kérlek, rinpócse, bocsáss meg, de te akartad, hogy beszéljek. Nos, ti soha nem néztek a másik szemébe, lehajjtátok a fejeteket, mintha súlyos büntetés réme ülne a vállatokon. Mintha nem látnátok sem a napot, sem a zöld mezőket. Jobban szeretitek a füstölök szagát, mint a tavaszi rét illatát. S én azonnal észreveszem, hogy kivel van dolgom.

Melong elszégyellte magát.

– Én is így álltam veletek szemben? Lehajtottam a fejem?

Gongkar bólintott.

– Te is.

– Pedig én alig éltem tibeti kolostorban. Messze tanultam, Indiában, valaha régen.

A házigazdának érdeklődés csillan a szemében.

– Mégiscsak jól sejtettem! Megszöktél a kolostorodból?

Melong elmosolyodott, és megrázta a fejét.

– Nem, Gongkar. Igaz, pontosan öt éve úgy élek már, mintha valóban kereket oldottam volna.

– Öt éve! – morogta Gongkar. – Amikor meghalt Őszentsége.

Melong kapott a szón.

– Éppen azóta. S addig tart a vándorutam, amíg meg nem találják az új dalai lámát.

A házigazdának megmerevedett az arca. Teácscsészéje után nyúlt, és Melong látta, hogy remeg a keze.

– Te akkor Lhászában voltál?

Melong másra terelte a szót.

– Mondd csak, Gongkar, tudod-e, hogy mit jóstak az istenek? Hol kell keresni Őszentsége újjászületését?

A házigazda halkán felnyögött, de nem válaszolt.

– Őszentsége jelet mutatott, nem sokkal a halála után. Három titokzatos betűt, amely megjelöli azt a vidéket, ahol az újjászületését keresni kell – folytatta Melong. – Az első az *a* volt... Ez azt a vidéket jelzi, ahol Őszentsége új testet választott magának.

– Amdo – suttogta Gongkar.

– A második az *m*. Egy kolostort jelöl, amely azon a vidéken van, a falucskához közel, amelyben a kisfiú megszületett. És még valamit. Ez az *m*-mel kezdődő kolostor úgy csillog-villog a tündöklő fényben, mintha frissen aranyozták volna a tetejét. Ragyog, akár a napsugár.

– Masel – zihálta Gongkar.

– A harmadik betű a *k*. Egy falut jelöl Masel kolostorához közel.

– Khangpa – mondta mintegy álomban Gongkar.

– Khangpa – ismételte sokat sejtetően Melong. – A látomás szerint Őszentsége újjászületését olyan házban kell keresni, amely kék téglákkal van beburkolva. A fiúcska a famajom évében született, most tehát kicsivel több, mint ötéves. Aki megtalálja, rálel Őszentsége újjászületésére.

Gongkar ekkor földre ejtette teáscsészéjét, lassan lecsúszott alacsony székéről a földre, átölelte a szerzetes lábát, és fejét Melong ölébe hajtotta. Aztán halkán, monoton hangon, mint az imahengerek pergése, csak ezt az egyetlen szót ismételte:

– Csore, Csore, Csore...

Melongon átborzongott a győzelem diadala, de aztán gyorsan a házigazda hóna alá nyúlt, és felrántotta a földről.

– Kelj föl, Gongkar! Még be talál jönni valaki.

Gongkarnak ekkor már ömlöttek a könnyei, szája széle remegett, s képtelen volt rá, hogy egyenesen tartsa magát.

– Ejnye már, Gongkar – korholta szelíden Melong, és erővel visszaültette a lócára. – Tudsz olvasni?

Gongkar szótlánul bólintott.

A szerzetes akkor ruhája öblébe nyúlt, s hosszas kotorászás után előhúzott egy aprócska pergamentekercset. Kibontotta, s a házigazda orra alá tolta.

– Íme!

Gongkar csak intett, hogy mindent elhisz, nem kívánja megnézni a levelet. Aztán kitörölte a könnyeket szeme sarkából, de beszélni még mindig csak remegő

hangon tudott.

– Ó, Csore! Az én Csorém! Ki gondolta volna?

– Itt a bizonyosság – unszolta Melong.

Gongkar újra csak elhárító mozdulatot tett.

– Nem tudom én azt olvasni, uram. Éppen csak a betűket ismerem. És kérek, bocsáss meg nekem, szerencsétlennek, hogy az előbb olyanokat mondtam a láma testvérekről. Nem is tudom, hova tettem az eszemet.

Melong ügyet sem vetett Gongkar mentegetőzésére. Összekulcsolta ölében a kezét, és igyekezett fölmérni, mennyit mondhat el a házigazdának.

– Erről ne is essék szó – mondta végül, rövid habozás után. – Te már úgylis hozzánk tartozol, az egyházhoz. Aki bennünket sért, téged is sért.

– Igenis, uram... testvérem.

– Szólíts rinpócának!

– Igenis, rinpócse.

– Nagy megtiszteltetés és szerencse ért, Gongkar. Fiad, Csore testében született újjá Öszentsége, a dalai láma! S én találtam reá, én, Melong, a Titkos Tanács megbízottja!

Szava elakadt, kétely fogta el. Vajon ezt is el kellett-e mondania? Aztán amikor látta, hogy az örömtől és meglepetéstől reszkető Gongkar úgylis csak minden harmadik szavát képes megjegyezni, legyintett, majd óvatosabban fejezte be:

– Természetesen Lhászában döntenek róla, hogy Csore lesz-e az új dalai láma. Hiszen megeshet, hogy a jelek és a látomások másra is mutatnak. Ilyenkor a jelöltek közül ki kell választani az igazit. Én azonban bízom benne, tudom és érzem, hogy Csore lesz az!

– Mit tegyek, rinpócse? – rebegte Gongkar.

– Egyelőre hallgass.

– Nem mondhatom el senkinek?

– Csak a feleségednek... hiszen Csorét magammal kell vinnem!

– Mennyit árulhatok el Dzedennek?

– Egyelőre annyit, hogy Masel küldött a fiadért. Vagy talán Lapcsiba kellene vezetnem? – húzta össze a szemöldökét töprengve Melong.

Gongkar megcsóválta a fejét.

– Oda most nehezen jutnál el, rinpócse. Azon a hegyi ösvényen kellene mennetek, amelyik...

– Értem – vágott közbe Melong –, arra nem mehetünk a hegyomlás miatt. Tehát marad Masel. Mindenképpen segítséget kell kapnom, hogy amilyen gyorsan csak lehet, hírt küldhessek Lhászába. S még valamit, Gongkar. Gyanús

nekem az a két vándor, aki a napokban járt erre, és olyan nyomtalanul eltűnt. Tudnod kell: sokan nem akarják, hogy Csore, a fiad legyen a dalai láma.

– Ó, az istentelenek! – fakadt ki Gongkar. – Hát nem félnek Buddha haragjától?

– Ki tudja? Nekünk azonban óvatosnak kell lennünk. Jó lenne hát, ha elhíresztelnéd, hogy Lapcsiba mentem a fiúval. A szomszédoknak elég annyi, hogy a lapcsi kolostor küldött érte.

Gongkar töprengő arcot vágott.

– Nem fogják elhinni, rinpócse. Nekünk nincs semmi dolgunk Lapcsival. Khangpa Maselhez tartozik. Nekünk a lapcsi testvérek nem parancsolnak. Hogyan küldhetnének hát Khangpába, hogy a maseli parasztok közül akárkit is magukkal vigyenek?

Melong még mindig nem értette pontosan, hogy miért ne mehetne bárki is abba a kolostorba, amelyikbe akar. Megérezte azonban, hogy a háttérben, láthatatlanul, félelmetes erők irányítják a falusiak sorsát, s ezeket tisztelnie kell mindenkinek, aki a kolostori földeken él. Most azonban sürgősen döntenie kellett.

– Rád bízom, hogy mit mondasz a szomszédoknak. Egy azonban nagyon fontos. Mindenkinek azt kell hinnie, hogy Lapcsiba tartunk. És mi arrafelé is fogunk elindulni. Aztán visszafordulunk a falu mögött, és Maselbe megyünk. S kérek, ügyelj, hogy senki se kövessen bennünket.

Gongkar elfehéredett.

– És én? Én nem mehetek a fiammal?

Melong sajnálkozva megingatta a fejét.

– Most nem lehet, Gongkar. Ha sértetlenül elérjük Maselt, és a hír is megérkezik Lhászába, meglásd, mindenért kárpótlást kaptok. Te is és feleséged, Dzedén is a Potalában éltek majd, Öszentségével együtt. Addig azonban türelem, Gongkar. Ezt értesd meg a feleségeddel is. Nincs semmi szükség könnyes búcsúzkodásra. A nagy sírás-rívás csak felhívna reánk a figyelmet, és veszélybe sodorná a fiadat.

Gongkar engedelmesen meghajtotta a fejét, és nagyot fohászkodott.

– Minden úgy lesz, rinpócse, ahogy akarod. Bejöhét Csore és Dzedén is? Ki mondja meg a fiúnak? Te, rinpócse? Vagy az anyja?

A szerzetes legszívesebben rávágta volna, hogy az lesz a legjobb, ha a szülőanyja készíti fel a kisfiút a csillogó jövőre; de végül is elhessegette magától a csábító gondolatot. A jövődö dalai lámával annak kell közölnie a hírt, aki megtalálta. Hogy is festene, ha egy asszony szólna jövődö sorsáról először Öszentségével, még akkor is, ha az anyja? Örömet ráhagyta volna azonban akárkire is a kellemetlen beszélgetést.

Borús gondolataiból az ajtó halk nyikorgása térítette vissza a való világba. Amikor fölpillantott, a kisfiú komoly arcára esett a tekintete. Gongkar óvatosan becsukta Csore mögött az ajtót, és eltűnt a szomszédok kalyibái közt.

Melong megtörölte a homlokát, és igyekezett barátságosan mosolyogni. Mégis úgy érezte magát, mint a kígyó, amely mosolyogva csalogatja lefelé a fán gunnyasztó tyúkot. Mit mondjon hát Őszentsége újjászületésének?

– Fáj-e még a lábad, Csore? – kérdezte tétovázva.

A kisfiú felhúzta kaftánja szélét, és megmutatta a fehér kötést.

– A nagybácsikám bekötötte. Tudod, az jól ért az ilyesmihez. Ha valakinek megfájdul a gyomra, csak hozzá fordul. Ismeri a füveket meg a fákat. Sőt még a csillagokat is. De mit akarsz tőlem, Melong rinpócse? Apám mondta, hogy beszéded van velem.

Melong megsimogatta a kisfiú fejét.

– Tudod, Csore, vannak dolgok, amik először nagyon szomorúnak látszanak, de valójában egyáltalán nem azok. Amikor ilyen kicsi voltam, mint most te, elvesztettem a szüleimet. Meghaltak, valami súlyos nyavalyában. S nekem még rokonom sem volt, aki magához fogadott volna. Nagyon nehéz volt akkor az életem. Talán éhen is haltam volna, ha nincs A... egy igen jólelkű láma testvér, aki megsajnálta, magával vitt egy kolostorba, ahol felnőttem, és nagyon sokat tanultam. Pedig amikor olyan kicsi voltam, mint te, én is arról ábrándoztam, hogy örökké a falumban fogok élni, fejem a jakokat és vetem az árpát. Ha így történik, tudatlan maradtam volna. Soha nem ismertem volna meg a szent iratokat, nem ölthettem volna magamra a sárga palástot. De így, a következő újjászületésemben akár élő isten is lehetek!

Csore lehajtotta a fejét, a földet nézte, és nem szólt semmit.

– Nagy dolog a tudás, Csore. Ha az ember a földet műveli, vagy a jakokkal bíbelődik, nem ismeri meg a világot. Pedig, akinek esze van hozzá, kötelessége, hogy megismerje. Hogy vezesse, irányítsa. Ez Buddha parancsa. Ha nem teszed, amire képes lennél, nagy bűnt követsz el, amiért majdan, egy jövőendő újjászületésedben felelned kell. Érted, Csore?

A kisfiú felemelte a fejét, és Melong úgy érezte, megszakad a szíve. Csorénak hatalmas könnyecseppek gördültek ki a szeme sarkából, és folytak végig az arcán.

Melong legszívesebben odaugrott volna hozzá, és karjába kapta volna.

– Miért sírsz, Csore? – kérdezte halkán és bizonytalanul.

– Te hazudtál nekem – hüppögte a kisfiú.

– Miért? – képedt el Melong.

– Mert nem mondtad meg, hogy értem jöttél. Pedig én már akkor sejtettem, amikor kihúztál a kövek alól.

– Sejtetted?

– Igen, rinpócese. Hiszen én vagyok a legnagyobb a falubeli gyerekek közül. Geldant elvitték, és Rdordzsét is el fogják vinni, pedig fejbe rúgta a jak. Meg is mondta a láma testvér. Tudtam, hogy értem is eljönnek, csak azt hittem, hogy később.

Melong szomorúan nézte Csore könnyáztatta arcát.

– Aztán, ahogy kihúztál a kő alól, már bizonyos voltam benne. Hiszen így jogod is lett az életemre.

– Jogom?

– Te ezt nem tudtad? Ha láma testvér segít rajtad, százszorosan is behajtja az árát. Ezt édesapám szokta mondani. Meg azt is, ha egy szerzetes testvér lyukas, kínai pénzzel segít rajtad, alig múlik el egy hold, csengő aranyat követel helyette. Te kimentettél a hegy alól! Mit kérhetnél hát érte cserébe, mint engem, magamat? Mi szegények vagyunk; nincs aranyunk, sőt még lyukas, kínai pénzünk sincs. Néhány sovány jakunkkal meg nem sokra mennél. Van elég sok kövér jószág a kolostornak.

Melongnak elfacsarodott a szíve, s olyasféle szégyenérzet kerülgette, mint amikor öt évvel ezelőtt „halottat” élesztett Lhászában, amikor az egyszerű emberek ott térdeltek körülötte, és a kaftánja szélét csókolgatták. A hirtelen támadt szégyennel azonban düh is párosult, bár ennek nem volt célja és voltaképpen értelme sem.

– Örülök, Csore, hogy nem nehezítet meg a dolgomat. Ígérem, hogy mindig melletted maradok. Nem eshet semmi bántódásod. Előkelő ember leszel. És még valamit, Csore. Tudsz titkot tartani?

A kisfiú szótlánul bólintott.

– Nemsokára édesapád és édesanyád is fölkereshetnek. Ott fognak élni a közeledben, s belőlük is előkelő ember lesz. Csak viselkedj illendő módon, kisfiam!

Csore elmosolyodott, keserű, öreges fintorral.

– Tudom, rinpócese. Mindenkinek ezt mondják.

– Kik?

– A szerzetes testvérek. Geldant is azzal kecsgették, hogy talán még dalai láma is lehet belőle. Te nem mondd?

– Mit?

– Hát hogy dalai láma is lehet belőlem?

Melong idegeit pattanásig feszítette a kisfiú gúnyos hangja. Legszívesebben ráfördedt volna; elpáholta volna, hogy aztán mindenről lemondva eltűnjön az amdói éjszakában. Kötötte azonban a szava, Amnye rinpócsénak tett ígérete.

– Mit érnek veled, ha mondanám, Csore? De kérlek, emlékezz vissza erre a beszélgetésünkre. Megígéred?

Csore bólintott.

– Én mindenre visszaemlékszem. Soha nem szoktam elfelejteni semmit és senkit. És légy nyugodt, rinpócse, nem fogok sivalkodni.

– Micsoda?

– Mint a többi gyerek. Mert Geldan üvöltött, amikor érte jöttek a lámák. Előbb a házba bújt, és bezárta az ajtót. Hiába kérelték, nem nyitotta ki, sőt azt kiabálta, hogy ha a testvérek nem mennek vissza a kolostorba, magára gyűjtja a házat.

Melong behunyta a szemét.

– Ezért aztán – folytatta éneklő hangon a kisfiú – az édesapja baltával törte be az ajtót, és a fülénél fogva cibálta ki Geldant. Az meg csak lefeküdt a földre, és nem akart fölkelni. Ekkor az édesapja is és a nagypapja is eldöngötte. Csungma, az édesanyja azt mondta, hogy a folyónak megy szégyenében. És neki is ment volna... én ismerem. Nagyon fél a kolostortól.

Csore szétmaszatolta a könnyeket az arcán, és nagyot szívott az orrán.

– Aztán elvitték Geldant, jak hátára kötözve. Én utána lopóztam, és a bokrok mögül néztem, hogyan viszik a lámák Masel felé. Amikor elhagyták a falut, és azt hitték, hogy nem látja őket senki, előhúzták a korbácsaikat, és megverték Geldant. Közben pedig imádkoztak. Geldan meg jajveszékelt, és azt kiabálta, hogy jó lesz és mindent megtesz, amit mondanak neki, csak ne bántsák. Erre abbahagyták a verést, és továbbmentek. Aztán már nem láttam semmit... de sokáig hallottam még, hogyan sír Geldan.

Csönd ereszkedett a kalyibára, csak a kisfiú halk szipogása hallatszott.

– Aztán, egyszer csak visszajött.

– Kicsoda? – riadt fel Melong.

– Hát Geldan. Megszökött Maselből, és éjjel-nappal menekült, hogy hazaérjen. Éjszaka állított be. Én csak reggel tudtam meg, amikor az édesapja már rákötözte a jak hátára, és vitte vissza Maselbe. Azt ordította, hogy Geldan bajt hoz az egész családra, s megharagszanak reánk az istenek, de ha azok nem is, a khampo láma, a kolostor vezetője bizonyosan, az pedig még nagyobb baj, mintha az istenek orroltak volna meg. Itt mindenki nagyon sokkal tartozik a kolostornak! Ki merne ellene szegülni a láma testvérek akaratának? Hát akkor Geldant visszavitte az apja, és bocsánatot kért a khampo lámától, aki kegyesen meg is bocsátott. Geldan édesapja aztán elmesélte, hogy Geldannak újra csak ellátták a baját, a kolostor börtönébe zárták, és sok napig csak kölest kapott meg vizet. Tudom én jól, hogy így jár mindenki, aki megszökik. Ezért légy nyugodt, Melong rinpócse, én nem fogok üvöltölni!

Melong újra megsimogatta a kisfiú fejét.

– Ne félj, Csore, én nem bántlak. Ebben bizonyos lehetsz. És azt sem engedem, hogy bárki is hozzád érjen akár egy ujjal is. Bízatsz bennem, Csore.

Ekkor halkán megnyikordult az ajtó, és belopakodott Gongkar, nyomában Dzedennel, Csore anyjával. Melong az asszonyra nézett, és látta, hogy az már mindent tud. Nagy, fekete szemében könnyek csillogtak, s mielőtt Gongkar megakadályozhatta volna, Melong lábához vetette magát.

– Kegyelmezz, uram, könyörgöm! – zokogta, és rázkódott a háta a sírástól. – Hiszen ő az egyetlen gyermekünk! Mi lesz velünk, ha megöregszünk? Ki viseli gondunkat, ha már nem tudjuk emelni sem a kezünket?

Melong tanácstalan mozdulatokat tett, mintha fel akarná emelni az asszonyt, de végül is nem merte megérinteni.

Segélykérőn Gongkarra nézett, aki azonnal talpra segítette a feleségét.

– Ugyan már, Dzedén. Hagyd már abba. Megmondtam, nem egyszerű szerzetes lesz a fiúnkból, Melong rinpócse sem egyszerű láma. Nagyúr lesz Csoréból, s akkor nekünk sem kell szántani-vetni.

– Nem akarom, hogy nagyúr legyen. Nekem az kell, hogy itt legyen mellettem, hogy megsimogathassam a fejét... Hogy enni adhassak neki – s elfulladt a hangja a zokogástól. Gongkar meg csak egyre simogatta, csitítgatta, igyekezett lecsöndesíteni.

– Mikor viszed... el... a fiamat? – kérdezte aztán az asszony Melonghoz fordulva, amikor néhány percnyi hüppögés után visszajött a szava.

– Holnap hajnalban – felelte mogorva képpel a szerzetes. – Amilyen gyorsan csak lehet, Lapcsiba kell mennünk. Mielőtt még mindenütt megindulnának a hegyek és agyonütnének bennünket.

– Lapcsiba? – suttogta az asszony. – Hiszen az messzebb van, mint Masel!

– Ne sírj, anyám! – szólt ekkor váratlanul, csengő hangon a fiúcska. – Hiszen nem történik velem semmi különös. Elmegyek, mint ahogy elment Geldan is. Melong rinpócse azt mondta, hogy a kolostorban jól megy majd a sorom. Nem kell szántanom, vetnem, s ha a jakok betegek, nem kell magamat befognom az eke elé. Aztán majd visszajövök hozzátok, meglásd, visszajövök!

Dzedén magához szorította Csorét; a fejét simogatta, Gongkar pedig úgy állt mellettük csüggedten, mozdulatlanul, mint a villámsújtotta fa.

Melong szerzetes egész éjszaka, egészen a hajnal beköszöntéig nem hunyta le a szemét. Egyre csak azon törte a fejét, hogy vajon igaz-e, amit annyi éven át tanult a kolostorokban. Vajon valóban újjászületik-e az ember lelke halála után?

Az óriási, vörös napkorong éppen kibukkant a hatalmas csúcsok mögül, amikor Melong és Csore útra készülődött. A szülők megtöltötték az utasok

iszákjait szárított sajttal, s Gongkar szó nélkül elővezette a jakot is, hogy legalább a szerzetes utazzék kényelmesen, ameddig el nem érnek Maselig. A szomszédos kalyibák hártáival beragasztott ablakszemei vakon bámulták a néptelen utcát, bár Melong sejtette, hogy mögöttük halk, fojtott hangok tárgyalják a nem mindennapi eseményt: Gongkar fiát, Csorét Lapcsi kolostorába hívják a szerzetes testvérek.

A jak békésen nyáladzott az udvar közepén, amikor Csore utoljára megölelte apját és anyját. Gongkar igyekezett hősiesen tartani magát; csillogó szemmel veregette fia vállát, és úgy látszott, nem gondol másra, mint arra a ragyogó jövőre, amely Csore előtt áll. Dzedén időnként beletörölte szemét a kötényébe, és nem sok tartotta vissza, hogy újra meg újra fiára ne vesse magát.

Melong elgondolkozva nézte a nagy szőrű jakot, aztán magához intette Gongkart.

– Nem kell a jak – mondta halkán. – Azt hiszem, sokkal jobb, ha gyalog megyünk.

Gongkar értetlenül meresztette a szemét.

– Szívesen adom, rinpócse. Hiszen ha olyan nagy úr lesz a fiam, milyennek mondd, mit számít egy jak? És különben is. Kibirja az élelem nélkül is Mas... illetve Lapcsiig.

Melong újra csak megrázta a fejét.

– Tudom jól, Gongkar, hogy szívesen adod. Mégis gyalog megyünk. Balsejtelmem támadt.

S valóban, mintha tegnap este óta valami nagy kő nyomná a gyomrát, és semmiképpen sem akarna legördülni róla. Talán az ismeretlen vándorok emlegetése aggasztja?

Gongkar habozva fürkészte a szerzetes arcát.

– Mire gondolsz, uram? – kérdezte végül is meglehetősen értetlenül.

– Úgy érzem, fölösleges lenne a jak.

Gongkar a hegycsúcsok felé fordította az arcát; szája széle megvonaglott, mintha mondani akarna valamit, aztán végül is meggondolta magát, mert csak nyelt egyet, és várakozva nézett Melongra.

A szerzetes is a fölkelő napon és a vörös hóval borított hegycsúcsokon nyugtatta pillantását. Aztán, maga sem tudta, miért, Gongkar mellére bökött.

– Ismered Landarma történetét?

Gongkar határozatlanul bólintott.

– Hát... valami rémlik.

– Landarma fellázadt a Szent Tan, Buddha vallása ellen. Talán az ördögök küldték, egyenesen a pokolból, hogy borsot törjön a szerzetes testvérek orra alá.

– Igen, már emlékszem – dünnyögte Gongkar.

– Landarma arra uszította a népet, a tudatlan parasztokat, hogy rombolják le a kolostorokat, öljk meg a testvéreket, s állítsák vissza a kőbálványokat, amelyeket régente imádtak az ostoba, tudatlan emberek. A pásztorok és a földművesek közül sokan melléje szegődtek, és nekiláttak, hogy fölperzseljék a kolostorokat. Azt mondják, Landarmának egyszer álmában egy olyanféle kőszobor, amelyet hajdan imádtak, megjövendölte, hogy nyilvánzó okozza majd a halálát. S azon a napon, amikor egy láma arra készült, hogy kioltsa az életét, Landarma már tudta: meg fog halni. Pedig a szerzetes testvér még messzire járt tőle; még fel sem ajzotta az íját, amikor Landarma elkezdte énekelni a halotti imát. Legalábbis így mondják. Megérezte, hogy valami szerencsétlenség fenyegeti. Ezt hívják balsejtelemnek.

Gongkar elsápadt.

– Te is attól tartasz? – kérdezte szinte dadogva a rémülettől.

Melong egyszerre magához tért.

– Ugyan – mondta gyorsan, és megnyugtatóan Gongkar vállára tette a kezét. – Nem a halálunkat érzem. Csak a jószágodat félted. Ezért nem akarom magammal vinni. Ki tudja, hátha lezuhanna a szakadékba velünk együtt.

Gongkarnak azonban nem tűnt el a komor kifejezés az arcáról.

– Nem volna mégis jobb, ha veletek mennék?

Melong elhárítóan intett, majd gyöngéden az asszony felé fordult.

– Legyenek veled az istenek, Dzedén. És veled is, Gongkar. Gyere, fiam. A nap a csúcsok fölémelkedett, ideje, hogy Lapcsi felé indítsuk lépteinket.

S mire az óriási, vörös napkorong egy késpengényit haladt az égen, a fiú és a szerzetes messze túl jártak Khangpa falvának legelőin.

A letarolt erdő még félelmetesebb képet mutatott a kelő nap vörös fényében, mint amikor a falu felé jövet először látta. Az égnek meredő, vörösén csillogó, hegyes facsonkok óriási, véres nyársakhoz hasonlítottak, amelyekről a démonok már lehúzták szerencsétlen áldozataikat. A hegyekről legördült szirtek alattomosan gubbasztottak a nyársak közt, készen rá, hogy a legkisebb mozdulatra meginduljanak, s magukkal sodorjanak mindenkit, aki csak az útjukban áll.

Melong könnyedén lépegetett új csizmájában, amelyet Gongkar ajándékozott neki, s óvatosan tekingett jobbra-balra. Ahogy a napkorong egyre följebb emelkedett, hűvös, de mégis tavaszt hirdető szellő indult meg valahonnan a csúcsok magasából, s végigsimította a nyársak és a lapuló kötömbök tetejét. A szerzetes maga mögé parancsolta a kisfiút, és óvatosan kerülgette a nagyobb sziklaszálakat; igyekezett úgy elmenni mellettük, hogy véletlenül se dőlhessenek rájuk.

Csore szótlánul baktatott Melong mögött, és láthatólag nagyon törte a fejét.

Egyszerre csak melléje lépett, éppen akkor, amikor kiértek a nagyobb kövek közül, s a szerzetesre függesztette ártatlan gyermekszemét.

– Geldannak hazudtak a szerzetesek – mondta egyszerre csak, mintha valami abbahagyott történetet folytatna.

Melong felriadt gondolataiból. Beletellett jó néhány pillanat, amíg össze tudta szedni magát, s visszaemlékezett rá, hogy egyáltalán ki is az a Geldan.

– Miért hazudtak? – kérdezte habozva.

– Mert azzal ámították, amikor magukkal vitték, hogy még dalai láma is lehet belőle. Pedig ez nem igaz. Dalai láma csak abból lehet, akibe a régi láma lelke beleköltözött. Amikor Geldan született, a dalai láma még élt, ezért hát a lelke sem költözhetett Geldanba. A lámák tehát hazudtak neki!

Melong halkán felsóhajtott. Mit tegyen? Védje a lámák tekintélyét, akik valóban összevissza hazudoznak, vagy vallja be, hogy a szerzetesek sem mondanak mindig igazat?

– Bizonyára csak tréfáltak vele – morogta határozatlanul.

– Egyáltalán nem! – vágott közbe mogorván a kisfiú. – Igenis, égre-földre esküdöztek, hogy dalai láma is lehet belőle. Pedig nem lehet.

– De nagyúr, az lehet – igyekezett Melong elterelni a kisfiú figyelmét a lámák hazugságáról. – Lehet khampo láma is. Egy hatalmas kolostor vezetője. Akkora úr, hogy még a dalai láma is tisztelettel fordulhat csak hozzá!

– És belőlem? – kérdezte Csore.

– Belőled is lehet. Mindenki előtt nyitva áll az út, aki megtanulja a tudományokat. Lehetsz szerzetes, kolostorfőnök...

– És dalai láma?

Melong nagyot nyelt.

– Az is.

A kisfiú gúnyosan elhúzta a száját.

– Tehát te is ezzel áltatsz?

Melong lázasan tanakodott, hogy mennyit árulhat el a kis barátjának.

– De hát miért ne? – kérdezte aztán könnyedén. – Amikor te megszületél, már nem élt Őszentsége. Röviddel a születésed előtt változtatott alakot. Miért ne költözhetett volna a lelke beléd?

A kisfiú megcsóválta a fejét.

– Éppen énbelém? Megérezném én azt!

Melong nagyot csapott botjával egy mellettük emelkedő éles tarajú kődarab csúcsára.

– Senki sem tudhatja, mi lakozik benne. Te is csakúgy valakinek az újjászületése vagy minden bizonnyal, mint ahogy magam is az vagyok. Ha valaki

elhuny, a lelke nem hal meg, hanem új testbe költözik. Így megy ez a világ kezdete óta egészen addig, ameddig egyszer csak vége nem lesz. A bennünk élő lélek mindig új és új testet ölt. Csak éppen már elfelejtettük előző életeinket; nem tudjuk, hogy kik voltunk korábban. Sem én, sem te, sem senki más. Lehet, hogy emberek voltunk, gazdagok vagy koldusok... vagy esetleg démonok vagy istenek. Ki tudhatja?

– Állatok is?

Melong vállat vont.

– Hát... azok is – felelte kisvártatva. – Bár azt mondják, hogy azok csak olyan emberekből lesznek, akik életükben nagy bűnöket követtek el.

– Miféle bűnöket?

– Például éppen állatokat öltek... vagy embereket.

Csore hallgatott darab ideig.

– Az én apám is ölt állatot – mondta aztán halkán.

Melong enyhén kételkedő hangon odavetette:

– Valóban?

A gyerek nem válaszolt. Összevont szemöldökkel, szúrósan meredt rá.

– Bizonyára védekeznie kellett – jegyezte meg a szerzetes, és legszívesebben rászólt volna Csoréra, hogy hagyják abba ezt a beszélgetést, de nem volt mersze hozzá. Mit válaszoljon a kisfiú kérdéseire? Csore azonban nem hagyta annyiban a dolgot.

– Azért ölt, mert nem volt már ennivalónk sem. Le kellett vágnunk egy tehenet, különben éhen haltunk volna. És nem akadt a faluban senki, aki meg merte volna tenni. Mindenki félt az istenek haragjától, meg attól is, hogy a következő újjászületésben állat lesz belőlük. Édesapám azonban megtette!

A kisfiú hangjában leplezetlen büszkeség bujkált.

A szerzetes nem tudott mit felelni.

– Mit gondolsz – kérdezte a gyerek –, édesapámból is állat lesz majd halála után?

Melong zavartan hallgatott.

– Mert az gyalázatos igazságtalanság lenne! – mondta keményen a kisfiú. – Hiszen az istenek is látták, mennyire nyomorgunk. Ha nem vágjuk le azt a tehenet, az egész falu felfordul az éhségtől. Hiába imádkoztunk, hogy dögöljön meg a tehén magától, csak nem akart. Az öregek ekkor azt mondták: a szerzetes testvéreknek viszünk a húsából ajándékot, bizonyára szót emelnek majd édesapám érdekében az isteneknél. De hát akkora hó esett, hogy sehogy sem lehetett volna eljutni Maselba vagy Lapsiba. Ezért aztán édesapám levágta a tehenet, s a szerzetes testvéreknek nem vitt belőle. Csodálkozom, hogy neked nem említette a

dolgot. Te közbenjárhatsz érte az isteneknél?

Melong megszimogatta a kislejű fejét.

– Hát persze... meg is teszem. Imádkozom majd, és az istenek megbocsátanak az édesapádnak.

– Akkor jó – bólintott Csore láthatóan megkönnyebbülve. – Nem szeretném, ha édesapám lelke állatban születnék újjá.

A kislejű csacsogása közben Melongot ismét megkísértette a kételkedés ördöge. Vajon igaz-e, amit a kolostorokban tanítanak? Igaz-e, hogy halálunk után vándorolni kezd a lelkünk egészen addig, ameddig új testet nem talál? És itt van Csore apja is. Miért büntetnék az istenek azért, amiért levágott egy marhát, hogy megmentse a falut az éhhaláltól?

Gondolataiból Csore ijedt kiáltása zökkenett ki. A kislejű rémülten meredt az előttük húzóó ösvényre, ahol puskájukat előrszegezve három-négy, rongyokba bugyolált alak állta el az útjukat. Majd a legelöl álló lassan letette a földre a puskáját, előhúzta övéből hosszú, a hajnali napfényben vörösen csillogó kését, s arcán vérszomjas vigyorral feléjük lépkedett.

Maitréja Buddha pecsétje

A csúcsok mögül kerekedett szél megingatta az ösvényt szegélyező fenyőfák tűleveleit, s fehér port permetezett a szerzetes és a fiú arcába. Az alattomos kőtömbök szürkén gunnyasztottak a fák közt, s valahol a magasban sas vijjogott, mintha csak a közelgő tavaszt üdvözölte volna.

A piszkos képű, rongyos ruhájú ismeretlen kését előretartva, lassan settengett feléjük; arcára ráfagyott a kegyetlen vigyor. Csore halkán felsikoltott, s egyetlen ugrással eltűnt a szerzetes háta mögött. Az útonálló kivillantotta néhány csorba fogát, és száját valami furcsa, rőfögésféle hang hagyta el, bizonyára nevetésnek szánta. Néhány gyors szökkenéssel Melong előtt termett, s a kés hegyével megérintette a szerzetes palástját, pontosan a szíve fölött.

Melong érezte, hogy forró izzadságpatak indul el a tarkójáról, s végigfolyik a hátgerincén. Hallotta, hogy a kisfiú izgatottan liheg mögötte. Csore szinte belefúrta a fejét a palástjába, hogy ne lásson és ne halljon semmit. A toprongyos támadó még egyszer felrőfögött, aztán valamelyest lejjebb eresztette a kést. A szerzetes ekkor elérkezettnek látta az időt, hogy megszólaljon:

– Buddha szolgája vagyok, ember! Mit akarsz egy szegény, kolduló szerzetestől? Hagyj békén, hadd folytathassam utamat Buddha, a Tan és az egyház javára!

A foghíjas ismét följebb emelte kését, és a hegyével megcsiklandozta Melong szíve tájékát.

– Ha valami bajotok van, mindig csak Buddha meg az egyház. Legszívesebben beleszúrnám a késem a szívedbe, hogy hozzásegítsek egy jobb újjászületéshez.

– Megállj, Loszol! Le a késsel! – kiáltotta a hátrébb álló rongyosok közül valaki, aztán néhány ugrással társa mellett termett, és kiragadta kezéből a tört. Széles mozdulattal hátradobta, majd félretolta a rossz fogút, és szétterpesztett lábbal megállt a szerzetes előtt. Hátán keresztben villás támasztékú puska feküdt, arca a rárakódott piszokréteg alatt is kellemesnek tetszett. Melong meg mert volna esküdni rá, hogy nem egyszerű rablóval hozta össze a sorsa.

A rossz fogú letérdelt a földre, fölvette eldobott kését, és visszadugta az övébe.

Aztán kiköpött Melong felé, és visszaballagott a többiek közé. A gyerek nem tudta mire vélni a hirtelen beállott csöndet; kikukucsált a szerzetes háta mögül. Csak akkor rántotta vissza ijedten a fejét, amikor meglátta, hogy egy másik rabló még mindig ott áll Melong előtt, és bár neki nincs kés a kezében, mégsem viselkedik szemernyi sem barátságosabban, mint az a másik.

A piszkos arcú megrántotta a vállát, hogy a félrecsúszott puska ismét pontosan a helyére kerüljön, aztán megszólalt mély, recsegő hangon:

– Hová tartasz, szerzetes?

Melong halkán felsóhajtott a megkönnyebbüléstől. Valahogyan jobban bízott a puskásban, mint abban a másikban, aki a kést mellének szegezte. Hacsak nem örült valaki, miért ölne meg egy szerzetest és egy kisfiút, akiknek semmijük sincs néhány darab szárított sajton kívül?

– Lapcsi kolostorába – felelte nyugodtan.

A puskás elgondolkozva vizsgálgatta Melong arcát.

– Azt mondd, Lapcsiba? Hm. Akkor alaposan eltértetek a helyes iránytól. Ez az ösvény ugyanis nem oda vezet!

Melong gombócot érzett a torkában. Rábízta magát a kisfiúra, hogy vezesse Masel felé, és a nagy beszélgetésben nyilván elhagyták már azt a pontot, ahol elágazik az út. Mi az ördögöt mondjon hát ennek az útonállónak? Vallja be, hogy voltaképpen Maselbe mennek? Vagy tegyen úgy, mintha eltévesztették volna az irányt, és forduljon vissza Lapcsi felé, ha egyáltalán hagyják? Végül is úgy tett, mint egy igazi kolduló szerzetes, akinek valójában egyre megy, hogy mikor, melyik kolostorban töltik meg fatányérját tejbe áztatott kölessel.

Eltátotta a száját, és igyekezett olyan ostoba képet vágni, amelyet csak tudott.

– Nem oda? Hát hová?

A puskás akkor fölnevetett, erős, harsogó hahotával. Újra megrántotta a vállát, hogy helyére kormányozza az ide-oda csúszkáló puskát, majd gyors, kemény mozdulattal arcul ütötte Melongot. A szerzetes megtántorodott, megcsúszott, s kis híján lezuhant Csoréval együtt a szakadékba. Talán csak egy lábnyi választhatta el az ösvény szélétől, ahol a letarolt erdő és a nyársvégű fák világa kezdődött.

A hátrébb álló néhány rongyos felröhögött, mintha csak jelet kaptak volna a puskástól, aki a vezérük lehetett. A durva röhej fölkavardult a széllel, s elszállt valahova messze, talán Lapcsi vagy éppen Masel kolostora felé.

Amikor Melong megcsúszott, és csaknem lezuhant a szakadékba, a kisfiú rémülten felkiáltott, és a szerzetes palástja után kapott. A puskás lustán kinyújtotta a kezét, megfogta Csore kaftánját, és maga felé rántotta. A fiú elengedte Melongot, s mindkét kezét az arca elé kapta, hogy védekezzen a puskás ütései ellen. Azok azonban nem csattantak el; a férfi megelégedett annyival, hogy

megpörgette maga körül, aztán hatalmas erővel eltaszította. A gyerek lába alól kicsúszott a talaj, s a hátára esve nekivágódott az ösvény meredek falának, ahol a följük emelkedő hegyoldal kezdődött. Ha ellenkező irányba hajítja a puskás útonálló, bizonyára felnyársalják a szakadék oldalán meredező nyársak.

A kisfiú rémült igyekezettel kalimpált a csúszós hóban, mint a teknős, amelyet a hátára fordítottak. Megpróbált talpra állni, hogy futásban keressen menedéket.

A puskás ekkor feléje fordította az arcát, és csak egyetlen szót mondott, amitől Csore megmerevedett, mintha odafagyott volna a jeges hóhoz.

– Maradsz! – sziszegte a férfi fenyegetően, s olyat villant a szeme, hogy Csore abbahagyta a kepesztetést, és félig fekve, félig guggolva veszteg várt.

A puskás ismét megragadta Melong palástját, és másik kezével a kisfiú felé mutatott.

– Ülj oda melléje! S meg ne mozdulj!

Melong nem tehetett mást, a fiú mellé csoszogott, és leguggolt. Tarisznyáját maga mellé rakta, s várakozóan a banditákra nézett. Megpróbálta kitalálni, hogy mit is akarhatnak tőle.

A puskás ekkor a többiek felé intett. A hat piszkos és rossz arcú férfi lassan megindult feléjük. Villás támasztékú puskájuk csöve fényesen és tisztán csillogott a reggeli napsugarak fényében. A ragyogó puskacsövek és a rongyos ruhák ellentéte fölkeltette Melong figyelmét. Vajon miféle útonállók ezek? Feltűnően ékes és értékes lőportartó zacskók csüngtek a kaftánjaik bőrövén.

Melong elhatározta, hogy megpróbál jó szóval hatni rájuk. Hátha valami tévedés van a dologban, s ezek azt hiszik, hogy lelnek náluk valamit, amit el lehet rabolni. Essünk hát akkor gyorsan túl az egészen!

– Tévedsz, tiszteletre méltó uram, ha abban bízol, hogy jó fogást csináltál – mondta, s bármennyire is igyekezett, nem tudta csitítani a hangjában bujkáló megvetést. – Egyszerű szerzetes vagyok. Abból élek, amit az úton kéregetek. Itt a tarisznyám, nincs benne más, mint néhány darab szárított sajt. Ha ez kell, hát vedd el!

A puskás ránézett, úgy sejtett, mintha elmosolyodott volna, de végül is nem méltatta válaszra a szerzetest.

Melong nem értette a dolgot. A toprongyosok egyre csak ott toporogtak az ösvény közepén, összedugták a fejüket, és halkán sugdolóztak. A puskás még mindig elgondolkozva bámulta Melongot, s mintha valamiféle tisztelet vagy elismerésképpen csillant volna meg a szemében. Végül is levette pillantását róla, és hátrafordult a többiek felé.

– Rőzsét! – adta ki a parancsot.

Ebben a szempillantásban szétrebbentek, mint a békák, ha kő hullik a tóba.

Lázás igyekezettel kezdtek keresgélni az erdő szélén, s a száraz ágakat sietősen összehordták az ösvény közepén. Néhány perc multával aprócska máglya emelkedett az úton.

Melong értetlenül figyelte a színjátékot, de a szíve mélyén rosszat sejtett. Ha rablók, miért nem rabolják ki, s miért nem engedik őket szabadon? Mi a céljuk ezzel a tábortűzzel? Csak nem akarják elevenen megégetni őket?

Csorénak is hasonlókon járhatott az esze, mert halkán, hüppögve sírni kezdett. Melong érezte, hogy a hó lehelete bekúszik a ruhája alá; fogai összevérődtek a hidegtől és talán a félelemtől is. Elszégyellte magát. A fiúcskát kellene vigasztalnia, s helyette saját gyávaságával van elfoglalva. Szegény Csore! Bármilyen történet is vele, ő a felelős mindenért. Hiszen ő szakította el a szüleitől.

– Ne félj, Csore! – suttogetta, amikor a puskás elfordult tőlük. – Meglátod, nem lesz semmi baj!

A puskás visszafordult, összevonta a szemöldökét, aztán a többiek felé vakkantott:

– Gyantát!

Az egyik rongyos máris ugrott; felkapaszkodott a hegyoldalba a letöredezett fenyőfák közé. Gondterhelt arccal a facsonkok fölé hajolt, s innen is, onnan is levakart egy-egy gyantadarabot. Amikor aztán már mindegyik keze tele volt, visszacsúszott az ösvényre, s a gyantát gondosan ráragasztgatta a máglyára, hogy mindenhová jusson belőle.

– Tüzet! – vezényelt akkor az egyik puskás.

A toprongyosok közül valaki az övéhez kapott, leguggolt a máglya mellé, s az előhúzott tűzszerszámmal csiholni kezdett. Néhányszor odaütötte az acéldarabot a kovakőhöz, s máris felizzott a zsírban áztatott rongydarab, hogy néhány fűvás után tüzet fogjon. Aztán egyszer csak fellobbant a máglya lángja is.

Melong és a kisfiú értetlenül bámultak. Úgy sejtették, nem sok jóval biztat a titokzatos készülődés, de fogalmuk sem volt, hogy mit akarnak tőlük. A szerzetesben ugyan halványan felötlött Amnye rinpócse figyelmeztetése, de nyomban el is hessegette magától a gondolatot. Ha a fiút akarnák, már réges-régen magukkal vitték volna. Különben is, ki és honnan tudhatná, hogy végre sikerült megtalálnia Őszentsége újjászületését?

Amikor a lángok már magasan lobogtak, a puskás megint vállára rántotta félig lecsúszott fegyverét, s turkálni kezdett az oldalán lógó bőriszáokban. Végül rövid keresgélés után furcsa, lapos fémdarabot húzott elő, amely hosszabb nyélben végződött. Olyasféle volt, mint azok a szerszámok, amelyekkel a kőművesek az agyagházakat építik. Melong nem sok ilyet látott még életében.

Maga sem tudta, hogy miért, de gyorsan és szinte gondolkodás nélkül beszélni

kezdett:

– Mit akartok hát tőlünk? Mondtam, hogy vándor szerzetes vagyok, és Lapcsiba megyünk. A fiút is oda viszem. Buddhát és a Tant akarja szolgálni egész életében! Buddha nevében parancsolom, hogy bocsássatok nyomban utunkra bennünket! Ha szükségetek van valamire, íme vegyétek el, aztán eresztetek utunkra!

A puskás gúnyosan Melongra vigyorgott.

– Hová sietsz? Hiszen alig kelt föl még a nap. Szavamat adom, hogy nemsokára Lapcsiban lehettek, akár oda akartok menni, akár nem. Csak még várj egy kicsit türelemmel. Mire a nap a fák csúcsára ér, már messze lesztek. Sose féljetez nincs rátok szükségünk.

Aztán hátra fordult, és intett egyik kísérőjének. Az leguggolt a máglya mellé, s a szerszámot nyelénél fogva bedugta a lángok közé. Ott tartotta és forgatta, amíg a lapos fém izzani nem kezdett. Kellemetlen szag ütötte meg a szerzetes orrát, égett bőr vagy hús undorító szagára emlékeztette.

A kisfiú akkor rémülten felkiáltott, mint akinek világosság gyúlt az agyában. Szeme kikerekedett a rémülettől, reszkető ujjal a tűz felé mutatott, s csak egyetlen szót tudott kinyögni összeszoruló torkán:

– Thamaga!

Melong értetlenül meredt rá.

– Micsoda? – kérdezte gyorsan, és érezte, hogy szíve félelmében hevesen döngeti a mellkasát.

– Thamaga! – ismételte Csore rekedten, aztán hirtelen fölpattant, s mielőtt még Melong vagy foglyul ejtőik közül bárki is utánakaphatott volna, hatalmas ugrással az ösvény peremén termett, és levetette magát a szakadékba.

Melong is felszökkent, hogy a fiúcska után ugorjon, a tűz mellett téblábolók azonban rávetették magukat, és a földre dobták. Ketten-hárman rátérdeltek, míg a többiek izgatottan futkostak a szakadék szélénél, s lefelé kémleltek, ahol Csore eltűnt a kövek és a fanyársak közt.

A toprongyosok vezetője hangosat káromkodott majd visszaparancsolta embereit.

– Vissza! Vissza! Hagyjátok megdögleni. A fiúval nincs semmi dolgunk!

Melongnak egyszerre világosság gyúlt az agyában. Tehát nem véletlenül került a rablók kezébe, hanem egyenesen reá vadásztak. Beteljesült hát Amnye rinpócse jóslata: kiszagolták, hogy merre jár, és most megpróbálják eltenni láb alól. Igaz, Amnye rinpócse azt is mondta, hogy a tibeti államhatalom őt támogatja, sokra megy azonban az ilyesféle ígéretekkel! Hol van hát az a híres-nevezetes államhatalom?

A toprongyosok lógó orral visszaszállingóztak a tűz mellé, ahol vezérük még mindig azt a fémtárgyat izzította, amelytől Csore annyira megrémült. Melong töprengett. Csak tudná, hogy mi az ördög lehet az a thamaga!

A piszkos képű végre megelégedte a fémtárgy hevítését, kihúzta a tűzből, és elégedetten megcsóválta a levegőben. Az izzó vasdarab füstcsikot rajzolt a hó fölé, s csillagok pattantak le róla jobbra-balra. Melong rosszat sejtve bámulta a szerszámot, és bizonyosra vette, hogy megkínózzák. Talán küldetésének pontos célját vagy az eddig elért eredményt akarják kiszedni belőle?

A vezér gyors intésére aztán egyszerre mind a szerzetesre vetették magukat. Melong kapálódzott, küzdött, ahogy csak tudott; rúgott, harapott, s igyekezett legurítani magáról a támadóit. Végül azonban a földre szorították, úgyhogy moccanni sem tudott.

A piszkos arcú intésére egyikük letépte a válláról a palástot, s a szerzetes érezte, amint a jeges szél végigsimítja meztelen bőrét. A következő pillanatban olyan fájdalom mart belé, amilyen még soha életében. Mintha a pokol gonosz ördögei kínoznák! Szinte önkívületben ordított, ahogy csak a torkán kifért, s megütötte orrát az égett hús undorító szaga.

Mire magához tért, támadóit már nem látta sehol. Ha nem érezte volna a pokoli gyötrelmet, s ha nem lobogott volna még mindig az aprócska máglya az ösvény közepén, azt hihette volna, hogy csak álmodta az egészet.

Hátrafordította a fejét, végigpillantott a vállán. A bőre csúnyán felhólyagzott és megpörkölődött, de mást semmit nem észlelt, sem lött, sem szúrt sebet. Támadói megelégedtek hát azzal, hogy az izzó vasat a hátába nyomták. Egyelőre nem volt ereje, hogy az okokon töprengjen, mert a fájdalom újabb és újabb hullámokban tört rá, mintha még mindig ott volna az az átkozott vas a vállán.

Melong lehajolt, és havat nyomkodott a sebére; a jeges hidegség valamelyest enyhítette kínját. Befedte vállát a palástjával, s odafutott az ösvény széléhez, ahol a szakadék kezdődött. Fájdalmát is feledve kémlelte a ködben gomolygó mélységet, és érezte, hogy iszonyú bánat gyűr gombócot a torkában. Íme, ennyi keserves év minden szenvedése egy pillanat alatt semmivé lett! Ezért fáradozott hát, járta egészségét nem kímélve Tibet útjait, hogy Öszentsége újjászületése az utolsó pillanatban kicsússzék a keze közül? Mit mond majd Amnye rinpócésnak, ha visszatér Lhászába?

Aztán egyszerre csak a szédülésig elszégyellte magát. Nem a szakadékba zuhant szerencsétlen kisfiúval törődik, megint csak magára gondol! Csore valószínűleg a nyakát törte, ő meg már azon elmélkedik, hogyan védekezzék Amnye rinpócse előtt!

Térdre ereszkedett, fél kézzel egy hóval borított bokorba kapaszkodott, s

kémlelt a mélységbe. Nem látott azonban mást, mint a köveket, a töredezett végű fenyőfákat és a közöttük gomolygó ködöt.

Még a zuhanás nyomát se tudta fölfedezni, ahol a kisfiú legurult a mélybe.

Óvatosan körülnézett, aztán halkán szólongatni kezdte:

– Csore! Csore!

Valahol, a köd és a fenyőfák mögött halk visszhang támadt, s gúnyosan suttogeta kétségbeesett szavait a feneketlen szakadék is:

– Csore! Csore!

Egyszerre aztán megrezsent egy ölnyi vastag, sértetlen fenyőfa, amely ott kapaszkodott szinte karnyújtásnyi távolságban. Tüleveleiről hó szitált a földre, majd lassan előbukkant a kisfiú hideg marta arca a gyantát síró kéreg mögül.

– Hé! Elmentek? – kérdezte halkán, és a száját összeszorítva az ösvény felé intett.

Melongot soha nem érzett öröm töltötte el. Legszívesebben a fiúhoz ugrott volna, hogy a karjai közé szorítsa. Vigyáznia kellett azonban minden mozdulatára, nehogy megcsússzék, s fölnyársalja valamelyik hegyes csonk.

A kisfiú átölelte a fa törzsét, és rémülten pislogott a háta mögötti mélységbe. Most, hogy a veszély elmúlt, fedezte csak fel, milyen helyzetbe is került. Egyetlen rossz mozdulat, és elnyeli a mélység.

Melong kinyújtotta feléje a kezét, bár tudta, hogy nem éri el. Aztán bátorítóan rámosolygott, és visszakapaszkodott az ösvényre.

– Várj csak, és ne mozdulj! Azonnal felhúzlak!

Kétségbeesetten kutatni kezdte a környéket, hogy megfelelő hosszúságú fadarabot találjon.

A szerencse ez egyszer, úgy látszik, a szerzetes és a kisfiú mellé szegődött. Alig lépett ugyanis néhányat, legalább három öles, karnyi vastag száraz fatörzs roppant meg a talpa alatt. Felkapta a hóból, és lenyújtotta a kisfiúnak. Csore engedelmesen megragadta a végét, még egy utolsó, ijedt pillantást vetett a szakadék mélye felé, aztán a lábával nagyokat rúgott hogy feljusson az ösvényre. Kapaszkodás közben egyszer ugyan megcsúszott, de mire igazán megrémülhetett volna, már a szerzetes ölében vacogott a tűz mellett.

Melong széttördelte a száraz fát, és darabonként a már alig-alig pislákoló máglyára vetette. A szundikáló lángok fellobogtak, s lágy lehetetükkel simogatni kezdték a kisfiú félig megfagyott arcát. Melongnak újra csak beleállt a sajgás a vállába, s keserves arccal tapogatta a tüzes vas nyomát.

A kisfiú egykettőre magához tért, és két tenyerét a tűz felé tartotta.

– Bántottak? – kérdezte a szerzetestől.

Melong óvatosan megtapogatta a vállát.

– Megégettek... tüzes vassal.

A kisfiú bólintott.

– Igen. A thamagával.

A szerzetest ismét megütötte ez a furcsa szó. Csore akkor is mondta, mielőtt leugrott volna a szakadékbba. S alighanem ettől is rémülhetett meg annyira. Melong összehúzta a szemöldökét, úgy kérdezte:

– Mi az?

Csore csak ámult.

– Hát te nem tudod?

– Nem, nem tudom – felelte Melong türelmesen.

A kisfiú határozatlan mozdulatot tett.

– A thamaga olyan... olyan, mint a pecsét a leveleken, amelyeket kolostorokban mutogatnak.

– Pecsét?

– Nem, nem pecsét, csak olyasféle. Tudod, mifelénk az állatokra ütik, hogy meg lehessen különböztetni őket egymástól. Hogy melyik kié. Ha valakinek sok jakja van, mondjuk annyi, hogy az ujjam sem elég, hogy megszámoljam őket, szükség van a thamagára. Megfogják az állatokat, és a bőrükbe sűtik a bélyeget. Ilyenkor aztán, ha összekeverednek is, bárki a sajátját ki tudja választani, hiszen mindenkinek másféle a thamagája. Az én apámnak például...

Melong némán bólogatott. Erre előbb is rájöhetett volna. Hiszen Indiában is látta, hogy a bivalyokba ilyesfajta jeleket égetnek. Teljességgel véletlen, hogy többéves vándorlása alatt Tibetben nem járt arra, ahol épp billogot sűtöttek a jakok oldalára. De hát neki miért?

– Én már sokszor láttam – csacsogott a kisfiú, és a tarisznyája után nyúlt. Kivett belőle egy darab szárított sajtot, és majszolni kezdte – Megfogják a jakokat, és az oldalukra vagy a combjukra nyomják a thamagát. Azok meg bögnek, mert fáj nekik. Hát, amikor én megláttam a thamagát, arra gondoltam, hogy inkább haljak meg a szakadékbba, mint hogy megpörzsöljenek velem. Téged azonban meggyaláztak – tette hozzá sajnálkozva.

Melong most már végképpen nem értette, hogy mi is történt vele. Megkínozni nem akarták, hiszen nem is kérdeztek semmit tőle. Kirabolni sem akarhatták, mivel nincs is semmije.

Csak azért fogták volna el, hogy thamagát üssenek a vállára, amelyet a jakokra szoktak? Érezte, hogy titok lappang az események mélyén, s ez alighanem újabb veszéllyel fenyegeti. A legokosabb, amit tehet, hogy amilyen gyorsan csak tud, eljut a kisfiúval Maselbe. A kolostor biztos védelmet nyújt az útonállóknak, és ki tudja kinek az emberei ellen.

– Milyet égettek a válladra? – kérdezte a kisfiú kíváncsian, amikor a sajt utolsó morzsáit is lenyelte. – Megmutatod?

Melong szó nélkül lehúzta a köntöst válláról, és hagyta, hogy a gyerek közelről végigmustrálja.

– Ronda – mondta végül is Csore szánakozva, és segített a szerzetesnek, hogy hóval borítsa a sajtó sebet. – Fáj?

– Láttál már ilyet? – kérdezte Melong felszisszenve, amikor visszahúzta sebére a palástot.

Csore megingatta a fejét.

– Mifelénk másmilyenek vannak. Vonalak meg betűk és virágformák is. Ilyesfélét még nem láttam.

– Miért ez milyen?

– Ez? Buddha.

Melong azt hitte, hogy rosszul érti a kisfiút.

– Micsoda?

– Egy ülő Buddha. Talán maga Sákjamuni lehet. Úgy ül a válladon, mintha odafestették volna!

Melong végignézett a kisfiún.

– Nem ütötted meg magad?

Csore tagadóan intett.

– Csak a fa kérge horzsolta le a kezem bőrét.

A szerzetes akkor óvatosan fölemelte az út szélén hagyott tarisznyáját, s ép vállára kanyarította. Aztán nagyot sóhajtván a gyerek felé intett.

– Gyerünk, Csore! Estére Maselben kell lennünk!

A nap már éppen lebukni készült a hegyek csúcsai mögött, amikor a vándorok előtt feltűnt Masel kolostora. Furcsa módon nem a környék rétjei fölött uralkodó domb tetejére, hanem az oldalába épült. Vastag falait fehérre meszelték, hogy messziről inkább hókerítésnek nézhette a vándor. A kapukat a szerzetes és a kisfiú már zárva találta.

Csore nehezen vonszolta magát; aprócska tarisznyáját is Melong vitte, szeme le-leragadt az álmoasságtól. A szerzetes válla lüktetett, mintha minden egyes lépésére éles késsel hasogatták volna. Néha-néha úgy látta, hogy az utat szegélyező fenyőfák furcsán himbálódzni kezdenek előtte, és sejtette, hogy belázasodott. Ilyenkor lehajolt, és hideg hódarabot szorított a homlokára.

A magas csúcsok felől egyre jegesebb szél susogott, s mardosó szárnyai hópíhéket kavartak a felhőtlen ég alatt; óriási csillagok kezdték nyitogatni gyöngyszemeiket, s a távolban mintha farkas ordított volna.

A szerzetes a kapuhoz ment, megragadta a kopogtató rézkarikáját, és többször erőlyesen odaütötte. Tompán kongott a fagyott fa, hangja keresztültört a kapu mögötti térségen, s valahol ott halt el az első udvart követő épületek közt. A szél közben egyre metszőbbre fordult; a gyerek nekidőlt a szerzetes oldalának, és behunyta a szemét. Melong érezte Csore testének a melegét, és tudta, hogy feltétlenül fedél alatt kell tölteniük az éjszakát, máskülönben megfagynak. Még egyszer és most már türelmetlenebbül vágta az ajtónak a kopogtatót, s ezt a mozdulatot ismételte megállás nélkül mindaddig, amíg csak csoszogó léptek nem jelezték a belső udvarból, hogy valaki felfigyelt a zajra.

Melong még egyszer erőteljesen megütötte a deszkát, aztán ordítani kezdett, ahogy a torkán kifért.

– Hé! Kinyitni!

A szélsűvítés elnyomta a lépteket, és Melong megrémült, hogy csak képzelte az egészet, nem is hallotta meg senki a kopogtatását.

Egy kémlelőnyílás azonban váratlanul kinyílt, s kopaszra nyírt szerzetes szeme bámult ki a résen.

– Te meg mit dörömbölsz itt?

– Üdvözöllek, testvérem. – köszöntötte Melong megkönnyebbülve. – Szerzetes vagyok, és fontos üzenettel érkeztem.

A kopasz végigmérte Melongot és a kisfiút, aztán az utóbbi felé intett a fejével.

– Ez meg ki?

– Hozzám tartozik – felelte Melong türelmetlenül. – A főlámával, a khampóval kell beszélnem... amilyen hamar csak lehet.

A kopasz még egyszer alaposan végignézte őket, aztán egykedvűen kitarta a kapuszárnyakat.

– Hát, ha fontos, akkor gyertek beljebb – s félre lépett, hogy utat adjon a belépőknek.

Melong megfogta a gyerek kezét, és behúzta az ajtón. Érezte, hogy a kicsi kéz remeg a markában, amikor az ajtó halk csattanással becsukódott mögöttük. A szerzetes tudta, hogy Csore egész eddigi élete elmaradt a messzeségben; a hófehér hegycsúcsok, a zöldellő rétek és a mélán legelésző jakcsordák kívül maradtak, megmásíthatatlanul és mindörökre.

A kopasz szerzetes néhány gyors lépéssel melljük ért, amikor a belső udvar közepénél jártak, s leplezetlen kíváncsisággal legeltette rajtuk a szemét. Ajka körül titokzatos, gúnyos mosoly játszott, mint az istenekén, amelyek előtt nap nap után leróttá tiszteletét.

– Tehát a khampót keressetek? – kezdte a beszélgetést, amikor megkerülték a

belső épületet, hogy a hátulsó bejáraton lépjenek a főfolyosóra. – Hát, ami azt illeti, kissé elkéstemek... – s göcögve fölnevetet, kellemetlen, reszelős hangon.

Melong összerездült, és érezte, hogy a kín, amelyről csaknem sikerült megfélekeznie, ismét beleváj a vállába.

– Miért? – kérdezte, és gyengéden megszorította Csore kezét.

– Három napja meghalt. Akkor, amikor Amnye rinpócse követei megérkeztek Lhászából. Pedig ők is megtettek mindent, hogy megmentsék. Az egyikük orvos testvér, s azt mondják, olyan böcs, hogy még talán a halottakat is életre tudja kelteni. Meg is füstölték a khampót, és rá is olvastak. De hát, tudjátok, ha egyszer elérkezett az ideje, hogy a lélek testet cseréljen, bizony meg nem állíthatja azt senki.

Melong fejében lázasan kergették egymást a gondolatok, s meg kell vallani, többségük nem volt méltó a szent helyhez, amelynek a követ éppen akkor tapodta a csizmájuk. Végül ennyit kérdezett:

– Nem mondták a követek, hogy mit keresnek ilyenkor, távol Lhászától?

A kopasz a vállát vonta.

– Nekem ugyan nem. Hacsak Gomang rinpócsának el nem mondták. Mit gondolsz, ilyen egyszerű szerzetesnek, mint én, az orrára kötik, hogy mit üzent Amnye rinpócse a főlámának? – s újra fölnevetett.

– Ki az a Gomang rinpócse?

– Hozzá vezetlek. Ma délutántól ő az új khampo!

Melong megtorpant.

– Hiszen azt monddod, hogy a főláma csak három napja halt meg. Még meg se tartottatok a gyászszertartást. Hogyan lehetne addig új khampót választani?

A szerzetes újra a vállát vonta.

– Éntőlem hiába kérdezed, testvér. Amikor a khampo testet cserélt, az egyik lhászai követ (amolyan furcsa, nagy bajuszú), valamiféle papírokat mutogatott Gomang rinpócsának. Azokat persze én nem láttam. Azt mondják, az van azokba írva, hogy a lhászai tanács megbízásából a bajuszosnak, ha jól emlékszem, Kalönnek hívják, joga van bármelyik kolostor élére új khampót kinevezni. Azt is mondják, hogy Amnye rinpócse hatalmazta fel erre. Különben tüstént megkérdezheted személyesen is – s a folyosó végén nyíló ajtóra mutatott. – Itt várjatok! – tette aztán hozzá, amikor egészen közelre értek. Halk kopogtatás után eltűnt az ajtó mögött.

Melong még mindig a kisfiú kezét fogva nekitámaszkodott a folyosó falának, és behunyta a szemét. Csore halkan szuszogott mellette, mintha aludna. A szerzetes olyan fáradtságot érzett minden tagjában, mintha ólomsúlyokat kötöztek volna rájuk, s erőnek erejével kényszerítette magát, hogy el ne aludjék.

Maga sem tudta volna megmagyarázni, hogy miért, de nyugtalanította a lhászai követek felbukkanása. Voltaképpen örülnie kellett volna nekik. Ha valóban Amnye rinpócse küldöttei, ő végre befejezte sokéves feladatát. Nincs más dolga, mint hogy átadja Csorét és vele együtt a felelősséget is. Megtette, amivel megbízták, s Amnye rinpócse elégedett lehet vele.

Aztán újra meg újra az aggodalom hulláma futott végig a hátgerincén, és mintha valami azt súgta volna, hogy ügyeljen, ügyeljen, nincs még vége a feladatnak. Fölrémlett előtte Csore apja, amint a Khangpa falvába érkező ismeretlenekről beszélt, akik úgy eltűntek egy hajnalon, mint a kámfor. S mintha egyikük ugyancsak feltűnően nagy bajuszú lett volna.

Nem töprenghetett azonban tovább, mert az ajtó kitarult, s a kopasz szerzetes feléjük villantotta mosolyát.

– Gyere be, testvérem, Gomang khampo kéret!

Melong gyöngéden megrázta a kisfiút; az felnyitotta a szemét, és értetlenül bámult rá. Aztán megadóan felsóhajtott, megszorította a szerzetes kezét, és belépett vele a szobába.

Az egyszerű kolostori termet csak néhány füstölgő faggyúmécses világította meg, s a folyosó fáklyafényei után bele teltt néhány pillanatba, amíg Melong szeme hozzászokott a benti félhomályhoz. A falra erősített faggyúmécsesek fénye alacsony asztalkára esett; a mellette felhalmozott párnákon hárman üldögéltek; egy vékony, csupa csont szerzetes, egy kövér, kicsattanó arcú és egy ravasz képű, nagy bajuszú férfi, aki prémbekecset viselt szerzetesi ruha helyett.

A vékony, magas szerzetes meghajtotta a fejét, amikor Melong és a kisfiú beléptek, s valamit mormolt, amit köszönésnek is vélhettek. A másik kettő mozdulatlanul figyelte a bevonulókat.

Melong meghajolt a három férfi előtt, s a szeme sarkából látta, hogy Csore is tesz valami hasonló mozdulatot.

A férfiak azonban meg sem biccentették a fejüket, csak néztek, mereven, mozdulatlanul.

Végül a sovány szerzetes kedvetlenül elhúzta a száját, és szinte undorodva köpte ki a szavakat:

– Gomang rinpócse vagyok, Masel kolostorának főlámája. Sürgősen beszélni akartatok velem? Bár bevallom, nem szokásom, hogy éjszaka fogadjak látogatókat, ez egyszer mégis kivételt teszek. Halljam, mit akartok?

Melongnak egyáltalán nem tetszett a főláma hangja. S nem tetszett, a másik kettő sem, akik ott gubbasztottak mellette, s egy pillanatra sem vették le róla a tekintetüket. Mégis, mit tehet mást, el kell mondania mindent őszintén. Legfőljebb abban reménykedhet, hogy szavai, nyomán fölenged a jeges hangulat.

– Melong vagyok – felelte behízelt hangon. – Talán már hallottál rólam.

A főláma felvonta a szemöldökét.

– Miért kellett volna hallanom rólad? Azt hiszed, hogy ismerek minden kolduló szerzetest? Na, gyorsan. Mit akarsz tőlem?

– Melong vagyok, Amnye rinpócse megbízottja. Titkos küldetésben járok. Öt éve bízott meg Amnye rinpócse és a Titkos Tanács, induljak útnak és bizonyos jelek alapján, igyekezzem megtalálni Őszentsége újjászületését. Azóta járom az utakat és a kolostorokat. Ezért gondoltam, hogy már hallottál rólam.

A főláma merev, mozdulatlan arccal nézte Melongot.

– S most íme, megtaláltam! – folytatta a szerzetes, és Csoréra mutatott. – Nem messze innen, Khangpa falvában leltem rá. Azok a jelek, amelyeket Amnye rinpócse közölt velem, azt mutatják, hogy ebbe a kisfiúba költözött Őszentsége lelke. Megtaláltam hát az új dalai lámát!

Szavai nyomán nem tört ki örömujjongás. A három férfi még mindig ellenségesen, rezzenéstelen arccal bámulta őket. Melong érezte, hogy egyre inkább elveszíti lába alól a talajt, hiszen egyáltalán nem ilyen fogadtatásra számított.

– Azonnal hírt kell adnom Amnye rinpócseának – mondta szinte könyörögve. – Követet kell küldenünk Lhászába, hogy megtaláljuk Őszentsége újjászületését!

A nagy bajuszú ekkor elmosolyodott, s hófehér fogait rávillantotta a főlámára. Széttárta a kezét, olyasféle mozdulattal, mintha csak azt kérdezte volna: Na nem megmondtam?

A főláma megköszörülte a torkát, és gorombán Melongra förmedt:

– Papírod van?

Melong megkönnyebbült.

– Természetesen, rinpócse – s a ruhájába nyúlt, rövid ideig kotorászott majd előhúzta féltve őrzött kincsét, Amnye rinpócse megbízólevelét.

A főláma elvette, megoldotta a zsinórját, majd bele se olvasott, hanem rögtön a nagy bajuszúnak nyújtotta. Az azonban rá sem pillantott, csak letette maga elé az asztalra. A főláma zavartan földre szegezte a tekintetét, mintha félt volna, hogy összeakad a pillantása Melongéval. A nagy bajuszú fölszegte a fejét, s hátradőlt az párnákon, hogy háta elérte a szoba falát.

– Tehát azt állítod, hogy Amnye rinpócse küldött. Hm. Érdekes, nagyon érdekes. Én ugyanis Lhászából jövök, ugyancsak Amnye rinpócse megbízásából. S én is Őszentsége újjászületését keresem. Helyesebben mondva: én keresem Őszentsége újjászületését! Én és senki más. Mert Melong, akit Amnye rinpócse és a Titkos Tanács megbízott, halott. Én magam láttam bebalzsamozott holttestét Lhászában! Megölték. Hogy kik, nem tudja senki. Ugyanis nem került elő az a

megbízólevél, amiért meggyilkolták. Mondom: mindeddig.

– Hazudsz! – ordított fel a szerzetes, és eleresztette a rémülten pislogó kisfiú kezét. – Én vagyok Melong!

– No persze. Magától értetődik. Te vagy Melong. Ha nem is láttam volna életében, talán még hinnék is neked. Így azonban...

– De hát értsétek meg, hogy én vagyok Melong! Amnye rinpócse küldötte. Követelem, hogy a kisfiúval együtt küldjete oda. Amnye rinpócse majd igazolja ártatlanságomat! Ha nem Melong vagyok, akkor kicsoda?

A nagy bajuszú lassan felkelt a helyéről, és a szerzetes elé lépegetett.

– Kicsoda? Mindjárt kiderül – s összecsapta a két tenyerét. Erre kitárult az ajtó, s legalább tíz-tizenöt kopasz fejű szerzetes zúdult be rajta. Melonghoz ugrottak, leteperték a földre, néhányan pedig az őrjöngve rúgó-harapó kisfiút igyekeztek féken tartani.

Amikor Melong már mozdulatlanul a hasán hevert, a nagy bajuszú kényelmesen föléje hajolt, s mint aki pontosan tudja, hogy mit keres, egyetlen mozdulattal lerántotta fájós válláról a palástot. Aztán leemelt egy füstölgő méceszt a falról, és az égett bőr fölé tartotta.

– Nézzetek csak ide! Majd én megmondom, hogy kicsoda a mi emberünk. Itt a jel a vállán, Maitréja isten jele! Szökött rabszolga ez, mégpedig Lapcsi kolostorának a rabszolgája. Maitréja ugyanis lapcsi thamagája. Nyilván ez gyilkolta meg Melongot, s úgy került hozzá Amnye megbízólevele. Jó fogást csináltál, Gomang rinpócse! Lhászában megtudják, hogy elfogtad Melong gyilkosát, talán még a Titkos Tanácsba is beválasztanak!

Masel kolostorában

A szerzetesek kihurcolták a szobából Melongot és a kisfiút, s utána rövid időre csönd ereszkedett a falak közé. Aztán a főláma nagyot sóhajtott, kaftánja ujjával megtörölte a homlokát, és aggodalmasan a nagy bajuszúra hunyorított.

– Nem lesz ebből baj? – kérdezte halk, vinnyogó hangon, mintha sírva akarna fakadni.

Kalön összenevetett a kövér Sembával.

– Mi lehetne? – legyintett bátorítóan, és kezét Gomang vállára tette. – Sose félj, amíg bennünket látsz!

A főlámát azonban láthatóan nem nyugtatta meg a bajuszos magabiztos kijelentése. Fél szemmel a Melongtól elvett iratra sandított, és gyanakvón suttozta:

– Ez itt... valódi?

– Természetesen – felelte Kalön, s rá se pillantott a papírra. – Csak nem gondolod, hogy Amnye rinpócse hamis igazolással látja el a küldötteit?

A főláma erre rémülten magába roskadt.

– Jaj nekem! – nyögte rekedten, és megremegett a keze, amikor fehér kendőjét arcához nyomkodta, hogy felitassa róla az izzadságot.

Kalön összenézett Sembával, s mintha a követ figyelmeztetően felvonta volna a szemöldökét.

Kalön ekkor még szorosabban a főlámához húzódott, és halkán duruzsolni kezdett a fülébe:

– Ugyan már, rinpócse, mikor lett volna belőled főláma, ha én meg a barátom nem tévedünk erre, mi?

Gomang lehorgasztotta a fejét, és nem szólt semmit.

– Ha én és tiszteletreméltó társam nem nyúlunk a hónod alá, életed végéig más khampókat szolgálhattál volna. Lhászában szóba sem került a neved! Ellenben igen gyanúsnak találták, hogy a khampo az utóbbi időben annyit betegeskedett, hiszen makkegészséges fiatal ember volt, mielőtt ki nem nevezték volna föled. És ugyebár tudod, hogy az emberek mennyire gyanakvóak, Gomang rinpócse.

A főláma felkapta a fejét.

– Miről beszélsz?

Kalön rávigyorgott.

– Az emberek összeviszza fecsegnek mindent. És főleg arról, akinek nincsenek Lhászában tekintélyes barátai. Mint például neked.

– Csak nem rágalmaznak azok az átkozottak?

– Lhászában mindenkit gyanúsítanak. S téged különösen. Tudják, nem voltál Őszentsége kegyeltje, és azt is tudják, hogy inkább a keleti urakhoz húzol, mint a nyugati kolostorok vezetőihez. Ezért aztán sohasem lehattél volna főláma, Gomang rinpócse. És azt is rebesgetik, megmérgezted a khampót, hogy magad léphess a helyére. No! Ülj csak vissza nyugodtan! Nem a vizsgáló bizottság előtt állsz. Ami itt köztünk hangzik el, az a mi örök titkunk marad.

– Ámbár rajtad is áll, hogy olyan némák legyünk, akár a sír – fűzte hozzá Semba mézesmázos mosollyal.

– Semmit nem követtem el a khampo ellen – hadarta a főláma zaklatottan. – Magától betegedett meg. A testvérek a tanúim: mindent megtettünk, hogy fölgyógyuljon! Füstöltünk, ráolvastunk, s az orvos testvérek megszárták tüvel is. Hébe-hóba jobban is lett, azután újra meg újra elhagyta ereje. Míg végül is, tudjátok jól...

– Reméljük, hogy hamarosan méltó újjászületést nyer – jegyezte meg ájtatosan a kövér Semba. – Talán nemsokára felbukkan valakiben a lelke.

– Én nem tehetek semmiről. Mindenki tanúsíthatja!

– Az ártatlanságot könnyű bizonygatni, de nehéz bizonyítani – emelte fel a mutatóujját Kalön. – Lhászában az orvoságos testvérek bizonyos szerekekkel pontosan meg tudják állapítani, hogy valakit megmérgezték-e vagy sem. Nos, ha netalántán szemügyre vennék ezek a testvérek a khampo holttestét, vajon hasznodra volna-e, Gomang rinpócse?

– Ne! Nem kell vizsgálat! – tört ki önkéntelenül is a kiáltás a főlámából Kalön elégedetten hátradőlt a párnákon.

– Egy pillanatig se hidd, Gomang rinpócse, hogy mi az ellenségeid vagyunk. Sőt, nálunk jobb barátokra nem is találhattál volna. Hiszen csak egy szavunkba került, s kineveztünk téged. S mindenki el is fogadott khampónak.

A főláma alattomos pillantást vetett a bajuszosra.

– Nem hiszem el, hogy jogod lett volna!

– Miért ne lett volna?

– Mert hamis a papírod!

Kalön fölnevetett, s igazi vidámság érződött a hangjában.

– Hát persze hogy hamis. Vagy úgy véled, ha Amnye rinpócse bizalmát

élvezem, azzal tölteném most az időmet, hogy főlamát fabrikáljak belőled? Segítségre van szükségem. Éppen azért, mert semmiféle megbízólevelem nincs. S azért tettelek főlamává, hogy szövetkezz velem. Valamit valamiért!

Gomang gúnyosan elhúzta a száját.

– Szép kis kinevezés. Hamis papírral. Tudod, mennyit ér az ilyesmi? Ennyit!

S nagy ívben kiköpött a szemközti fal felé.

Semba figyelmeztetően rázta a mutatóujját.

– Ne hamarkodd el a gyalázkodást, rinpócse! Egyelőre te vagy itt a főláma, Lhasza pedig messze van. Hosszú az út Lhaszáig! Amíg elérkezik oda a híre, hogy ki lett Masel új főlamája, s amíg ott ráérnek törődni vele, akár egy évtized is elmúlhat. Azután meg... Amnye rinpócse sem örökéletű. Meg sok függ attól is, hogy kinek a testét tisztelte meg Öszentsége felszabadult lelke. Meglehet, hogy Amnye utódának te leszel a legkedvesebb embere. És hálás lesz neked a segítségért.

A főláma eltátotta a száját.

– Azt akarod mondani, hogy te... hogy ti?

Kalön torokhangon göcögött.

– Okos fickó vagy, Gomang. Nemhiába lettél khampo! Amnye rinpócse aggastyán, és az öregek gyakran váratlanul leteszik a kanalat.

– Szent igaz.

– Aztán az sem mindegy, hogy ki lesz a dalai láma.

– Akit az istenek és a sors akarata kijelöl – mondta a főláma kenetteljesen.

– Csakhogy az istenek és a sors akaratát emberek valósítják meg. Értsünk végre szót rinpócse! Ha Amnye bukik, és ha az lesz a dalai láma, akit mi akarunk, khampo maradsz Masel kolostorának élén, vagy ha úgy tetszik, a Titkos Tanács tagja is lehetsz, esetleg miniszter. Mi nem szoktunk megfélemlkezni azokról, akik segítenek nekünk!

– Ki az a mi? – vágott közbe a khampo.

Kalön szikrázó szemmel válaszolt:

– Egyelőre elégedj meg azzal, hogy Tibet főurainak jó része nem akarja Amnyét a helytartói székben, s azt óhajtja dalai lámává tenni, akit ő maga választott ki magának, s nem Amnye. S ha velünk tartasz, nem bánod meg, Gomang rinpócse.

– Mit kell tennem? – morogta komoran a khampo.

Kalönnek földerült a tekintete.

– Ez a helyes beszéd, Gomang rinpócse! Figyelj hát ide! Amnye rinpócse elküldött valakit, hogy keresse meg Öszentsége újjászületését. Egy fiatal, de mégis híres szerzetest.

– Ezt a Melongot?

– Őt hát.

– Akkor ez a fiú...?

– Valószínűleg. Bár Melong is tévedhet. Mi természetesen minden lépését követtük.

– És a thamaga a hátán?

– Nem találd jó ötletnek, Gomang rinpócse? Egyszerűen átküldjük őket Lapsziba. A lapszi kolostor akkora, hogy igazán nem ismerhet mindenki minden rabszolgát. Különbön is nem hiszem, hogy az ottani testvéreket különösebben érdekelné, milyen jogcímen kerül hozzájuk valaki, akinek az ő thamagájuk van a hátán. Bizonyára ott is fogják rabszolgának. S ez nekünk elég.

A khampo értetlenül csóválta a fejét.

– Nem lenne jobb, ha...

Kalön vállat vont.

– Ki tudja? Csakhogy nekem tetszik ez a Melong. Ha a magunk oldalára tudnánk állítani... Egyelőre legyen csak rabszolga Lapsziban. Talán ott megjön az esze, s nem is kell majd nagyon rábeszelnünk, hogy velünk tartson.

– No és a fiú?

– A fiú? Mi közünk a fiúhoz? Paraszt volt és az is marad. Legföljebb nem otthon, hanem Lapsziban. Nem érdekel a kölyök. Vele nincs dolgunk.

– Mit kívántok hát akkor tőlem? – kérdezte a khampo, és fölemelkedett, mintha csak jelezni kívánná áldozatkészségét.

– Először is hozasd vissza ide ezt a Melongot... de a kölyök nélkül!

A khampo bicegve indult az ajtó felé, mintha a lába elzsibbadt volna a hosszú üldögélésben.

Amikor magukra maradtak, Kalön rátrézett Sembára.

– Nos?

– Gyáva. Az ilyenekkel semmire sem megyünk.

Kalön elgondolkodott.

– Nem hiszem, hogy igazad lenne, Semba. Ha gyáva, akkor húséges is, mert tudja, hogy nem szabadul a markunkból. Láttad a halott szemét? Gomang mérgezte meg, nyakamat teszem rá! Megtesz ez mindent, amit csak kérünk tőle. Masel kolostora máris a kezünkben van!

Ebben a pillanatban kivágódott az ajtószárny, s négy fiatal láma belökdöste Melongot.

Kalön tettetett felháborodással ugrott fel a szerzetes láttán, és kísérijére üvöltött:

– Hogy bántok a vendéggel, barmok! Azonnal engedjétek szabadon!

Megvárta, amíg a lámanövendékek ellépnek Melong mellől, majd egyetlen intéssel kiharcolta őket az ajtón. Barátságos mosolyt erőltetett az arcára, és intett Melongnak, hogy üljön az asztalhoz, velük szemközt. Amikor a szerzetes engedelmesen lekuporodott, Kalön rámutatott útítársára.

– Ez itt Somba. Valaha Drepung fő lámája volt, Őszentségének azonban meggyűlt vele a baja, és megfosztotta tisztségétől. Indiába menekült, ahol te is éltél. Engem Kalönnek hívnak. Bizonyára nem hallottad még a nevem. Azt mondják, hogy én vagyok a leggazdagabb birtokos egész Kelet-Tibetben. Ámbár az emberek gyakran túloznak – tette hozzá szerénykedő mosollyal. – Neked pedig, Melong, főlöszleges is bemutatkoznod, mindent tudunk rólad. Évek óta járunk a nyomodban, követünk, mint a kutyát a farka. S hízelgő ránk nézve, hogy semmit sem vettél észre.

Melong mogorván hallgatott.

– Nem kell elmondanod semmit, mi mindent tudunk. Tudunk a Titkos Tanács megbízásáról, Amnye rinpócseről és arról is, hogy Khangpában megtaláltad az új dalai lámát. Ne félj, nem akarunk kivallatni. Erre nincs is szükségünk. Tudjuk, hogy okos ember vagy, Melong rinpócse, ezért tárgyalni akarunk veled, mint okos emberek az okos emberrel. Ne félj, egyetlen hajad szála sem görbül meg, ha valóban okos ember vagy.

– És a thamaga? – csattant föl Melong keserű gúnnnyal.

– Egyszerű óvintézkedés – felelte Kalön fölényesen –, hogy megkönnyítsük a tárgyalásokat. Te most Lapcsi kolostorának a rabszolgája vagy. S ha a tárgyalásaink... hm... nem vezetnek eredményre az is maradsz.

– Értem – mondta Melong.

– Igazán semmisség az a thamaga. Az elmúlt évek során bármikor megölhattünk volna.

– Csakhogy ha én eltűnök, akkor Amnye rinpócse másra bízta a feladatot. Nem nyertetek volna semmit a halálommal!

Semba elismerően intett.

– Veled aztán valóban érdemes beszélgetni! Őszinte vagy, mint az istenek!

– Igazad van – bólintott Kalön is. – Ha elpusztítunk, csak megnehezítjük a dolgunkat. Kezdhattunk volna mindent előlről mi is, nemcsak Amnye rinpócse! Ezért aztán úgy vigyáztunk reád, mint a legféltettebb imahengerünkre.

– Mit kívántok hát tőlem?

Kalön egészen közel hajolt hozzá.

– Amnye rinpócse azt kívánja, hogy vidd el neki az új dalai lámát. Hát vidd el! Melong rövid ideig hallgatott.

– S ki legyen az? – suttozta néhány szempillantásnyi szünet után.

– Egy másik kisfiú – felelte Kalön nyájasan. – Még talán hasonlít is erre. Az ő neve is Csore lesz, mint ezé. S természetesen a szüleit is úgy hívják majd, mint Csore apját meg anyját, de ez már a mi dolgunk. A tiéd csak az, hogy úgy mutasd be Amnyénak, mint az új dalai lámát.

Melong elmerülten hallgatott.

– E miatt a Csore miatt meg ne fájjon a fejed. Ne félj, nem vagyunk mi gonosztevők és gyilkosok. Csupán Amnye rinpócse és a lámák helyett a világi urak hatalmát akarjuk Tibet fölött. De erről később. Ez a Csore fiú egyelőre bekerül egy kolostorba, szerzetes lesz belőle; nyugodtan rajta tarthatod a szemed. Később aztán még előkelő embert is csinálhatsz belőle. Ott élhet Öszentsége környezetében. De ez már a te dolgod. Mi mindenesetre szavatoljuk a sértetlenségét.

– És mit ígértek nekem? – kérdezte Melong kertelés nélkül.

Kalön széttárta a karját.

– Amit akarsz, rinpócse. Nem sértünk meg azzal, hogy valamit is felajánljunk neked. Hiszen tudjuk, hogy Amnye rinpócse kegyeltjének csak az ujját kell kinyújtania, és amit kíván, az ölébe hull. Bízhattsz bennünk, mi sem leszünk hálátlanok. Mint említettem volt, azt tartják rólam, hogy Kelet-Tibet leggazdagabb embere vagyok. S ha bizonyára sok túlzás is van a dologban, akad azért annyi fölösleges pénzem, hogy kolostort emeltessek, s abban te legyél az úr! Azt csinálhatsz benne, amit akarsz. S Lhászának semmi hatalma sem lesz fölötted, arra szavam adom!

– Csak neked – jegyezte meg szárazon Melong.

– Magától értetődik. Hiszen nincs olyan élőlény a világon, aki ne tartoznék valaki más alá. De te ezt jobban tudod nálam, és el is térünk vele a tárgytól. Azt kérsz tőlem, amit akarsz. Ha óhajtod, visszatérhetsz Indiába. Semba barátom jó ismeretségben van az északi maharadszákkal. Ha szegény szerzetes kívánsz maradni, legyen, lelked rajta, de ha uralomra vagy gazdagságra vágyol, azt is megkaphatod.

– És ha nem kell tőletek semmi?

Kalön behunyta a szemét, mintha zavarná a mécsesek füstje.

– Nézd, Melong rinpócse... Az imént azt mondtam neked, hogy úgy szeretnénk beszélni veled, mint okos emberek az okos emberrel. Ezért nem lenne méltó sem hozzánk, sem hozzád, ha hazudoznánk egymásnak. Nem kételkedhetsz, a hatalmunkban vagy: ott virít válladon a Maitréja jele. És vannak barátaink Lapcsiban. Ha odajutsz, évek telhetnek bele, amíg kiszabadulsz, ha ugyan egyáltalán sikerül. Értsd meg: mi nem törünk az életedre. Legalábbis ha te magad nem kényszerítesz rá. Mert ha kell, akkor úgy elfújunk, mint őszi szél a

falevelet! – emelte fel a hangját fenyegetően.

– Ebben nem kételkedem – bólintott Melong.

– Tudjuk, te hiszel abban, amit cselekszel – magyarázta türelmesen Kalön. – Vakon bízol Amnye rinpócsében, és azt is tudjuk, hogy miért. Ott ülnek az embereink a Titkos Tanácsban is. És mindenütt másutt. Nos, az a te ügyed, hogy hálás vagy-e Amnye rinpócsének vagy sem. De egy bizonyos határon túl minden magánügy közüggé válik. Nem tudom, értesz-e, Melong?

– Természetesen, Kalön úr!

– Amnye minden bizonnyal ékesszólón esetelte, miért van szükség az egyház uralmára, miért van szükség arra, hogy dalai lámák kövessék egymást Tibet trónján. Amnye rinpócse fölöttébb meggyőzően hajtogatja a magáét, főleg, ha a papok érdekében koptatja a száját. S neked még sohasem fordult meg az agyadban, hogy vajon igaza van-e a rinpócsének?

Melong határozatlanul nemet intett.

– A tibeti állam olyan, amilyen, rinpócse. Egyet azonban tudomásul kell vennünk. Méghozzá azt, hogy a világ halad, bármennyire szeretnék is az Amnye-félék megállítani. Ne feledd, Melong, a világ előrehalad. Hadd emlékeztesselek valamire. Te még talán nem is éltél akkor, amikor az angolok eljöttek Lhászába. Vagy igen?

Melong ismét nemet intett.

– De hallani csak hallottál róla?

– Igen. Indiában.

– Akkor bizonyára arról is, hogy mi történt. Az idő tájt is éppen ilyen magabiztos göggel ültünk a szemétdombunkon (már megbocsássatok, csak így nevezem Tibetet), s amikor az angol katonák és az alkirály vagy hogy is hívják, azt követelték, hogy nyissuk meg határainkat a nepáli és az angol kereskedők előtt, az arcukba neveltünk, és azt üzentük nagy gögösen: ha el akarják veszíteni áruikat a fejükkel együtt, hát csak rajta, jöjjenek azok a kereskedők, és lépják át a tibeti határt. No, igen, utóbb néhány valóban el is veszítette az áruját, ha a fejét nem is. S erre mi történt? Az angolok megüzenték: követséget küldenek Őszentségéhez, hogy megvitassák az ügyet. S Amnye rinpócse tanácsára mit üzent vissza Őszentsége? Hogy füttyül minden küldöttségre; a Potala dombja alatt kaparja majd el jeltelen sírban az angolokat, ha ugyan egyáltalán eljutnak Lhászáig. Mintha most is látnám magam előtt azt az undorító Amnyét, amint önhitten vakargatja kopasz fejét. Fúj! – s Kalön elvörösödve csizmája elé köpött a padlóra. Aztán összeszedte magát, és újra higgadtan beszélt tovább: – Ne hidd, Melong rinpócse, hogy az angolok olyanok, akiket megrémít az Amnye-félék fenyegetődzése. Akkor sem ijedtek meg tőle. Fölszereltek néhány száz embert

olyan fegyverekkel, amelyeket mi még elképzelni sem tudtunk, s Indiából elindultak Tibet felé. S csak jöttek, jöttek, feltartóztathatatlanul. Még néhányuk nevére is emlékszem. Igen magas rangú katona, Youngusband vezette őket. S azt is tudnod kell, rinpócse, hogy szégyenszemre nem a tibeti hadsereg állt ellen az angoloknak, hanem a tibeti tél. Többen pusztultak el a hótól és a jégtől, mint Amnye rinpócse híres-nevezetes puskásaitól. A tibeti hadsereg összeomlott, az angolok pedig szépen besétáltak Lhászába, ahonnan Amnye rinpócse és Öszentsége természetesen már korábban kerekelt oldott. S mit gondolsz, Melong, kire maradt a piszkos munka? Bizonyára kitaláltad már: reám és még néhányunkra. Nekünk kellett kézcsókra járulnunk Youngusband és MacDonald elé, és nekünk kellett mindent megígérnünk, amit csak akartak tőlünk: szabad kereskedést, lhászai követséget, mindent! S az a legfurcsább, hogy amit ilyen erőszakosan követeltek tőlünk, igazából nem is alázott meg minket. Teljesítenünk kellett, akár akartuk, akár nem.

Melong növekvő zavarral bámulta a nagy bajuszút és az álmosan bólogató kövér férfit.

– Én akkor első miniszter voltam, Semba pedig Drepung kolostor főlámája. Természetesen nekünk kellett kézjegyünkkel ellátnunk a szerződést. Miután mindent megígértünk, az angolok visszavonultak. Mi pedig elhatároztuk, hogy közeledünk a világhoz, ha nem is úgy, ahogy az angolok gondolták. Hiszen nemcsak Angliából és Indiából áll a világ. Tudod-e, Melong rinpócse, hogy mi van a túlsó oldalon? Arra, amerről a nap kél, és ahonnan a hideg szelek jönnek?

– Mongolország – felelte habozás nélkül a szerzetes.

– És azon túl?

A szerzetes megvonta a vállát.

– Keveset tudsz te a világról, Melong rinpócse... tanulj többet erről. Mongolországon túl ott van Oroszország, és az sem gyengébb, mint Anglia. Keleten meg a Kínai Birodalom. Csupa hatalmas, gazdag, nálunk sokkal fejlettebb állam. S nekünk akár tetszik, akár nem, fel kell zárkóznunk hozzájuk... Nem bújhatunk meg továbbra is a hegyeink közt! Hiszen ha néhány száz angol könnyűszerrel elfoglalta egész hazánkat, mit gondolsz, meddig állhatnánk ellent a sokkal hatalmasabbaknak. Nem szabad elmaradnunk a világtól! Nekünk is bele kell tartoznunk! Érted-e, Melong rinpócse?

Melong szomorúan újra nemet intett.

Kalön megtörölte a homlokát, s mint aki nagyon fáradt, behunyta a szemét.

– Aztán természetesen visszajött Amnye és Öszentsége, és Sembát is meg engem is elkergettek, amiért tárgyalni merésztünk az angolokkal, és amiért aláírtuk a szerződéseket. Útilaput kötöttek a lábunk alá. S hidd el, Melong

rinpócse, nem ez volt a legfájdalmasabb.

Melong feszülten hallgatott.

– Hanem az, hogy kinyílt a szemünk. Rájöttünk, Tibet a vesztébe rohan. Vagy kinyitjuk a kapukat, és kilépünk a világ színe elé vagy az egész birodalom összeomlik, s valaki majd egyszerűen bemaszírozik Lhászába, akárcsak az angolok, de neki már esze ágába sem lesz majd kivonulni onnan. Ezt pedig csak úgy akadályozhatjuk meg, ha kilépünk a világba, ha barátaink lesznek, és mások is elismerik jogunkat a hazánkra. Mert enélkül ma már nem megy. Hidd el, Melong rinpócse, Amnye és a többiek egyszerűen vissza akarják forgatni az idő kerekét. Azt hiszik, ha mi nem látunk ki a hegyeink közül, más sem lát be ide. Ez óriási tévedés, mint ahogy az is, hogy az egyház uralma szavatolja Tibet függetlenségét. Ha nem tudjuk felszámolni a lámák hatalmát, Tibet mindörökké elveszett. S ezt ma már Semba is belátja, pedig ő aztán igazán nem volt akárki tiköztetek!

A kövér szerzetes komoran bólintott.

Melong fölkapta a fejét, és szemét összehúзва gyanakvóan kérdezte:

– És ki mentheti meg Tibetet? Talán ti ketten?

Kalön megingatta a fejét.

– Nem értesz te semmit, Melong rinpócse, legalábbis egyelőre nem. Adják az istenek, hogy egyszer majd felfogd.

– Nem akartalak megsérteni benneteket – mondta a szerzetes szelíden. – Való igaz, hogy sok minden nem világos abból, amit elmondottál, de azért ostoba sem vagyok. Tegyük fel, hogy hiszek nektek. Őszentsége és Amnye rinpócse nem azt cselekedték, amit kellett volna. De hát akkor mit kellene tenni és kinek? Erre feleljetek!

– Hiszen éppen ezt magyarázom – legyintett fáradtan Kalön –, hogy Tibetet csak a nemessége mentheti meg. Az egyházat alá kell rendelni a nemesség hatalmának. Ki kell nyitni a határokat, és a nemesek fiait külső országokba kell küldeni, hogy tanuljanak. Térjenek vissza úgy, hogy teli van a fejük külföldi tudományokkal. Hozzanak új fegyvereket, legyenek képzett katonák, ha meg kell védenünk Tibetet. Tanulják meg, hogyan kell selymet csinálni, porcelánt készíteni, hozzunk haza olyan szerkezeteket, amilyenekkel itt, Lhászában is tudnánk gyártani hasznos dolgokat. A szerzeteseket pedig tanítsuk meg dolgozni. Buddha dicséretéhez kevesebb szerzetes is elég, mint a háromnegyed ország! Tanulj meg valamit, Melong rinpócse! Amnye és az Őszentségek kora lejárt! Csak a nemesség mentheti meg Tibetet!

– Felfogtam, Kalön úr, amit mondasz – válaszolta Melong. – Bocsáss meg, hogy figyelmeztetlek rá: van valami ellentmondás a szavaidban. Ha szándékos az,

hogy a szerzeteseket szélnek ereszted, Amnye rinpócsét megbuktatod, és a nemesség uralmát kiterjeszted Tibet fölé, akkor miért üldözöl engem? Miért akarsz másík dalai lámát e helyett a Csore helyett? Akkor inkább magadnak kellene királyi trónra lépned, mint abban a régi időben, amikor még nem dalai láma kormányozta Tibetet. Mert azért én is tanultam valamit, Kalön úr! Régen nem voltak bizony dalai lámák. Tibet fölött királyok uralkodtak, akiket a nemesek közül választottak. Mi szükséged van hát dalai lámára, reám és még ki tudja, kire nem? Erre felelj, Kalön úr!

– Halljad hát! – csattant fel indulatosan Kalön, és öklével az asztalkára vágott.

– A parasztok miatt, a pásztorok miatt, az egész nyomorult csürhe miatt.

– Ki miatt? – kérdezte Melong újra, mint aki nem jól érti Kalönt.

– Az együgyű emberek miatt. Miattuk kell a dalai láma. Ezek miatt, akik meg vannak győződve arról, hogy Őszentségében isten lakik, hogy a szerzetesek Buddha kiválasztottjai, s Tibet és Lhásza az istenek földje, a földi paradicsom. Akik ostobaságukban elhiszik, hogy haláluk után akárkibe átköltözhetnek a lelkük, még gazdag emberbe is. Mit gondolsz, mit tennének, ha csak úgy hipp-hopp! bevonulnék Lhászába, elkergetném az összes főpapot, és kijelenteném, hogy mostantól kezdve nem születik újjá Őszentsége, hogy mostantól kezdve a nemesek közül ültetünk királyt Tibet trónjára?! Megmondom én neked, Melong rinpócsé! Kaszára-kapára kapnának, és nemcsak ők, hanem a megszámlálhatatlan szerzetes is, és mire felocsúdnék, már nyissz, el is vágták a torkomat, vagy megmérgezték, vagy furkósbottal agyonütöttek. Az embereiknek időt kell adni. hogy megszokják az új gondolatát. Hiszen végül is mindegy nekik, hogy ki uralkodik fölöttük, Őszentsége a dalai láma vagy a király!

– S mi a tervetek, uram?

– Elhatároztuk, hogy a nemesek fiai közül választatunk valakit lámává, aki előbb Őszentsége lesz, aztán egyszer majd, alkalomadtán király. Ugyanaz a személy. Előbb dalai láma, aztán király. S az ő utóda már csak egyszerűen király lesz. Érted, Melong rinpócsé? Így majd az alja nép és az egyház is megszokja a gondolatot, lesz elég idejük hozzá. Olyan ez, mint a szél süvítése. Ha ősszel megkezdí, előbb még szokatlan, és be kell dugnod a füled éjszakára, tavasszal meg már az a furcsa, ha egy reggelen nem hallod többé! Ezért van szükségünk reád, Melong rinpócsé. Hogy elvidd Lhászába az új dalai lámát. Ezzel aztán mindent el is mondtam. Rajtad van a válasz sora, Melong rinpócsé.

A szerzetes elmélázott. Furcsa módon azonban nem a Kalöntől hallottak körül jártak a gondolatai, hanem visszagondolt az elmúlt néhány év alatt végigjárt útra. A szegényes kalyibákra, amelyekben, éjszakázott, a jó szívvel adott campára, a száraz kenyérré, mindarra, amit a falvak lakói raktak eléje, s az iszonyatos

szegénységre, amit lépten-nyomon felbukkant előtte. Akkor, köztük, nem tudta megfogalmazni magában azokat a mondatokat, amelyek most, Kalön, szavait hallva egyre ott tolakodtak a nyelve hegyén.

– Még egy utolsó kérdést, Kalön úr – szólalt meg, és fölemelkedett, amikor látta, hogy a másik kettő is nyugtalanul feszeng a helyén. A hártýával beragasztott ablakokon át világosság szűródött a szobába; a napkorong tehát felizzott a hegycsúcsok közt. – Ha király lesz, és nem dalai láma, mit változtat ez a szegények, a parasztok és a pásztorok sorsán?

Kalön fáradtan és gúnyosan föl kacagott.

– Mi az ördögöt változtatna? Természetesen nem változtat semmit, emiatt ne is aggódj, Melong testvérem! Dolgozni fognak, mint eddig. És adózni. Csakhogy már nem a papoknak, hanem minékünk! Az ő dolguk az, hogy dolgozzanak, meg hogy adót fizessenek, akár dalai láma ül a trónon, akár király. Mióta a világ áll, és ameddig állni fog, a rongyosoknak nem volt és nem is lesz beleszólásuk az állam ügyeibe. Azt hiszem, ez az egyetlen, amiben Amnye rinpócse és én egyetértünk!

Melong egészen kiegyenesedett, jelezvén, hogy a maga részéről befejezte a beszélgetést.

– Főlösképpen tovább szaporítanunk a szót, Kalön úr. A napsugarak nemsokára bevilágítanak az ablakon. Úgy sejtem, hogy fontosabb dolgok is lesz még ma, mint egy magamfajta egyszerű, alacsonyrendű szerzetessel beszélgetni.

Kalön arcán összerándultak az izmok.

– A válaszod, Melong rinpócse?

– A válaszom: nem. Hozzáfűzhetek még valamit, Kalön úr?

– Mondjad!

– Sok igazság van a szavaidban, Kalön úr. Érdemes elmélkednem rajtuk. Sok mindentről értesültem tőled, amire én még soha nem gondoltam. Talán azért, mert sokáig nem éltem Tibet földjén. Súlyos igazságokat mondtál, köszönet érte, de...

– S nem térsz jobb belátásra?

– Én Amnye rinpócse szolgája vagyok: ő bízik bennem. És bár magam is úgy hiszem, hogy amint kifejtetted, egyszer a világ elé kellene állnunk, most ne számíts énreám, uram. Próbáld, kérlek, Amnye rinpócset meggyőzni. Ha ő kötélnek áll, rendelkezhetsz énvelem is.

A két főnemes felállt, megropogtatták elgémberedett tagjaikat, Kalön szinte sajnálkozva nézett a szerzetesre.

– Nagyon sajnálom, Melong rinpócse! Szerettem volna, ha mihozzánk szegődsz. De türelem, még nem késő! Remélem, Lapcsiban megjön az eszed!

Amikor az ajtó becsukódott Melong mögött, a két nemes egymásra meredt, és

Kalön dühösen a földre köpött.

– Sejthettem volna, hogy csak az időt pazaroljuk. De majd Lapcsiban megtörik! Mindenesetre rajta kell tartanunk a szemünket.

Semba megkocogtatta az ablakra feszített hártját, és úgy tett, mintha a homályos lapon keresztül a kolostor udvarát fürkészné.

– Csak azt nem értem, hogy miért kell Lapcsiba vitetnünk. Miért nem próbáljuk meg itt, Maselben? Miért gondolod, hogy azok többre képesek, mint mi?

Kalön kesernyésen elmosolyodott.

– Nem ismered az efféle fickókat, Semba. Te csak a szerzeteseket ismered, de ez, ha Őszentsége papjainak a ruháját hordja is, megmaradt parasztnak. Nyakas és ravasz, mint a róka. Főleg konok. Megölheted, vagy ha úgy tetszik, földarabolhatod élve, és szíjat hasíthatsz a hátából; sohasem fogja megtenni, amit követelsz tőle. Makacs. Inkább beledöglük, de nem enged. A rohadt, bűdös parasztja!

– Hát akkor?

– Csak egyféleképpen kaphatjuk a markunkba. Ha rádöbben, hogy mellettünk a helye!

– És Lapcsiban belátja, úgy véled?

– Mondd, Semba, el tudod képzelni, hogy mit érez valaki, aki Őszentsége szerzetesei közül egyszeriben a kolostori rabszolgák sorában találja magát? Rá fog jönni, hogy a nemesek ezerszer jobb életet kínálnak mindenkinek, mint az ocsmány szerzetesek. Erre mérget vehetsz!

– És ha nem bírja ki? És ha mind a ketten belepusztulnak?

– Erre valóban ügyelnünk kell. De ez már Gomang rinpócse dolga. Mit gondolsz, miért tettem khampóvá, he?

Erre mind a ketten fölnevettek, majd Semba az ajtóhoz ment. Hozzá sem ért, csak harsányat ordított:

– Küldjétek be Gomang rinpócsét!

Az ajtószárnyak szinte abban a pillanatban ki is tárultak, s beoldalgott az új főláma. Szeme alatt sötét karikák jelezték, hogy egész éjjel az ajtó előtt virrasztott a folyosón, és arra várt, hogy beszélítsák. Most meghajolt, és várakozva nézett a bajuszosra.

– A szerzetes és a fiú sorsát a te kezébe tesszük, Gomang rinpócse, Még a mai napon Lapcsiba kísérteted őket, mint szökött rabszolgákat. Az már az ottaniak dolga, hogyan bánnak velük. Ebbe ne nagyon szólj bele, értetted?

– Nem is tudnék, uram – dörmögte Gomang. – Hogy avatkozhatnék Lapcsi ügyeibe?

– Azért arra mégis vigyáznod kell, hogy az életüket ne veszélyeztesse senki. Ha akár Melongnak, akár a fiúnak baja esik, a fejed bánja! Megértetted?

– De hát hogyan, uram? – jajdult fel a főláma. – Lapcsiban azt tesznek, amit akarnak. Ha fel akarják akasztani, hát felakasztják őket, és én nem akadályozhatom meg! Hiszen ott a thamaga Melong hátán. Az ő tulajdonuk!

– Hogy mit teszel, a te dolgod! Egyet jegyezz meg, Gomang rinpócse! Csak olyanok maradnak főlámák, akiknek az aljasságuk mellett az eszük is megvan hozzá. Ne tégy úgy, mintha néked épp ez az utóbbi hiányoznék!

– Majd kitalálok valamit – felelte a főláma sóhajtva. – És ti... ha szabad kérdeznem, igénybe óhajtjátok venni még szerény kolostorunkat?

– Élünk a vendégszeretettel! – vágta rá Kalön gúnyosan, és intett, hogy a maga részéről nem fejezte még be a beszélgetést. – Most pedig visszavonulunk a celláinkba. Küldess forró teát, valamint papírt és nádat, de tüstént! És nem ártana, ha a mai ájtatoskodás helyett a jövőről töprengnél, rinpócse!

Amikor Melongot belökték a cellába, a falhoz támaszkodott, és várta, hogy a szeme hozzászokjék a homályhoz. Valamelyik zugból halk mocorgást hallott, és ahogy halványan derengeni kezdett előtte a szűk helyiség, észrevette a szürkéllő rongycsomót is a túlsó sarokban.

– Csore – suttogta lágyan –, kisfiam! Te vagy az?

Az a kis szürke batyu hirtelen felpattant, és a szerzetes mellére vetette magát.

– Melong! Melong! Csak hogy itt vagy! Már azt hittem, megölték. Bántottak?!

A szerzetes nagyot sóhajtott, és azon töprengett, mennyit mondhat el a kisfiúnak, hogy nagyon meg ne ijessze, de azért némiképpen fel is készítse az elkerülhetetlen és nem túl sok jóval biztató jövőre.

– Csak ijesztgettek – felelte az igazságnak megfelelően. – Csak ijesztgettek, gyermekem.

– Mivel?

– Azzal, hogy ha nem engedelmeskedem nekik, sohasem lehet főláma belőlem.

– És te szót fogadsz?

– Akkor most nem volnék itt.

– És nem bánod, hogy nem leszel főláma?

– Csak akkor lehetek valaha is az, ha nem szövetkezek velük. Ők szeretnének uralkodni Őszentsége helyett, azaz – s hirtelen elszorult a torka, annyira megdöbentette a helyzet nevetséges és egyszerre iszonyú volta –, azaz helyetted! De abból nem esznek!

A kisfiú hallgatott, és csöndesen szívta az orrát. Aztán megsimogatta Melong

kezét.

- Hát nem ámítottál? Igaz, hogy én leszek a dalai láma?
- Alighanem!
- Bizonyos vagy benne?

Melong bólintott.

– Én igen. De alkalmasságodról még a Titkos Tanácsnak is meg kell győződnie. Valószínűleg több jelöltet is állítanak, és közülük kerül ki a láma.

– Hogyan választják ki, Melong?

– Többféle módon is megtehetik – magyarázta Melong, és lekuporodott a sarokba, mert egyszerre csak olyan álmoság tört rá, hogy úgy érezte, menten leroksk a földre. – Megmutatják nekik Őszentsége használati tárgyait. A botját, az olvasóját, kedvenc imamalmát vagy a szemüvegét, ha volt neki; természetesen sok-sok olvasó, bot és imamalom közé keverve. S Őszentsége újjászületése a valódiakat fogja kiszemelni. Ez azonban csak az egyik próba.

– Bizonyára nem találom el, melyik az igazi! – rázta a fejét a kisfiú.

– Abban egyáltalán nem lehets bizonyos!

– De én tudom – makacskodott Csore. – És azt is, hogy énbennem nem született újjá senki. Én én vagyok, Csore, és senki más. S a többi mind-mind hazugság!

Melong újra meg újra megsimogatta a gyerek fejét.

– Jól van, Csore. Majd rendbe jön minden. Meglátod, majd lesz valahogy!

Csorénak akkor már potyogtak a könnyei. Melong hallotta, amint lehullanak a földre, mint tavaszi eső lágy cseppjei.

– Nem jön rendbe semmi... Otthon kellett volna maradnom... Én nem akarok dalai láma lenni! És nem is született újjá bennem senkinek a lelke! Én Csore vagyok, Gongkar fia, és nem is akarok más lenni. Haza akarok menni! Vigyél haza! Miért hoztál el? Miattad ölnek meg, te, te disznó!

A kisgyerek körmei végigszántották Melong arcát. Gyengéden leszorította a kisfiú kezét, a mellére húzta, és neki is megeredtek a könnyei. S úgy is aludtak el, a hideg cella mélyén, egymáshoz bújva-borulva, mint a kisbárányok a karámban, hideg, gleccserdurrantó téli éjszakákon, amikor még a pusztai farkas is remegve éhezik a vackán.

Már késő délelőtt lehetett, amikor Melong az ajtó csikorgására ébredt. Kopaszra nyírt, fiatal szerzetes bukkant fel a nyílásban, kezében ezüsttálccával, melyen teáskanna gőzölgött. Az apró gőzfelhők, mint távoli tábortűz füstgomolyai, szálltak a mennyezetnek.

– Reggelizzetek – mondta mosolyogva a láma, és figyelmeztetően felemelte az

ujját. – Azt üzenték, hogy igyekezzetek. A jakok már az udvaron állnak. Monlam testvér maga kísér el benneteket Lapcsiba.

Melong elvette a teát, letette a tálcát a földre, és fölébresztette a kisfiút. Csore minden ízében remegett, amikor kinyitotta a szemét, mintha láz vacogtatná a testét.

Melong óvatosan a gyerek ruhája alá nyúlt, de nem érezte, hogy lázas lenne.

– Nem érzed jól magad? – kérdezte, amilyen gyöngéden csak tudta.

A kisfiú Melong arcára nézett, s amikor észrevette a hajnali karmolás nyomát, lesütötte a szemét.

– Rosszat álmodtam – felelte szégyenlősen.

– Itt a meleg tea – mondta Melong, töltött mindkettőjüknek, és tört a campából is, a barna kenyérből.

A szerzetes nekitámaszkodott a falnak, s olyan kíváncsian bámulta őket, mintha még nem látott volna éhes felnőttet és éhes gyereket. Aztán elmosolyodott, és jóindulattal biztatni kezdte őket.

– Egyetek csak. Lapcsiban bizonyára nem jut majd ilyen finom falat. Az igazat megvallva, én inkább felkötném magam, de nem mennék Lapcsiba rabszolgának!

Melong többször is jelt adott a szerzetesnek, hogy legalább a kisfiú előtt fogja be a száját; az azonban nem vette észre a kacsintgatást, vagy úgy tett, mintha nem látná.

– Rossz hírek szállingóznak Lapcsi felől. Azt mondják, hogy Dongrub rinpócse, a föláma, örült. Az istenek elvették az eszét! Még a testvérek is reszketnek tőle, nemhogy a szolgák és a rabszolgák. Hej-haj! Nem lesz könnyű sorotok, annyi szent! Azt is beszélik, hogy a legkisebb vétségért levágnák még a gyerekek kezét és lábát is. Az asszonyokat és a felnőtt férfiakat meg zsákba varrva a folyóba vetik. Én bizony nem mennék Lapcsiba semmi pénzért.

Ebben a pillanatban halk gongszó hallatszott egy távoli folyosóról.

A szerzetes lehajolt, fölvette a tálcát, és óvatosan egyensúlyozva a kiürült csészékkal, szélesre tárta az ajtót.

– Nos, cihelődjetek! Szól a jel! Indulnotok kell Lapcsi kolostorába!

Lapcsi rabszolgái

A szerzetesek monoton mormogása úgy hullámzott végig a kolostorudvaron, mint a parthoz csapódó víz, ha az őszi szelek felkorbácsolják a Ram tó felszínét. A békésen csepegő ereszekben galambok tollázkodtak; süttették magukat az egyre langyosabban tűző nappal. Két szerzetestanuló a főbejárat mellett álló, ember nagyságú, bronzból öntött füstölőket dörzsölgette, s a kerítésen túlról odahallatszott az imahengerek szüntelen kerepelése.

A tanulók – markukban piszkos ronggyal – félbehagyták munkájukat, amikor a jak vontatta kordé bedöcögött az udvarra. A kocsi elejére tett ládán piros palástú szerzetes ült, kezében ostorral, s néha-néha gyengéden meglegyintette a lustán baktató barmok oldalát. Az udvar közepe táján megrántotta a gyeplőt, mire az állatok nyugodtan megálltak, s abban a szempillantásban kérődzni kezdtek.

Az istentiszteletnek is éppen ekkor szakadt vége, s a lámák libasorban kitipegtek a főkapun. Aztán megdermedtek szinte a csodálkozástól, amikor kérődző jakokat és szekeret pillantottak meg a megszentelt udvaron.

Csak álltak és a szájukat tátották, mígnem valahonnan az elhagyott imaterem hátsó fertályából ki nem bukkant egy magas, gyors mozgású szerzetes, és leplezetlen felháborodással az arcán a kordéhoz sietett.

– Nem féled az isteneket, te szerencsétlen?! – vágott a hangja. – Kocsival és barmokkal arcátlankodsz be az udvarra? Ki vagy, te eszeveszett? Meghibbantál talán, hogy szólani sem tudsz?

Monlam láma, Gomang megbízottja, maga mellé fektette ostorát, aztán hátrapillantott a magas oldalú utazóalkalmatosságba, amelynek a rakományát nem lehetett onnan látni, ahol a testvérek gyülekeztek. Mintha mondott is volna valamit, mert megmozdult a szája, ezt azonban a haragtól vörös, magas szerzetes nem hallotta, úgy felbőszítette, hogy a tudatlan féreg megszenstségteleníti az udvart és vele együtt az egész kolostort.

– Hajtsd ki ezeket az átkozottakat, vagy magam üzöm ki őket veled együtt! – A bak mellé lépett, hogy megragadja a kocsis kaftánját. Ebben a pillanatban kapott csak észbe, hogy a kocsis is szerzetes, legalábbis olyan ruhát visel, mint ő

maga.

– Hogy merészeltél láma létedre...?! – emelte föl a kezét, talán azért, hogy megüsse Monlamot. Az azonban fürgén felkapta az ostort, és nagyot csattintott vele a másik füle közelében.

– Ha hozzám érsz, rongyot hasítok a ruhádból! – sziszegte annyi fenyegetéssel a hangjában, amennyi igazán nem illett Buddha felszentelt papjához. Aztán lelépett a szekérről, és a másik elé penderült. Talán csak ha a válláig érhetett a magas szerzetesnek, de sokkal izmosabb volt, és látszott rajta, egyáltalán nem ijesztette meg a hórihorgas ordítóása. – Nem azért jöttem az udvarra, hogy téged megbotránoztassalak, sem hogy ezeket szórakoztassam – s ostora nyelével a szájtátva figyelő testvérek felé bökött. – Rabszolgákat hoztam. A ti szökött rabszolgáitokat. S nemhogy megköszönnétek, még nektek áll feljebb! Hogy az ördögbe hagyhattam volna künn a kocsit, amikor egymagam vagyok?! Ezek meg olyanok, akár a vadak! Nesze, ha annyira odavagy az udvarodért! Szedd le és vidd őket Buddha hírével!

A hosszú szerzetes meghökkent, és kinyújtotta a nyakát, hogy benézzen a jármű belsejébe, a magas kocsioldalak mögé. Ebben a pillanatban azonban harsány ordítás csapott fel az udvar túlsó vége felől. Nagy hasú szerzetes bukdácsolt magas szárú csizmájában, és üvöltött, ahogy a torkán kifért.

– Nem én engedtem be a gazembert, akármit is mond! Úgy ellökött, hogy majd a nyakam törtem. Jaj, jaj, megkorbácsoltat a khampo, ha megtudja, hogy betört ide ez az ördög barmostul, kocsistul!

– Hallgass! – förmedt a magas szerzetes a jajgató kapusra, aztán benézett a kordé belsejébe. Rongyos bekecsű, kopasz fiatalember szundikált ott, hátát a kocsioldalnak vetve, vele szemben pedig egy kisfiú szuszogott mély álmában.

A hosszú szerzetes összeráncolta a homlokát.

– Honnan veszed, hogy ezek a mi rabszolgáink? És honnan jössz egyáltalán?

Monlam tubákosszelencét húzott elő kaftánja öbléből, néhány csipetnyi burnótot tömött az orrlikaiba, aztán jókat szipákolva valahova a bizonytalan messzeségbe mutatott.

– Maselből hozom őket. Gomang rinpócse, az új khampo üdvözetét küldi általam Dongrub förlámának. Nekem azonban már mennem is kell. Te ki vagy?

– Dongrub khampo helyettese – válaszolt a hosszú még mindig mogorván, és hitetlenkedve újra csak belesett a szekérbe. A fiatalember és a kisfiú már kinyitották a szemüket, és kíváncsian nézték a rájuk bámuló ismeretlen arcot. A nyakigláb szerzetes megvakarta a feje búbját, és a kocsisra sandított.

– Azt mondod, hogy a mi rabszolgáink? Hohó, én nem ismerem őket! Igaz, hogy minden rabszolgát nem ismerhetek, főleg a falusiakat nem, de esküdni

mernék, hogy ezeket még sohasem láttam. Ők mondták, hogy tőlünk szöktek?

– Ott van az idősebbik vállán Lapcsi kolostorának a jele. Ha nem hiszed, magad is meggyőződhetsz róla. Hé, te! Mutasd csak a vállad, gazfickó! – S fenyegetően Melongra emelte az ostorát.

A fiatalember jobbnak látta, ha engedelmeskedik. Szó nélkül leengedte bundás kaftánját, hogy bőrén látható legyen Maitréja, az eljövendő Buddha figurája.

A hosszú újra megvakarta a fejét.

– Ez a mi jelünk, nem kétséges. A fiún is van?

– Rajta még nincs – felelte Monlam. – Még túl kicsi. No, ég áldjon, mennem kell. Ki tudja, hol tölthetem az éjszakát. Feloldozom a kötelékeiket, te addig vigyázz. Olyanok ezek, akár a vadak. Mire felocsúdsz, már kikaparták a szemed. Jó lesz, ha óvatosan bánsz velük

Ezzel eloldotta Melong és Csore kötelékeit, majd letuszkolta őket a kocsiról az udvar kövére.

A szerzetesek nagy csoportja még mindig a száját tátotta a főbejárat mellett; egyikük óriási kürtöt tartott a kezében, mintha minden pillanatban bele akarna fújni. Melong nem mutatott félelmet, Csore azonban az oldalához bújt, és remegett, mint a barackfák levele a szélben.

A hosszú szerzetes és a többiek úgy bámulták a foglyokat, mintha a titokzatos havasi ember került volna a kolostor udvarára. Melong megszorította a kisfiú karját, hogy bátorságot öntsön belé. A kocsi megindult, s lassan eldöcögött a főkapu felé. Egyedül maradtak Lapcsi kolostorában.

Melong kötélről elszibbadt csuklóját dörzsölgette. A hosszú szerzetes melléje lépett, fürkészően rámeresztette a szemét, majd a kisfiút vizsgálgatta, mintha nem értené a dolgot. Végül is megszólításával tüntette ki a rabokat:

– Kik vagytok?

Melong, mintha álomból ébredne, hasra vetette magát a szerzetes előtt, és óriási tisztelettel kidugta a nyelvét. Magával rántotta Csorét is, a kisfiú is elterült a kövön.

Melong ekkor behúzta a nyelvét, és igyekezett olyan ostoba arcot vágni, amelyet csak tudott.

– Alázatos szolgád vagyok, láma bátyó. S ez itt a fiam. Ő is alázatos szolgád. Mindketten Buddha alázatos szolgái vagyunk. Om mani padme hum!

A láma fölemelte csizmás lábát, és belerúgott előbb Melong, majd a kisfiú oldalába.

– Hogy kerültetek Maselbe? Szökni próbáltatok, ti disznók?

Melong átkarolta a láma lábát; fejét a csizmára hajtotta, mintha az alázattól nem tudná hová tenni a fejét. Mindenesetre megakadályozni a szerzetest, hogy

ismét beléjük rúgjon.

– Mi? Szökni? – álmélkodott, és nagyokat cuppantott a csizmára. – Hogy gondolhatsz ilyet, uram? Ki akarna innen szökni? Elvitte az egész utat a gleccseroroszlán!

– Micsoda?

– A gleccseroroszlán. Az ám! Elindultunk ezzel a gyermekkel, a kisfiammal, meg még néhány emberrel, hogy száraz rőzsét gyűjtsünk. S egyszerre csak a gleccseroroszlán bömbölni kezdett; az orom meglódult, rázuhant az útra, ott mögöttünk. Nem tudtunk visszafelé menni, csak előre. S eljutottunk a maseli testvérekhez. Azok meg azt kiáltozták, hogy szökevények vagyunk, és korbáccsal megfenyegettek. Engedd, nagykegyességű, hogy visszatérjünk a faluba! De hogy kívántunk mi szökni, ugyan!

A nyakigláb szerzetes az ácsorgó lámák felé fordult.

– Ismeri valaki őket közületek?

A szerzetesek csak álltak szótlánul, szinte mozdulatlanul, és kíváncsian bámulták a jövevényeket, hiszen érkezésük szint vitt az egyhangú napok csigalassan vánszorgó sorába.

A hosszú már-már parancsot adott, hogy az ünnepi színjátékot betetőzendő, korbácsolják meg a jövevényeket, akár szökevények, akár nem, amikor valahonnan a kolostor főépületének magasából tagolatlan, szinte vadállati üvöltés hangzott föl. A galambok ijedten rebbentek a levegőbe, s gyors szárnyalással eltűntek a kolostorfal mögött. A tüdőrepszto ordítás újra meg újra fölsüvöltött.

Melong magához szorította a kisfiút, és arrafelé fordította az arcát, ahonnan a szörnyű hang áradt. Valahonnan fentről, a palota emeletéről, egy nyitott ablakból zúdult, mintha a fájdalom patakja szakította volna el a gátját.

A magas szerzetes megtorpant, majd gyors mozdulattal magához intett egy lámát az ácsorgók közül.

– Eredj azonnal az orvosságos testvérért. Remélem, jól lekötöttétek, mert különben leveti magát az udvarra. Úgy látszik, megint kínozza a fejfájás!

– Mi ez, Melong? Vadállat? – suttogta a kisfiú rémülten a szerzetes kaftánja mögül, és kinyújtotta a nyakát a nyitott ablak felé.

Melong, aki az imént maga is meghökkent, most hirtelen megnyugodott; visszaemlékezett a láma szavaira, aki Maselben a reggeli teát hozta.

– Alighanem a föláma, Dongrub. Azt mondják, hogy örült vagy beteg. Ne félj, Csore!

S mivel az ordítás nem akart szünetelni, sőt egyre hangosabb és kibírhatatlanabb lett, a hosszú szerzetes egyetlen kurta vakkantással szétzavarta a gyülekezetet, a két utolsó szerzetest azonban visszatartotta.

– Kísérjétek le őket a faluba. Mondjátok Jugpacsánnak, hogy én küldöm őket. Akár oda tartoznak, akár nem, maradjanak ott.

Ezzel intett, s eltűnt a másik udvarba átvezető kapu mögött.

A két szerzetes szorosán Melonghoz lépett, és egyikük erős fogással, de nem durván, megfogta a kisfiú kezét.

Csore, bár halkán, suttogva, a kocsiban mindent megbeszélt Melonggal, most mégis eltért eredeti tervüktől. Hagyta, a láma hadd vezesse az udvaron keresztül, s csak amikor már elhagyták a falat, ott rátértek a domboldalról lefelé kanyargó ösvényre, akkor szólalt meg a szinte egércincogáshoz hasonló hangon:

– Éhes vagyok. Adjatok enni.

A láma meglepődött, eleresztette Csore kezét, rámosolygott, aztán hatalmas pofont kent le neki, akkorát, hogy a fiú megtántorodott és hanyatt zuhant. A másik ebben a pillanatban elkapta Melong nyakát, és még mielőtt megmozdulhatott volna, úgy megmarkolta, hogy beleszorult a levegő. Melong egyre csak küszködött, hogy meg ne fulladjon; rugdalózott, aztán ő is hanyatt esett, amikor a másik szerzetes hátulról elgáncsolta.

A két láma ott állt fölöttük, és szívből röhögött. Csore orrából vér szivárgott, s lecsöpögött az állára, majd onnan a földre. Az egyik láma akkor Melong mellé lépett, és páros lábbal ráugrott az arcára Melong maga elé tartotta a karját, hogy védekezzenek, mire egyikük felkapta és felrántotta.

– Gyerünk! – mondta még mindig nevetgélve, és a másikra nézett. – Miattatok kell ezt a hosszú utat végiggyalogolnunk. Nyomorult szökevények.

A kisfiú orrából még mindig csöpögött a vér, szótlанul lépegetett Melong mellett, egészen addig, ameddig csak el nem érték a folyó partját, amely ott húzódott közvetlenül egy kis fenyőerdő mellett, szinte karnyújtásnyira előttük. Az olvadó hótól megáradt víz, úgy látszik nemrég elvihette a kis fahidat, korhadt pillérdarabjai alig-alig látszottak ki a fortyogó zubogók közül.

A két szerzetes tanácstalanul megállt a parton, és lebámult a jéghideg kavargásba. Aztán egymásra néztek, előbb tanácstalanul, majd egyetértően. Egyikük Melong kaftánja után kapott, megragadta, s a habokra mutatott.

– Belemászol, és átmegy a túlsó partra! Aztán azonnal visszajössz. Ha szökni próbálsz, belefojtjuk a kölyköt!

Melong azt hitte, rosszul hall! Tudta, hogy a jeges áradatban pillanatok alatt elmerül, s soha többé nem bukkan a felszínre, ha egyszer elveszti a talajt a lába alól. Ez a folyó, úgy rémlik, olyan mély, hogy nyomban, elnyeli!

– Jelentem Dongrub rinpócsének, hogy meg akartatok ölni!

A két szerzetes felkacagott, aztán mintha csak összebeszéltek volna, Melonghoz ugrottak, egyikük hátracsavarta a kezét, a másik pedig elkapta a

derekát, és szilaj taszítással belelökte a tajtékozó vízbe. A kisfiú felsikoltott, és kicsi híja, hogy maga is nem zuhant Melong után. A szerzetes ekkor már a folyó közepén kepesztett; igyekezett a lábán maradni, nehogy a száguldó hullámok elsodorják.

A két láma kaján kíváncsisággal szemlélte Melong küzdelmét az árral; egyikük ismét megragadta a kisfiú karját, hogy visszatartsa a bukástól, vagy attól, hogy társa után ugorjék. Amikor Melong kikecmergett a túlsó partra, a lámák lemásztak a folyót szegélyező kötömbök közt egészen a víz szélére, s aggodalmasan figyelték a zavaros tajték gyors játékát. Láthatóan féltek a folyótól; talán hallottak valamit a meder alján lakó klukról, akik igencsak szívesen fogadják az emberáldozatot.

Melong megrázkódott, s karját csapkodva facsarta ki a nedvességet köntöse ráncai közül. A szörmebekecs alja ázottan leffegett a derekán, csizmájában cappogott a lába, a víz jeges hidege alattomosan a csontjai felé kúszott.

A fiatalabb láma eleresztette a kisfiú kezét, s vidáman a túlsó part felé intett.

– Hé! Gyere vissza! Nem addig van az! Mit gondolsz, miért fürdettünk meg mi?

Melong tisztában volt vele, hogy nem ússza meg egyetlen fürdéssel a dolgot. Azért lökték bele a folyóba, hogy gázlót keressen. Nincs más választása, vissza kell térnie a túlsó oldalra.

Óvatosan lépkedve visszaereszkedett a jéghideg vízbe. A zavaros hullámok a mellét verték, dereka, köré koszorút font a fölverődő tajték. A parthoz közel még vékony jégártya fődte a felszínt; a fogócskát játszó napsugarak szivárványszínű fényben kergették egymást a jégdarabok hátán.

Szinte nem is érezte a habok hidegét, amikor kigázolt a szárazra. Sapkája alól izzadság csorgott a hátgerincére, szeme előtt tarka csillagok sziporkáztak.

A két szerzetes vidáman és gondtalanul felkacagott, amikor az ázott Melong visszaérkezett az innenső partra. Aztán egyikük hozzá lépett, és megveregette a vállát.

– Ügyes fickó vagy, rabszolga, szerencse fia! Micsoda izmok! No, hajolj csak le, barátocskám!

Melong sejtette, hogy a két láma nem fog belemászni a hideg vízbe. Engedelmesen meghajolt hát, és maga is segített a kezével, hogy lovasa jól elhelyezkedhessék a háta közepén.

– Fúj! – mondta a láma, és csizmája sarkát, mintha csak jakon lovagolna, Melong oldalába vágta. – Micsoda ázott csődör nyergébe kell ülnöm! Piha! No, gyia, igyekezz!

Melong ismét csak a mederbe ereszkedett a lámával a hátán. A folyó közepén

megkísértette ugyan a gondolat, hogy jó lenne egyetlen mozdulattal belevágni lovasát a vízbe, és addig verni a fejét a kövekhez, amíg csak ki nem száll belőle a lélek, de aztán sikerült fegyelmeznie magát. Tudta, nem lenne semmi értelme az egésznek. A másik szerzetes ezalatt könnyedén a vízbe fojthatná Csorét.

Engedelmesen átvitte a lámát, akinek csak a csizmája közepéig lógott a vízbe a lába. Mégis dühösen és méltatlankodva fordult hátra amint földet ért a talpa, s mielőtt a szerzetes szóra nyithatta volna a száját, nagyot rúgott bele.

– Nesze! Legközelebb jobban vigyázz! Készakarva áztattad el csizmám. Nem ajánlom, hogy kötekedj velem, rabszolga!

Melong nem várta meg, amíg a másik is kiáltozni kezd, hanem újra vízbe ereszkedett, és átgázolt a túloldalra. A láma eleresztette Csore kezét, s ugyanúgy, mint a társa, felkapaszkodott Melong hátára.

– Te itt maradsz! – bökött Csore felé, s megvárta, amíg a kisfiú le nem kuporodik egy hatalmas kődarabra. Akkor aztán Melong oldalába vágta a sarkát, és átvitette magát a túlsó oldalra.

Melong agyában lázasan kergették egymást a gondolatok. Talán most van itt az alkalom a szökésre! Ha jelt adna Csorénak, s a fiú elkezdene futni a folyó partján, maga meg az innensőn próbálná lerázni a szerzeteseket?! Aztán valahol találkozónának, és átmenne a gyerekért.

Érezte azonban, hogy a nedves ruha lassan ráfagy testére, és izmai megmerevednek. Ha nem jut hamarosan fedél alá, menthetetlenül vége. El kell érniük a falut mindenképpen.

A két szerzetes halkán mormogott, majd egyikük ráförmedt Melongra:

– Vetkőzz!

Melong megértette a kívánság okát. Azt kívánják, hogy hozza át a gyereket is, de hogy biztosak legyenek a dolgukban, elveszik a ruháit.

– Kegyelmezzetek, szentségesek! – tette ismét a műveletlen földművest, és kinyújtotta a nyelvét. – Az istenekre esküszöm, nem futok el a fiúval. Hiszen eddig sem szöktem. Csak eltévesztettem az utat, amikor Maselbe kerültem. Nézzétek, csupa víz vagyok derékig. Nincs alul rajtam egy tenyérynyi száraz hely sem. Ha nem melegszen meg hamarosan, elpusztulok. Akkor is meghalok, ha most levetkőztettek. Engedjétek, kegyelmesek, hogy ruhástul menjek át a fiúért!

S bármennyire is igyekezett elnyomni a hangjából áradó kétségbeesett fenyegetést, tudta, hogy nem sikerül. A két szerzetes is megérezhette, hogy tovább már nem feszíthetik a húrt, hiszen ha meztelenül kergetik a vízbe, halálra ítélik foglyukat. S a sarokba szorított vadállat sokszor veszélyesen felbőszül.

A két láma összenézett, s egyikük nagy kegyesen a túlsó part felé intett.

– Hát csak eredj – szolt engedékenyen. – Ne vesd le a ruhádat, ha nem akarod.

De annyit mondok, így is a kezünkben vagy. Egnapi járásra nincs más lakott hely, csak a kolostor és a falu. Ha szökni próbáltok, fagyisten megdermeszti a testedet. Csak eredj, rabszolga, és gondolkozz!

Melong habozás nélkül a vízbe ereszkedett, hogy átlépdeljen a túlsó partra. Már a folyó közepe felé járhatott, amikor iszonyatos szúrást érzett a szíve közelében: torkát a hideg fojtogatta, mintha valami óriási kéz szorítaná ki belőle a levegőt. Épp hogy csak fel tudott kapaszkodni a szárazra.

Amikor felmászott a kövek közé, hátát a legközelebb álló tömbnek vetette, és lihegett, mint a meghajszolt állat.

A fagy tüskéi át- meg átjárták. Mintha kemény pánt szorítaná a melle környékét.

A két szerzetes türelmetlenül toporgott a folyó túlsó partján.

– Hé! Induljatok már. Meddig várjunk? Ha nem jössz azonnal, megkorbácsoltatunk!

Melong remegő lábbal fölegyenesedett, és intett a mellette reszkető kisleány.

– Gyerünk, Csore! Kapaszkodj a hátamra.

A gyerek nem szólt egyetlen szót sem, csak megsimogatta a szerzetes kezét, aztán megrázta a fejét.

– Ne vigyél, Melong. Csak fogd a kezemet! Kérlek, vezess, és ne törődj velem, ha én is vizes leszek. Majd a faluban megszáritanak bennünket. Estem én már folyóba télen! Geldan alatt beszakadt a jég, én meg kihúztam. Mind a kettőnkön zörgött a ruha, mire hazaértünk. El is vertek bennünket, mint a kétfenekű dob. Apám még botot is vágott.

– Hé! – hallatszott a túlsó parttól a türelmetlen kiáltás. – Értetek menjünk?

Melong eközben valamelyest erőre kapott, legalábbis annyira, hogy megkísérelje az átkelést.

– Elég legyen ebből, Csore! – szólt rá határozottan, és megmarkolta a kisleány kezét. – Nem segítesz rajtam szemernyi sem, ha te is átnedvesedsz. Ráadásul még majd bukácsolhatok utánad, ha el találna ragadni a folyó. Gyerünk! Pattanj föl, nincs vesztegetni való időnk!

A kisleány látta, hogy a szerzetes ismét megremeg a víztől csöpögő szőrbekecse alatt, ezért becsukta a száját, és fölsimpaszkodott Melong hátára. Mereven és mozdulatlanul ült, amíg csak át nem értek a túlsó partra.

A két láma végre megnyugodott, amikor Csore lehuppant mellettük.

– Hé, testvérem – mondta az egyik a másiknak –, nekem annyira megtetszett ez az úsztatás, hogy legszívesebben visszalovagolnék. Te nem?

– A szájamból vetted ki a szót. Ha jó jakot ad Buddha, miért ne nyargalnánk vissza rajta?

Melong felkészült a legrosszabbra. Ha ismét a vízbe kényszerítik, nem jön ki többé élve. Nincs más választása, meg kell küzdenie velük életre-halálra. Ragadjon föl egy hatalmas követ, és azzal igyekezzen szétzúzni a fejüket?! Vagy amott azzal a jó hosszú uszadék fával?!

A két szerzetes egymásnak dőlt a nevetéstől, amikor elképzelték, hogy ismét visszavitetik magukat a túlsó partra Melonggal. Lenne mit mesélni a testvéreknek, szentigaz! Azt is tudták azonban, hogy veszélyes játékot űznek. Nemezszer láttak már halott szerzeteseket, akiknek a torkát szolgák vagy rabszolgák sarlója metszette át.

– Arra! – mutatott egyikük a keskeny ösvényre, amely elkanyarodott a folyótól, és egy fenyőliget mellett a domboldalak között vezetett tova. – Az ösvény végén ott a falu, Kangmar.

– A dombok alatt hirtelen feltámadt a szél. A fenyők túlevelei harsány zizegésbe kezdtek, mint amikor sáskák csapata költözik nyári melegben az árpa közé. A levegőben vércse vijjogott, a nap egyre magasabbra emelkedett a fenyők fölé.

A szerzetesek is megéhezhettek, mert egyre szaporább iramban igyekeztek a falu felé. Melong megfogta a kisfiú kezét, s gyöngéden, de mégis határozottan húzta maga után. Tudta, ha rövid időn belül nem kerül tűz mellé, mindörökre vége: hamarosan Buddha előtt áll a túlvilágon!

Szeme előtt hirtelen köd csapott fel, mintha őszi estéken a kolostor melletti mezőkön járna. Szíve környékét ismét görcs markolászta, keze-lába zsibbadni kezdett, mint régen, gyermekkorában, fülledt, indiai éjszakákon. Szinte öntudatlanul lépkedett a kisfiú mellett, és fogalma sem volt, mennyi idő telhetett el, míg szótlánul siettek az ösvényen.

Harsány kutyaugatásra eszmélt fel úgy-ahogy, s csodálkozva érezte, hogy a kisfiú annyira hozzásimul, hogy szinte lépni is alig tud tőle. Előbb azt hitte, hogy Csore talán az ebektől rémült meg, s azért bújt hozzá. Aztán jóleső meleget érzett Csore testének melegét. A szúrás is abbamaradt, s a zsibbadás is elmúlt, mintha csak nyomasztó álom hessent volna tova. Megértette, hogy a kisfiú saját testével melegíti, amennyire csak tudja.

Amikor már egészen magához tért, egy kövekből és agyagból tapasztott házakkal teli utcán álltak. Körülöttük kutyák csaholtak, a házak hárttyákkal betapasztott szeme vakon meredt a még mindig víztől csepegő szerzetesre. Csore a kezét fogta, s kis testét egyre csak az övéhez szorította. Az egyik láma eltűnt valahol.

Már-már szóra akarta nyitni a száját, amikor a szemben levő ház kerítésének kinyílt a kapuja, s a láma lépett ki rajta egy bőrbekecses férfi kíséretében.

– Hát, ezek lennének azok – mutatott rájuk a láma –, ez a legény meg a gyerek. A fickónak a vállán ott a Maitréja bélyege. Nálunk senki sem ismeri.

A bőrbekecses megcsóválta a fejét.

– Nem idevalósiak, az bizonyos. Én legalábbis soha nem láttam őket!

A szerzetes megrántotta a vállát.

– Az a parancs, hogy maradjanak itt. A kolostor rabjai. Talán nem tudsz velük mit kezdeni?

– Hát, tudni éppen tudok – cibálta meg sapkája alól kilógó haját a bőrbekecses.

– Csak aztán valami baj ne legyen belőle!

– Ugyan már, mi lenne? – kérdezte a szerzetes, és intett társának, hogy indulhatnak. – Ha egyszer Dongrub rinpócse és a kolostor reád bízta, akkor ne törődj a többivel. Annyi legyen csak a gondod, hogy vigyázz rájuk. Éppúgy a fejjel felelsz értük, mint a többiért. Megértetted?

A bőrbekecses szótlanul bólintott.

– És még valamit. A hídon nem lehet átmenni, elvitte a víz! Nem tudsz egy sekély gázlót valahol?

A bőrbekecses a didergő, félhalott Melongra villantotta a tekintetét, és látszott rajta, hogy mindent megértett.

– Sajnálom, kegyelmesek, a folyó ott a legsekélyebb, ahol átjöttetek, a híd roncsa mellett. Máshol mindenütt nagyon mély. Igazán kellemetlen.

A két szerzetes fancsali képpel vette tudomásul a nem éppen kellemes hírt, aztán köszönés nélkül megfordult, és elindult a falu vége felé.

A bőrbekecses illetudóan hajlongott még egy kicsit, a nyelvét is kidugta tessék-lássék, aztán megfordult, és Melongra nevetett.

– Csak másszanak bele a vízbe maguk is. Látom, te cipelted át a rohadtakat! Csak fürödjenek, úgymint olyan bűdösek, mint a dög! A kiserdőn túl olyan széles a folyó, hogy a csizmájuk közepéig sem ér. Majd bolond lettem volna megmondani nekik! Csak caplassanak ők is a jeges vízben – ezzel megragadta Melong karját, maga után húzta. – Te meg gyere, mert nem éled túl a mai napot. Te is igyekezz, gyerek. Én a falu előljárója vagyok, és Dongrubnak hívnak, éppen úgy, mint azt az örült khampót. Jó ember vagyok, meglátjátok. Ha nem próbáltok szökni, nem sok bajotok lesz velem. Sohasem láttalak benneteket, de én nem kértem, hogy honnan jöttetek. Mindenki tartsa csak meg magának a titkait. Nekem azt parancsolták a testvérek, a dögvész vinné el valamennyit, hogy vigyázzak a falura, és ne engedjek senkit megszökni, se a szolgákat, se a rabszolgákat. Ha mégis meglépne valaki, engem korbácsolnának meg a kolostor udvarán, és talán még zsákba is varrnának! Főleg, amióta az az örült Dongrub a khampo! Aki a markába kerül, annak befellegzett. Nem is nagyon tudom elképzelni, hogyan

menekültetek meg élve. No de ez is a ti dolgotok. Hé! Állj csak meg, fiú! Itt is volnánk. Látjátok, ez a hosszú épület a szolgák háza. Majd holnap vagy holnapután ti is kaptok egy üres szobát. Van itt elég. Azt mondják, mielőtt én ide kerültem volna, sokkal több volt a szolga meg a rabszolga, csak kereket is oldottak, meg az örült khampo is a másvilágra küldetett néhányat. De amióta én vagyok itt az úr, nincs szökdösés. Ezt véssétek jól az agyatokba, ha nem akartok ujjat húzni velem! Mert én jó ember vagyok, azt mindenki tanúsíthatja, de nem akarok holmi szökevények miatt egy bevarrt zsákban a folyó fenekén rothadni. Hát ehhez tartsátok magatokat.

Melong körülnézett. Amennyire a szeme előtt pattogó csillagoktól látta, hosszú épület előtt álltak, melyben úgy sorakoztak az ajtók, mint sajtban a lyukak. Az ajtók előtt hosszú, oszlopos folyosó futott. A bőrbekecses odalépett az egyik ajtóhoz, és jókorát rúgott belé. Bentről mocorgás hallatszott, halk, ijedt szóváltás, aztán az ajtó recsegve kinyílott, s kócos, piszkos férfi feje jelent meg a nyílásban. Amikor meglátta a bőrbekecses, hasra vetette magát roppant alázattal, és egészen a tövéig kidugta a nyelvét.

A bőrbekecses undorodva végignézett rajta, aztán csípőre tette a kezét.

– Na, hogy vagy, te híres Gyámó? Hát aztán nagy-e még a rabszolga pofája?

A boglyas hajú elmosolyodott, gyáva kutyaalázattal.

– Hova gondolsz, uram? Tisztel az mindenkit, leginkább téged. Meg sem mukkan a vackán, nemhogy szót emelne ellened.

– Hát, azt nagyon ajánlom. Ha még egyszer visszabeszél, felköttem a testvérekkkel a legmagasabb fára!

– Nyugodt lehetsz, uram, engedelmeskedik az már mindenkinek. Tisztel az mindenkit, uram!

A bőrbekecses a vacogó Melongra és a gyerekre mutatott.

– Ezek néhány napig nálad maradnak. Megértted?! Adj nekik enni, inni, ahogy dukál!

– Enni, inni? – jajdult fel a boglyashajú, ég felé fordítva a szemét. – Hiszen magunknak sincs egy falás eledelünk sem! Ha nem küldenek a testvérek, nem érjük meg a tavaszt! És a gyerekek sem. Csupa csont és bőr vagyunk, uram! Nézz ide, úgy elsorvadtak az izmaid, hogy nem tudom majd megtartani az ekét!

Föltúrte rongyos köpenye ujját, hogy bizonyágképpen megmutassa csontig lesoványodott karját.

– Hát vékonynak vékony – morogta a bőrbekecses, és lassan megfordult. – Annál könnyebb lesz levágni, ha nem teszed, amit mondok. A te dolgod, hogy mivel tömitek meg a gyomrotokat. Még hogy a gyerekek! A felnőttek egyenek inkább. Ti fogtok dolgozni, ahogy a hó elhúzódik, nem a gyerekek. Nem

ismeritek a közmondást? Gyerek meg kutya csonton is élél! Na, hát csak tedd, amit mondtam!

Ezzel a vendégmarasztaló sarat kerülgetve visszaballagott a falu másik vége felé.

A piszkos arcú visszahúzta a nyelvét, s amikor a bőrbekecses már olyan messzire távolodott, hogy eltakarták a kerítések, fenyegetően fölemelte csontos öklét és utána rázta.

– Dögölj meg Buddha születésnapján! Rothadjon beléd az áldozati eledel! – kiáltotta, s hangosan jajveszékelve a küszöbre roskadt. – Nézzetek csak ide! – kiáltotta be a szoba belsejébe. – Hát nem vagyunk úgyis elegen?! S ez az átkozott Dongrub idehozott nekem még két éhenkórászt, hogy etessem és melengessem! Ó, hogy Buddha rogyassza rá az eget!

Alig hangzott el a káromkodás, Gyámó feje fölött és mellette is csillogó szemek, piszkos arcok bukkantak fel, és bámulták ellenségesen a jövevényeket.

Melong szédült, foga összekocant, és úgy érezte, menten elszáll belőle minden erő. A kisfiú ott állt az oldalánál, és szinte föl sem fogta, hogy mi történik velük.

A szerzetes tudta: cselekednie kell. Ha még jobban áthúl, búcsúzhat a földi világtól. S ki tudja, mi lesz akkor ennek a szerencsétlen gyerekek a sorsa? Ez a nyugtalanító gondolat erőt adott neki. Szeme elöl elpattantak az utolsó szikrázó csillagok is, s valami nagy-nagy nyugalom szállta meg. Odalépett az ajtóhoz, félretolta a sopánkodó Gyámót, s a kisfiút maga után húzva belépett a szobába.

Amint Csore átlépte a küszöböt, megcsavarta orrát a benti bűz. Bár alig evett az elmúlt napokban, mégis a hányinger kerülgette. Középen a keményre taposott agyagpadlón tűz pislákkolt, a tetőn azonban nem volt nyílás, amely a füstöt kivezette volna. Ott gomolygott a keserű bűz a szoba lakói közt; beleette magát a ruhájukba, hajjukba, bőrükbe. Bűdösek voltak valamennyien, és elképzelhetetlenül piszkosak.

A szerzetes a tűzhöz lépett, és tenyerét a parázs fele tartotta. Ekkor egyszer csak boszorkányhoz hasonlító öregasszony rontott elő valamelyik sarokból, s görcsös botját Melongra emelve reszelős hangon rikácsolni kezdett:

– Tűnj el onnan, ördög unokája! Az a mi tűzünk! Jaj, Buddha és ti, háromszáz istenek! Lopja a tűzünket! Vigyétek el onnan, vigyétek el onnan!

Gyámó közben becsukta az ajtót, s fürkésző szeme a szerzetesre nézett. Aztán megtapogatta a köntösét, és akkorát ordított, hogy tüstént halálos csend támadt a füstös szobában.

– Kuss, öreganyó! Ha még egyszer károgni mersz, elevenen megpörköllek a parázson!

– Én csak... én csak... hogy ne lopja a tűzünket! – motyogta meghunyászkodva a vénasszony, majd sértődötten elhallgatott.

– Vesd le a gúnyád! – parancsolta Gyámó, és maga is segített, hogy amilyen gyorsan csak lehet, minden ruhadarab lekerüljön Melongról. A szerzetes nyugtalanul pillantgatott jobbra-balra, hogy meggyőződjék róla, nincsenek-e olyanok is a füstfüggöny mögött, akik előtt restelkednie kellene. A jótékony gomolygás azonban mindent ellepett, s nem sikerült megállapítania, hogy vannak-e fiatal nők is a szobában. A banya előtt nem szégyellte magát.

Ekkor valami eddig ismeretlen vacogás tört rá: fogai úgy összeverődtek, hogy szinte minden porcikájában érezte, amikor a csontok egymáshoz csapódtak.

„Jaj, csak túléljem... Jaj, csak meg ne betegedjek!” – hajtogatta magában, miközben jeges holmijait ledobálta a padlóra.

– Methog! Gyorsan teát! – parancsolta Gyámó, és Melong döbbsen látta, hogy egy kormos képű asszony bukkan elő valahonnan a füstből, piszkos teásibriket nyújtva feléje. Annyira meglepődött, hogy még takargatni is elfelejtette magát, csak elvette az edényt, és mohón kortyolta a meleg italt. Amikor a kisfiú felé pillantott, látta, hogy már az is iszik. A füst hébe-hóba föllebbent, s fölsejlettek a mögötte meghúzódók. Legalább tízen lakhattak Gyámó házában, férfiak, nők, gyerekek, öregek és fiatalok vegyesen. Egy fiatalabb férfi néhány kurta ágat hajított a lángokba, s kíváncsi pillantással mustrálgatta a jövevényeket. A kisfiú rémülten látta, hogy a férfi csuklóin vasláncok csörögnek, s a láncok vége a bokájára kalapált gyűrűkhöz kapcsolódik. Igyekezett nem nézni erre a félelmetes jelenségre, de akaratlanul is, mind egyre visszatért rá a tekintete.

– Vízbe estél? – kérdezte Gyámó a meztelen szerzetestől, aki végre leroskadtt a lángok közelében. Az asszony ismét elöbukkant a füstfüggöny mögül, s valamiféle mocskos pokrócot borított Melongra, akiben a teától, a tüztől s a takaró melegétől lassan engedni kezdett a dermedés.

– A testvérek löktek a vízbe. A hátamon kellett áthoznom mind kettőt. Átláboltam velük a folyón.

– Az átkozott disznók! – fakadt ki a férfi, akinek béklyó csörgött kezén. – A gyalázatos férgek!

– Te csak hallgass! – támadt a bilincsesre Gyámó. – Dongrub most is kérdezte, hogy jártatod-e még a szájadat. Én letagadtam. Azt hazudtam, hogy megváltoztál, hogy tiszteled a testvéreket. Hát csak vigyázz, annyit mondok, különben zsákba varrva végzed!

– Köpök rájuk. Köpök valamennyi szerzetesre. És köpök Buddhára is! Ha ők a kedvencei, akkor meg is érdemli, hogy köpjek rá!

– Halljátok az istentelent? – kezdett el rikácsolni újra az öregasszony a

sarokban –, nemhogy szépen megköszönne, amit kap, hanem még reánk is bajt hoz! Még hogy köp a szerzetes testvérekre?! A szentségtörő!

Ekkor már Gyámó is felállt, és odacsörtetett a bilincseshez, félretaszírgált néhány arra tévedt gyereket, megragadta a szitkozódó rab láncát, és maga felé rántotta. A váratlan támadástól a fiatal férfi térdre esett, és ott is maradt, mintha csak imádkozni akarna.

– Néhányszor mondtam már neked, hogy az én házamban ne szidd a testvéreket és Buddhát! Engem fojtanak a vízbe miattad, és a gyerekeimet. Hátha odakünn hallgatózik valaki?! Ha nem fogod be a szájadat, kiteszlek éjszakára, és holnap nem kapsz egy falatot sem. Megértetted?

A bilincses érthetetlen szavakat mormogott, és lassan fölkecmergett. A rozsdás láncszemek kárörvendő nyiszorgással kísérték sarokba vezető útját. Ott aztán meglapult szótlanul.

Csore addig-addig fészkelődött, amíg a tűz mellől meg nem hallotta Melong hangos szuszogását. A szerzetes beleburkolta magát a szűrös pokrócba, és szinte abban a pillanatban el is aludt.

A kisfiú védtelennek és kiszolgáltatottnak érezte magát az idegen és ismeretlen emberek közt. A füstből gyermekarcok bámultak rá kíváncsian. Olykor biztató mosoly is megcsillant rajtuk; ő azonban nem mosolygott vissza. Félelem szorongatta a torkát, s majdnem kitört belőle a sírás. S ki is buggyan a könnye, ha szörnyű rémületére a megláncolt fiatalember nem tápázkodik föl a sarokban, és nem mászik hozzá. Gunnyasztva melléje telepedett, s bokáját, csuklóját dörzsölgetve igyekezett valamelyest kényelmesebben elhelyezkedni.

– Rabszolga vagy? – kérdezte.

– Igen – nyögte rémülten Csore.

– Ő is?

– Mind a ketten.

– Én is az vagyok – morogta a leláncolt. – Rabszolga a szolgák közt.

– Ezek... a többiek, nem rabszolgák? – kérdezte a kisfiú, és maga is meglepődött saját merészségén, hogy beszélgetésbe mer kezdeni a leláncolt emberrel.

– Ezek nem. Ezek csak szolgák. A kolostor szolgái. De én a rabszolgájuk lettem. Pedig valaha nekem is volt szép házam, sőt jakom is néhány. Aztán kölcsönt vettem fel a testvérektől. Addig ármánykodtak, zsványkodtak, amíg aztán nem tudtam visszafizetni. Ekkor lettem Lapcsi kolostorának rabszolgája. A vállamba sütötték Maitréja jelét, s láncra vertek. Ez minden rabszolgának kijár.

A kisfiú úgy érezte, hogy menten szörnyethal az iszonyattól. Szájából lihegve törtek elő a szavak:

– Nekünk is?

– Bizony – bólított a fiatalember szenvtelenül. – Holnap itt lesz a kovács, és a lábatokra forrasztja a pereceket, aztán ráfűzi a láncot! Hogy Lapcsi rabszolgái maradjatok mindörökre!

Rabszolgaélet

Másnap reggel nem jelent meg ugyan a kovács, de visszajött helyette a bőrbekecses, akit ugyanúgy Dongrubnak hívtak, mint az őrült khampót Lapcsi kolostorában. Elégedetten megtapogatta Melong széles vállát, és őszintének látszott az öröme, hogy az újonnan jött rabszolga baj nélkül átvészelte a megpróbáltatásokat.

– Ha eddig nem vitt el az ördög, ezután sem fog – szólta dicsérően, amikor a kisfiúval a nyomukban végigbaktattak a folyosón, és megálltak egy félig nyitott ajtó előtt. – Ez lesz a lakóhelyetek. Azt hiszem, nem árt, ha kissé rendbe teszitek. És még valamit. Nem lenne bölcs dolog, ha ketten maradnátok. Tudom én azt jól, hiszen sokat tapasztalt férfi vagyok. Mindenfélét fecsegnének, s terveket koholnátok, amikre jobb nem is gondolni. Aztán ha kereket oldanátok, csak nekem lenne bajom belőle. Hozzátok rakom hát azt a rabszolgát, aki eddig Gyámónál húzta meg magát. Legalább egymás közt lesztek, hasonszőrűek. Te óvatos embernek látszol, és megfontoltnak; talán le tudod csillapítani azt a megveszekedett fickót. Mióta idekerült, sok fejtörést okozott nekem, nem tagadom. Még ez egyszer próbát teszek veled. De ha ti is azt mondjátok, hogy egyre csak a szökésen meg lázongáson töri a fejét, fölakasztatom a testvérekkkel. Inkább ő, mint én, nem igaz?

A szobának nevezett vályoglyukból csak úgy áradt a nedvesség és a bűz. Az omladozó falakról koromcifatok lógtak, a sötét sarkokban rothadó szeméthalmok döglletes levegőt ontottak. Amikor Dongrub magukra hagyta őket, Melong leroskadt a küszöbre, és sóhajtván bámult a felhőkre, amelyek sebesen úsztak a hegycsúcsok közt, talán éppen Lhásza felé.

– Ne félj, Csore – simogatta meg a kisfiú fejét –, nem sokáig vesztegelünk itt. Csak egy kicsit várjunk még, amíg egészen kitavasodik. Hogy a szabadban tölthessük az éjszakákat. Akkor aztán elillanunk innen, és egykettőre Lhászában termünk. Bottal üthetik a nyomunkat!

– Először mindenki erre gondol – szólalt meg valaki váratlanul a ház sarka mögül, s a beszélgetők szinte megdermedtek a rémülettől. Azt hitték, a

bőrbekecses hallgatódzott, és most megbünteti őket, de csak a bilincses rabszolga bukkant elő, láncát a kezében tartva, hogy ne hallatsszék a csörgése. Odavonszolta magát a küszöbre, leroskadt rá, gyulladáso s szemét a nap felé fordította.

– Igen. Először mindenki erre gondol, s csak a tavaszt várja, hogy megszökhesse n. Aztán eljön a tavasz, és el is múlik, eljön a nyár, és tavaszok és nyarak jönnek és mennek egymás után, de te itt maradsz rabszolgának, amíg csak a kutyák vagy a keselyűk elé nem löknek. És minél kevesebbet beszélsz róla, annál jobb. Ha élni akarsz, befogod a szádat!

A leláncolt fiatalember ekkor felállt, kinyitotta az ajtót, a szárnyakat tárva hagyta, s bebaktatott a szobába. Körülnézett, aztán visszajött, és újra letelepedett a küszöbre. Szemmel tartotta a folyosót, hogy észrevegye, ha valaki közeledik feléjük.

– Engem Agvangnak hívnak – intézte Melonghoz a szavait. – Néhány évvel ezelőtt még paraszt voltam. Volt házam, feleségem és néhány jakom. Házam is volt, kőből rakva. Fehérre meszeltük, hogy szép legyen, mint az örökké fehér hegycsúcsok. Imazászlót is tűztem a kapu fölé, hogy akkor is dicsérje Buddhát és az isteneket, ha én véletlenül nem érnék rá. Egyszóval, paraszt voltam, mint sokan mások. Volt egy kis földcském, igaz, hogy köves, de az árpa nagyon szépen megtermett benne. Nyáron, a patak partján szántottam ki a legelőből egy részt, s retket termeltem meg répát. Szívesen vette a földesúr, ha friss retket vittem az asztalára. Nem volt jó ember, de nagyon rossz se volt. Aki megadta az adót, annak nem volt sok baja velem, de aki elmaradt, azzal komiszul bánt. Két nagy háza van a dombok alján, háromemeletesek. Annyi szoba van bennük, hogy egy egész évbe is beletelik, ha mindegyikben egy éjszakát akarnál eltölteni.

– Voltam ilyen házakban – morogta Melong.

– Hát akkor tudod, milyenek. Te is úr voltál?

Melong habozott. Nem tudta, mit mondhat a rabszolgának, hogy kielégítse a kíváncsiságát, de ugyanakkor meg is őrizze a titkát. A bilincses azonban nem nagyon feszegette a dolgot.

– Ne beszélj, ha nem akarsz, én nem faggatlak. Elég az nekem, hogy egy csónakban evezünk a megáradt folyón. De erről majd később. Hol is tartottam? Igen, ott, hogy az urasággal nem is lett volna sok bajunk. Nem volt nagyon szegény falu a miénk. Ki tudtuk fizetni, amit a földért bérül kért az uraság. Ha meg nagyon rossz volt a termés, sokszor megengedte, hogy a következő, jó évben fizessük az adó egy részét. Ravasz ember volt a földesúr. Tudta, ha éhen halunk, nem sokra megy velünk. Mindig hagyott annyit, hogy átvészeljük a telet, és a jakok meg a bárányok se forduljanak fel.

– A mi urunk is ilyen volt – mondta a kisleány.

– Te honnan jöttél? – kérdezte a bilincses érdeklődve,

Melong izgatottan feszengett, és azt szerette volna, ha Csore nem beszél. A kisleány azonban megigézte a melegen sütő kikeleti nap, és egyszerre csak maga előtt látta a faluját, ahogy lehúzódik a hó a zöldellő rétekről, s ahogy a patak csobogása messzire hallatszik a madárcsicsergős tavaszban. Hol volt már a tegnapi esti félelme a láncos embertől! Inkább sajnálta, mint félt tőle, hiszen olyan szerencsétlenül ült a küszöbön; esetlenül, védelmet keresve.

– Khangpából – felelte aztán, és elkerülte Melong figyelmeztető tekintetét. – Az én apám is paraszt.

A bilincses előbb a fiúra, majd Melongra pislantott, és látszott rajta, hogy gondolkodik. Aztán újra a nap felé fordította az arcát, és így folytatta a beszédét:

– A közeli hegy alján meg ott volt a kolostor. Nem volt igazán nagy, de szép számmal éltek benne láma testvérek. Ezzel aztán több bajunk volt, mint tíz földesúrral együttvéve.

Melong fölkapta a fejét. Érezte, hogy figyelnie kell, hiszen talán most kap választ számtalan nyugtalanító kérdésére, amelyet hónapok óta feltesz magának szüntelenül, de nem talál rá feleletet. Mivel őta is egyre csak töri a fejét, s ez a gond még éjszaka sem hagy nyugodalmat neki. Amnye vagy Kalön? Vagy esetleg más?

– A mi gazdánk is a kolostor hűbérurai közé tartozott. Hát, ami azt illeti, ez inkább kötelesség volt, mint megtiszteltetés. Igaz, hogy részt vehetett az egyházi ünnepeken; újévkor megnézhetette a híres táncot, és közvetlenül a khampo mellett ülhetett, magas párnákon, de sokba került ez neki, igen sokba. Mert ugye, először is kötelessége volt gondoskodni lámatanulókról.

– Éppen úgy, mint nálunk – vágott közbe Csore.

– Látom, sokat tapasztaltál már. Okos fiú vagy – biccentett elismerően a bilincses.

– Sokat tudok, az már igaz – dicsekedett a kisleány, és számolni kezdte az ujjain.

– Előbb egy pajtásomat vitték el, aztán Geldanra is szemet vetettek, pedig azt fejbe rúgta a jak, aztán engem is elvittek volna, ha...

– Ha?

– Ha otthon maradok.

– Aha – bólintott a bilincses –, hát nálunk is éppen így történt. Mire egy gyerek elérte a hetedik évét, már vitték is a kolostorba. Hacsak a földesúr nem tudta kiverekedni valahogy, hogy békén hagyják. Később el is intézte, hogy minden családból legalább egy gyermek maradjon otthon, aki a földet műveli. Ezt aztán a testvérek is kénytelenek voltak megérteni, mert különben nem kaptak

volna adót.

– Adót is fizettetek a kolostornak? – csodálkozott Melong. – Hát nem volt nekik külön birtokuk?

– Volt, volt, hogyne lett volna, de azért még tőlünk is követeltek. Nemcsak a fiainkat kellett odaadnunk, hanem még árpát is, húst is, tejet és tavasszal zöldségeket. Szegények lettünk, mint a templom egere, mire mindenkinek beszolgáltattunk mindent. Szakadatlanul éhezünk. Én már úgy születtem, hogy nem kaptam eleget enni. Anyámnak a silány táplálkozástól hamar elapadt a teje. Én aztán tudom, hogy mi az inség!

– Hát akkor áruld el nekem, hogy melyik a jobb? A földesúr vagy a kolostor? Bizonyára találkoztl olyanokkal is, akik a kolostori földeken dolgoznak. Melyik a jobb? A kolostor vagy a földesúr?

A bilincses fölnézett az égre, elmosolyodott, aztán kiköpött a küszöb elé.

– Nehezeket kérdezel, ember – morogta, és kinyújtotta a lábát. A láncok megcsörrentek, mintha nevetnének a szerzetes furcsa kérdésén. – Nehezet bizony. Olyan ez, mintha valaki azt firtatná, hogy mit szeretnél kapni inkább, pestist vagy bélpoklosságot! He? A pestis gyorsabban öl, az igaz, de fájdalmasabb. Megdagad a hónod alja, és akkora kelések támadnak rajtad, hogy üvöltesz a fájdalomtól, amíg a láz el nem veszi az eszedet. Aztán elpatkolsz, és talán még újjászületésed után is szenvedsz a kórságtól.

A kisfiú összerázkódott rémültében, és elhomályosult előtte a folyosó.

– A bélpoklosság nem fájdalmas – folytatta a láncos –, vagy legalábbis nem annyira. Csak előbb az orrod esik le, aztán a füled, majd az ujjad, a kezed, lábad s a végén nem marad semmi belőled. Hát melyik a jobb? Tudsz-e reá válaszolni?

Melong hallgatott.

– A földesúr is és a kolostor is olyan, mint a dögvész; egyik olyan, mint a másik. A szegénynek csak a szegény a barátja. Az övéké meg Buddha.

– Miért káromolod ilyen megátalkodottan Buddhát? – kérdezte Melong, és rosszallóan megcsóválta a fejét. – Hiszen senkinek sem árt... ő maga a szelídség és a szeretet.

A bilincses gúnyosan elmosolyodott.

– Az lehet – felelte és bólintott. – Lehet, hogy Buddha nem tehet semmiről. A vas sem tehet róla, hogy a kovács láncot csinál belőle, s azt az én lábamra verik. Még azt is el tudom képzelni: ha a vasnak lelke volna, tiltakoznék ellene. De nincsen, sajnos! Buddha semmit nem tesz a testvérek mohósága és gonoszsága ellen. Minket azonban vele fenyegetnek: ha nem fizetjük az adót, Buddha nevében büntetnek. Buddhát nem érdekli, hogy a gyerekeim felfordulnak az éhségtől. Csak ül és mosolyog, mert ő maga a szelídség és a szeretet, ahogy te is

mondta. Csakhogy ez a szelídség gyilkol, ez a szeretet köp a gyengékre! Olyan, mint a golyó, amelyre rákarcolják az Om mani padme humot, és a szívedbe lövik.

– Vannak tisztességes szerzetesek is – mondta Melong. – Vannak kolostorok, ahol virágzik a tudomány.

A láncra vert rabszolga mintha nem is hallotta volna Melong tiltakozását, maga elé nézett, és talán faluját látta, a háza körül legelésző jakokat.

– Hallgass csak ide! Hadd mondok el, hogyan lettem parasztból rabszolga. Említettem, hogy addig megvoltunk valahogy, amíg a földesurunk és a kolostor megegyeztek egymással. Nélkülöztünk gyakran, de azért megéltünk. Aztán egyszer csak meghalt a földesúr. Akkor a fia maradt csak, mint te, fiam, hogy is hívnak?

– Csore.

– Mint te, Csore. A feleségéhez akkor elmentek a szerzetes testvérek a kolostorból, és rábeszéltek, hogy adja nekik bérbe a földet addig, ameddig a fiú fel nem nő. Fizetnek a bérlemény fejében évente ezer aranypézt egyszerre, az adókat pedig ők hajtják be az úrasszony helyett. Az üzletet megkötötték, s kifizették a nemesúr özvegyének az ezer pénzt. Aztán ránk szabadultak. Most már nyugodtan sanyargathattak bennünket, hiszen teljesen a markukban voltunk. Fegyvereseket fogadtak, őriztettek bennünket, hogy meg ne szökhessünk. Mindenünket elvitték, az utolsó maroknyi árpáig, adóba. Soha olyan adókról nem is hallottunk, amikre hivatkozva zsákszámra hordták el gabonánkat, hajtották el a barmainkat. Aztán amikor már egyetlen szem árpánk, zabunk vagy kölesünk sem maradt, követelték, hogy szántsunk és vessünk a barázdákba. De hát mit? A könnyeinken kívül semmink sem maradt, amit belevethettünk volna. Akkor aztán jöttek újra a testvérek, és azt mondták, hogy adnak ők vetőmagot, hogyne adnának... kölcsönbe. Aláírtattak velünk mindenféle papírokat, már azzal, aki írni tudott, aki meg nem, annak egyszerűen a kezébe nyomták a nádat, s húzták-vonták a kezét, amíg csak az írás alá nem került a neve. Elolvasni nem nagyon tudtuk, hogy mi áll rajta, hiszen nem jártunk mi iskolába. Az írás-olvasás a láma testvérek dolga. Később aztán megtudtuk, hogy azt írtuk alá, hogy aki nem tudja visszafizetni a kölcsönadott vetőmag többszörösét, az örök időkre a kolostor rabszolgája lesz, eladja magát a kolostornak, s halála napjáig köteles ingyen dolgozni a testvéreknek.

– Hiszen benneteket becsaptak! – tört ki Melongból a felháborodás.

– Természetesen – vágta rá a másik közönyösen. – És tudod-e, naponta hány embert csapnak be ugyanígy? Tudod, mi a szrinpo?

– Démon! – suttogta a kisfiú megszeppenve. – Szörnyeteg, gonosz szellem.

– Az – hagyta rá a bilincses. – Démon. Akkora hasa van, mint egy hegy. S

elnyel mindent, amit csak meglát. Ilyen démon a testvérek gyülekezete is. Kitátják a szájukat, és belefolyik minden; árpa, jak, ember, szabadság! Nézz csak körül a falvakban. Mindenütt éheznek az emberek. És éheztek már a nagyapáik és az ő nagyapjuk is.

Melong visszagondolt lámakereső útjának néhány esztendejére. Ő maga mindig a leggazdagabb házakban keresett menedéket, és bizonyára ezért nem hallotta soha, hogy az emberek ilyen keserűen panaszkodnak. Valóban. Hogyan is merték volna kinyitni a szájukat öszentsége papja előtt?

Ekkor a folyosó vége felől léptek zaja hallatszott. Valamennyien feltápáskodtak, és arrafelé néztek, ahol a szöglet mögül két férfi bukkant elő. A kisfiú döbenten vette észre, hogy az egyik láncot és béklyót hoz, a másik pedig hatalmas kalapácsot, hóna alatt óriási vasdarabot, és szinte meggömbül az irdatlan súly alatt.

A bilincses elhúzta a száját, és sajnálat vagy kárörvendés nélkül így szólt:

– Itt a bizonyíték... Te is megkapod az egyház jelét a válladon ülő Maitréja mellé.

Madarak röpködtek valahol a fejük fölött, ahol felhők vonultak az ég kéksége előtt. A kisfiú gyönyörködve hallgatta a távoli énekszót, s még a dzomo nógatásáról is megfeledkezett.

A félig jak, félig tehén nehézkesen húzta az ekét; a barázdából előaraszoló óriási kukacok előtt meg-megállt, hogy közelebről is szemügyre vegye őket.

Melong – amennyire láncai engedték – igyekezett lépést tartani a dzomóval. Keményen fogta az eke szarvát, és nyomta lefelé, hogy az eke vasa ki ne ugorjék a kemény, kövekkel szégyenkező földből. Csetlett-botlott a barázdák közt. Lábáról szinte már teljesen leszakadt a csizma; meztelen talpa mélyen süppedt a napsugaraktól fölmelegedett barna göröngyök közé.

Agvang, a másik bilincses, egy fűzfa árnyékában üldögélt, s bokáját vakargatta, amelyet felsértett egy kő tarajos éle. Csore a dzomo kötőfékét rángatta, hogy gyorsabb ballagásra bírja a lankadtan vánszorgó állatot.

Csak nem tudják fölszántani azt a földdarabot, amelyet még tegnapi jelölt ki a felügyelő.

Agvang befejezte bokája kezelését, fölemelkedett és odaballagott a jószághoz. Megpaskolta az oldalát, aztán az ekeszarvra dőlő Melongra, majd a mögötte húzódó barázdára nézett.

– Túl köves – morogta elégedetlenül. – A másik eke kéne, amelyiknek nincsen szarva.

– Azt még inkább kidobja a kő a barázdából – felelte Melong, és még jobban

ránehezedett az ekeszarvra. A dzomo ekkor azonban megmakacsolta magát; megállt, hátranézett és keservesen elbődült. A kisfiú megpróbálta ugyan előrerángatni, a békés barom azonban földnek vetette a lábát, s látszott rajta, akkor sem tesz egyetlen tapodtat sem, ha agyonütik.

Melong sóhajtva elengedte az ekeszarvat, és ő is megveregette a dzomo tomporát.

– Jól van, jól. Neked van igazad. A nap is delelőre érkezett. Hé, Csore. Hozd csak ide a füvet!

A kisfiú eleresztette a dzomo kötőfékét, rádobta az állat hátára, aztán könnyedén szökdecselve elfutott a szántóföld szélét őrző fűzfák közé. Felnyalábolta a korábban sarlózott fűcsomót, visszaszaladt, és a dzomo elé dobta egy barázda tetejére.

– Gyere, Csore! – intett akkor a fájós lábú Agvang, és átkarolta a kisfiú vállát. – Te is megoldogtál az ebédedért.

Mindhárman elballagtak a fűzfák alá; Agvang leterítette rongyos köpenyét, s a láncát úgy igazította, hogy mindhárman elférjenek mellette. Melong ölébe vette az övét, s erre tette csészéjét, amelybe Agvang testvériesen szétöntötte az agyagkancsóban lötyögő zavaros italt. A tea színén összeállt vajdarabok felkavarodtak, s a lisztsomókkal együtt alá-alámerültek a híg lötytyben. A száraz campa egy embernek is kevés lett volna; Agvang gondos mérlegelés után háromfelé törte, és a legnagyobb darabot a kisfiúnak nyújtotta.

– Egyél csak, Csore. Te majd megfizetsz nekik mindenért!

Melong maga mellé tette láncait, és amikor elfogyasztotta a teát meg a campát, éhesen meredt a kiürült korsóra.

– Egyre kisebb adagot kapunk. Nem tréfált a felügyelő. S ha nem fejezzük be a mára kimért munkát, holnapra még kevesebb ételt oszt. Pedig nem végzünk vele. Annyi a kő, mint égen a csillag. Mintha csak a mi bosszantásunkra szórták volna tele velük a földet az istenek!

A kisfiú elmosolyodott. A mindig higgadt Melong! Őszentsége, Amnye rinpócse megbízottja, az isteneket okolja a kövekért. Mintha csak az apját hallaná! Ő is mindig az isteneket tette felelőssé, ha köre szaladt a faeke Khangpa földjein.

Khangpa! Ha rágondolt, elfutották szemét a könnyek. Milyen távol rejtőzik szülőfaluja az előtte meredező hegyek mögött! Pedig hát igazából nincs is olyan messze. Néhány nap alatt odaérhetne, ha tudná az utat.

Agvang tenyerébe söpörte a campa morzsáit, és szertesét kémlelt, hogy nincs-e valaki a közelükben, aki meghallhatná hangját.

– Ide figyelj, Melong. Sokáig már nem halogathatjuk a dolgot. Ha élve el akarod hagyni Kangmar falvát, akkor néhány napon belül indulnunk kell. Most

már elég meleg a napok, de még mindig hosszúak az éjszakák. S nekünk éjjel kell átjutnunk a hágókon. Úgy kisebb a veszélye, hogy bárkivel is összetalálkozunk.

A szerzetes összehúzta a szemét.

– Vajon sikerül-e?

– A szökés bizonyára. De a neheze csak aztán következik majd.

– És a láncok?

– Szerencsére velünk van Csore, és őt nem béklyózták meg. Nélküle nem is mennénk semmire. Nézd csak, Melong! Azért vertek vasra bennünket, hogy ne tudjunk szökni. Vigyáz is roppantul a felügyelő, ez a szemét Dongrub, hogy ne kerüljön a kezedbe olyasmi, amivel letörhetnéd a bilincsedet. Hiszen nem is jutnánk messzire Csore nélkül!

– No és vele?

– Ő lesz a szemünk és a fülünk: szabadon mozoghat mindenfelé! Sem láncai nincsenek, sem a vállán nem ül Maitréja. A hágók őrei továbbengedik, csak mindig azt kell mondania, hogy a szomszéd faluba megy.

– És mi addig mit csinálunk?

– Napközben megbújunk valahol, amíg Csore élelmet szerez. Éjszaka aztán továbbsurranunk. Csak így haladhatunk, amíg meg nem szabadulunk a láncainktól.

– Ismersz valakit?

Agvang felsóhajtott.

– Hiszen ha ismernék. De ahol én éltem, az a falu sok száz mérföldre van innen. Hágók és hegyek százain kellene átvergődnünk, hogy odáig érjünk. S ne feledd, Melong, egyre nehezebb lesz az utazás. Sokkal nehezebb, mint télen. A hágókon felolvad ugyan a jég, de beleveszünk a feneketlen sárba. A folyók kiáradnak! S hol keressünk gázlót? A láncokkal pedig nem úszol át még egy kicsinyke patakon sem!

– Mielőbb meg kell szabadulnunk tőlük!

– Ne aggódj, Melong, arra is sor kerül. A legfontosabb, hogy olyan messze kerüljünk Kangmartól, amilyen messzire csak tudunk. A felügyelő, ez a disznó Dongrub, bizonyára nyomunkban liheg majd egy-két éjszakán, amíg végleg el nem marad. Ha túljutottunk Tangla hágóján, Lapcsitól már nincs miért tartanunk!

– És aztán?

Agvang elmosolyodott.

– Aztán reád bízom magam, Melong. Én segítek megszökni nektek, vagyis hát nem árurom el, hogy szökni akartok. Össze vagyunk varrva, mint a kesztyű ujjai. Segítenünk kell egymáson, hogy megszabaduljunk a láncoktól és a

rabszolgaságtól. Azt hiszed, nem tudom, hogy nem az vagy, akinek mondd magad? Engem nem áltathatsz, Melong. Amikor először nyúltál az eke után, láttam, hogy sohasem volt még a kezekben. S te azt mondtad, hogy paraszt vagy. Én inkább olyasvalakinek nézlek, aki valamelyik kolostorban lopta eddig a napot. – Aztán csitítónan fölemelte a kezét, amikor Melong szóra akarta nyitni a száját. – Jól van, jól. Nem akartalak megsérteni. Egy az utunk, ha tetszik, ha nem. Azt meg azért mondtam, hogy reád bízom magam, mert bizonyosra veszem, vannak barátaid Lhászában, akik könnyűszerrel megszabadítanak a láncaimtól. Hova mehetnék nélküled, béklyóval a nyakamon? Vagy éhen halnék, vagy visszahoznának Lapcsiba, vagy egy másik kolostor taszítana csendben a rabszolgái közé. Csak te segíthetsz rajtam, Melong.

A szerzetes bólintott.

– Úgy igaz, ahogy mondd. Egymásra vagyunk utalva. Mikor szökünk tehát?

Agvang felmutatott a kéklő égre.

– Három nap múlva, amikor a legkisebb lesz a hold. Ráhu addig harapdálja, amíg egészen el nem fogy. Akkor a legsötétebbek az éjszakák. Tehát három nap múlva!

A kisfiút megütötte néhány szó; rövid ideig gondolkodott, majd Agvanghoz fordult.

– Mit mondtál, mi történik a holddal?

– A holddal? Igen. Ráhu harapdálja. Mindig egy-egy darabot harap le belőle.

– Ki az a Ráhu?

Agvang fölemelkedett, jelezvén, hogy ideje visszatérni a szántóföldre. A dzomo is felfalta már a füvet, s halk bögéssel vizet követelt.

Agvang átölelte a kisfiú vállát, és amíg a tehén felé lépdelt, halkan magyarázni kezdett:

– Tudod, azt mondják, hogy régebben az élőlények örökké éltek. Nem halt meg senki. Persze, ez még akkor volt, amikor tél sem szállt a földre, hanem örök tavasz uralkodott. Az emberek és az élőlények azért nem haltak meg, mert maga Buddha bízta meg Vadzsrapáni istent, hogy ügyeljen az örök életre.

– Ki az a Vadzsrapáni?

– Istenség. Elég ronda. Úgy vicsorog, hogy majd a nyavalya töri ki tőle az embert. Legalábbis ilyenek ábrázolják a testvérek a kolostorokban. Láttam eleget, hogy a fene enné meg!

– Aztán?

– Hát, szóval, Buddha megajándékozta Vadzsrapánit az örök élet vizével, és megparancsolta neki, hogy öntözgesse néhanapján az élőlényeket. Ezért aztán nem fogott rajtuk a halál.

– No és Ráhu?

– Ez meg ott lakott valahol az alvilág urának, Sindzsének a birodalmában. Ritkán tette a lábát a földre, de ha egyszer rátette, jaj volt az élőlényeknek. Így mondják.

– No és mi történt velük? – sürgette türelmetlenül a kisfiú.

– Hát ez a Ráhu felszabadult a földre, s körülnézett, hogy milyen disznóságot követhetne el. Vadzsrapáni éppen nem volt otthon, az ördög tudja, hogy merre nem kódorgott, az élet vizét meg otthagya őrizet nélkül. Hát gondolhatott arra, hogy az a nyomorult Ráhu fölkecmereg az alvilágból?

– Nemigen.

– Ugye? Ez pedig meglátta, az őrizetlenül hagyott edényt, hipp-hopp – egy szempillantás alatt mellette termett, és...

– És?

– Hm. Hát igen. Megszentségtelenítette!

– Mit csinált?

– Megszentségtelenítette.

– Azt meg hogyan kell?

– Hát... belepisilt.

– Az edénybe?

– Abba.

A kisfiú megcsóválta a fejét.

– Micsoda disznó ez a Ráhu. Aztán mi történt tovább?

– Az történt, hogy az élet vize nem volt többé élet vize. Elvesztette varázserejét, s Vadzsrapáni hiába öntözgette az élőlényeket, csak nem használt nekik; elkezdtek bizony öregedni. Erre az isten elment Buddhához, hogy újabb edény varázsvizet kérjen tőle, Buddha azonban nem adott, azt mondta neki, hogy vigyázott volna jobban arra, amit korábban kapott. Azóta öregednek és halnak meg az élőlények.

– Ráhu pedig megúsza büntetlenül?

– Azt azért nem mondhatnám – csóválta meg a fejét Agvang. – Vadzsrapáni attól az időtől kezdve nem hagy fel Ráhu üldözésével; egyre ott van a nyomában, kezében vadzsrával... rdordzsával...

– Rdordzsával?

– Azzal. Láttál már rdordzsét?

A kisfiú megingatta a fejét.

– Még nem.

– Hát a rdordzse olyan, mint a kés. Hegyes és rettenetesen éles. Olyan a formája, mint a villámé. Ezt ragadta Vadzsrapáni a kezébe, s ezzel üldözi Ráhut.

Ha a közelébe ér, beleszúr vele Ráhu hátulsó felébe. Úgy bizony. Ráhu meggyakorta fölmenekül Vadzsrapáni elöl az égre, ott bujkál a nap és a hold körül, s amikor a rdordzse döfése éri, kínjában beleharap a holdba. Minden döfésnél mélyebben beveszi abba a hatalmas pofájába, úgyhogy a végén már alig marad künn valami abból a szegény holdból.

– De aztán mégis újra csak ott ragyog az égen!

– Igen ám, mert az utolsó döfésnél Ráhu kiejti a fogai közül, a hold megszabadul, és ismét előbbi pompájában ragyog. Nekünk akkor kell elindulnunk, amikor a legtöbb van belőle Ráhu szájában!

Agvang eleresztette Csorét, és most ő állt az eke mögé. Melong a fiúval a kötőféket húzta; segítettek a dzomónak. A madarak változatlan vidámsággal örvendeztek a tavasznak.

Csak akkor vették észre a három lámát és Dongrubot, a felügyelőt, amikor már ott álltak egészen közel hozzájuk, s megütközve bámulták a lassan szaporodó barázdákat. Csore óvatosan megbökte Melong oldalát, aki felnézett, és pillantása találkozott az egyik láma tekintetével. A kopasz, rossz arcú szerzetes úgy leste Melongot, mint róka a reszkető áldozatát. Aztán valamit súgott Dongrubnak, s a felügyelő intett feléjük.

– Hé! Ti ott. Hagyjátok a dzomót, és gyertek csak közelebb. Na, gyerünk, gyerünk!

Csore elengedte a dzomo kötőfékét, és Melong kezébe kapaszkodott. A szerzetes megszorította Csore ujjait, aztán intett a szemével, hogy csak nyugodtan. Agvang is abbahagyta az ekével való foglalatosságot, s ölébe vette a láncát, hogy átléphessen a barázdákon. Hamarosan ott hajlongtak mindhárman a lámák és a felügyelő előtt.

– Itt vannak, testvérek, mind a hárman – morogta Dongrub, és korbácsa nyelével feléjük mutatott.

A lámák szenttelen arccal figyelték őket, majd egyikük a felügyelőhöz fordult.

– Nem halad a munka, sehogy sem halad, Dongrub! Panasz van rád. A khampo nincs veled megelégedve, Dongrub!

A felügyelő elsápadt.

– Én mindent megteszek, testvéreim, mindent. Éjjel-nappal csak azon vagyok, hogy minden parancsotokat teljesítsem. Sőt még éjszaka is egyre azon gondolkodom, mit tehetnék még a kolostorért, hogy jobban menjen a munka.

– Pedig a khampo így szólt hozzánk ma reggel: „Ezzel a Dongrub felügyelővel nem vagyok megelégedve, testvérek. Mintha nem lenne elég szigorú. Mintha bizony nagyon feledékeny lenne ez a Dongrub. Mintha bizony megfélemedezett volna egy s másról. Arról például, hogy Lhászában halálra ítélték

rablógyilkosságért, s ha én nem mentem meg az életét, ma már ki tudja, hol rothadna. Kérlek benneteket, testvéreim, figyelmeztessétek szegény Dongrubot...” Ezt lelkünkre kötötte nekünk ma reggel a khampo!

A felügyelő térdre esett a három láma előtt.

– Irgalmazzatok, testvérek! Mindent megteszek, amit akartok, csak könyörüljetek.

– Hát akkor, lássuk csak, Dongrub, Ki ez a három rabszolga?

– Ez itt Melong, ez Agvang, a fiú meg Csore. Rajtuk tartom a szemem, testvérek. Dolgoznak, ahogy csak tudnak. Bár...

– Bár?

– Hát, tegnap nem teljesítették, amit reájuk mértem. Facölöppel kijelöltem, hogy meddig kell felszántaniuk a földet. De nem tudták. Azt mondták, hogy sok a kő. Ezt mondták.

– Hogy sok a kő?

– Azt, testvérem.

– S te mit tettél, Dongrub?

– Én? Természetesen elvettem az élelemadagjuk felét. Mindhármukét.

– A felét?

– Valamivel még többet is, testvérek, sőt, sokkal többet. Sokkal többet, mint a felét!

– És használt, Dongrub?

– Nem használt, testvérek. Látjátok, levertem ma reggel is a cölöpöt. És még messze vannak tőle, nagyon messze. Még csak azt szántják, amit tegnap kellett volna. Holnap egyáltalán nem kapnak enni, testvérek. Ha ma nem fejezik be, odáig, a cölöpig, nem kapnak egy falatot sem!

– Ejnye, ejnye, Dongrub – szólt ekkor az egyik láma, s papírt húzott elő ruhája öbléből. – Ezt feljegyzem magamnak, hogy elmondhassam a khampónak. Nem szántják fel a földet a rabszolgák, te pedig csak jajgatsz, mint egy asszony. Nem jól van ez így, Dongrub felügyelő.

– Mít tegyek, nagyságos testvéreim, mit tegyek?

– Mít tegyél? Mi van a kezekben? – rivallt rá a másik láma a még mindig térdelő felügyelőre. – Aki korbácsot kapott, az használja, ha nem akarja, hogy mások verjenek az ő hátára.

– Megkorbácsolom őket, istenemre meg! – derült fel a felügyelő arca. – A falu közepén, hogy a többiek is tanuljanak belőle!

– Ott is és most is! – förmedt rá ellentmondást nem tűrő hangon az a láma, aki a papírt elővette. – Állj fel, és láss hozzá!

A három rabszolga dermedten hallgatta a fenyegető párbeszédet. Csore elbújt

Melong kaftánja mögé, és igyekezett összehúzni magát, szinte eltűnt a barázdák közt.

Dongrub feltápászkodott, tétovázva feléjük lépett, majd visszafordult a lámák felé.

– De hát... mennyit?

– Várj csak – emelte fel ujját az egyik láma. – Téged ott – és Agvangra mutatott –, téged hogy hívnak?

– Agvangnak.

– Mit csináltál tegnap, az eke után mentél vagy a dzomót vezetted?

– A dzomót vezettem.

– Akkor tíz korbácsütést kapsz, mert rosszul vezetted. Jegyezd fel, testvérem! Agvangnak tíz korbácsütés.

– Jegyzem... – s a szerzetes kényelmesen nekikészülődött az írásnak: letette a földre kalamárisát, bemártotta a nádat, s a papírt az ölébe fektetve róni kezdte a betűket.

– Hát neked mi a neved?

– Melong.

– Te az ekét fogtad?

Melong szóltanul bólíntott.

– Írd, testvérem! Melongnak tíz korbácsütés, mert rosszul tartotta az ekét. Neked mi a neved? Téged kérdezlek, rabszolgakölyök!

Csore csak állt, s bár tátogatta a száját, nem jött ki hang a torkán.

– Néma? – kérdezte a láma érdeklődéssel Dongrubot.

– Dehogya!

– Hát majd lesz. A fiúnak öt korbács. És vágd ki a nyelvét. Írod, testvérem? Őt korbács és kivágni a nyelvét!

Csore hangos jajveszékelésben tört ki, Melong pedig halott sápadtan szorította magához a kisfiút. El volt szánva, hogy ameddig él, nem nyúlhatnak Csoréhoz. Csak a halála után!

A felügyelő Agvanghoz lépett, és fenyegetően ráordított:

– Le a kaftánnal!

Agvang sötét tekintetét a lámákra vetette, aztán szóltanul bontani kezdte ruhája övét.

Lehajította a földre, s amikor kiszabadult meztelen felsőteste, kihívóan a szerzetesek felé köpött.

– Végezd a munkád, felügyelő! – mondta a parancsokat osztogató láma, és felemelte a kezét. Dongrub akkor Agvanghoz lépett, és verni kezdte a hátát. Süvöltve csapott le a korbács újra meg újra, s kegyetlenül Agvang bőrébe mart. A

férfi csak a nyolcadik ütés után esett térdre, majd a tizediket követően lassan fölemelkedett, belekapaszkodott Dongrub feléje nyújtott karjába, aztán megtántorodott, és belezuhant az egyik barázdába.

– Most te következel! – mondta a láma Melongra mutatva. – Vesd le a kaftánodat!

Melong már nyúlt volna, hogy levesse az övét, amikor Csore megragadta a karját, és tépte-cibálta, rángatta a fűzfák felé.

– Meneküljünk, Melong, meneküljünk! Megölnek bennünket! Fussunk!

Az egyik láma ekkor villámgyors mozdulattal Csore mellett termett, átkarolta, s így tartotta, amíg Melong szabaddá nem tette a hátát, s mindaddig fogta, amíg a szerzetes is nem zuhant Agvang mellé a barázdába. Ekkor megcsavarta a kezét, hogy a kisfiú felsikoltott, s addig tekerte, míg Csore térdre nem esett. Akkor aztán óvatosan fölemelte a gyerek állat, s kunkori csizmás lábával a kisfiú arcába rúgott.

Dongrub meglengette a korbácsát, és a lámákra nézett.

– Ötöt mondatok, testvérek?

– Állj! – intett akkor az a láma, aki Csoréba rúgott. – Majd később.

Dongrub az övéhez nyúlt, s kihúzta a tartójából keskeny pengéjű kését.

– A nyelvét?

A szerzetesek összenéztek. Amelyik a földön ült, egykedvűen belemártotta kalamárisába a nádat, hogy jegyezze a végrehajtott ítéletet.

A parancsokat osztogató szerzetes a dzomóra nézett, majd a barázdában fekvő alakokra. Aztán megvonta a vállát, és visszaparancsolta Dongrub kését.

– Ha kivágod a nyelvét, belehal. Ezek meg nem tudják hazavezetni a dzomót. Értük nem kár, de a tehén sokat ér. Hagyd hát a fiút békében. Egyelőre. Te pedig ird, testvérem. Holnap Agvang, Melong és Csore rabszolgák kötelesek megjelenni Lapcsi kolostorában. Ellenszegültek a felügyelő parancsának, rosszul és hanyagul végezték a munkájukat. Tudja meg minden szolga és rabszolga, hogy ez büntetést von maga után. A kolostorban majd ellátjuk a bajukat.

A körmölő szerzetes befejezte a feljegyzést, visszatette a tollat a kalamárisba, a papírt meg kaftánja öblébe, feltápáskodott, és kíváncsian bámulni kezdte a barázdában heverő testeket. Dongrub tétovázva téblábolt körülöttük, s még mindig kezében tartotta kihúzott kését.

A parancsokat osztogató láma a földön ülve sírdogáló Csoréhoz lépett, és megrugdosta az oldalát, de csak annyira, hogy a kisfiú ráemelje könnytől maszatos arcát.

– Értetted, amit mondtam? Holnap mindhárman a kolostorba jöttök. Most pedig hazavezeted a dzomót, és az ekét is fölteszitek a hátára. Ha valaminek is lába kél, saját kezemmel akasztalak fel. Megértetted?

Csore zokogva bólított, s amikor a láma már-már elfordult, sírva nyögte feléje:

– És a nyelvem? Holnap kivágják?

– Természetesen – felelte a szerzetes, és rámosolygott. – Csak nem félsz tőle? Tudod-e, mennyi bűn jön a világra az ember nyelve által? Inkább örülnöd kellene, hogy ezzel is közelebb kerülsz Buddhához!

Aztán sarkon fordult, s a többieket követve hamarosan eltűnt a kisfiú szeme elől.

Amikor a lámák piros palástját eltakarták a fűzfák, Csore a fekvőkhöz kuporodott, és sírva-zokogva szólóngatta őket:

– Jaj, Agvang, Melong, keljetek föl! Jaj, ne haljatok meg! Mi lesz velem akkor?

Az éles és kétségbeesett gyereksírásra a megkorbácsoltak megmozdultak, s Melong lassan fél térdre emelkedett a barázdában. Arcát eltorzította a fájdalom, s reszkető kézzel a kisfiú után nyúlt.

– Ne félj, Csore! – suttogta remegő hangon, és megsimogatta a gyerek könnyáztatta arcát. – Nincs semmi baj. Ebcson beforr. Nem igaz, Agvang?

– Ezt igencsak megkaptuk – nyögte a másik, és ő is feltérdelt, hogy kikecmeregjen a barázdákból. – No, sebj, jön még kutyára dér.

– Nekem holnap kivágják a nyelvemet Lapcsiban! – jajdult fel hirtelen a kisfiú, és reszketni kezdett keze-lába. Szeme megüvegesedett, és csak jajveszékelt szakadatlanul.

Agvang felállt, hozzátántorgott, alaposan megrázta, s amikor Csore vinnogva sírni kezdett, megsimogatta a fiúcska fejét.

– Nyugodj meg, Csore! – dűnnyögte, és a fűzfák felé pillantott. – Nem vágják ki! Ma éjszaka megszökünk!

A szökés

Ráhu már majdnem az egész holdat lenyelte, csupán kicsiny darabkája világított fenn az égen. A fák alig-alig vetettek árnyékot; csak legfelsőbb gallyaik sejlettek a kékesfekete égbolt hátterén, a feneketlen sötétségbe merült bokrok fölött. Langyos déli szél mozgatta a fenyők tűleveleit, s a merev ágak szárazon csikorogtak, mint kenetlen kocsikerék.

Csore kinyitotta az ajtót, éppen csak résnyire, aztán kikémlelt. Az utcán semmi nem mozdult, csak a szél suhogása hallatszott, amint végigsöpört a folyosón a csukott ajtók előtt. A hártypapírral beragasztott ablakok mögül sehol sem szűrődött ki a tűz lobogó fénye, úgy tetszett, hogy a szolgák és rabszolgák falva nyugtalan álmát alussza, éppen úgy, mint más éjszakákon.

A kisfiú tágult szemmel fürkészte a homályt. Csak annyit látott, hogy a fák meztelen karja úgy nyúlik az ég felé, mint könyörgő koldusoké. Megborzongott, aztán hátrafordult, és így suttogott:

– Minden fekete!

Agvang a fiú válla fölött kilesett az utcára, és bizonytalanul morogta:

– Furcsa, hogy Dongrub nem őriztet bennünket. Én bizony ideállítottam volna valakit az ajtó elé. A mi helyünkben ő is kereket oldana.

– Hátha már meg is szökött – jegyezte meg Melong, és nyaka köré tekerte a láncát. – Vagy alszik, mint a bunda, és arról álmodik, hogy holnap megkapjuk a magunkét. Nálad van a tarisznya?

– Itt a kezemben – felelte Agvang. – Küldjük a gyereket előre?

Csore megborzongott, hogy egyedül kell majd kilépnie a csupa csont karú fák közé, de aztán összeszedte magát. Még mindig jobb, ha kísértetek ragadják el, mint ha holnap a kolostorban kivágják a nyelvét.

Melong megrázta a fejét.

– Fölösleges. Ha itt ólalkodik valahol, úgysem vesszük észre. De miért settengene? Hiszen megtehetette volna, hogy egyszerűen ránk zárhatja az ajtót, és ideállít valakit fegyverrel a küszöb elé. Nem gondol ő arra, hogy megszökünk. El sem tudja képzelni, hogy messze juthatnánk a láncokkal és a béklyóval a

nyakunkon.

Agvang nem válaszolt, csak halkán felsóhajtott. Igaz, ami igaz, ő maga sem nagyon biztos benne, hogy sikerül, amit elterveztek. Ki tudja, hogy a szerencse végül is ki mellé áll?!

– Hát akkor rajta! – suttogta Melong, és szélesre tárta az ajtót. A szárnyak halkán megcsikordultak, s a langyos széllel együtt a szobába ömlött az éjszaka sötétje is.

Melong átlépte a küszöböt, kilopakodott a folyosóra, s óvatosan, nehogy megcsörrenjen nyakán a lánc, besettenkedett az utcát szegélyező bokrok közé. Megvárta, amíg Agvang és a fiú is elhagyják a szobát, odafekszenek melléje, akkor ismét fölemelkedett, és átosont az utcán.

Úgy hagyták el a rabszolgák faluját, hogy még egy kutya sem ugatott utánuk. Végigsiettek a kopár hegyi legelőn, ahol a jakokat szokták tartani késő tavasztól kezdve, elvonultak a szántóföldek mellett, s amikor ahhoz a helyhez értek, ahol délután Dongrub megtáncoltatta rajtuk a korbácsát, Agvang kiköpött, és öklét rázta az ártatlan barázdák felé.

– Csak egyszer találkozzam még veled! Százszorosan kapod vissza, amit adtál!

Egész éjszaka gyalogoltak, egészen addig, amíg a késői napkelte lilásra nem színezte a hegyek oldalát. S amikor az egyre erősödő fényben a kisfiú végigpillantott útítársain, szinte felkiáltott a rémülettől: Melong és Agvang nyakáról, kezéről, de még a lábáról is vér csöpögött, hátukon piros lucsokban ázott a kaftán. Homlokukon izzadság gyöngyözött, és szinte tántorogtak a kimerültségtől. Végül is Melong leroskadt egy bokor alá; hangosan megcsörrent nyakán a lánc, ahogy végigvágódott a földön.

– Nem bírom tovább – lihegte. – Mintha parázs égetne a vasbéklyó alatt. Itt talán megpihenhetünk.

Agvang szétnézett a hajnali szürkületben, s pillantása megállapodott a közeli domb lejtőjén, ahol fekete levelű borókás sötétlett, s szinte hallani lehetett a téli álból ébredő bokrok sóhajtásait.

– Oda! El kell jutnunk a borókásig. Itt a tisztáson felfedeznek bennünket. Gyerünk, Melong! Szedd össze magad!

Csore odalépett Melonghoz, a hóna alá nyúlt, és sikerült feltámogatnia. A szerzetes, bár a legszívesebben állva elaludt volna, tudta, hogy Agvangnak igaza van. Ha beveszik magukat a borókásba, nehezebben találja meg őket Dongrub.

A borókásig vezető néhány lépés volt szökésük legnehezebb része. Melong és Agvang erejük végső megfeszítésével vonszolták csak tovább magukat, s vérük, mint hajnali harmatcseppek ülték meg a fűvet és a földből éppen csak kibújó nagy, zöld leveleket.

Amikor elérték a sűrűséget, leroskadtak a földre, s még akkor sem tértek magukhoz, amikor a nap már a dombok oldalát simogatta meleg sugaraival. Először a kisleány riadt fel arra, hogy valahol, nem is olyan messze, egy dzomo bög szomorúan, mintha a borját hívná. Óvatosan széthajtogatta a borókaágakat, s legnagyobb meglepetésére legalább tíz-tizenöt dzomót pillantott meg. Az alattuk zöldellő lejtőn legelésztek. Hiába kémlelt azonban jobbra-balra, pásztort nem látott mellettük.

Alighanem kicsapták őket éjszakára – gondolta a kisleány. – Hiszen ilyenkor, tavasszal már nem kell attól tartani, hogy a fagy vagy a farkasok kárt tesznek bennük. Bizonyára közel a falu.

Figyelmesen vizsgálta a vidéket, de még nyomát sem látta semmiféle pásztornak. Óvatosan hátrapislantott az alvókra, s ismét a szájalom nyilai szúrtak a szívébe: Melong és Agvang feltört kezére és nyakára rászáradt a vér, s a béklyók körül kékes színben játszott a megdagadt hús.

A kisleány széthajtotta a borókaágakat, és kilopakodott a mezőre. Az egyik dzomo fölkapta a fejét, és hangos fújtatással jelezte, hogy észrevette. Aztán rövid szemlélődés után ismét nekilátott a legelésnek; úgy látszott, nem tekinti idegennek a kisleányt.

Csore halványan elmosolyodott, visszamászott a borókásba, s az Agvang mellett heverő rongyos tarisznyából, az egy embernek alig elég száraz campa mellől kivette az agyagkorsót. Aztán újra kilopódzott a domboldalra, s kezében a korsóval a dzomók felé lépegetett. A tehének tőgye duzzadt a tejtől, borjú azonban egyetlenegy sem csatangolt a közelükben.

Amikor már csak néhány lépésnyi távolság választotta el a csordától, találmra kiválasztott egyet, amelynek a tőgye szinte a fűszálak csúcsát septe. A dzomo ráemelte méla, vérerekkel sűrűn befutott szemét, és halkán, elbődült. Barátságosan és hívogatóan szállt a hangja, mintha a reggeli fejest köszöntötte volna.

A kisleány lassan odament melléje, megveregette a farát, s halkán, megnyugtatóan beszélni kezdett hozzá:

– Jól van, jól, öreg dzomo. Kifejjük a tejecskét, úgyis szorítja már a tőgyed.

A dzomo még egyszer elbődült, majd engedelmesen széttette két hátulsó lábát, hogy a kisleány jobban hozzáférhessen a tőgyéhez. Csore arra gondolt, hogy az otthoni tehének aligha adnak ilyenkor még ennyi tejet. Talán a jobb legelő teszi, vagy az, hogy télen is etetik őket? Hiszen jól látja ő sima szőrükön, teli, gömbölyű gyomrukon, hogy télen sem koplaltatja őket a gazda.

Agvang arra ébredt, hogy a kisleány Melongot költögeti.

– Hé! Ébredj, Melong! Dongrub küldi a reggelidet!

A szerzetes feltápászkodott, és szinte ugyanabban a pillanatban vissza is esett. Agvang is érezte, hogy tűrhetetlen fájdalom gyötri lábát és csuklóját; nyakát mintha tüzes abroncsba szorították volna.

A kisfiú szemét elfutották a könnyek, amikor rádöbbsent, hogy barátai szinte félholtra váltak. Óvatosan letette a korsót, aztán segített felülni nekik; hátukat egy-egy vastagabb törzsű borókafenyőnek támasztotta.

– Hoztam egy kis tejet. Most fejtem.

Választ azonban nem kapott, mindkét férfi behunyta szemét, és erősen, zihálva lélegzett. Csore tudta, hogy betegek, nagyon betegek.

Agvang iszákjából kivette egyetlen csészéjüket, megtöltötte a még mindig langyos tejjel, a szerzetes mellé térdelt, és gyengéden szólongatni kezdte:

– Melong. Nyisd ki a szájadat!

S mivel a szerzetes ügyet sem vetett a kisfiúra, még a szemét sem nyitotta ki, Csore magától cselekedett. Egyik tenyerét Melong tarkója alá támasztotta, másik kezével pedig szájához tartotta a csészét. S amikor a friss tej szaga megütötte a szerzetes orrát, kinyitotta a száját, és a szemét ki se nyitva, lassú kortyokban inni kezdett. Néha-néha megrebbent a szemhéja, mintha erőt akarna venni magán, de aztán abbahagyta a próbálkozást: csukott szemmel itta ki az utolsó kortyokat is.

Agvang mosolyogni próbált, amikor Csore újra megtöltötte a csészét, és őt is megitta.

– Derék gyerek vagy, Csore – suttogetta, amikor befejezte az ivást. – Hol akadtál dzomóra?

– Itt, nem messze – súgta a kisfiú, és a háta mögé mutatott. – Pásztor nincs mellettük. Kicsapták őket tavaszi legelőre.

– Nagy bajban vagyunk, Csore – motyogta ekkor Agvang, és felszisszent, amikor megpróbálta mozdítani a kezét. – Így nem mehetünk tovább. A sír szélén állunk. Bőrünket fölsebezte a lánc. Ha nem kerítünk orvosságot reá, nagy baj lehet belőle.

A kisfiú irtózáttal nézte Agvang megduzzadt, kékes csuklóit.

– És ha lemosnám tejjel?

Agvang megrázta a fejét.

– Nem segít az semmit. Ha nem találod meg a *segítség gyökerét*, végünk. Csak benne reménykedhetünk.

Csore tanácstalanul toporgott Melong és Agvang közt.

– Az meg mi? Mi az a segítség gyökere?

Agvang a borókán túl, a mező felé mutatott.

– Kicsi, kék a virágja, könnyen fölleled. Minden mezőn nő belőle elég. Ha a gyökeret a sebre tesszük, lelehad tőle. S a lázat is elmulasztja.

A kisfiú kesernyésen elhúzta a száját.

– Kicsi, kék virág? Csakhogy egyetlen virág sincs még a réten, csak most kezdenek kibújni a fű közül.

– Ha a földben keresed, bizonyosan megtalálod. Vékony, hosszú, fehér gyökerek. Csak az segíthet!

A kisfiú mélyet sóhajtott, amikor Agvang is behunyta a szemét, és úgy tett, mintha elaludt volna. Kiitta a maradék néhány cseppet, aztán ismét kikémlelt a borókák közül. A dzomók békésen lelegéltek, s a nap barátságosan sütött az itt-ott felbukkanó felhők között.

Csore végignézett az előtte elterülő szép, de most reménytelenül egyhangú zöld réten, és nagyot sóhajtott. Hogy az ördögbe lehet itt megtalálni azt a gyökeret, amelyet Agvang kíván tőle? Dühösen rúgott egyet, és megpróbálta csizmája sarkával felkapálni a még mindig laza talajt. A füvek gyökerei azonban már erősen tartották magukat, és csak nagy erőfeszítéssel sikerült néhány csomót kirugdálnia. Az apró gödröcskéből fekete tücsök pattant ki, nagyot ugrott, aztán eltűnt a torzs közt. A hosszú, fehér gyökerek azonban nem voltak sehol.

A kisfiú nem vette észre az öregembert, aki felbukkant a dzomók mellett, az azonban, amint kifordult a domb mögül, meglátta a fűben gunnyasztó alakot. Előbb azt hitte, farkas leselkedik, s lekapta válláról a puskáját, hogy odapörköljön, ha valóban ordast evett volna arra a fene. Amikor azonban a gyerek felállt, hogy kiegyenesítse meggémberedett hátát, a vén paraszt visszakanyarította fegyverét a vállára, és odaballagott hozzá. Csore akkor pillantott föl, amikor az öreg árnyéka eltakarta előle a napot.

Az öreg kutató tekintettel végigmustrálta a gyereket, aztán egyetlen mozdulattal lerázta a puskát a hátáról, s lábát maga alá húzva letelepedett a gödör szélére, mintha ez lenne a világ legtermészetesebb dolga. Csore elszégyellte magát, hiszen apja arra tanította, hogy időseknek előre illendő köszönni. Ásás közben halkán így szólt:

– Légy üdvözölve, apó!

– Te is, fiam – válaszolt a paraszt, és elmosolyodott. – Szép reggelre ébredtünk, ugye?

A gyerek komolyan bólintott.

– Arra. – Nem tudta, hogy folytassa-e az ásást, vagy hagyja abba. Mit feleljen, ha a jövevény megkérdi, hogy miért csinálja?

– Látom, te már jó korán munkába fogtál – mondta a vénember, és tubákosszelencét kotort elő ruhája öbléből, néhány csipetnyit felszippanzott, aztán csak nézte a Csore túrta lyukat. Majd kisvártatva így folytatta:

– No, gondoltam, pitymallatkor kijövök, megnézem a dzomókat. Hát amint

ballagok, látom ám, hogy valami fekete bóklászik itt a réten. Tüstént úgy véltem, hogy talán farkas. Majdnem ide is eresztettem egyet. Szerencsére, idejekorán felösmertem, hogy nem toportyán az. Csak tudnám, hogy mit ásol itt ilyen korán. És ki fia bornya vagy egyáltalán?

Csore lehajtotta fejét, és úgy tett, mintha nem is hallotta volna a kérdést. Aztán amikor a csend már túl hosszúnak rémlett, kiegyenesedett, és segélykérően az öregre pillantott. Az azonban csak fintorgott a tubáktól, és a dzomókat nézte, amint a füvet rágták megállás nélkül.

– Merthogy mindenféle népek járnak mostanában erre felé – folytatta a paraszt, s feltápászkodott, majd a sarkára guggolt. – Ma hajnalban is. Még föl sem ébredtünk, máris bevágtattak azok a lovasok a faluba.

A kisleány legszívesebben sírva fakadt volna. Hogy visszatartsa előtörni készülő könnyeit, nagyot szívott az orrán, és ő is a sarkára guggolt. Pontosan az öreggel szemközt.

– Úgy bizony – mondta a magáét rendületlenül a vénember –, berobogtak azok a lovasok a faluba. Csak száguldoztak összevissza, és a korbácsukat csattogtatták. Azt kiáltozták, hogy Kangmarból jöttek. Tudod-e, hol az a Kangmar?

A gyerek bölintott.

– Hát onnan. Pedig nekünk nincs is semmi közünk Lapcsi kolostorához. Mi szabad falu vagyunk. Csak a földesúrnak tartozunk számadással. A kolostorral semmi dolgunk. Hát így. De azok mégiscsak bevágtattak a faluba, és felcibálták az előljárót, tudod, azt, akit az elmúlt tavaszon választottunk. Azt követelték tőle, hogy segítsen megkeresni néhány szökevényt, akik az éjszaka tűntek el Kangmarból. Nem hallottál róluk véletlenül?

A kisleány szótlánul nemet intett.

– Ha nem, nem. A lovasok azt mondták, három menekültöt üldöznek. Két veszedelmes gazembert, gyilkos rablót meg egy kisleányt. Az aztán csak a veszedelmes, hajtogatták, ha felnőtt, több kárt tesz a népekben, mint száz kikoplalt farkascorda.

A paraszt megvakarta ősz feje búbját, s így zsörtölődött:

– Még hogy megszökni Lapcsiból! És talpig láncban. Micsoda könnyelműség. Képzelheted, milyen óriási bajba sodorták a felügyelőt, akinek a gondjára bízták őket! Ó, az ostobák!

– Miért? – kérdezte a gyerek, nem tudva elnyomni elkeseredését. – Miért becsméreled őket? Mert bátrak?

– Láncokkal megszökni ostobaság! – csóválta a fejét az öreg. – Előbb meg kellett volna szabadulniuk a bilincsektől. Készülniük kellett volna, kisleány!

– És ha már nincs idejük? Ha... mondjuk... másnap az egyiknek... a

kisfiúnak, teszem föl... ki akarják vágni a nyelvét a testvérek?

A paraszt halkan füttyentett.

– Így már egészen más a helyzet. Ilyenkor valóban nem szabad késlekedni. Szökni kell tüstént! Csak nehogy a béklyó megölje őket!

– A béklyó?

– Az bizony – bólintott a vénember. – Gonosz egy találmány az, kisfiam. Ha menekülsz, úgy fölhorzsolja a bokád meg a csuklód, hogy másnap már moccanni sem tudsz. Előbb földagad, aztán megkékül, később pedig elmérged az egész. Ha nem tesznek rá orvosságot, már temethetik is őket.

– No és a segítség gyökere?

– Segítség gyökere, segítség gyökere. Annyi az, mint bélpoklosnak a meleg fürdő. Le kell reszelni a vasat, aztán jöhet a gyökér és a füvek. Amíg fenn a bilincs, nem lehet segíteni.

A kisfiú nem tudta, hogy mit csináljon. Merje-e elárulni a menekülőket, vagy keresse tovább a gyökeret? Hátha igaza van az öregnek. A béklyótól kell előbb megszabadulniuk.

– Még pénzt is ígértek annak, aki megtalálja őket. Igaz, nem sokat, de mégis, jutalom az jutalom. Ámbár a mi falunkban nem könnyű olyat találni, akinek annyira kellene az a néhány fitying, hogy segítene a szökevényeket visszavinni Lapsiba. Aki egyszer megszökött, fusson csak Buddha hírével!

– És... hogy lehet levenni a béklyót? Azt mondtad, hogy...

– Hát, ha van egy jó reszelőd, már csak türelem kell hozzá, és lehull a bilincs. Akkor aztán a lánc is leesik magától.

– És a faluban... ahol reggel azok a lovasok jártak, akad-e ilyen reszelő?

Az öreg szája a füléig húzódott.

– Nem kell ahhoz odáig menni. Nálam mindig van. Pásztoember ráspoly nélkül? Hova gondolsz? Olyan az, mintha a késemet hagytam volna otthon!

A kisfiú azt hitte magáról, hogy nagyon ravasz és óvatos. Csizmája sarkával a göröngyöket piszkálgatta, aztán látszólag közömbösen kérdezte:

– Ha megtalálnád azokat a szökevényeket, feladnád-e őket a lámáknak?

Az öregnek kerekre tágult a szeme ámulatában.

– Én-e? Már miért tenném? Van nekem a faluban mindenem: jakom, házam, zabom. Látod, ezeknek a dzomóknak a fele is az enyém. A házam meg emeletes. Miért árulnám el őket? Nem kell nekem az a néhány peták, amit a testvérek vetnének értük. Ha ugyan egyáltalán kifizetnék.

A kisfiú úgy döntött, hogy rábizza magukat az öregre, miután egyebet úgysem tehet. Ha elengedi a reszelővel együtt, Melong és Agyang meghal.

A paraszt, mintha csak megérezte volna, mire gondol a kisfiú, újra csak a fejét

csóválgatta, és szomorkásan morgolódt.

– Hát bizony, csak egy jó ráspoly segíthetne szegényeken. Ha nem tudtak megszabadulni a béklyótól, nincs sok idejük hátra. Nem irigylem őket, annyi szent. Fájdalmas halál.

Csore fölegyenesedett, szeméből óriási könnycseppek buggyantak ki.

– Segítenél, apó? – kérdezte remegő hangon. – Itt pihennek mind a ketten, és nagyon betegek.

Az öreg feltápáskodott, fegyvere meg tarisznyája után nyúlt.

– A puskámtól ne félj – nyugtatta a kisfiút megváltozott hangon –, mindig a kezem ügyében tartom. A reszelő itt van a tarisznyámban. Vezess hozzájuk!

Csore is felállt, s lassan elindult a borókás felé. Az öreg vállára kanyarította a tarisznyát, és a puska csövét előretartva megindult a kisfiú nyomában. A dzomók mellett elhaladtában néhány becéző szót morgott az állatok felé, aztán a fiú nyomában lehajolt, hogy bebújjék a bozótosba.

– Hé! Csore! – hallatszott közvetlen közelről Agvang hangja. Gyere gyorsan! Víz kell szereznünk, vagy tejet, akárhogy is. Melong...

Elhallgatott, amikor szembenézett a gyerek válla fölött előrszegezett puskacsővel.

A vénember szempillantás alatt áttekintette a helyzetet. Letámasztotta fegyverét egy bokorhoz, s bátorítóan Agvangra kacsintott.

– Énrám nézz, ne a puskára!

Agvang gyorsan megragadta az üres korsót, hogy védekezze vele. Az öreg úgy tett, mintha nem vette volna észre Agvang riadalmát, és letérdelt Melong mellé. Felhúzta a szemhéját, aztán Agvangra rá se pillantva, csillapítóan mormolta:

– Nyughass már azzal a korsóval, te! Ha a fejeteket akarnám, nem kellett volna idejönnöm.

– Akkor mit keresel itt? – suttogta Agvang, eleresztette a korsót, és fenyegető pillantást vetett Csoréra, aki ott téblábolt az öreg mögött. Aztán összeszedte minden erejét, s egyetlen óriási ugrással a letámasztott puska mellett termett. Kezébe kapta, és az öreg hátának szegezte.

A paraszt hátra se nézett, csak a Melong nyakára vert béklyót tapogatta.

– Ez a hála? – kérdezte aztán, felállt, és szembenézett Agvanggal. – Olyan gyöngöcske vagy, ha elsütnéd, hanyatt esnél. Tedd csak le szépen a helyére, és maradj veszteg! Jót akarok, ne félj.

Agvang letette a puskát, és visszaroskadt a borókabokor mellé. Ott lihegett kimerülten, csuklójában és bokájában iszonyú fájdalommal.

– Egész éjszaka futottatok, mi? – kérdezte a vénember, és kinyitotta a

tarisznyáját. Hosszú, fanyelű ráspolyt húzott elő, s intett Csorénak, hogy lépjen közelebb. – Így tartsd a vállát... Jó is lesz. Hát akkor rajta! Majd igazítsd, ha szólok – s a ráspoly éles fogai máris belemartak a nyakat szorító vaspántba.

Agvang odakúszott az öreg mellé, és nézte, amint a vaspánt egyik oldala egyre vékonyodik az öreg munkája nyomán.

– Miért segítesz nekünk? – kérdezte.

Az öreg szempillantásnyi időre abbahagyta a reszelést, vállat vont, aztán újra folytatta.

– Hátha legközelebb én szorulok más jóindulatára. Buddha törvénye is ezt tanítja. Tudd meg te is: már hajnalban kerestek benneteket a faluban Lapcsiból való lovasok. Azt híresztelték, hogy veszélyes rablók és gyilkosok vagytok, meg hogy egy kisfiú is van veletek. Amikor elmentek, magam szintén fölkerekedtem, s ezt a reszelőt is elhoztam magammal. Tudtam, itt kell lennetek valahol a környéken.

– Honnan tudtad?

– Honnan? Hát Lapcsiból csak errefelé vezet út. Ha én szöknék, én is csak Lhasza felé tartanék. Ott a sok nép közt könnyen elkeveredik az ember. No, gondoltam, a béklyók úgy feltörhették kezeteket-lábatokat, hogy itt kell rejtőzködnötök. Amikor aztán a kisfiút, Csorét megláttam, már tudtam, hogy jó helyen járok.

– S te úgy tettél, mintha mit sem sejteneél – mondta szégyenlősen neheztelve a kisfiú.

Az öreg fölnevetett.

– Tudod-e, Csore, hogyan fogják a madarat? Ha neked rontok, megrémülsz, és nem bízol meg bennem. Hehehe! Inkább csapdába csaltalak, Csore!

– Akkor is hazudtál, amikor azt mondtad, hogy nagyon betegek? – kérdezte sértődötten a gyerek.

Az öreg megrázta a fejét.

– Sajnos, elég nagy a baj. De majd segítünk rajta, ne félj. Most fogd csak meg a reszelőt. Így ni! No, most kézzel hajtogatom, óvatosan, hogy meg ne sértsem a nyakát. Megy ez. Látod, ez már kész is van.

A nyakpánt halk roppanással kettétörött.

Melong kinyitotta a szemét, amikor megszabadult a béklyótól. Homályos mosollyal nézett valahová a magasba, a borókafenyők fölött kéklő ég felé, aztán haragosan motyogott valamit, de hogy mit, nem lehetett érteni.

A paraszt nem szólt semmit, csak nagy igyekezettel meggyorsította a reszelést.

– Lázás – állapította meg Agvang, és aggodalmasan fogta Melong kezét. – Tudsz valami orvosságot? – kérdezte aztán az öregtől, aki türelmetlenül

feszengett a szerzetes mellett.

– Én már megpróbáltam gyógyírt keresni – szól közbe a kisfiú –, de nem találtam. A segítség gyökerét.

Az öreg morgott valamit, aztán tarisznyája után nyúlt, és előhúzott belőle egy füles, prémes sapkát, amelyet télen hordanak errefelé. Csore kezébe nyomta, és a borókás széle felé mutatott.

– Óvatosan felmégy arra a gerincre. De előbb nézz ám körül mindenfelé, nem jön-e valaki. Ha gyanúsat látsz, hasalj le a földre, és kússz vissza ide. A domb túloldalán bokrok vannak. Talán még maradt rajtuk tavalyi bogyó. Piros meg fekete. Szedd tele velük a sapkát. Amikor kész vagy, jól gyúrd össze őket. A sapkát ne sajnáld, majd kitisztítom. Ha ezzel készen vagy, fejjél az egyik dzomóból egy kis tejet. Vidd el ezt a csészét, ni. A tejbe keverj a pépből jó maroknyit. Ha ez is kész, hozd ide.

– Lázcsillapító? – kérdezte Agvang.

– Valami olyasmi – morogta az öreg –, ámbár nem a legjobb. Sejthettem volna, hogy lázatok lesz. Este majd utánaézek... Igyatok annyi tejet, amennyi csak belétek fér. Aztán próbáljatok meg aludni. Ha besötétedik, visszajövök. Hopp, ez kész van; társad megszabadult a láncaitól... Jól elfáradtam, nem mondom... De sebaj... No, barátom, most te következel!

Csore már régi ismerősökként üdvözölte a dzomókat, amint az öreg sapkájával a kezében elfutott mellettük. A tehének mozdulatlanul álltak, csoportba verődve, s csak a szemüket fordították utána, ahogy felmászott a kis dombocska oldalán. Ott aztán, ahogy az öreg meghagyta, hasra vágta magát, és szétkémlt minden irányban. Nem messze a dombtól tavalyról maradt ördögszekérfélét görgetett a szél; más mozgás nem látszott egészen a hősipkás hegyek lábáig.

Ahogy a bokrokkal benőtt hegyoldal felé szaladt, feldobálta a sapkát a levegőbe, és nagyot kacagott, amikor elkapta. Könnyűnek és vidámnak érezte magát, pedig tudta, hogy Melong és Agvang nagyon beteg. A tavaszi nap és az öreg segítsége azonban olyan örömmel töltötte el, amelyet Khangpa óta nem érzett.

Amikor a bokrok mellé ért, lelassította futását, sőt meg is állt. A meztelen karú, tüskés bokrocskák úgy álltak vele szemben, mint ellenséges katonák, akiknek egyetlen feladatuk, hogy megakadályozzák behatolását kincstárukba. Csore óvatosan széthajtotta gallyaikat, amikor közéjük bújtt, így sem tudta azonban elkerülni, hogy hosszú, kíméletlen töviseik fel ne sértsék a bőrét.

Nem sokat kellett keresgélennie a bogyók után; ott gubbasztottak azok szomorúan, fonnyadozva. Akadt köztük egy-két duzzadt is, de a legtöbbje feketén

és töppedten kucorgott a nedves ágakon. Csore letette a sapkát, s óvatosan, nehogy a tövisek összeszurkálják a kezét, leszedegette és behajigálta őket az ismeretlen öreg fejfedőjébe.

Körülbelül háromnegyedéig telt meg a sapka, amikor hangok hallatszottak. Valahol beljebb, a bozótos közepe felé beszélgethettek hárman vagy négyen. A gyerek tudta, azonnal menekülnie kellene, hogy figyelmeztesse társait és az öreget.

Valami azonban arra kényszerítette, hogy maradjon. Óvatosan letette a bogyókat az egyik bokor alá, s négykézlábra ereszkedett. S bár érezte, hogy szíve a torkában dobog, lassan, nesztelenül mászni kezdett a beszélgetők felé.

Ahogy aztán egyre közelebb ért a bozótos közepéhez – legalábbis így gondolta –, a beszélgetést egyre hangosabbnak hallotta. Ingerült szavak röpködtek a levegőben:

– Én bizony nem megyek vissza! – rikácsolta valaki dühösen, és a kisfiú hallotta, ahogy csizmájával toppant a földön. – A khampo tébolyult! Ki tudja, mikor akasztat fel engem is, mint Dongrubot?

– Már jelentették Lhászának – morogta egy másik hang.

– Lhászának? Hol van Lhásza? A világ végén. Amire azok ott észbe kapnak, Lapcsiban nem marad élő ember.

– Hát miért nem vágja el már valaki a nyakát?

– Ezt kérdezem én is. Ha azokkal az átkozott testőrökkel szót érthetnénk. Én magam is megtenném, Buddhára mondom!

– Én pedig nem megyek vissza, annyi szent! – hajtogatta az előbbi hang. – Még hogy engem is föllógassanak?! Ha a szőkevények nélkül térünk meg Lapcsiba, megnézhetjük magunkat. Nekem elegendő volt belőle, hogy egy elmebeteg miatt reszkessek az életemért. Vagy elkapjuk őket, vagy én is odébbállok!

– Elkapni! Könnyű azt mondani. Hol keresed őket? Mi? Télen talán könnyebb. Ha nincs vihar, megmarad a nyomuk a hóban. De most?

– Mégis, nyakam teszem rá, itt kell lenniük valahol a közelben!

Egyikük gúnyosan fölnevetett:

– Hol van az a közel? Én azt hiszem, már madarak lakmároznak a húsból. Láncokkal nem juthattak messzire.

– Ki tudja, rajtuk van-e még? Hiszen lehetnek cinkosaik errefelé.

– Én nem megyek vissza! – hajtogatta egyre a már ismert hang a magáét. – Akkor se, ha megtaláljuk őket. Azt hiszed, a khampo kifizetné a jutalmat? Inkább felkötött valamennyiünket.

– Jól van már, jól – szólalt meg egy másik türelmetlenül. – Estefelé még

megriogatjuk a falusiakat. Hátha ott bújnak vakmelyik kalyibában. Ha nem, véget vetünk a keresésnek. Aztán majd megbeszéljük, hogy ki merre menjen.

Csore úgy érezte, eleget hallott. Óvatosan hátrálni kezdett, és nem vette észre, hogy egy prémbekecses férfi bukkan fel mögötte. Az ugyancsak meglepődött, amikor megpillantotta a négykézláb mászó kisfiút, de aztán nem habozott, odaugrott hozzá, elkapta a karját, s egyetlen mozdulattal kipenderítette a tisztás közepére.

A gyanútlanul beszélgető három férfinak elállt a szava a meglepetéstől; felugráltak, s késeik után kapkodva, egymás sarkát taposva keresték a láthatatlan ellenséget.

Csore elterült a földön, és igyekezett mennél kisebbre összehúzni magát, hogy a feje körül topogó csizmák rá ne tapossanak. Aztán a lábak megállapodtak, amikor a prémbekecses férfi is kiszökkent a bokrok közül.

– Te vagy az, Tenzing? – kérdezte valaki Csore feje fölött. – Micsoda rossz tréfa ez? És ki ez a kölyök?

– Én is szeretném tudni – vágott vissza a tömzsi, kopasz férfi. – Itt hallgatódzott, amikor lefüleltem.

– És miért hagyta el az őrhelyedet? Nem megparancsoltam, hogy el ne mozdulj?! – támadt rá valamelyik a három közül, aztán Csore érezte, hogy valaki a hajába markol, és felrántja a földről.

– Mi a fenét őrizzek, mi? – zsémbelődött a tömzsi. – Bevedelitek az összes pálinkát, én pedig a szélre vigyázok, meg a fűszálakra. Ember nem jár errefelé.

– Nem? Hát akkor ez ki? – fortyant föl az, aki épp megrázta a kisfiút. – He? Hogy hívnak, bitang?!

– Norbunak – suttopta Csore halálra rémulten. – Norbu a nevem.

– Hol az a pálinka? – förmedt rá a tömzsi kopasz a többiekre. – Itt kényelmesebb iddogni, mint odakünn a szelet őrizni, meghiszem azt. Süt a nap, de mégis majd megvesz az isten hidege.

Csak akkor hallgatott el, amikor kezébe kaparintotta a hosszú nyakú agyagkorsót. A férfiak figyelme újra a gyerek felé fordult.

– Úgy, Norbu. És mit keresel itt a bozótosban, mi?

– Bogyót szedek – mondta Csore, és rémulten forgatta a szemét. – Bogyót.

– Mifélett?

– Hát itt... ezeket – s a bokrok ágaira mutatott.

A tömzsi nagyot nyakalt a pálinkából, majd letette a korsót, mintha hirtelen valami az eszébe ötlött volna.

– Hm. Nem figyelmeztettek, hogy egy kisfiú is van a szökevények közt?

– Nekünk ugyan nem mondtak semmit – morogta valamelyik. – Hacsak a

lovaknak nem, akik este bementek a faluba, s még most is döglenek a jó melegben, míg mi... Eh! Te meg mi a fenének szeded ezeket a bogyókat, he?

– Hát... lekvárnak – vágta rá a kisfiú.

– És hol van, amit szedtél?

– Jó csomót gyűjtöttem a nagyapám sapkájába. Ott van a bokrok mögött. Várjatok csak, idehozom – s fölemelkedett, hogy a sűrűbe ugorjék. A Tenzing nevű azonban visszalökte, s dühösen rárivallt:

– Maradj a fenekeden, ha jót akarsz! Menj te érte! – s a tömzsi parancsolóan az egyik férfi felé intett, aki morgolódt ugyan, de azért engedelmesen bebújt a tüskés ágak közé. Rövid ideig erre-arra téblábolt, majd undorodva kiköpött:

– Itt van egy egész sapkára való. Mint a kulimász! Fúj! Igazat mondott a kölyök. Mit csináljak vele?

Tenzing még mindig gyanakodva méregette a kisfiút.

– Tehát a faluból való vagy?

– Onnan.

– S csak azért jöttél idáig, hogy bogyókat szedjél? Nem találsz ilyet közelebb a falutokhoz?

Csore szíve szaporán verdesett. Nagyon ravasznak kell lennie, mert most ismét az ő kezében van Melong és Agvang, sőt talán még a jószívű öreg paraszt élete is.

– Dehogynem – felelte, és nagyot kacagott. – Hogyne lenne. Tele van a mi falunk környéke bogyóval.

– Akkor miért nem ott szeded, mi?

– Hát a dzomók miatt – válaszolt a kisfiú.

A négy férfi összehajolt, és visszafojtotta a lélegzetét.

– Mit karattyolsz? Mi dolgod velük?

– Hát őrizem őket!

– Hol vannak?

– Hát a domb túlsó oldalán.

Tenzing a többiekre nézett:

– Ti láttátok?

Azok nem is válaszoltak, csak szótlánul a kisfiúra meredtek.

Ebben a feszült, csendes pillanatban egyszerre csak jóllakott, elégedett bögés szárnyalt feléjük a levegőben, amelyet még egy, majd még egy követett. Mintha csak versenyt bögtek volna a dzomók, hogy bizonyítsák a kisfiú ártatlanságát.

Csore mosolyogva fölemelte az ujját.

– Halljátok?

Tenzing elengedte Csore karját, és megveregette a vállát.

– Jól van, öcskös. De mondd csak, nem voltak véletlenül tegnap este lovasok a

falutokban?

– Dehogynem – felelte a kisfiú, és fölkapta a teli sapkát. – Valami szökevényeket kerestek. Kangmarból vagy honnan. Lehet, hogy még mindig ott vannak. Nekem korán le kellett feküdnöm, hogy hajnalban kijöhessek a dzomókhoz. Hamarosan megyek is haza.

Igyekezett a leggyorsabban megszabadulni tőlük.

– Ne félj, kiskomám – mondta Tenzing, miközben reménytelenül szagolgatta a kiürült pálinkáskorsót –, mi is a faluba megyünk, de előbb megfejjük a dzomóidat. Este óta nem volt meleg étel a számban.

– Nekem még egy sapka bogyót kell szednem – füllentette kétségbeesetten Csore. – Addig nem mehetek haza, amíg...

– Velünk jössz és kész – szólt atyáskodón Tenzing, és megfogta a kisfiú kezét. – Még csak az kéne, hogy sötétedés után egyedül mászkálj! És ha találkozol a szökevényekkel? A mi dolgunk, hogy a dolgos alattvalókat megvédjük a gonosztevőktől!

S nagyot csuklott. A kisfiú orrát megcsapta a Tenzing szájából kiáramló pálinkaszag, és rádöbbsent, hogy kényszerű kísérői meglehetősen kapatosak! Mindenképpen meg kell hát szabadulnia tőlük! Egyelőre azonban nem tehetett mást, mint hogy ott lépdelt mellettük a dzomók felé, kezében a bogyókkal teli sapkával, s lopva egyre csak a borókás felé lesett. Tudta, hogy aggodalmas pillantások kísérik, amint a csordához vezet a részegeket.

Amikor késő délután a négy dülöngélő férfi és a kisfiú elindult a falu felé, az öreg leeresztette megtöltött és tüzelésre kész puskáját, s Agvang felé intett.

– Maradjatok itt, én még az éjszaka visszajövök. Előbb kell a faluba érnem, mint nekik. Különben Csorénak és nekünk is befellegzett!

Csöndes este a faluban

A négy ittas férfi közrefogta a kisleányt, és kényelmesen dülöngélve bandukolni kezdett a falu felé. A dzomók idejövet jól látható csapást vágtak a rét fűvében, ezért aztán Csorénak, aki Khangpában többet játszott a mezőkön, mint a házban, nem esett nehezére, hogy megtalálja az utat. Hosszú ideig abban reménykedett, hogy a lassan beköszöntő jóindulatú sötétség leple alatt kerekét oldhat, de kénytelen volt letenni tervéről. Bár úgy tetszett, hittek szavainak, mégsem engedték, hogy akár egy pillanatra is az út szélére sodródják. S valahogy aznap sehogy sem akart alkonyodni. Az óriási, vörös nap mintha megtorpant volna az egyik fehér sapkás hegycsúcs fölött. Talán elhatározta, hogy ott tölti az éjszakát? Esze ágában sincs lebukni az orom mögé. Úgy látszik, nem akart cinkosságot vállalni a kisleánnyal.

Csore most már csak abban bízott, hogy majd a házak közt sikerül eliszkolnia. Szerencsére minden falu egyforma, ezért aztán pontosan tudja, hova kell majd elbújnia üldözői elől.

A nap azonban megzavarta számítását. Még mindig ott világított kárörvendőn a bérc tetején, amikor egy alacsony domb mögül váratlanul kibukkanva Csore meglátta az első házakat. A kéményekből vidám, fekete füst gomolygott az égre, ott pedig, ahol csak füsteresztő nyílás volt, laposan szétterült a tető fölött.

Kísérői eddigre némiképpen kijózanodtak. Tenzing maga mellé intette a kisleányt, és a falu felé mutatott.

– Vezess az apádhoz, Norbu.

– Édesapám meghalt – mondta Csore, és kétségbeesetten törte a fejét, hogyan tudna időt nyerni. Hátha a nap végül is meggondolja magát, és eltűnik végre a csúcs mögött.

– Akkor az anyádhoz – morogta Tenzing, és nagyot nyelt; szinte szájában érezte a frissen főzött vacsora ízét.

– Édesanyám is meghalt.

– Ejnye – nézett rá a férfi megütközve. – Hát valakid csak van?!

– Csak a nagyapó.

– Tud főzni legalább a nagyapád?

– Nem valami jól – felelte Csore mogorván, és elhatározta, hogy mindenesetre a falu túlsó végére vezeti őket. Addigra csak leereszkedik végre az esthomály!

A négy férfi kelleetlenül végigcaplatott a házsorok közt; csizmájukra vastagon ragadt a sár, s az innen-onnan kiszűrődő ételszag éhes fintort csalt az arcukra. Már jó ideje ballagtak a fehérre festett házak hosszú sora előtt, amikor az utca váratlanul elkanyarodott. A nap eközben jórészt már a bérc mögül szórta vörösös fényét, és szeszélyesen kígyózó árnyékokat varázsolt az utcára. Csore a falak mentén bandukolt, hogy ha egy icipicit sötétebb lesz, eltűnjön egy udvar mélyén.

Egyszer csak zajongás ütötte meg a fülüket. Ahogy kifordultak az utca sarka mögül, meglepődve látták, hogy a fél falu kint tolong a térré szélesedő utca közepén, s hangos zsvajjal körül fog néhány lovas embert.

Csore meghökkent, akár csak a másik négy, s ezzel el is szalasztotta a kedvező pillanatot. Tenzing ugyanis megfogta a kezét, s inkább aggódón, semmint gyanakodva dünnyögte:

– El ne vessek nekem ebben a kavarodásban. Mi a fene történik itt egyáltalán?

Csore, miután rájött, hogy elmulasztotta a véletlen kínálta lehetőséget, nem tehetett mást, kíváncsian bámulta a sokadalmat. A bőrbekecetes vagy hosszú kaftános férfiak és nők ott tolongtak a lovasok körül, akik közül néhányan vörös palástot viseltek.

– Két férfi meg egy gyerek – hallotta egyikük szavát Csore. – Tegnap este szöktek meg Lapcsi kolostorából, vagy jobban mondva mára virradó éjszaka. Errefelé kellett jönniük. Aki megtalálja őket, vagy akár csak tud valamit róluk, azt őkegyelmessége Gomang, Masel főlámája tíz arannyal jutalmazza. Még egyszer elmondom tehát...

Tenzing eleresztette a kisleány kezét, s még a száját is eltátotta felindulásában. Aztán erélyes mozdulatokkal utat tört magának a lovasok körül tolongók tömegében, és közvetlenül a ló feje elé állt, hogy szükség esetén megragadhasa a kantárt.

– Hé! Lassan a testtel! Kit kerestek ti egyáltalán?

A falusiak feléjük fordultak, és csodálkozva bámulták a négy idegent és a kisleányt.

A lovas lenézett Tenzingre, és meghúzta a kantárt.

– Süket vagy? Két férfit és egy kisleányt, akik éjszaka szöktek meg Lapcsi kolostorából. Gyilkosok és gonosztevők. Azonkívül szökött rabszolgák! Hallod, ember?

Tenzing karba tette a kezét, és kihívóan meredt a fölötté imbolygó lovasra.

– Hallom én, hogyne hallanám. Csak azt nem értem, hogy mi közöd van neked

mindehhez.

A falusiak soraiban izgatott moraj támadt, s végiggurgulázott az utcán. Érezték, hogy nem mindennapi események zajlanak le a szemük előtt.

Tenzingből és társaiból egy csapásra elszállt a mámor maradék gőze is. Csore a szeme sarkából látta, hogy óvatosan lecsúsztatják vállukról a puskáikat, és ugyanilyen megfontolt, feltűnést kerülő mozdulatokkal megmarkolják törük nyelét.

– Hogy mersz faggatni, ember? – hökkent meg a lovas. – Keressük őket, és kész. Tudsz valamit róluk, vagy nem? Ha tudsz, mondd, ha nem, tágulj! Nincs vesztegetni való időnk. Tüstént beköszönt a sötétség!

Tenzing azonban nem tágított.

– Hohó, nem addig van ám az! Én Dongrub rinpócse, a lapcsi khampo küldötte vagyok. S azzal bízott meg, hogy azt a két férfit meg a kisfiút előkerítsem. De te ki vagy? Életemben nem láttalak Lapcsiban és a társaidat sem!

A három lapcsi nyomkereső eközben puskáját ráfogta a lovasokra, akik feltucatnyian voltak, ahogy Csore villámgyorsan megszámolta őket.

– Csak semmi ostobaság! – intette Tenzing nyugalomra a szerzetest, amikor az megrántotta a gyeplőt, és lova két hátsó lábra felágaskodott. Aztán elkapta a kantárt közvetlenül a ló orra mellett, amikor a paripa visszahuppant a földre. – Ott állnak a barátaim. Ha megmoccantok, baj lesz! – s hüvelykjével a háta mögé bökött.

A lovas láma a puskásokra pillantott, aztán megnyugtatóan megveregette lova nyakát.

– Héj, te! Maradj már, Csillag! Nyughass, ha mondom! Ti meg nyugodtan leereszthetitek a puskáitokat. Mi Maselből vagyunk!

Tenzing csodálkozva eltátotta a száját.

– Maselből? Tőletek is megszökött két fickó és egy gyerek? Micsoda véletlen!

A láma elmosolyodott.

– Nem, csak tőletek.

– Hát akkor? Nem értem.

– Mikor jöttél el Lapcsiból, ember?

– Még az éjszaka. Hárman jöttünk, a negyedik társam pirkadatkor ért utol. Ő hozta a hírt, hogy Dongrub rinpócse, a khampo, felakasztatta Dongrubot, a felügyelőt, még az éjszaka.

A lovas láma újra megveregette hátasa nyakát.

– Hát akkor ezért nem tudtok ti semmit. Aki hajnalban utolért, az is csak a felügyelő haláláról adhatott hírt.

Tenzing értetlenül megvakarta a nyakát.

– Miért? Mi az a nagy újság?! – kérdezte gyanakodva. – És különben is, nem válaszoltál még, láma, mi közöttök van nektek mindehhez, ott, Maselben?

– Ide figyelj, ember! Ami az éjszaka történt, már nemcsak Lapcsira tartozik. Míg ti, ki tudja, merre kergettétek a gazfickók árnyékát, addig azok visszalopódtak Lapcsiba, be a kolostorba, és megölték Dongrub rinpócsét, a khampót!

– Kik?! – horkant fel Tenzing.

– A két férfi meg a gyerek! Dongrub rinpócsé halott! Khampo nélkül maradt Lapcsi. Hajnalban aztán segílyt kértek tőlünk, miután már mindenki a szökevények után eredt.

– Töletek? – hitetlenkedett Tenzing. – Hiszen Maselig jó három nap az út... a mostaninál jobb időben is.

A szerzetes gőgösen felvonta a szemöldökét.

– Neked, ember... és hasonszőrű barátainak! Buddha papjai azonban tudják a módját, hogy a sürgős hírt nagy messzeségbe továbbítsák, gyorsabban, mint ahogyan a madarak szállnak, éppolyan sebesen, mint a gondolat! De ez nem tartozik rád.

Tenzing három embere leeresztette puskáját, és tanácstalanul bámulta a szerzeteseket. Érezték, hogy ebből a szóváltásból aligha lesz lövöldözés.

– Ajánlom – folytatta fensőbbségesen a láma –, hogy ismét eredjetek a szökevények nyomába. Hátha ezúttal szerencse kíséri utatokat!

Tenzing azonban gúnyosan felröhögött, és nem valami illedelmesen csizmája elé köpött.

– Szerencse? Már régóta nem tudom, hogy mi az. Hajnal előtt indultunk el útravaló nélkül. Lapcsiban nem szokás, hogy megpakolják a tarisznyádat. Ha nem találkozunk a kisfiúval meg a tehenekkel, már régen felfordultunk volna éhen.

A láma csak legyintett, és már-már megfordította a lovát, hogy utolsó figyelmeztetést intézzen a falusiakhoz, amikor hirtelen megrezzent. Tenzingre bámult, és gyanakodva összehúzta a szemét.

– Mít mondasz? Kisfiú? Milyen kisfiú?

– Hogyhogy milyen kisfiú? Ez itt ni! Épp a nagyapjához igyekeztünk, hogy harapnivalót kérjünk tőle. Hol vagy, Norbu? Egyen meg a fene, az előbb még itt voltál! Gyere elő, mert összetörlek!

Tenzing emberei lázasan forgolódtak jobbra-balra, de az egyre sűrűbben nyüzsgő falusiaktól nem láttak semmit. Fegyverükkel igyekeztek szabad utat nyitni, a felháborodott parasztok azonban dulakodni kezdtek velük, s méltatlankodva rugdosták a puskásokat.

– Mit taszigálsz?! Eredj a fenébe! – kiáltottak ingerülten. – Nem oldalba

vágott a mordályával?! Nesze, hogy megemlegesd!

Tenzing is érezte, hogy elkapják hátulról, s valaki irdatlan pofont ken le neki. Megtántorodott, és nekiesett a láma lovának. Puskája kihullott a kezéből, s hiába kapkodott utána, csak nyúlós tehéntrágya ragadt az ujjai közé.

Már-már úgy látszott, hogy alaposan helybenhagyják őket, amikor a lovas lámák egyike a levegőbe lőtt. A cső végén kilobbanó lángnyelv és a dörrenés megfékezte a verekedőket. Addigra azonban Tenzing és emberei megkapták a magukét: szájuk sarkából vér csurgott, s nagy, kék karikák sötétlettek a szemük alatt. Ruhájuk rongyokban lógott a vállukon, flintája meg egynek ha maradt, de annak a csöve is görbén, használhatatlanul irányult a sötétedő mennybolt felé.

– Elég, ha mondom! – ordította a lovas láma, és puskáját fenyegetően emelte a feje fölé. – Mi ütött belétek?!

– Oldalba vágott a puskatussal! – óbégatott valaki dühödten.

– Engem fejbe ütött!

– Nekem meg a lábamba rúgott!

– Jól van, emberek, jól van – igyekezett a láma megnyugtatni a falusiakat –, csak a kölyköt keresik. Azt hitték, hogy ott bujkál köztetek!

– Mi ugyan nem rejtettünk el senkit! – vágott vissza gyűlölettel egy komor hang. – De tudd meg: ha egyszer mi befogadjuk őket, annyi szent, hogy sohasem találtok rájuk!

A lovas láma arca megmerevedett, lenézett, s a még mindig a sárban matató Tenzing felé sziszegte:

– Állj már fel, te szerencsétlen! És tünjetek el, mielőtt még áldozati húst nem csinálnak belőletek! Héj, emberek. Itt van az előljárótok?

A falusiak csak morogtak, zúgolódtak, de nem válaszolt senki.

– Jól van, emberek – mondta a láma, és megveregette lova nyakát. – Jól van. Csak aztán meg ne bánjátok! Tudjátok, hogy Masel kolostora nem Lapcsi. Maselnek messzire elér a keze. Csak meg ne bánjátok ezt az estét!

A napkorong pereme ebben a pillanatban tűnt el az orom mögött, sugarai már csak az eget festették izzó vörösre: az utca tompa rőtes homályba borult. A lószerszámok fémgombjai halvány bronzárnyalattal csillogtak.

A parasztnak közül ekkor kilépett egy hosszú kaftános ember, levette a sapkáját, és tisztelettel kinyújtotta a nyelvét:

– Én vagyok az előljáró, rinpócse. És bocsáss meg nekik!

– Nem tesz semmit, előljáró – legyintett a láma nagyvonalúan. – Ezek az átkozott lapcsibeliak a hibásak, láttam én jól, ne féljete.

– Mit parancsolsz, uram? – kérdezte a bíró.

– Hm... hallottad-e, amit az előbb ez a férfi mondott? – és Tenzingre akart

mutatni, ő azonban már az este sötétjében embereivel együtt kereket oldott. – Az, aki az előbb még itt volt.

A bíró bólintott.

– Hát akkor felelj, hogy van-e a falutokban Norbu nevű kisfiú, aki dzomókat legeltet a domb oldalán? Nos?

A falu bírása összehúzta a szemét, és mélyen gondolkodott. Aztán a parasztok felé intett, akik ott álltak körülötte.

– Norbu az éppen van, ezek is tanúsíthatják. Hány Norbu van a faluban, emberek?

Összesúgtak, majd lázas számolásba kezdtek. A láma türelmesen ült a lován, s csak akkor kezdett nyugtalanodni, amikor telt-múlt az idő, de a falusiak még mindig nem tudtak zöldágra vergődni a Norbukkal.

– Mi lesz már, bíró? – sürgette a láma az előljárót.

– Ostobák ezek, testvér. Nem tudnak semmit. De majd én adok nekik! – fenyegetődözött, s nagy hadonászás közepette vitatkozni kezdett a tanakodó sokasággal.

A hajcihőnek azonban sehogy sem akart vége szakadni: a falusiak egyre csak suttogtak-supitoltak. A láma egyszer csak megunt a dolgot, megugratta a lovát, és vészjóslóan felsüvöltött:

– Ezt még megkeserülitek! Te meg különösképpen, te bíró! Azt hiszitek, nem látom, piszkos disznók, hogy a szőkevények kezére játszotok?! Várjatok csak! Jussak csak vissza Maselbe! Trágyadomb marad a házaitokból, ezt ígérhetem!

A bíró kiugrott a falusiak közül, és a láma lova elé vetette magát.

– Kegyelmezz, láma testvér! Mit vétettünk neked? Hiszen úgy teszünk, ahogy parancsoltad. Már meg is van, ni!

– Akkor rajta! Járjunk végig valamennyi házat, ahol csak Norbu lakik. Tudni akarom, hogy legeltetett-e valamelyik azon a tetves domboldalon, vagy a szőkevény kölyköt látták ezek a lapcsi idióták! Gyerünk, bíró! Te vezetsz bennünket!

A bíró feltápáskodott, és értetlenül széttárta a karját.

– Nem kell a házakat végigjárni, uram, nincs miért.

– Hogyhogy nincs? Hiszen nem most mondtad, hogy...

– Egy Norbu van csak a faluban, testvérem.

A láma előkapta korbácsát, és meglengette.

– És ezen kellett ennyit töprengeni?! Na megállj, átkozott! Gyerünk ahhoz az egyhez! Utána meg még számolunk.

A bíró óvatosan a fal mellé húzódott, és gyanús szelídséggel motyogta:

– Ahhoz az egyhez kár volna menni, testvér.

A láma rosszat sejtett.

– Miért, te nyomorult? Csak nem tépték szét, ahogy téged kellene, a hegyi démonok?

– Azok ugyan nem – válaszolt nyugalmasan a bíró –, mert még nem is járt a hegyek közt.

– Hogyhogy nem járt?

– Hiszen még aprócska, láma testvérem. Csak a minap szülte az anyja. Ez az egyetlen Norbu van a falunkban, rinpócse!

A láma meghúzta a kantárt, az állat felágaskodott, lovasa pedig lesújtott a korbáccsal. A bíró azonban ügyesen félreugrott, s a szíj aranygombos vége csak egy hártáival borított ablakot ért, amely hangos reccsenéssel szakadt darabokra az ütés nyomán. Az ablak keretéből bosszús vénasszonyarc bukkant elő; fogatlan szájával csúnyán káromkodni kezdett, majd eltűnt, de szinte ugyanabban a szempillantásban már újra megjelent, s egy csorba edényből szemközt lötytyentette a lámát.

A szerzetes az arcához kapott, nagyot ordított, és csizmája sarkát lova véknýába vágta. A paripa hatalmasat szökkent, és társaitól követve elrobogott a faluvég kékesen sötétlő vityillói felé.

– Jaj nektek, jaj! – hallatszott a láma ordítása a vágató lovak patáinak zaja közepette. – Kő kövön nem marad a falutokból, ha visszajövünk. Még nem hallottatok Gomang rinpócséről! Ezért még megfizettek!

Az öregember hangos zihálással igyekezett a falu felé. Tudta, ha nem érkezik idejében, mindennek vége. A fegyveresek rájönnek a csalásra, s ha sokáig keresik, végül is megtalálják a szökevényeket. Hogy is ne találnák, amikor az egyik még magához sem tért, s a másik esze is csak alig-alig forgolódik a fejében. Inkább az is csak alszik, s álmában a fogait csikorgatja...

Váratlanul patacsattogás dübörgött fel a közelben.

Annyi ideje maradt csak, hogy félreugorjék a vágató lovasok elől. Úgy száguldottak el mellette, mint a szélvihar. Csodák csodájára, ha jól látta a családka fényben, lámaruhát viseltek.

A paraszt rosszat sejtett, és már éppen azon volt, hogy bekéretődzzék az első faluszéli kalyibába, amikor ismét felhangzott a dobogás, és a lovasok már ott is termettek mögötte. Óvatosan visszakémlt, aztán engedelmesen megállt, amikor a kiáltás felcsattant mögötte:

– Héj, állj csak meg egy szóra!

Az öreg tisztelettelően kinyújtotta a nyelvét, és meghajolt a testvérek előtt.

– Buddha szerencséje legyen veletek, testvérek!

Az elől lovagló láma türelmetlenül ráripakodott:

– Idevalósi vagy?!

– Ide én, testvérem. Itt születtem.

– Hány Norbu nevű gyerek van a falutokban?

Az öreget mellbe vágta a kérdés. Csak állt, és levegő után kapkodott. Aztán lábához eresztette a puskát, és előrenyitotta az egyik kezét, hogy nekifogjon az ujjain való számolásnak. S már-már el is kezdte volna, amikor a lovas dühösen legyintett.

– Ej, ebből elég! Hogy az a...! Inkább azt mondd meg, hogy legelnek-e dzomók valahol errefelé a domboldalban?

Az öreg még inkább meghökkenett. Jóságos Buddha, ezek sejtenek valamit! Most kell még csak óvatosnak lenni, most segíts, édes eszem!

– Dzomókat keresel?

– Azokat hát!

– Hm, dzomókat. Nagyon sok dzomo legel már ilyenkor, testvérem. Most, hogy végre itt a tavasz, és a fű is kiserkent, megvannak azok éjszakára maguk is, hacsak farkas nem kóborol erre. Ámbár ilyenkor talál az ordas már könnyebb zsákmányt is.

– És azok a dzomók, amelyek a domboldalban legelnek? – kérdezte csüggedten a láma.

Az öreg megcsóválta a fejét.

– Nincs is más erre, testvér, csak domboldal. Egyik a másik után. Minden dzomo domboldalban legel erre mifelénk.

A láma egy pillanatig eltöprengett, végigvágjon-e az öregem a korbáccsal, de végül is úgy döntött, inkább továbbsiet.

– Egye meg a fene ezt az egész tetves falut! Senki sem látta azt az átkozott kölyköt a dzomók mellett!

S vágására fogta a lovát. A paripa már nekirugaszkodott, amikor az öreg ordítani kezdett, ahogy a torkán kifért.

– Hé! Láma testvér! Állj meg már!

A ló megtorpant, és csak úgy kapálta fel a port és kavicsot az öreg szeme közé. A láma a kápába kapaszkodott, és a vén parasztra förmedt:

– Mít óbégatsz? Halljam!

– Miért nem mondtad, láma testvér, hogy egy fiút keresel a dzomók mellett? Éppen én is azon csodálkoztam, hogyan kerülhetett egy ismeretlen gyerek a mi falunkbeli dzomók mellé. Arra gondoltam, hogy talán...

A láma ég felé fordította a szemét, és elégedetten felhorkant:

– Na végre! Hol láttad, öreg?

– A dzomók mellett... ott állt és... Most már emlékszem, igen, jól emlékszem.
– Mire, öreg? Nyögd már ki, mert... – s előhúzva korbácsát fenyegetően rázogatta.

– Meg is fejte őket – hadarta az öreg lelkendezve. – Olyan szaporán fejte, hogy az csuda. Mintha nagyon éhes lett volna. És hogy mennyit fejt! Mintha legalább még három embert akart volna megvendégelni belőle!

– Hol, öreg? – lihegte a láma izgatottan. – Merre láttad a fiút?

Az öreg buzgón hadonászott. Kiugrott a fűre a kerítés árnyékából, és készségesen mutatta az irányt.

– Segítek én, szívesen, várjál csak. Éppen rossz felé indultatok, hehehe. Éppen ellenkező irányba. Ott láttam reggel, arra!

A láma visszadugta korbácsát, majd se szó, se beszéd, megugratta a lovát, és a többiekkel együtt elvágatott arra, amerre az öreg mutatta. Az pedig csak tartotta számolásra kész kezét, és jóízűen nevetett, valósággal megfiatalodott a nagy vidámságtól.

A kisfiú megvárta, míg elül a porfelhő, és nem hallatszik patadobogás a falu vége felől, akkor kibújt a kerítés árnyékából, és loholni kezdett, ahogy a lába bírta. Legszívesebben sírva fakadt volna, hiszen a rettegés ott futott mögötte lerázhatatlanul. Féltette Melongot és Agvangot, féltette saját magát. Mi lesz vele Melong nélkül? Hazatalál-e valaha is Khampába? Félt az éjszakától és az ismeretlen vidéktől is. Hiszen éjnek évadján odahaza sosem engedték messzire! Hátha farkassal, vagy ami még rosszabb, démonnal találkozik?!

Leguggolt a fűre, s szerteszét kémlelt a felkelő hold fényében derengő mezőség peremén. Hangos kutyaugatás búcsúztatta az elhagyott házak kerítése mögül. Óvatosan hátranézett, és átköpött a feje fölött. Így csinálta az öreg Selba apó is. S mintha csak odahaza lenne, fülében csengtek az öreg szavai: „Démonok ellen az a legjobb, ha hátrapöktök a fejetek fölött. Ha meg néhány *om manit* is elmondotok, a közeletekbe se férközhetnek...”

Csore akkor úgy hitte, hogy vele sohasem fordulhat elő olyasmi, amiről az öreg beszélt. Valamilyen szörnyűséges történet során került szóba a démonúzás. Azért biztos, ami biztos, a köpés mellé elmond néhány *Om mani padme humot* is.

Már éppen nekikezdett volna, amikor valahol, nem is olyan messziről, halk, öreges nevetés bukdácsolt feléje a holdfényben ezüstlő fűcsomók fölött.

Abbahagyta az imát.

Az öreg paraszt sietősen szedte a lábát, és néha félhangosan fölnevetett. Ügyet sem vetett a fűvön guggoló fekete csomóra.

Csore kimeresztette a szemét, s amikor már biztos volt benne, hogy az ő örege

szaporázza lépteit az orra előtt, halkan, hogy meg ne ijessze, rászólt:

– Héj! Apó!

A vénember megtorpant, lecsúsztatva fegyverét a hátáról, és a nyakát nyújtogatta, hogy jobban lásson.

A kisfiú fölemelkedett, és odafutott hozzá:

– Ne lőj, apó! Én vagyok az, Csore.

Az öreg visszakanyarította a puskát a hátára, és elégedetten csapta össze a kezét.

– Csakugyan te vagy az? Nahát! A végén, úgy látszik, jóra fordulnak a dolgok. Habár van még baj elég!

– Elkaptak és a faluba hoztak – panasolta a kisfiú. – Nem tudtam megszabadulni tőlük! Már attól tartottam, hogy elárulom magam. Csak aztán jöttek a lovasok, és amíg a falusiakkal dulakodtak, én megszöktem.

Az öreg tünődve vakargatta az orrát.

– Honnan jöttek végül is ezek a lovasok?

Csore elbeszélte az öregnek mindent, ami aznap történt. Az apó figyelmesen hallgatta, aztán felsóhajtott:

– Vigye el az ördög a lámákat! Nagyobb a baj, mint gondoltam!

– Miért? – kérdezte remegő hangon a kisfiú.

– Miért, miért. Hát azért, mert eddig csak négy ember volt a nyomotokban, és Lapcsiból. Lapcsi egy kis egérlyuk Maselhez képest. Ha a lapcsi emberek nem találtak volna benneteket egy-két napig, visszafordultak volna a kolostorba, vagy maguk is megszöktek volna, hogy az örült khampo föl ne akasztassa őket. Akkor aztán mehettetek volna Lhásza felé. Így azonban...

– Nem mehetünk tovább? – remegett egyre jobban a kisfiú hangja.

Az öreg megsimogatta a fejét.

– Valaki megölte a lapcsi khampót, ha igaz, s most ezt is rátok akarják kenni. És a maseli testvérek is utánatok eredtek, méghozzá lovakkal, és azt sem tudjuk, hányan. Ezek nem adják fel olyan könnyen, ha üldöznek valakit. Most már nem elég egy-két napi várakozás. Ezek elállják az utakat, letáboroznak a hágóknál, és előbb-utóbb elcsípnék benneteket.

Újra csak a kisfiúra nézett, aztán megcsóválta a fejét.

– Nem tudom, kifélék-mifélék vagytok, de néha már arra gondolok, vajon jól teszem-e, hogy segítek nektek! He? Ha holmi közönséges szökevény rabszolgák volnátok, nem csapnának ekkora hűhót körülöttem! Nem ti öltétek meg mégis azt a khampót?

– Nem! – sikoltotta rémülten a kisfiú. – Nem is láttuk. Sohasem találkoztunk vele!

– Akkor meg miért? Miért keres benneteket két kolostor összes lámája éjjel-nappal? Mi? Van ebben valami titok. Jobb lenne, ha hagynám az egészet a fenébe. A lovasokat úgyszólván elküldtem már az ellenkező irányba. Reggelig nem találnak rátok. Addigra meg szépen eltűnhettek. A láncokat leszedtem a társaidról. Talán meggyógyulnak. Ennyi segítség elegendő is. Nem akarok belekeveredni semmibe.

A kisfiú sírva fakadt. Arcán végigfolytak a könnyek, az öreghez ugrott, és csókolgatni kezdte a kezét.

– Segíts rajtunk, apóka! Ha nem gyógyítod meg őket, elpusztulnak, Melong legalábbis. Hiszen nagyon beteg, és te mondtad, hogy orvosság kell neki. Ha meghal, én is vele halok! S akkor rajtad kérjük majd számon a halálunkat!

Az öreget elfogta a tehetetlen harag. Elkapta a kezét, és a gyerekekre förmedt:

– Ki az ördög vagy te, hogy fenyegetődzni mersz? Még hogy számon kérjük rajtam a halálot. Mit gondolsz, ki sír utánad, ha megzabálnak a keselyűk? Ki vagy te, hogy nem szégyellsz felelni egy öregemberrel?

S akkor, életében először, a kisfiú kihúzta magát, és olyan kimérten válaszolt, mintha ki tudja, hány éve tanulta volna már a Potala szerzeteseitől, hogyan kell méltósággal viselkednie:

– Hogy ki vagyok? Ma még csak Csore. De ha eljutok élve Lhászába, én leszek az új dalai láma!

Az öreg lekuporodott a földre, és tenyerébe temette arcát. Érezte, hogy szíve köré vasabroncsot ver a tanácsstalanság és a meglepetés. A levegő kiszorult a tüdejéből, lába remegni kezdett, s a meglepetés ereje ellazította izmait.

A kisfiú odaguggolt hozzá, az oldalához lapult, és ott is maradt mozdulatlanul, mint a frissiben született tevecsikó anyja mellett. Az öreg csak szuszogott, krákokott, és eszébe se jutott, hogy kételkedjék a gyerek szavaiban.

– Ejnye no – morogta végül, amikor már úgy érezte, annyira erőre kapott, hogy feltápáskodhat. – Nem mondom, szép kis ügybe csöppentem. Akik ott bujkálnak a bozótban, lhászaiak?

– Csak az egyik – felelte a kisfiú –, a betegebbik. Ő Melong rinpócse. Nem hallottál még róla?

Az öreg megrázta a fejét.

– Pedig nagy ember. Őt küldte Amnye rinpócse, hogy keressen meg engem. Azt a kisfiút, akiben újjászületett az elhunyt Özsentsége lelke. Aztán Khampában meg is talált. Erre a maseli szerzetesek...

Az öreg a kisfiúhoz fordult, szájára tette az ujját.

– Csitt! Nem akarok tudni semmiről sem. Nem vagyok bolond, hogy a lhászai urak ügyeibe üssem az orrom. Abból még soha nem lett semmi jó, ha egy

magamfajta öreg paraszt az urak dolgaiba avatkozott.

– De hiszen magam sem vagyok úr – mondta a kisfiú mosolyogva.

– De az leszel. Aki a Potalában él, még ha nem is a dalai láma, mind úr az. Annyi köze van a szegény néphez, mint a fenn ragyogó csillagoknak a vakondokhoz! S talán így is van ez megírva a szent könyvekben. Csak az tudhatja, aki olvassa őket!

– Én sosem leszek úr – válaszolta komolyan Csore –, és nem is szeretnék dalai láma lenni. De ha mégis az leszek, mert Melong azt mondta, hogy muszáj, én akkor is... én akkor is...

Az öreg feltápáskodott, és megsimogatta a kisfiú fejét.

– Akkor is, akkor is... A tejből, ha sokáig rázogatják, vaj lesz, pedig lehet, azt hiszi magáról, hogy még mindig tej, miközben már kemény, és a campára is rákenheted!

A kisfiú nem egészen értette az öreg szavait. Érezte ugyan, hogy a tej meg a vaj valamiképpen összefüggésben van az ő jövődő lámaságával, de nem volt világos előtte, hogyan. A vén paraszt azonban nem hagyott időt a gondolkodásra.

– Be kell mennem a faluba – morogta, és kiegyenesítette a derekát. – Ha nem hozok orvosságot, ki tudja, mi lesz velük.

– Veled menjek?

Az öreg végigkémlelt a holdfényes mezőn.

– Jobb, ha itt maradsz. Húzódj a kerítés árnyékába! Nemsokára visszajövök. Rincsen apótól hozok kenőcsöt a sebeikre.

Ezzel vállára kapta puskáját, s lassú léptekkel, lehorgasztott fejjel bandukolni kezdett a falu felé.

A kisfiú engedelmesen a falu legszélső kerítésének az árnyékába húzódott; hátát nekivetette a kőfalnak, és elbóbiskolt. Mire háromszor-négyszer megrebbent a pillája, már Khampában találta magát, a szülőfaluja melletti réten, ahol először találkozott Melonggal. A szerzetest most nem látta sehol, a fák mögött azonban piros palástú lámák rejtőztek. Köntösük szárnya ki-kivillant a törzsek mögül. Tudta, mindenáron vissza kell jutnia a faluba, különben örökre elszakítják szüleitől, s Geldantól, a barátjától. A lámák azonban egyre szorosabbra zárták a kört körülötte, s valamilyen ismeretlen nyelven kiabáltak egymásnak.

Megpróbált futni, de mintha földbe gyökerezett volna a lába; hiába erőltette, nem bírta mozdítani. A lámák ekkor előbújtak a fatörzsek mögül, és fenyegető vigyorral közeledtek feléje. Ő meg csak hánykolódott jobbra-balra, és megpróbálta kitépni lába gyökereit a földből. Végül nagyot kiáltott, gurulni kezdett a lejtőn lefelé a falujuk felé. A szerzetesek harsány ordítással eredtek a nyomába; átugrálták a jégár sodorta fatörzseket, s egyre csak ott lihegték mögötte.

Egyszerre aztán vége szakadt a gurulásnak, s lehuppant egy magasra rakott téglafal tövében. Fölnézett, s határtalan ijedséggel látta, hogy a feje fölött a maseli kolostor mered; tisztán hallotta még a lámák reggeli ájtatosságának a hangját is. Igyekezett kicsire összehúzódni, hogy szemet ne szúrjon senkinek, egy nagy, fekete kutya azonban megtalálta: odasündörgött melléje, s hiába akarta hangos kiáltozással elriasztani, hozzáhajolt, és hideg orrával megszaglászta az arcát.

Csore nyöszörgött és fölébredt. Érezte, hogy az éjszaka hidegétől egész testében didereg, amint feltápászkodik a kőkerítés tövéből. A kutya hűvös orrának a nyomát még mindig az arcán érezte, s mintha sötét árnyék osont volna el a látóhatár szélén. Arcához nyúlt, és keze nedvességet tapintott. Újra megrázkódott, és ijedten a falhoz lapult. Ha kóbor kutyák vagy farkasok támadják meg, elveszett! Darabokra tépik, mielőtt az öreg visszatérne!

Hiába kémlelte azonban gyanakodva a holdfényes pusztát, az ismeretlen állat eltűnt, úgy látszik, mindörökre. Ismét a falhoz lapult, és így is maradt mindaddig, amíg csak meg nem hallotta az öreg közeledő lépteinek nesztét.

Úgy futott eléje, mintha apja vagy anyja jöttét várta volna. S amikor az öreg megfogta a kezét, még szólni is elfelejtett a határtalan boldogságtól.

– Hát ezzel megvolnánk – mondta a vén paraszt, amikor kérges, meleg markába fogta a kisfiú tenyerét, és nyugodt léptekkel elindultak a borókás felé. – Felzavartam Rincsen apót. Igaz, hogy nem is aludt még, de már ott kucorgott a prémekek alatt. Már vége a télnek, de még mindig fázik. Az öregek mindig fáznak. Majd megtudod, mire te is megvénülsz.

A kisfiú szótlánul bandukolt mellette, és arra gondolt, hogy vajon hol fog majd megöregedni. A Potala palotájában vagy valahol másutt? Vajon lesz-e belőle valaha is dalai láma?

– De azért adott orvosságot. Olyat is hoztam, amelyik lelohasztja a duzzanatot, meg olyat is, amelyik elmulasztja a lázat. Szedjük hát a csülkeinket, hogy még időben érkezzünk!

A kora tavaszi tücskök hangosan ciripeltek a mezőn. Az öreg sokára végzett a sebkötözéssel. Melong csöndes megadással tűrte, hogy csuklóira és bokájára rongyokat burkoljon, s megitassa egy ismeretlen szagú, sohasem ízlelt folyadékkal. S bár az orvos lámáktól azt tanulta, hogy a kuruzslók és javasemberek orvosságai sokszor százszor ártalmasabbak, mint a mérge, most ez egyszer nem tehetett másként. Ha kéznél lennének féltve őrzött túi! Néhány tűszúrás, és újra egészséges lenne ő is meg Agvang is. Így azonban kénytelen volt rábíznia magát az öreg kenőcseire és varázsitalára.

Az öreg befejezte a kezelést, és a bokrok árnyékában heverő szökevényekre

pillantott.

– Egy-két sóhajtásnyi időt még pihennetek kell. Annyit, amennyi alatt a hold jó három késpengényit halad az égen.

– Aztán? – kérdezte Melong.

– A közeli kolostorok valamennyi épkezláb lámája a nyomotokban van. Nemcsak Lapcsiból, hanem Maselből is. Csore majd elmondja; én addig keresek számotokra rejtekhelyet.

– Miért mennénk tovább, apó? – kérdezte kedvetlenül Agvang. – Ez a borókás olyan sűrű, hogy akár jövő télig is elbújhatnánk benne.

– Nappal lefűlelnének – felelte az öreg ellentmondást nem tűrő hangon. – Mit gondolsz, meddig lehet becsapni őket? Nem sokáig. S ráadásul annyian vannak, mint égen a csillag. És lovakkal üldöznek. Azt is tudják, hogy Csore itt volt a falu közelében. Azok meg, akik Csorét elfogták, jól emlékeznek, melyik borókásnál legettek a dzomók. Egyszóval holnap már késő lenne!

Agvang csak sóhajtott, nem válaszolt.

– El kell hát mennetek innen. Majd kifundálok valamit, hogy azt higgyék, meghaltatok. Még magam sem tudom, mit. Addig pedig olyan helyre kell rejtőznötök, ahol eszük ágában sincs keresni benneteket.

Melong félálomban hallgatta az öreg szavait, mígnem egyszerre, mintegy varázsütésre, kitisztult előtte minden. Az éles éjszakai levegő mélyen a tüdejébe hatolt; szeme előtt kitisztult az eddig csalóka holdfényben borongó puszta, s lábából és kezéből is mintha kiállt volna a fájás. Óvatosan, hogy ha elesik, meg ne üsse magát, előretartotta karját, és feltápászkodott. Maga csodálkozott a legjobban, hogy úgy megy minden, mint a karikacsapás. Sem szédülést, sem gyöngeséget, sem fáradtságot nem érzett. Ellenkezőleg. Kész lett volna azonnal indulni, hogy még az éjszaka végigsíessen a Lhászai húzódo hosszú úton.

Az öreg elégedetten figyelte a szerzetes feltámadását, és csendesen elmosolyodott. Tudta, hogy az öreg Rincsen még méregerős pálinkát is kevert az orvosságba, hogy kedvet csináljon a betegeknek a gyógyuláshoz.

Agvang is felkuporodott a földön, s két karját kitérte, mintha át akarná ölelni a pusztaságot. A holdfényben ragyogó hegycsúcsok rájuk mosolyogtak, s a borókaágak szelíden cirógatták az arcukat.

Melong már állt, amikor az öreg folytatta mondókáját:

– Itt nem maradhattok, és a közelben sem. Ha lezárják ezeket az utakat, nem juthatok el hozzátok. Ezt a borókást pedig egykettőre átfésülhetik, akár egy hajtóvadászaton.

– Akkor csak a falu marad – vélte Agvang.

Az öreg megrázta a fejét.

– A falu sem jó. Hátha átkutatják. Meg aztán mégiscsak sokféle ember lakik benne, mindenkiért nem tehetem tűzbe a kezem.

Melong megropogtatta a csontjait, s örömmel érezte, hogy a titokzatos gyógyírtól a friss levegővel együtt testébe visszatér az erő.

– Fő az, hogy én tudom, mi a módja a dolognak – göcögött az öreg, és vállára lökte puskáját. – Most hát megyek, és földerítetek mindent. Ti addig csak pihenjétek. Szerencsére nincs túl messze, és talán még odaérünk, mielőtt a lovasok rájönnek, hogy becsaptam őket. Jó, hogy nemigen mutattam nekik a képem. Talán csak nem ismernek föl napfénynél, nem igaz?

A kisleány mindaddig nem szólt semmit; figyelte az öreget, amint bekötözi Melong és Agvang sebeit, s hallgatta, ahogy a menekülés útját latolgatja. Most azonban, hogy elhagyni készült őket, nyugtalanság költözött a szívébe. Odatörleszkedett az öreg oldalához, és félelmét elfojtva, gyermekes kíváncsisággal faggatta:

– Ha sem a bozótban nem maradhatunk, sem a faluba nem mehetünk, akkor hová viszel bennünket, apó? Csak nem valamelyik kolostorba?

Az öreg elmosolyodott, és megveregette a kisleány hátát.

– Okos gyerek vagy, Csore, nemhiába téged választottak. Ha nem is kolostorban, de a láma testvérek fognak gondoskodni rólatok! Hehehe! Hát akkor várjatok csak, mire a hold három késpengényit halad az égen, visszatérek!

Élve eltemetve

Az öreg paraszt még hajnal előtt visszaérkezett. Az éjszakai levegő ridegen borzolta a borókabokrok ágait, s mintha a csillagok ragyogása is elhalványult volna. A három szökevény óvatosan kilesett a bokrok közül, amikor jötevéjük halkán összeütötte a tenyerét.

– Csak nem alusztok?! Gyertek gyorsan, mert hamarost felvirrad. Vigye el az ördög, sokáig tartott, amíg meggyőződhettem róla, hogy jó-e a tervem.

A menekülők kibújtak a bokrok közül, s körülfogták a még mindig lihegő apót.

– Hű, kutya teremtette! – szuszogott az öregember, és felrántotta egyre csak lecsúszni akaró puskáját a vállára – de elfáradtam. Nem is tudom megmondani, mikor gyalogoltam ennyit utoljára egyetlen éjszakán. No de most aztán gyerünk, nincs vesztegetni való időnk!

Az öreg nyomába szegődtek, s elindultak a mezőn keresztül a faluval ellenkező irányban.

– Ha lovasok jönnének, vágjátok hasra magatokat! – morogta az öreg, és néha-néha megállt, hogy hallgatódzzék. Patadobogás azonban sehonnan sem hangzott föl, csak éjszakai álmukból felriadó madarak halk pityegése neszezett a fűcsomók fölött.

Az öreg egyszer csak megtorpant, és előrenyújtotta a kezét.

– Ott kezdődnek a hegyek. Ha Lhászába akartok menni, át kell kelnetek a hágón! Azon túl egyenes út vezet Lhászáig. Hosszú út, de egyenes.

Melong nem válaszolt, csak nagyot sóhajtott. Hol vannak ők még attól, hogy a lhászai útra térhetnének?! Egyelőre Lapcsi kolostorának rabszolgái, és ha ez a derék vénember nem segít, azok is maradnak mindörökre. Most, hogy elmúlt a láza, visszatértek fejébe a tiszta gondolatok. Mi történhetett Masel kolostorában? Mi bolygatta fel a lámákat? Talán Kalön és társai rájöttek, hogy nagy hibát követtek el, amikor kiszolgáltatták őt és a kisfiút az örült lapcsi khampónak. A főláma meggyilkolásában valószínűleg Kalön keze van... Így már érthető, hogy miért keresik őket lélekszakadva a maseli szerzetesek. Kalön minden terve füstbe

menne, ha ő és a kisfiú eltűnnének.

Gondolataiból az öreg szavai riasztották fel:

– Itt vannak a cellák!

Meredek sziklafal előtt álltak, amelynek zegzugos taréja szinte a csillagokig ért.

Valahol fönny, ember nem járta magasságban a hegy hósípkáján már a pirkadat első sugarai aranylottak.

A kisfiú meresztette a szemét, hogy jobban lássa, amit az öreg mutat. Sötétlő lyukakat pillantott meg, s mintha a mélyükben még feketébb ajtók vagy falak zárták volna el a külvilágtól a hegy belsejét.

– Remetéek – dörmögte az öreg, és kedvetlenül elhúzta a száját. Akik megunták már a kolostori életet is, vagy csalódtak a testvérekben, ide jönnek és bezáratják magukat.

– Mennyi időre? – kérdezte Melong kábán.

Az öreg aggódalmasan pislantott az égre. A keleti látóhatár mély kékje szürkésre vált, majd földeregett rajta a hajnal rózsaszínje.

– Három fokozata van az élve eltemetésnek – szólt aztán megfontoltan –, legalábbis ők így mondják. Az első három hónapig tart, a második három évig.

– És a harmadik? – kottyant közbe a kisfiú.

– Örökre. A harmadik mindörökre szól. Hát ezt fundáltam ki, hogy megmeneküljete. Amíg ti a borókásban lustálkodtatok, feltörtem és kitakarítottam két, hm... majdnem üres cellát.

Melong és Agvang megborzongott, amikor az öreg a közvetlenül előttük sötétlő lyukakra mutatott.

– Ezek volnának azok.

Aztán észrevette Melong irtózását, és értetlenül felhúzta a vállát.

– Mi a baj? Hiszen a holttestek már nincsenek benne. Magam húztam ki mind a kettőt, ott vannak ni!

A kisfiú iszonyodva arrafelé lesett, aztán szeme elé kapta a kezét. A pitymallat előtti borongásban két szakállas, csonttá aszalódott tetemet pillantott meg. Úgy heverték egymás mellett, mintha csak elfáradtak volna.

Agvang is meghökkent, és megvakarta a feje búbját. Töprengeni azonban nem maradt sok ideje, mert az öreg elkapta ruhája ujját, és az első lyukhoz vezette.

– Itt van, ni, az ajtó. Jó vastag fából készült. Szerencse, hogy a lakatot le tudtam verni róla.

– Akkor meg mivel zárod be? – faggatta reménykedve Agvang, hogy talán mégsem kell bebújnia a halott remete cellájába.

Az öreg feléje kacsintott.

– Bíz csak reám, barátom! Nemhiába tettem meg az utat a faluig meg vissza. Hoztam két szép lakatot is. Igaz, hogy a rozsdá félig szétmarta már őket, de úgysem akarja rád nyitni a kutya sem. Még rablók sem vetemednek arra, hogy zaklassák azokat, akik Buddha iránti szerelmükből élve eltemették magukat. Innen csak holta után szabadul a remete!

Agvang összeborzadt. Az öreg sietősen folytatta:

– Reátok zárom az ajtót, de ti csak sose aggódjatok. Napjában egyszer eljönnek a növendékek a kolostorból, és hoznak ételmezt: tejet és némi pörkölt gabonát. Ez már Zsalu kolostorához tartozik, az köteles ellátni a remetéket. Így hát a lámák táplálnak benneteket, hahaha!

A három szökevény igencsak savanyúan elmosolyodott.

– Várj csak, öreg! – vakargatta a fejét Agvang, akinek egyre kevésbé tetszett az ötlet. – Azt mondd, hogy ránk zárod az ajtót. Gondolod, hogy a lámák nem veszik észre az új lakatot? És ha megpróbálják kinyitni a kulcsaikkal, s azok nem nyitják?

Az öreg megnyugtatóan Agvang vállára tette a kezét.

– Ettől se tarts. Az ételmezt a tanulók hozzák, azoknak pedig a legkisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy a lakatokat vizsgálgassák. Az ő dolguk az, hogy kiösszák az ételmezt.

– Hogyan? – firtatta türelmetlenül Melong, mert a pitymallat egyre több sugarat szórt szét a szürkülő égbolton.

– Megzörgetik az ajtót – felelte az öreg, és behunyta a szemét, hogy jobban maga elé tudja képzelni a jelenetet –, s megvárják, amíg ti kinyitjátok a kémlelőablakot. Akkor kiadjátok a csészéteket s az ivókancsót. Ők teleöntik és távoznak. Hangotokat nehogy hallassátok, hiszen a remeték némaságot is fogadtak!

– Nem fognak gyanút az edényeink láttán? – akadékoskodott Agvang. – Azokról rájönnek a csalásra.

Az öreg megvakarta az orra hegyét.

– Hohó, hajtsátok el a magatokét! Mindegyik cellában, épségben maradtak a halottak edényei. Azokat használjátok. És gondoljatok arra, hogy nem tart soká. Két hét múlva már nem keresnek benneteket. Legfőlőbb egy hónapig kell itt rostokolnotok. Akkor eljövök értétek, és kinyitom az ajtót!

Melong érezte, hogy a félelem felkúszik a gyomrából, és gombóccá csomósodik a torkán. Nem szólt, Agvang azonban megrázta a fejét.

– Köszönöm, öregapám, de én nem kérek belőle. Már akkor inkább nekivágok a hegyeknek. Most, hogy tavaszodik, s a fáknak, bokroknak is levele fakad, könnyebben elrejtőzöm előlük. Nem akarom élve eltemettetni magam!

Az öreg megvonta a vállát.

– Ha nem akarsz, hát eridj! Csak arra gondolj, hogyan jutsz élelemhez. Rátok fogták, hogy megöltétek a khampót Lapcsiban, ezért minden kolostor és minden falu titeket keres. Ne feledd, hogy ott a válladon Maitréja isten jele! Ez az egyetlen módja, hogy mentsd az életed. Ámbár végül is a te dolgod, hogy megszívleled-e a tanácsomat vagy sem.

Agvang lehorgaszott a fejét, aztán felpillantott, és szégyenlősen az öregre mosolygott.

– És ha... ha elveszited a kulcsokat? Vagy ha...

– Értem – dörmögte az öreg mogorván. – Akkor bizony nagy baj van. Mert a remetéket akkor sem szabad kiengedni, ha ők maguk kérnék. Aki egyszer örökre eltemettette magát, az így is marad. A szerzetesek tudják, hogy a remetéket néha megkísértik a démonok és más gonosz szellemek, s a földi paradicsom csábító képét varázsolják eléjük. Terített asztalt, húst, bort, pálinkát. Ilyenkor a szerzetesek hallják, amint a remeték az ajtót verik, kibocsátásért könyörögnek, vagy kezüket nyújtják esdeklően a kis ablakon keresztül. Aztán persze elmúlik a kísértés, és folytatják tovább a halálig tartó elmélkedést.

– Hát hiszen éppen ez aggaszt – fakadt ki Agvang.

– No, majd igyekszem nem meghalni – felelte az öreg, és megigazította a puskát a vállán. – De ha mégis elpatkolnék, sose féljeteK, Csore velem lesz. Mielőtt lehunyom a szemem, átadom neki a kulcsokat!

– Csore veled marad? – szólalt meg Agvang és Melong egyszerre. Melong örömmel, Agvang inkább irigységgel a hangjában.

– Majd azt mondom, hogy a lányom legkisebb porontya. A faluban úgy tudják, hogy van néhány unokám a környéken, ami nagyjából igaz is, csak már bizony nagyra nőttek. Ej, hát miért nyomorogjon itt veletek egy lyukban, amikor nincs rá semmi szükség? Majd én vigyázok reá. S ha már elcsöndesedett a környék, visszajövünk értetek! Addig meg rátok is fér egy kis elmélkedés!

Agvang nem méltányolta a tréfát. Elkeseredett képpel ballagott az ajtóhoz, s valósággal visszahőkölt, amikor az öreg kitárta. A fekete lyukból dohos szag áradt kifelé; rég megevett ételeké és megivott italoké.

– A nap... besüt? – kérdezte komoran Melong.

– Ide? Soha!

A szerzetes eltakarta a szemét.

– Benn megtalálod az ivókancsót és a csészét – figyelmeztette az öreg még egyszer Agvangot. – Ha jelt adnak, szó nélkül kidugod és visszahúzod őket. Hát akkor, ha úgy érzed, hogy kibírod, Buddha veled!

Agvang a lilás árnyalattal hamvasodó égre nézett, aztán elkáromkodta magát

csúnyán és keserűen, majd megfordult és belépett a sötét üregbe. Az öreg az ajtóhoz lépett, becsukta, s ruhája öbléből lakatot húzott elő. Rövid ideig matatott vele, majd a horogba akasztotta és összekattintotta.

– Ezzel megvolnánk – dűnnyögte, és Melongra pislantott. – Te következel.

Melong megrázkódott, aztán Csoréhoz fordult. A kisfiú szemében könnyek csillogtak; maga sem tudta, hogy mit szeretne jobban; Melonggal maradni élve eltemetve, vagy elbandukolni az öreggel, vissza a faluba, a fényárban fürdő pusztán keresztül.

Melong megérezte a kisfiú lelkében dülő vihart; kinyújtotta a karját, és magához ölelte. Megveregette a hátát, és igyekezett vidám képet vágni.

– Jól van, Csore. Nem is esik rosszul ez a kis pihenés. Te meg vigyázz magadra, s gyere vissza az apóval, amint tehetitek!

Az öreg közben kitérte a másik ajtót is, és ráemesterkedte a lakatot. Türelmesen megvárta, amíg Melong elereszti Csorét, aztán a kékesre váltó ég felé intett.

– Éppen ideje, hogy befejezzük. Igyekezz hát te is.

Melong felkapta Agvang földre dobott tarisznyáját, és eltűnt a sötétségben. Az ajtó dübörögve zárult be mögötte, kirekesztve a hegyek mögül előbukkanó nap ragyogó sugarait.

Az öreg elégedetten felsóhajtott, és a kulcsokat ruhája öblébe rejtette. Aztán hirtelen a fejéhez kapott, majd a táskájához, és a földre borította belőle az orvosságokat.

– Teringettét, majdnem elfelejtettem! – s megzörgette Agvang ajtaját. A kémlelőablak csikorogva feltárult, s Agvang kelleetlen képe jelent meg a nyílásban.

– Csak nincs vége máris a rabságnak? – szólt ki keserűen.

Az öreg benyújtotta a gyógyszerek felét, és figyelmeztetően fölemelte az ujját.

– Ha megdagad a csuklód, kend be vele. Ebből meg tégy a vizedbe, ha lázadat érzed. És takarékoskodj vele... csak Buddha tudja, látjuk-e még egymást szabadulásodig.

Melong búcsút intett, amikor átvette a maga orvosságát.

– Buddha legyen veled, Csore! – hallatszott a hangja tompán, mintha a föld alól jönne. – Gondolj arra, hogy nagy feladat áll előttünk, azt tűzön-vízen át is teljesítenünk kell. És gondolj a jövődre, Csore! Valamennyiünk jövőjére!

A kisfiú szomorúan visszaintett, aztán amikor a szerzetes keze eltűnt a nyílásban, elsírta magát. S egészen addig pityergett, amíg meg nem érkeztek az öreg falujába.

A kisfiú arra ébredt, hogy valaki kaparászik az ajtón. Behúzta lábát a meleg

báránybőr takaró alá, és szétkémlt. Az öreg a falnak fordulva hortyogott; a tegnapi tűz kialudt hamva feketén és hidegen roskadozott a szoba közepén.

Fázósan összeborzongott, amikor újra meghallotta a zajt.

Előbb arra gondolt, hogy valamelyik szomszéd kutya, s a másik oldalára akart fordulni, amikor a neszezéssel egy időben halk suttogást is hallott:

– Héj, Csore! Ébren vagy már?

Fázósan kidugta karját a takaró alól, és nagy lelkierővel ki is bújtt alóla. Meztelen talpát szinte égette a döngölt agyagpadló, ahogy az ajtóig lépkedett. Ott fél lábra állt, egyik talpát a másik lábszárához dörzsölve, fázósan félrehúzta a reteszt, és belekapaszkodott a fogantyújába. A résen friss reggeli levegő áradt a helyiségbe, a küszöbön túl báránybőr bekecses kisfiú téblábolt, körülbelül akkora, mint ő maga. A gyerek rámosolygott, csizmája orrával megmozgatta a lába mellett barnálló tejesibriket, és előrenyújtotta a kezét.

– Friss fejés! Anyám küldi az apónak. Neked meg ezt itt. Fogjad, nesze!

Csore kidörzsölte az álmat a szeméből, és a küldemény után nyúlt. Apróra vagdalt, kocka alakú, kemény sütemények hullottak a tenyerébe, amelyeneket forró tea mellé szoktak harapdálni, ha éppen nincs hús a háznál.

Csore hallotta, hogy az öreg megmoccan, feltápáskodik, és hangosan krákogni kezd.

– Mit keresel künn, Csore? Kivel beszélgetsz?

A másik kisfiú nem várta meg Csore válaszát, hanem bebújt az ajtón, és illedelmesen ráköszönt az öregre:

– Jó reggelt és jó egészséget, apó! Én vagyok az, Galzan. Anyám elküldte a tejet. És hozzá süteményt Csorénak meg neked is. Kérdezted, hogy nincs-e valamire szükséged.

Az öreg magara kapkodta ruháit, és behozta az ajtó elől a tejeskannát.

– Mire van szüksége egy magamfajta öregembernek? Néhány csésze tejes teára, s hébe-hóba egy kis húsrá. Azt pedig meglövöm én magamnak, ha Buddha is segít. Ülj oda, Galzan. Oda, ni, az ágy szélére! Reggeliztél már?

A kisfiú habozott a válasszal. Tudta, hogy nem nagyon illik elfogadni ételt kora reggel más házában, de hát hazudni sem akart.

– Még nem – kezdte zavartan –, de...

– Hát akkor csücsülj csak oda, és várd meg a teát. A pajtásod is örül neki, ha itt maradsz. Igaz-e, kisfiam?

Csore bólintott, és odébb húzódott az ágy szélén, hogy Galzan helyet találjon. A szomszéd gyerek nem kérte magát sokáig, örült, hogy Csoréval reggelizhet. Mióta az apónak egyszerre csak unokája támadt, sülve-főve együtt kóboroltak. Alig várta már, hogy elmondhassa pajtásának a nagy titkot, amit apjától hallott.

Hogy meglepődik majd Csore! Egyelőre azonban nem szólhat, amíg az apó kész nincs a teával.

S míg az öreg a szoba hátulsó részében matatott, a két kisfiú illedelmesen gunnyasztott egymás mellett az ágy szélén.

Galzan gondolatai Csore körül jártak. Őrült, hogy – ha rövid időre is – baráttal ajándékozta meg a sors. Sajnálta, hogy pajtása nemsokára visszamegy abba a faluba, ahonnan vendégségbe érkezett. Addig azonban lesz még idő néhány jó játékra. Tudta, hogy nagyon fog majd hiányozni élete első igazi jó barátja, a sors ellen azonban nem hadakozhat. Talán majd még máskor is elengedik látogatóba.

Mert nem akármilyen gyerek ez a Csore, az már szent igaz. Amikor egyszer, nem is tudja már, mikor, talán az elmúlt télen egy másik kisfiú lett a játszótársa (a jól ismert, közeli faluból), azzal sokkal egyszerűbben alakultak a dolgok. Igaz, hogy túlon túl is sokat fecsegett, és Galzan az első délután már mindent tudott róla, még azt is, amire egyáltalán nem volt kíváncsi. Ez a Csore meg többnyire hallgat, mint a kuka, és akkor is csak nehezen válaszol, ha kérdez tőle valamit. Máig sem bökte ki például, hogy melyik faluból jött. Az is inkább csak sejthető, hogy az apó unokája. Arról meg végképpen nem ejt szót, hogy van-e testvére, meg hogy szokott-e bogyót gyűjteni ősszel, és egyáltalán, arra is vannak-e bozótok, amerre ő lakik.

Furcsa fiú, de azért kedves. Igaz, hogy hébe-hóba csak úgy néz a levegőbe, s ilyenkor bizony nem hallja, ha kérdez tőle valamit. Akárcsak az ő apja, ha már túl sok sört ivott. Az is csak ül-ül, és alig lehet szóra bírni.

Galzan lopva Csoréra nézett, csak úgy oldalról, és szinte elégedettséget érzett. No, ugye megmondta! Most is csak néz bele a levegőbe, és ki tudja, merre bolyong a lelke.

Csore lelke a remetebanlángok körül bolyongott, s Melongot látta maga előtt, amint a szűk kis lyukban üldögél immár tizedik napja. Vajon visznek-e neki a szerzetesek rendszeresen ennivalót, és vajon nem fedezték-e még fel a turpisságot? Lehet, hogy már nem is él a megmentője?

Csore felsóhajtott, és voltaképpen nem is értette magát. Itt, az apó mellett gondolt először arra, hogy talán nem is járna olyan rosszul, ha Melongot elkapnák a lámák. Melong úgysem árulná el őt, ő meg az öreg segítségével bizonyára visszajutna a falujába, és folytathatná az életét ott, ahol abbahagyta. Aztán abban a pillanatban, ahogy átvillant agyán a gondolat, el is szégyellte magát. Hiszen mégiscsak neki köszönheti az életét! Kihúzta a kőár és hógörgeteg alól! S azonkívül szívleli is Melongot. Most érzi csak, amikor nincs mellette. Úgy szereti, mintha a bátyja volna, és ez az érzés akkor sem kopik meg, ha tudja, hogy a szerzetesnek egyetlen feladata van csak: Lhászába vinni őt. Aztán lehet, hogy

soha többé nem is találkoznak.

Meglóbálta a lábát a levegőben, és tovább tűnődött. Még ha visszatérne is a falujába, mire menne vele? Hiszen éppen abba a korba jutott, amikor eljönnek érte a kolostorból. Őt úgyis magukkal vinnék, ezt el nem kerülheti. Hát akkor nem jobb már dalai lámának lenni, mint egyszerű szerzetesnek? A bibi csak ott van, hogy egyikhez sincs valami nagy kedve.

Hirtelen megint csak eszébe jutott Melong barlangja, és aggodalmasan az öregre pislantott. Vajon nem keresik-e majd a lámatanulók az okát, amiért egyszerre csak ott hever két halott remete az orruk előtt? Az öreg ugyan megnyugtatta: az ég madarai egykettőre eltakarítják a tetemeteket... de vajon mégis nem lett volna jobb elföldelni azokat a holttesteket?!

És még valami. Erre csak ritkán gondolt, és akkor is borzongva. Biztos lehet-e benne, hogy azok a remeték már elhaláloztak, amikor az öreg rájuk talált? És éppen két szomszédos barlangban?! És miért hagyták benn a megboldogultakat a lámatanulók addig, ameddig az öreg ki nem húzta őket? Hátha nem is voltak halottak, csak az apó... Nem, erre gondolnia sem szabad! Bizonyára réges-rég jobblétre széndérültek már, csak a tanulók nem vették észre. Hiszen az apó váltig hangoztatja, hogy nincs lustább és figyelmetlenebb kölyök a világon, mint egy lámatanuló. Ezért aztán pofozzák is éppen eleget őket a kolostorokban.

Itt tartott, amikor az öreg befejezte a motoszkálást. Nagy kocka zöld teát emelt ki egy láda fenekéről, s egy rozsdás, csorba késsel ökölnyit lenyiszitelt belőle, aztán a tűzhely oldalánál heverő lapos kőre tette, fogott egy nagy, sima kavicsot, és a teafücsomót lassú mozdulatokkal elmorzsolta.

Csore leugrott az ágyról, és a sarokban felhalmozott szárított ágakhoz futott. Tört néhány kisebb darabot, s keresztbe tette a tegnapi tűz fekete üszke fölött. Föléje állította a háromlábát, és várta, hogy az öreg alágyújtson. Mire fellobbant a láng, az apó már beleöntötte a tejet a háromlábbon függő kondérba, és belesöpörte a zöld teát is. Aztán újabb száraz fát tett a háromláb alá, s elégedetten dőlt a kalyiba falának.

Galzan érezte, most jött el a pillanat, hogy a nagy titkot a szomszédok elé tárja. Megköszörülte a torkát, és az öreghez fordult.

– Édesapám azt üzeni, hogy Szege apónak vendége lesz ma este.

Az öreg pipát húzott elő kaftánja öbléből, megtömte dohánnyal, s parazsat tett rá. Kifújta a füstöt, aztán érdeklődve nézett Galzanra.

– Nocsak – mormolta, és újra nagyot pöfékelt.

– Mindenki ott lesz. Szege apónak akkora háza van, hogy ha a kecskéket meg a bárányokat kihajtják, akkor mindenki belefér.

– Nagy házam nekem is van – morogta az öreg. – És majdnem egészen üres.

Tudod-e, melyik?

Galzan bólintott.

– Amióta egyedül maradtam, nem lakok benne – folytatta az apó. Mit keressek egy akkora hodályban, nem igaz? Most csak az egerek laknak az emeleten. Azoknak éppen jó. Ha Szenge apónál nem férne el a falu, hozzám is jöhetnének.

– A tiedében ott vannak a kecskék meg a birkák – felelte a kisfiú. – És a vejeid. Csak felül üres a ház. A vejeid meg nem szeretik, ha idegenek mászkálnak hozzájuk, még tégedet sem szívesen látnak.

Az öreg pislogott néhányat, és újra csak megszívta a pipáját. Erre már nem szólt semmit.

Csore nem sokat értett az egészből, de azért izgatottan fészkelődött, mert megsejtette, hogy nem mindennapnak ígérkezik az este.

– Nem is kérdezed, apó, hogy ki jön ma este Szengéhez?

– Hát, hiszen majd kibököd – dörmögte méltósággal az öreg, és felállt, mint akinek nem sürgős a válasz. Ismét a kalyiba hátulsó részébe ment, három ivókupával tért vissza; a gyerekek kezébe nyomott egyet-egyed, a magáét pedig a földre állította. Nagy fakanállal mert a teából, aztán egy apró zacskóból féltényérnyi lisztet kevert mindegyik csészébe; erre kiskanálnyi vajdarabot tett, s megvárta, míg szétolvad, aranyos karikákat rajzolva a folyadék tetejére. Akkor aztán megkeverte, és intett a fiúknak, hogy nekiláthatnak a reggelinek.

A két gyerek a sütemény után nyúlt, és majszolni kezdte. Az öreg kiverte a pipáját, majd szűröcsölni kezdte teáját. Aztán, csak úgy mellékesen, odavetette:

– Hát most elújságozolhatod, ki érkezik Szenge apóhoz! Tudom, úgyis nagyon fúrja az oldaladat!

Galzannak még a füle is kipirult az izgalomtól.

– Hát énekmondó! Énekmondó jön, apó!

Az öreg fölkapta a kanalat, amellyel éppen a csészéjében kevergetett.

– Énekmondó? Valóban? Nem is tudom, mióta nem járt efféle szerzet a faluban.

– Én nem emlékszem rá, hogy valaha is hallottam volna – felelte a kisfiú szerfölkött büszkén, hogy a jó hírrel sikerült az öreg érdeklődését fölkeltenie. – Édesapám is azt mondta, hogy mostanában ritkán kerülnek erre vándor dalnokok. A testvérek a kolostorokban nem nagyon szívelik őket.

Az öreg eltűnődve meredt a tűzbe, s nagyot fohászzkodott.

– Pedig fiatalkoromban hetedhét országból eljöttek ide az énekmondók, messzi földön nem akadt olyan, akit én ne hallottam volna. Ha meg már nagyon rájuk járt a rúd, elbújtattuk őket. A láma testvéreknek akkortájt is igencsak könnyen eljárt a kezük. Előfordult, hogy némelyik kóbor regös nem úszta meg néhány korbácsütés

nélkül, ha egy-egy kolostori faluban nyakon csípték.

Galzan érkezettnek látta az időt, hogy feltegye a legizgalmasabb kérdést.

– Apó... eljöhet Csore is az előadásra?

Az öreg töprengett, aztán bólintott.

– Hát persze... magam is elmegyek. Miért ne mennék? – Aztán búsan hozzátette: – Hej, csak ne a vejeim lagnának a házamban, tudom, nálam szállt volna meg az az énekmondó!

Szenge apó házat már zsúfolásig töltötték a falubeliek, amikor a vándordalnok megérkezett. Óriásira nőtt, torzonborz férfiú volt, s mi tagadás, Csore kissé meg is ijedt tőle. Hosszú, ősz haja oroslánsörényként lobogott fedetlen fején, ferdére taposott sarkú, rongyos csizmája hosszú gyalogutakról tanúskodott.

Az egymásba nyíló alsó három szobában – ezeket ajtó helyett piszkos függöny választotta csak el egymástól – ott szorongott a falu apraja-nagyja, mindenki, aki nem volt épp magatehetetlen, ágyban fekvő beteg. A falak állati trágya szagát gőzölték a vendégekre, különben kellemes meleg volt, és már jó ideje kézről kézre jártak a pálinkásészék. A férfiak arca kipirosodott; hangos kiáltások röpködtek a levegőben, sűrű kacagással, harsogó nevetéssel keveredve.

Csore az asszonyok és a többi gyerek közt egészen hátul kapott csak helyet, szinte a falnál. Eleinte attól félt, nem fogja látni az énekmondót, de aztán megnyugodott, amikor Galzan odasúgta neki, hogy a jövevény azon az emelvényen énekel majd, amelyik ott magaslik a középső szobában.

Ahogy az oroslánsörényű vándor belépett az első szobába, mindháromban elcsitult a moraj. A házigazda, aki az ajtófélfának támaszkodva várta a vendéget, kiegyenesedett, és udvariasan eléje lépett. Meghajolt, a fal melletti ládához nyúlt, s fölvert róla valamit.

– Figyelj! – súgta Csorénak a jól értesült Galzan. – Most adj a khadagot!

Csore meresztette a szemét, de a nagy tömegben alig látott valamit. Valamiféle kék színű ruhadarab csillant meg a házigazda kezében, amikor az énekmondó felé hajlongott. Az olajlámpák lángja fellobogott, ahogy az érkező mögött becsukták az ajtót.

– Mi az a khadag? – kérdezte Csore kíváncsian.

– Hát nem tudod? – álmétkodott Galzan. – Hosszú selyemkendő. Rá vannak hímezve, vagy bele vannak szöve a szerencse jelei. Mindenféle ábrák meg rajzok. Csak ezen szabad ajándékot adni. Pusztá kézzel nem illik, és úgy nem is hoz szerencsét.

– Ezen vajon mit ajándékoznak?

– Nem látod? Dohányszelencét. Azt hiszem, igazi nefritkőből. Szenge apónak

sok drágasága van. Azt mondják, gazdag ember volt.

Az énekmondó meghajolt; két tenyerét Szege apó felé tartotta, és átvette a khadagot az ajándékkal együtt. Aztán kaftánja öblébe mélyesztette a kezét, s mire újra előhúzta, már a tubákosszelence helyett vékony könyv volt benne. Mélyen meghajolt a hallgatóság felé is, majd föllépett a párnákból és takarókból rakott emelvényre. Kényelmesen helyet foglalt, aztán behunyta a szemét, mintha imádkozna. A szobákban ekkor olyan csönd támadt, hogy a harmadik helyiségben égő tűz pattogása szinte sértette Csore fülét.

– Nincs hangszere – súgta Galzan, amikor az énekmondó az ölébe tette a könyvet, és lapozni kezdett benne.

– Micsodája?

– Hangszere. Édesapámtól tudom, hogy volt itt egyszer egy regös, az hegedűn játszott. Énekelt, és zenélt is hozzá.

– Ennek miért nincs?

– Nem tudom. Talán nem tud muzsikálni, talán elkobozták hangszerét a lámák. De csitt csak, mindjárt kezd!

Az énekmondó mozdulatlanra dermedt; még egyszer végignézett hallgatóságán, aztán mély, természetellenes hangon kántálni kezdett. Csore érezte, hogy ez még nem nevezhető éneklésnek, de már egyszerű beszédnek sem.

– Köszöntelek benneteket, emberek! Üdvözöllek a hegyek védőszellemének és annak a gyönyörű Brugmónak a nevében, aki Keszár vitéz felesége lett. Mert a mai napon Keszárról, a nagy tibeti hősről dalolok nektek. Hallgassátok hát figyelmesen!

Réges-régen, sok-sok évszázaddal ezelőtt esett meg ez a dolog. Hogy, hogy nem, az emberiséget az idő tájt szörnyű balsors sújtotta: szellemek és démonok uralkodtak a földön; sanyargatták a szegényeket, felfalták állataikat, sőt gyermekeiket is. Nyáron aszály égette a termést, télen Kancsendzönga istenének vad viharai tomboltak a mezőkön: elsodorták a karámok tetejét, vékony jeget fújtak a hó felszínére. S amikor végre tavasz istennője megszabadította a világot a jeges téltől, mostohatestvérei, a járványok száguldottak végig retentő kacajjal a tibeti tartományokon. Hullott ember és állat, paraszt és szerzetes. Nem volt senki, aki megkönyörült volna a gyászba süllyedt emberi világon!

S ami a járványokból megmaradt, elpusztították a hólavínák és kőgörgöttegek. A gleccseroroszlánok tomboltak feneketlen haragjukban; ordításuk nyomán pusztasággá vált Amdo és vidéke. Úgy látszott, a démonok halálra ítélték Tibetet, pusztulásra dolgos és jámbor népét!

Az istenek azonban, akiknek Tibet népe áldozatul adta szívét, akiknek oltárai sohasem álltak üresen, akiknek képmásai és szobrai előtt sohasem aludtak ki az

áldozati tüzek, nem oszlott semmivé az illatos füstölők parazsa, nos, hát az istenek nem nyugodtak bele, hogy Tibet a démonok tartományává legyen.

Különösen Changsz-pa Dkarpót, a fehér istent nyugtalanította Tibet sorsa. Mindenekelőtt a Gling nemzetség jövője aggasztotta, amelyet különösképpen sújtott a démonok haragja.

A Gling nemzetség megpróbált küzdeni a rontás ellen: illatos ágakat égetett az istenek szobra előtt, jámbor volt és alázatos, mindenfelé kőhalmokat állított a hegyek, mezők, vizek szellemeinek. Mégis, úgy rémlett, hiába minden. Gling nemzetségét halálra ítélték a bosszúszomjas démonok!

Changsz-pa Dkarpónak, aki az égi világot kormányozta, négy kedves fia volt. Az istenfiak az églakók mindennapi életét élték; versenyeken mérték össze tudásukat a tündérekkel, s nemegyszer még a démonokat is megfutamították. Mégis, amikor apjuk végső szorultságában hozzájuk fordult, hogy ereszkedjenek le a földi emberek világába, és irtsák ki a sanyargató kísérteteket, inukba szállt a bátorság. Húzódoztak, tanakodtak, és csak nem akaróztak teljesíteniük apjuk kérését.

Changsz-pa Dkarpo szörnyű haragra gerjedt, amikor értesült fiai habozásáról. Megparancsolta, hogy akármelyikük is, de siessen az emberek segítségére, mert különben mind a négyüket lehajítja az égből.

Az istenfiak elszomorodtak, de mit volt mit tenni, teljesíteniük kellett apjuk kívánságát. Sorsot vetettek hát, hogy melyikük ereszkedjék le Amdo vidékére, s melyikük szálljon szembe az ártó démonokkal. A sors Dongrubra esett.

A Gling nemzetség vezetője ebben az időben Khrotung volt; egy gonosz öregember, aki talán még a démonoknál is jobban gyötörte a népe fiait. Sanyargatta őket minden módon; elvette vagyonukat, levágta állataikat. Egyszer aztán ez a Khrotung furcsa madarat pillantott meg sátra tetején: csak a teste volt madártest, a feje emberi fej volt. Gyorsan ijához kapott hát, és kilötte rá vesszejét. Szerencsére azonban nem találta el a madarat, aki nem volt más, mint maga Dongrub isten. Mielőtt véglegesen leszállt volna a földi világba, madár képében végigrepülte a tibeti vidékeket, hogy saját szemével is meggyőződjék az emberek szenvedéseiről.

Hogy miért lőtt rá Khrotung a madárra? Héj-haj, tudta ő jól, hogy miért! Tudta, hogy Dongrub nemcsak a démonokat irtja majd ki, nemcsak a szellemeket taszítja vissza a homályos erdők nyirkos mélységeibe, hanem őt is megfosztja hatalmától. Márpedig akkor inkább a démonok, mint az istenfi!

Nem sokkal ezután csodák történtek Amdo földjén. Egy, már nem éppen fiatalasszony, akit Gagzának hívtak, egy napon, jakfejes közben istenfiút pillantott meg, amint éppen leereszkedik az égből. A jel láttán Gagza megérezte, hogy

isteni gyermeknek lesz a szülőanyja, aki megváltja majd Tibet sorsát.

A ravasz Khrotung neszét vette azonban a dolognak, és elhatározta, hogy akármiképpen is, de megöli az anyát és születendő gyermekét. Az isteni sarj mégis világra jött, és hiába fenekedett reá Khrotung tűzzel-vassal, nem fogott rajta sem gyilok, sem varázslat. Sőt, születése után nem sokkal már roppant erejű vadjakokat ejtett el, sőt megölte Khrotung legkedvesebb, áldozatnak szánt jószágát is. Khrotung ekkor belátta, hogy tehetetlen a fiú rettenetes hatalmával szemben.

A nép, Gling nemzetsége ekkor még nem sejtette, hogy a kisfiú képében fehér isten fia él köztük. Nem sejtette egészen addig, amíg meg nem nősült. Elmeséljem az istenfői házasságának a történetét is? Nos, nem bánom. Ha nem vagytok még álmosak, halljátok...

Három szép leány érkezett egyszer arra a vidékre, ahol az istenfői rongyos ruhájú kisfiú alakjában éldégtél idős édesanyjával. Volt arrafelé egy széles folyó, amelyen egyetlen híd vezetett csak keresztül. Ott várt a kisfiú a híd végében, és figyelte, nem jön-e démon vagy kísértet, s nem akar-e átlopakodni a túlsó partra.

Sem démon, sem szellem nem tévedt arra ezen a napon, hanem jött három szép leány; egy közeli királynak, Rgyalponak három szép gyermeke. A fiúcska útjukat szegte, hiába kérték szépen, engedje át őket a túlsó partra, megmakacsolta magát, és azt felelte, hogy nem és nem! Ezért hát a leányok kénytelen-kelletlen belegázoltak a vízbe, s talpukkal a gázlót kitapogatva nagy ügyel-bajjal evickéltek a túlsó part felé.

Amint ott botladoztak, éppen a folyó közepén, a kisfiú, Pangcsung, varázserejével szilajul felkorbácsolta a vizet. Akkora hullámokat támasztott, hogy a leányok attól tartottak, ott lelik halálukat a víz fenekén.

A kisfiú csak állt a hídon, és nem hatotta meg a leányok rémült sikoltozása. Amikor azonban már szerfölött kétségbeestek, rájuk kiáltott: ha vakmelyikük a felesége lesz, lecsöndesíti a hullámokat. A legidősebb királyleány, a gyönyörű Brugmo végső szorultságukban ígéretet tett, hogy a taknyosorrú Pangcsunghoz megy feleségül, ha nem fojtja őket a vízbe!

Ez a története hát, hogy miképpen vette feleségül az éretlen kölyök, Pangcsung a világszép királyleányt, Brugmót!

Telt-múlt az idő. Pangcsung fölcseperedett, s rövidesen derék vitéz vált belőle. Ekkor már Keszárnak hívták, s hozzákezdett, hogy végrehajtsa feladatát: kiirtsa a démonokat.

Élt abban az időben, éppen Gling nemzetségének szomszédságában, egy tizenkét fejű sárkány: Kjabpa Lagring. Keszár éktelen haragra gerjedt, amikor a Gling-beliek hozzá siettek, és könnyek közt elpanaszolták a szörnyeteg rémtetteit.

Elhatározta, hogy első igazi hőstette a rettenetes fenevad megölése lesz.

Ez azonban nem ígérkezett könnyű feladatnak. Az ostoba sárkány már korábban elrabolta Keszár másik feleségét, Jebzát, s foglyul tartotta palotájában. Tudnotok kell, hogy a sárkány lelkei, amelyekben az ereje lakik, mindenféle élőlényekben és tárgyokban rejlenek, nehogy bármi ellenség föllelhesse és elpusztíthassa őket. Ha valaki megöli a lelkeket, odavész velük maga a tizenkét fejű is!

Nos, Keszár elrabolt felesége, Jebza, mindent megtudott a gonosz féregtől, amit csak akart: a sárkány lelkei egy tengerben, egy fában, és egy vad jakban vannak elrejtve. Nosza! Most már aztán Keszárnak nem kellett mást csinálnia, mint sorra kiirtani a lelkeket.

Úgy is történt minden, ahogy Keszár eltervezte. Megölte a lelkeket, s velük pusztult a tizenkét fejű sárkány is. Gling népe megszabadult a szenvedésektől. Keszár azonban nem pihenhetett: új feladatok várták, új sárkányok ellen kellett harcba indulnia... Hogy kik ellen? Ezt majd holnap mesélem el... Későre jár már az idő. Álmos vagyok, és látom, közületek is jó néhányat elnyomott már a buzgóság. Holnap újra összejövünk, ha az istenek is úgy akarják, és folytatom Keszár vitéz történetét. Most pedig jó éjszakát mindnyájatoknak!

A holdfény most is úgy ragyogott, mint az elmúlt héten a pusztá fölött. A falusiak közül sokan még ott maradtak Szenge apó házában, és folytatták az evést-ivást. Az énekmondó azonban Csoréékkal tartott. Elvezették addig a kalyibáig, amelyet a falu bírása éjszakai nyughelyül jelölt ki számára. Ott lépegetett az apó mellett, a két kisfiú pedig áhítatos csöndben mögöttük.

– Hát bizony, bejártam már az egész országot – morogta az énekmondó. – És tulajdon két szememmel láttam, hogy mindenfelé nagy a szegénység. Nemcsak a testvérek gyomra telhetetlen, hanem a nemesuraké is. Ha meg kinyitod a szádát, máris korbács vág a hátadra. És még jó, ha ennyivel beérik. Egyik-másik kolostorban olyan könnyen szúrják ki a szemed vagy metszik le a nyelvedet, ahogy te kenyeret szelsz magadnak! Engem meg különösképpen nem állhatnak. Úgy tartják, az énekmondó nem Buddha embere. Vélik ők. Pedig én nem csinállok semmi rosszat. Nem veszem el senkitől a kevéske búzáját. Mégis üldöznek, s engem hibáztatnak minden zendülésért.

– Nagy a nyomorúság mindenfelé, hallottam én is – válaszolt az apó, amikor az elé a ház elé értek, ahol a vándordalnok majd nyugovóra tér –, növekszik az elkeseredés. De azért csak vigyázz a bőrödre! Kár lenne érted. Ritka énekmondónak szól ilyen szépen a hangja, mint a tiéd!

A jövevény hálásan elmosolyodott, aztán búcsút intett, és eltűnt a kerítés

mögött.

A két gyerek szótlanul bandukolt az öreg mögött, majd amikor Galzan is elköszönt, Csore a vénemberhez simult, és így suttogott:

- Tudod-e, nagyapó, mi szeretnék lenni?
- Ugyan már... S mikor?
- Hát csak úgy... ha megnövök.

Az öreg már-már rászólt a fiúra, hogy neki aztán igazán nincs módja a választásra, de aztán gondolt egyet, és megsimogatta Csore fejét.

– Hadd halljam! – mondta kíváncsiságot tetteve. – Csak nem?

– De bizony – felelte a kislány komolyan. – És akármire esküszöm, apó, hogy sohasem lesz belőlem dalai láma. Nem és nem! Nem leszek más, csak énekmondó!

Rablók közt

Egy késő tavaszi reggelen, amikor már nyitva lehetett hagyni az ajtót éjszakára, s nem telt meg hideggel a szoba, az öreg két tarisznyát tett az asztalra, és a faládákból kisebb-nagyobb zacskókat kezdett rakosgatni beléjük. Csore szótlánul figyelte a takaró alól, és szívét jeges kéz szorította össze. Eljött hát a nap! Annyira várta, mint amennyire félt is tőle.

Ma meglátja Melongot, vagy...

Az öreg észrevette, hogy a gyerek kipislog a takaró alól, és igyekezett vidám képet vágni, bár jól látszott, milyen mély árnyékokat rajzol homlokára és szeme alá az aggodalom.

– Lehet, hogy ma megszabadulsz tőlem, fiam – mondta vidáman, de belül majd megszakadt a szíve. Most érezte csak igazán, mennyire megszerette a kisfiút. Mióta egyedül maradt – mert hiszen mit kezdjen goromba vejeivel és kapzsi leányaival? –, nem akadt senki, aki rányitotta volna az ajtót. S ha Csore elmegy, már a szomszéd gyerek se jön át többé.

Mélyet sóhajtott, aztán tréfásan védencére kacsintott.

– Sebaj! Ha dalai láma leszel, még én is sokra vihetem! Akár khampót is csinálhatsz belőlem. Igaz, hogy nem vagyok szerzetes testvér, de a kedvemért egyszer igazán kivételt tehetsz.

A kisfiú kimászott a takaró alól, és rábámult rongyos öltözékére.

Éppen ideje – gondolta –, hogy kerítsek magamnak egy új kaftánt. S a csizmám sem húzza ki az utat Lhászáig.

Az öreg befejezte a csomagolást, aztán szemügyre vette az előtte tébláboló kisfiút.

– Annyi szent igaz, aki meglát, nem is tudja elképzelni, hogy benned született újjá Őszentsége. Nézd csak a csizmádat. Kilóg belőle az ujjad.

– Majd Melong... – kezdte a kisfiú, és elvörösödött, hogy az apó kitalálta gondolatait.

– Melong, Melong – zsörtölődött az öreg. – Örül majd, ha rásüt Buddha napja. Honnan szerezne neked útravalót, ruhát és csizmát? No, nézd csak, ott a ládán!

Csore odapillantott, és csak ámult-bámult meglepetésében: a kopott, rozoga bútordarab tetején vadonatúj kaftán, egy pár csizma, sőt még egy selyemsapka is hevert. Ilyen még odahaza sem volt neki, Khangpában.

– Jaj, apóka... de gyönyörű! – buktak ki száján a szavak, és odaugrott, hogy megsimogassa őket. – Igazán az enyéme?

– Hát kié másé? – morogta az öreg zavartan. – Galzané bizonyosan nem, hiszen az ő anyjától... khm... kaptam ajándékba.

A kisfiú azonban nem hitte, hogy Galzan anyja csak úgy egyszerűen odaajándékozta ezeket az öregnek. Élt a gyanúperrel, hogy az apónak jó sok pénzébe kerültek a csodálatos holmik.

– Mit adtál érte? – firtatta elkomolyodva.

Az öreg fölemelte az ujját.

– Hogy mersz faggatni, bikfic?! – fortyant föl, s amikor látta, hogy a kisfiú megszeppen, csöndesebben folytatta: – Kaptam, igenis kaptam. Ezt-azt ugyan adnom is kellett érte, de azzal ne törődj. Ajándék lónak ne nézd a fogát. Vedd föl, no!

Csore ledobálta ócska ruháját, és szinte szempillantás alatt bújt bele az újba.

Az öreg szándékosan nem figyelt oda, és csak akkor fordult oda, amikor a kisfiú szólította:

– Ide nézz, apóka!

A vénember tüzetesen végigmustrálta a gyereket, majd elismerően rámosolygott.

– Mintha reád öntötték volna. Így ni! Most már aztán találkozhatnak veled. Senki se hinné, hogy az a rabszolgakölyök vagy, akit a maseli testvérek keresnek. Ha ugyan keresnek még egyáltalán!

A sziklák tövében bokor sem rezdült; szinte állni látszott a levegő. Valahol a közelben őz vagy antilop nyafogott; talán eltévesztette az utat, vagy beleragadt a zombékok közt megbúvó iszapos teknőbe. Az öreg és a kisfiú a bokrok mögött hasalt, s onnan figyelték a remetebarlangok felé vezető utat. A déli nap erős sugarai megtörtek a levegőbe vesző magas sziklafalon, ahol varjak fészkeltek, s dühös károgásuk összekeveredett a vergődő őz vagy antilop nyöszörgésével.

Az öreg ösztönösen puskája után nyúlt, aztán rosszkedvűen visszaejtette a kezét.

– Őz lesz az – morogta, és a mögöttük elterülő bozotos-zombékos mező felé mutatott. – Most, hogy kiáradnak a vizek, gyakran beleveszekednek a zombékok közé. Ha lőhetnék, este már ehetném a finom őzpecsenyét!

A kisfiú sajnálni kezdte az öreget. Estére már ő sem lesz mellette, és ráadásul

az őz is kicsúszik a markából.

– No, majd visszafelé! – motyogta az öreg. – Hazafelé menet elkapom. Hej, de fog örülni Galzan a friss húsnak!

A kisleány még jobban elszontyolodott, és igyekezett elnyomni feltámadó féltékenységét. Igen, igen, ma estétől már csak Galzan marad az öregnek. Kit kínáljon hát meg friss őzpecsenyével, ha nem őt? A vén paraszt pedig arra gondolt, hogy bárcsak visszamenne vele a gyerek. Micsoda lakomát csaphatnának az őzből!

Valahol a távolban furcsa hang kondult; mintha mély kolompot zendített volna meg egy nyájörző pásztor. Az öregember kissé fölemelkedett, aztán visszakushadt a fűbe.

– Jönnék – suttogta. – Maradj veszteg!

A kisleány összehúzta magát, és a remetebárányok előtt kanyargó ösvényt fürkészte. Egyelőre csak az útról felszálló meleg levegő vonaglott a szeme előtt, mintha csak táborúzó fölött melegítették volna vacsorájukkal együtt fáradt vándorok. A nap egyre erősebben szórta nyilait a földre, s a reggel apró víztócsái lassan elpárologtak.

Összefutott a nyál a szájában, amikor megpillantotta a szikla mögül előtűnő szerzetesinasokat. Lassan jöttek, egymás mögött; hátuk meggörnyedt a kondér súlya alatt. Két hosszú rúdon függött az eledelt szállító üst, fülébe szíjat fűztek, azt erősítették a rudakra, hogy valamiképpen fel ne billenjen a göröngyös hegyi úton, még akkor sem, ha valamelyik tehervivő elveszítené az egyensúlyát.

A piros palástú, sárga süveget viselő szerzetesnövendékek hangosan nevetgélve közeledtek; láthatóan ügyet sem vetettek a megszentelt kőrákosokra, amelyek csúcsán kézzel festett imazászlók csüngtek a szellőtlen levegőben. Azok, akik a kondért cipelték, mélyen meggörnyedtek, de az étel súlya csöppet sem akadályozta őket, hogy részt vegyenek a hangos mulatságban. Hátra-hátrafordultak; ilyenkor nagyot zöttyent és jobbra-balra lengett a kondér.

Megkönnyebbülve eresztették földre terhüket, amikor a remetebárányok sorának körülbelül a közepére értek. De még itt sem hagyták abba a nevetgélést; mintha csak a magányba és némaságba süllyedt remetét akarták volna bosszantani.

– Hű, de nyomta már a hátam! – kiáltotta egy fiatal, vidám hang. A kisleány szinte a növendék derekának a ropogását is hallani vélte, amint kiegyenesedett.

– No, siessünk! Essünk túl rajta minél előbb! Így több időnk marad a... – de hogy mire, azt a kisleány nem hallotta, mert az előbbi hangot elnyomta az általános kacagás.

Heten vagy nyolcan lehettek a lámanövendékek, ahogy Csore a bokrok ágai

közül meg tudta számlálni őket. Lehetséges azonban, hogy tévedett, hiszen úgy rajzoltak a kolostorból szabadult legénykéek, mint legyek a mézes lepényen.

Az egyik növendék egy nagyobb edényt tett a kondér mellé, akkorát, mint egy jókora vödör. A kisfiú messziről úgy látta, hogy ezüsből van: csillogott-villogott rajta a napfény, mint telenként a befagyott tócsák jegén. Egy másik növendék óriási merőkanállal telemerte, aztán két piros palástú megfogta, és a sziklába vágott első barlanghoz cipelték, míg a többiek leheveredtek a kondér köré, és most már halkabb beszélgetésbe merültek.

Az ételosztó növendékek egyike csizmás lábával belerúgott a faajtóba, amely olyat kondult, mint faltörő kostól a várkapu. Szinte ugyanabban a szempillantásban kitárult a kémlelőablak, s egy alig látható kéz kitolt egy tálcskát a külső világba. A szerzetesek mertek bele az ezüstvödörből, majd a vizeskancsó következett.

A bokor aljából nehezen lehetett látni a korsót, amelyet másik két növendék cipelt az ételt vivők mögött. A víz csobogása azonban egészen közélről hallatszott; Csore még kisebbre húzta össze magát, nehogy fölfedezzék.

Az étel- és italosztók sorra járták a cellákat, és végre éppen az elé érkeztek, amelybe Melongot költöztette az apó. Az egyik legényke megrugdosta az ajtót, mire a kémlelőablak kinyílt, s egy kéz kitolta a tálcskát.

Csore meresztette a szemét, hogy jobban lásson, aztán majdnem felkiáltott döbbenetében és iszonyatában: a kéz, amely kidugta a tálát a nyíláson, nem Melong keze volt! Öreg, sovány és rettenetesen piszkos kéz; ujjain a körmök hosszúra és horgasra nőttek, mint ragadozó madarak karmai.

Az öreg a kisfiúhoz kúszott, és gyorsan a szájára tette a kezét. A fiú bólintott, majd megrázta a fejét. Apó elvette tenyerét, mert megértette, hogy Csore nem fog sikítani.

– Csak nyugalom – suttogetta tanácstalanul, és bátorítóan veregette a kisfiú vállát. – Majd mindjárt kiderül minden!

A növendékek meg sem álltak Agvang cellájánál. Egyikük ugyan belerúgott az ajtóba, de amikor néhány szempillantás elteltével sem moccant a kémlelőablak, szó nélkül továbbcammogtak. Csak ahogy a következő ajtó elé tették a tálát, szólalt meg egyikük nemtörődöm hangon:

– Ezt is magához vette Buddha. Én ugyan ki nem hozom, akármivel is fenyegetnek. Félek tőlük. Te nem?

A kérdezett megvonta a vállát.

– Másféle halottaktól nem félnék. Csakhogy ezek különösen rondák. Még álmomban is előjönnek és rám vicsorognak. Brr!

A kisfiú könnyei akkor már a bokor alatti homokot áztatták. Melong! Mi

történt Melonggal? És mi lehet Agvanggal? Talán meghalt? Melong is odaveszhetett, hiszen az lehetetlen, hogy az a kéz az övé legyen!

Ekkor beledöbbsent egy gondolat. Megvan! Hogy erre nem gondolt! Eltévesztették a barlangot. Bizonyára rosszul számolták meg, hogy melyik Melongé és melyik Agvangé!

Megvidámodva szólt oda az öregnek, de azonnal az arcára fagyott a mosoly. Apóka szeméből áradt a kétségbeesés.

– Nincs itt semmi tévedés – suttogta az öreg –, ebbe a barlangba zártam Melongot, abba pedig Agvangot! Bizonyára fölfedezték, és foglyul ejtették őket a szerzetesek.

Csore nagyot nyelt, és tiszta szívből kívánta, hogy bárcsak így lenne. Ha elfogták is, csak nem eshet baja, amíg ő elő nem kerül. Hiszen Melong nem ér semmit önélküle! Aztán észbe kapott. Hátha éppenséggel azért gyötrik a szerzetest, hogy kivallassák, mit tud az ő hollétéről.

A növendékek befejezték az ételosztást, s letették az ezüstedényt a kondér mellé. Maguk is leheveredtek, és már igencsak alacsonyan járt a nap az égen, mire befejezték csevegésüket. Akkor aztán egykettőre eltakarodtak. Bizonyára várta őket az esti ájtatosság, és tudták, hogy tanítóiknak gyorsan jár a keze.

Csore és az öreg keze-lába alaposan elzsibbadt, mire a növendékek eltűntek. Óvatosan vártak még egy darabig, hogy nem tér-e valamelyikük vissza valami itt felejtett vagy elveszített apróságért, de semmi sem zavarta a lassan alkonyatba hajló délután csendjét.

Az öreg lassan föltápáskodott, s bár intett Csorénak, hogy maradjon csöndben fekvé, a kisfiú most az egyszer nem engedelmeskedett. Ott szaporázta lépteit az öreg mögött, és meg sem állíhatta volna sem verés, sem szidás. Tudnia kell, hogy mi történt Melonggal!

Az öreg összehúzta a szemét, és végigszámlálta a barlangokat. Igen. Itt a tizennegyedik balról, a bokrok közül kiemelkedő ferde törzsű fával éppen szemben. Az, ahonnan a görbe karmú kéz nyúlt elő. Megborzongott, és hátralesett, hogy a kisfiú ott van-e mögötte. Ismét bátortalan mozdulatot tett, hogy visszaküldje a bokrok alá, de tudta, hogy úgysem sikerül neki, bármennyire is erőltetné a dolgot. Érezte, hogy valamiképpen fel kellene készítenie a kisfiút a szörnyű látványra, ami vélhetőleg eléje tárul majd. S akkor egyszer csak meghallotta Csore rekedt hangját:

– Apó! A lakat... nézd!

Az odatekintett, és szinte megfordult előtte a világ. Az ajtón nem a régi, jól ismert lakatja lógott, hanem egy új, ismeretlen.

– Feltörték – morogta hirtelen megkönnyebbüléssel.

Aztán szinte letaglózta a lelkifurdalás. Ő az oka! Nem ide kellett volna hoznia a menekülőket! Ha otthon, a házában rejtegeti őket, talán mégsem forogtak volna ekkora veszélyben. De hát késő bánat eb gondolat. Csüggedten odalépett az ajtóhoz, gondosan megvizsgálta a lakat helyét, aztán olyasmit tett, amitől ő maga is megrémült: nagyot rúgott a remete ajtajába.

A kémlelőnyílás szinte ugyanabban a pillanatban kitért, s a ráncos, piszkos, madárkarmú kéz megjelent a lyukban. Könyörögve nyújtotta feléjük az ujjait, mint a kolduló szerzetesek, akik adományért esedeznek. Talán azt remélte a szerencsétlen, hogy a lámanövendékek neki szánják a maradékot?

– Melong – suttogta be a gyerek a kéz mellett az ablakon. – Én vagyok itt, Csore. Szólj, Melong, válaszolj! – és minden bátorságát összeszedve megsimogatta a feléje nyúló kezét. A kéz megremegett, összegömbült, s amilyen gyorsan megjelent, olyan sebesen vissza is húzódott. A kémlelőablak sértődötten becsapódott: a remete visszautasította a kéréstlen gyöngédséget.

Az öreg a másik barlanghoz lépett, és annak is megrugdosta az ajtaját. A kongó hang többször is elhalt a levegőben, az ablakocská azonban zárva maradt, mint korábban.

– Ez sem a te lakatod, apóka – súgta Csore, és megbabonázva meredt az ajtóra.

Az öreg nem válaszolt, hátrébb lépkedett, és a bokrok alján heverő kövek közül kiválasztott egy nagydarab hosszúkását. Meglóbálta a levegőben, és visszatért vele az ajtóhoz. Aztán nem törődve vele, hogy a lámák meghallják-e vagy sem, verni kezdte a lakatot.

A kisfiú mellette állt, amíg a lakat le nem hullott. Az öreg akkor még egyszer belerúgott az ajtóba, s az most már nyikorogva kitért. A kiáramló förtelmes bűz szinte mellbe vágta a gyereket.

Apó nagyot fohászkodott, és Csoréhoz fordult.

– Menj innen, kisfiam. Ez aztán igazán nem a te szemednek való látvány.

Csorénak most egyáltalán nem esett nehezére, hogy szót fogadjon. A bokrokhoz ballagott, és a barlangoknak hátat fordítva letelepedett a fűbe. Leszakított egy hosszú szálat, szájába vette és rágcsálni kezdte. Ha valaki látja, azt hihette volna, hogy unatkozó pásztorgyerek, aki közelben legelésző nyáját őrzi hajnal óta.

Csak akkor fordult vissza, amikor az öreg léptei már mellette neszezték. Fölkapta fejét, és tekintete találkozott az öregével.

Apó komoran összeráncolta a homlokát, és leült melléje.

– Nem Agvang. Valaki más!

– Mit tegyünk? – kérdezte a kisfiú.

Az öreg odébb rúgott néhány kavicsot a csizmája hegyével, aztán nehézkesen

föltérdelt, és a barlangok felé intett.

– Végigjárom mindegyiket. Hátha áttették őket egy másikba – aztán elhallgatott, mert maga is valószínűtlennek tartotta ötletét. Az önmagát élve eltemetésre ítélt remetének nem szabad kimozdulnia barlangjából, különben kárba vész egész addigi fáradsága. Ha átlépi a küszöböt, annyi, mintha megszegte volna fogadalmát.

A kisfiú továbbra is ülve maradt, és még akkor is ott gunnyasztott, amikor pártfogója újra visszatért hozzá. Nem kis idő telhetett el, amióta az öreg magára hagyta, közben a nap lebukni készült a hegyek mögé. A föltámadó estéli szellő megborzongatta a gyereket.

– Egyikben sincs – mondta halkán az öreg, és a vörös napkorongot vizsgálgatta, mintha ez lenne legfontosabb teendője a világon. – Mihez fogunk, Csore?

A kisfiú már várta a kérdést. Hiszen mióta apó magára hagyta, igazán volt ideje gondolkodni a jövőn.

– Azt hiszem, mégiscsak együtt esszük meg a sültet, ha az őz még nem szabadult ki a mocsárból.

Az öreg behunyta a szemét, és elmosolyodott. Teljesül hát szívének titkos vágya? Talán övé marad a kisfiú mindörökre?

– Majd megpróbáljuk tisztázni a dolgot – morogta, miközben lehúzta a csizmáját, hogy kirázzon belőle néhány apró kavicsot. – Egyáltalán nem bizonyos, hogy bajuk történt. Sőt, biztos vagyok benne, hogy nem. Azt mondtad, hogy Amnye rinpócse küldte Melongot? Ne félj, Amnye keze messzire elér, és nem hagyja bajban az embereit. Emlékszem, egyszer...

Idáig jutott, amikor egy ismeretlen ember bukkant föl a bozótban. Piszkos prémbekeset hordott, színevesztett téli füles sapkát, kezében villás támasztékú puskát tartott, s a csövét egyenesen az öreg mellének szegezte.

– Csak nem keresel valamit, apó?

A kisfiú meglepődött, hogy az ismeretlen ember is apónak szólítja az öreget, akárcsak ő, s önkéntelenül is gyors mozdulatot tett a kezével. Az ismeretlen hátraugrott, gyorsan Csoréra fordította a fegyver csövét, és fenyegetően rákiáltott:

– Vigyázz, öcskös, meg ne moccanj! Nehogy elsüljön a flinta a kezemben!

Csore rémületében mozdulatlaná dermedt, akárcsak az öreg. A férfi közelebb lépett hozzájuk, s egyre rájuk célzott a mordályával. Gyorsan megkerülte őket, az öreg mögé lépett, s lecsatolta apró bőrszíját, amelyen tokba dugott kése függött.

– Így ni – morogta aztán. – Másik késed nincs?

– Nincs – dörmögte az öreg mogorván.

– Honnan való vagy?

Az öreg megmondta a falu nevét.

A fegyveres elgondolkozott.

– Az valahol itt van a közelben, ugye? Kicsoda a gyerek, az unokád?

Az öreg nem válaszolt mindjárt. Úgy rémlett, hogy valamin töri a fejét.

Aztán rövid tétovázás után odavetette:

– Nem az unokám. Nincs nekem senkim. Egyedül élek. És olyan szegény vagyok, akár a templom egere.

– Akkor kicsoda ez a kölyök?

– Falumbeli árva gyerek – felelte az öreg –, meghalt ennek mindenki. Csak úgy él magában. Néha-néha velem jön, hogy együtt őrizzük az állatokat.

– Az előbb azt mondtad, hogy szegény vagy.

– Én az is. Az állatok, a jakok meg a dzomók nem az enyéme. Én csak legeltetem őket. Vannak a faluban, akik felfogadnak egy-egy magamfajta öregembert, hogy vigyázzunk a jószágukra. A gyerek meg segít nekem.

A fegyveres közben körüljárta a kisfiút, alaposan végigmérte, majd két ujjával megcsipentette a kaftánját.

– No, nézzék csak, egészen új. Mutasd csak a sapkád! Gondolhattam volna, selyem ez is. A legfinomabb kínai selyem. Ide a csizmád, kölyök!

Csore engedelmesen előrenyújtotta a lábát. A férfi végigsimította a csizma oldalát, aztán elégedetten elmosolyodott.

– No csak, no csak. A falu árvája? Ejnye, ejnye, apó! Miért akarod becsapni a magamfajta egyszerű, tudatlan embert? He? Szegény öreg vagy, de ezüstveretes kés csüng az oldaladon. A kölyök meg a falu árvája, csak éppen a legfinomabb selyembe van öltöztetve, amelyet sokgombos, dúsgazdag mandarinok hordanak a messzi Kínában. Bolondnak nézel te engem, öreg. Ez nem jó dolog, hej-haj, nagyon nem jó!

Aztán akkorát ordított, hogy a kisfiú rémülten rázkódott össze:

– Felállni! Menjete ki a bokrok elé, és ott veszteg maradjatok. Ha megmozdultok, azonnal lövök!

Aztán kísértalt az öreg és a gyerek után a tisztásra, úgy fordult, hogy rajtuk tarthassa a szemét, és az egyik lelakatolt ajtóhoz lépett; ezt három vagy négy barlangbejárat választotta csak el attól, amelybe az öreg Melongot bújtatta. Megrugdosta, és félhangosan beszólt rajta:

– Hé! Kijöhetsz már. Tiszta a levegő.

Az ajtó kivágódott, és magas, bundabekecses, hunyorgó legény tántorgott elő. Kezét a szeme elé szorította, és szinte meggörnyedt a rátörő fénytől, pedig a nap már félig lebukott a csúcsok mögött.

– Hej, hogy az a... – és csúnyán elkáromkodta magát. – Mióta kushadok már

ebben az odúban! Már azt hittem, itt kell töltenem az éjszakát is. Jó, hogy a hullát kivittük belőle.

– Mi történt veled? Már nem is tudtuk elképzelni... Azt hittük, nem tudod kinyitni az ajtót.

A jól megtermett legény elvette kezét a szeme elől, de még mindig hunyorogva a másakra pislogott.

– Alighogy elmentek a lámanövendékek, jött egy öreg és egy gyerek. Itt ette a fene őket egészen mostanáig. Az ördög tudja, mit akartak. De hogy nem a kolostoriak közül valók voltak, arra mérget vehetsz. Valakit kerestek. Még az én ajtómat is megrugdosták, s már attól féltem, hogy rám nyitják... – aztán egyszer csak döbbsen felkiáltott: – Ni csak, micsoda meglepetés! Hát nem itt vannak a kíváncsiskodók? Elkaptad őket?

– Úgy bizony – bólintott a másik. – S azt hiszem, nem is rossz zsákmány. Nézd csak a kölyök ruháját!

A magas legény Csoréhoz ballagott, s vérekes szemével még mindig hunyorogva, alaposan megszemlélte csizmáját, köntösét.

– Nem tévedsz, testvér, nem tévedsz. Bizonyára valami gazdag család pereputtya. Fizetni fognak értük, vagy darabokban kapják vissza őket. Éppen jól jön egy kis pénzmag, mert amit a növendékek hordoznak maguknál, még egy lyukas kínai rézpénzt sem ér. Előbb még azt hittem, hogy legalább a vödruk színezüstből van.

– És?

– Még az ezüstözést is sajnálták róla a disznók. Bekenték valamivel, hogy csillogjon. Mondom, nem ér az egy lyukas kínai rézpénzt!

A kisfiú azon vette észre magát, hogy sajnálja a szép, nagy ezüstedényt, amelyről lám, kiderült, hogy bármennyire is szépen csillog, nem ér semmit, mert hisz' nem ezüst.

– Vigye el az ördög, és ha nem, akkor Sindzse, a poklok ura! Hiába vesztegettük el az egész napot.

– Te panaszkodol? – ripakodott rá a másik sértődötten. – Legalább nem voltál benn ebben a lyukban! Inkább felakasztatnám magam, semhogy idezárjanak.

– Csak vigyázz – intette a puskás nevetve, és kivillantotta feketés fogait –, mert az még bekövetkezhet!

– Kapóra jön, hogy nyakon csípted őket. Kik vagytok, he?

– Szegény emberek – morogta ismét az öreg.

A kisfiú térde reszketett a rémülettől, amikor a hórihorgas legény újra odalépett hozzájuk.

– Mi a manó?! Nem így festenek azok, mint te meg ez a kölyök. A szegény

ember az olyan, mint én meg a társam. Mi vagyunk csak igazán nincstelenek! És elveszük a gazdagoktól, amit csak lehet. Az olyanoktól, mint te és a hasonszörűek. Fizethetnek majd értetek is váltságdíjat.

– Nincs nekünk senkink a világon.

– Majd lesznek. Ne nyugtalankodj, vénember, majd eszedbe jut a rokonaid neve. Az is, hogy hol laknak. Igaz-e? Sose félj, kicsikarjuk belőletek.

Apó csak ránézett, de nem szólt.

– Aztán ha mégse gombolják le a pénzt – folytatta a legény –, báránybendőbe csavart csomagocskákat kap majd az atyafiságotok. Lesz ám majd meglepetés, ha kibontják. Hahaha! Tudjátok-e, mi lesz a küldeményben? Egy öregember orra és egy kölyök füle. Aztán ha még erre sem fizetnek...!

Az öreg tudta, hogy hiába beszél, de azért igyekezett meggyőzni a legényt: tévúton jár.

– Én vettem a gyerekeknek ezt a ruhát. Nincs ennek senkije a világon.

– Ugyan, ugyan – vigyorgott gúnyosan a puskás. – Ha szegény vagy, miből telik kínai selyemre? He? Elég a hazudozásból, öreg! Indulás, előre! De vigyázz, ha mondom! Ajánlom: meg ne próbáljatok szökni! Ha valamelyikőtöknek nyoma vész útközben, a másikat a tulajdon két kezemmel ölöm meg. Megértettétek?

Sem a fiú, sem az öreg nem válaszolt. Szótlatlanul elindultak arra, amerre a fegyveresek mutatták.

A hold már magasra emelkedett az égen, s ők még mindig az ösvényeket taposták a hegyek oldalában. Metsző, hűvös éjszakai szél borzolta a fák tetejét, s a kisfiú borzongani kezdett vékonyka selyemkabátja alatt. Az öreg elgondolkozva baktatott mellette, és időről időre bátorító pillantást vetett feléje. A fegyveresek is hallgatva lépegettek, különösen az, amelyik foglyul ejtette őket. A fiatalabb ugyan néha-néha szólt hozzá néhány szót, a másik azonban tüstént leintette. Hallgatva vonultak a hegyi ösvényen; fáradt, éhes csapat.

A hold már az ég közepén ballagott, s valahonnan messziről farkas vagy kiveret kutya tutulását hozta a szél. A kisfiú összerázkódott, és szorosabbra húzta magán köpenyét.

A hórihorgas legény tétovázva megállt, és végignézett az előtte tekergő ösvényen.

– Bizonyos, hogy ez az? – kérdezte.

Társa előrefürkészett, aztán hátratolta a fején bőrsapkáját.

– Még nem értünk az elágazásig. És különben is, ha majd hallod a bagolyhuhogást.

Ebben a szempillantásban, egészen közélről, szinte a fejük fölül bagolyhuhogás hasított az éjszakába. A kisfiú felismerte a nagy fülesbagoly

hangját, hiszen eleget ijesztgették vele egymást a gyerekek Khangpában.

A magas legény hátára rántotta az öregtől elvett tarisznyát, két tenyeréből tölcserít formált a szája előtt, és olyan élethűen utánozta a baglyot, hogy Csorénak beleborsódzott a háta. Háromszor szólt a füles madár, majd újra háromszor.

Az előttük álló széles törzsű fák mögül akkor egy ember bukkant elő, s puskája csövét rájuk irányítva egyre közelebb surrant.

– Te vagy az, Demba? – szólalt meg halkan.

A hosszú legény üdvözlő mozdulatot tett.

– Mi vagyunk, hát.

– Mi az ördög történt veled? Csak nem kaptak el a piros kaftános kutyák?

– Majd elmondok mindent – felelte a legény.

Az őrálló puskás ekkor vette észre az öreget és a kisfiút. Füttyentett meglepetésében, és feléjük intett.

– Vendégeket hoztatok? Hol kaptátok el őket?

– Hát a barlangoknál. Majd később mindenről beszámolok. Most erressz! Alig állok a lábamon a fáradtságtól. Szinte az egész napomat egy büzlő hulla barlangjában töltöttem. Megmondhattam volna előre, hogy nincs az egésznek semmi értelme. Csak egy hülye találhat ki olyat, hogy a lámanövendékek, ezek a kis csirkefogók, ezüstedényt cipelnek magukkal! Ezüsttál remetéknek! Fúj! Ha nem érezném még mindig az orromban a hullaszagot, hangosan röhögnék!

– Nono! – figyelmeztette az ör, és óvatosan szétkémlelt. – Még a végén meghallja valaki!

– Ha meghallja, hát meghallja – békétlenkedett a legény, de azért halkabbra fogta zúgolódását. – Álló napon át ott kushadtam abban a sírkamrában! Tudjátok, miből van az az óriási vödör? Cinből, drága barátaim. S az egész, úgy, ahogy van, nem ér semmit.

– De hát azt mondták, úgy csillog, mint egy ezüsthegy!

– Mert bekenték valamivel. Talán ezüstporral. Van annyi eszük a láma testvéreknek, hogy ezekre a kis hülye tanulóokra nem bízzák rá a kincseiket. Fúj! És ráadásul fél napig ott tereferéltek az ajtóm előtt. S amikor elkotródtak, előbújt ez a vénség meg a kölyök, és ők ültek oda a helyükbe. Már-már azt latolgattam, hogy előrontok, és elvágom a torkukat. Amikor ez megjött, és lefülelte őket, már előhúztam tokjából a késem!

Csore megborzongott.

Eközben egyszer csak véget ért az ösvény, és nagy, lapos erdei tisztás tárult a szemük elé. A föléje boruló fák alatt tábortűz égett; az aprócska máglya mellett legalább tíz-tizenöt szedett-vedett öltözékű férfi üldögélt, és halkan beszélgetett.

Valamennyien felkapták a fejüket, amikor a jövevények kiléptek a bokrok

árnyékából, és a duruzsoló társalgás is abbamaradt. Minden arc a jövevények fele fordult. A tűz mellől széles pofacsontú, mongolképű férfi emelkedett fel, és csípőre tett kézzel mustrálgatni kezdte az érkezőket.

– Na végre! – dörögte aztán, amikor megbizonyosodott róla, hogy kik a jövevények. – Már attól tartottam, hajtóvadászatot kell indítanom, hogy elkaphassalak benneteket. Hol az ezüst?

A magas fiatalember kiköpött.

– Ezüst? Nincs azon az átkozott csöbrön fikarcnyi ezüst sem. Ott lapultam egy bűzös barlangban. De erről később. Adjatok enni!

A mongolképű akkor egyetlen ugrással a legény mellett termett, megragadta a csuklóját, s gyors, cseles fogással a földre rántotta, aztán a hátára ült. A legény felordított fájdalomában.

– Jaj! Szállj le rólam! Megőrültél, Rincsen?!

– Már régóta rajtad tartom a szemem! – förmedt rá a mongolképű, és egyre csak tiporta a legény kezét. – Azt hiszed, lóvá tehetsz? Tulajdon szememmel láttam, hogy az inasok legalább tízkilós ezüstedényben viszik a remetéik levesét. Legalább tízkilós az a tál, ha nem tizenöt! Ha nem árulod el, hogy hová dugtad, széttaposom a kezed!

A legény felüvöltött, mint a sakál, amikor a rablóvezér újra rántott egyet rajta, hogy szinte hallani lehetett a megfeszült ízületek ropogását.

– Esküszöm, Rincsen, igazat beszélek! Ott fulladoztam abban a rohadt barlangban. Oda tették az orrom elé azt a leveses vödöröt. Cinből van az, nem ezüsből! Talán ezüstport kentek rá, hogy szebben csillogjon. Jöjjön el Sindzse értem a poklok világából, ha nem mondok igazat!

Rincsen lassan elengedte a legény karját, és felállt a hátáról.

– Jaj neked, ha be akarsz csapni! Buddha irgalmazzon, ha mégis elrejtetted a kincset. Te mit láttál? – ripakodott a másikra, aki még mindig a kisfiú és az öreg mellett állt.

– Nem cipelnek magukkal értékes holmit a lámanövendékek! – bizonygatta az sietve. – Buddha a tanúm, hogy igazat beszélek. Semmiféle ezüst nincs velük. Miért is lenne? A remetéknek?

Rincsen undorodva ellökte magától a nyakigláb legényt, és elmosolyodott hideg, kemény mosollyal.

– Eredj és egyél! Talán valóban nem ültetsz fel. Ajánlom, hogy ne is próbálj, mert legközelebb nem a kezed, hanem a nyakad kerül a lábam alá. És ki tudja, hogy akkor türtőztetni tudom-e a haragomat?

A magas legény leroskadt a tábortűz mellé, és szótlánul falni kezdte az ételt, amelyet társai eléje tettek. Időről időre gonosz pillantást vetett Rincsenre, de nem

felelt semmit.

Rincsen végre figyelemre méltatta a kisfiút és az öreget is.

– Ti kik vagytok?

– Én fogtam el őket – jelentette a puskás. – Ott ólálkodtak a barlangok körül.

Mintha kerestek volna valakit. Talán épp...

– Kuss! – torkolta le Rincsen, és az öreghez fordult. – Ki vagy hát?

– Falusi vénember – morogta apó –, dzomókat őriztem a fiúval együtt.

– Úgy – bólintott Rincsen. – És mit kerestetek a barlangoknál?

– Ennek akartam megmutatni – válaszolt közönyösen az öreg –, ennek a fiúnak itt, hogy vannak emberek, akik egész életükre élve eltemettetik magukat. Még sohasem látott ilyet.

– Már értem – vigyorgott csúfondárosan Rincsen. – Pusztá, merő kíváncsiságból. Hé!

A legényt annyira megijesztette a rivalgás, hogy félrenyelt, és heves köhögési roham kapta el. Aztán nagy nehezen magához tért, és kellenlenül behajította a nagyjából lerágott csontot a tűzbe.

– Mi kell?

– Amikor bent voltál a barlangban, hallottad, hogy ezek miről beszélnek?

– Mindenféle ostobaságról – felelte a legény megvetően. – Özsültről, amelyet majd a faluban zabálnak meg, és ismeretlen emberekről is vartyogtak. A neveket már elfelejtettem!

– Hülye! – sziszegte a mongolképű, lerítt róla: kicsi híja, hogy ismét nem veti rá magát. – Hát te soha semmit nem tudsz megjegyezni?

A legény sértődötten vállat vont, és újabb báránybordáról harapdálta le a húst.

– Nem kerestek valakit? – tudakolta Rincsen valamivel szelídebben.

– Dehogynem – válaszolt a legény. – Végigrugdosták az ajtókat, legalábbis az öreg. A kölyök, az nem jött közel. Az öreg pedig csak két nevet ismételtgetett. De már nem emlékszem rájuk... nem én!

Rincsennek felragyogott a szeme.

– Tehát két nevet? Jól van, nagyon jól.

Ismét az öregember felé fordult.

– Hm. Szegény emberek vagytok, azt állítod? Vagy még nem is mondtad? Mindenki ezt hajtogatja. Te is, igaz-e? És hogy csak véletlenül jártatok arra? Merő kíváncsiságból rugdostad végig az ajtókat, és minden ok nélkül ismételtgetél két nevet? Ugye?

Az öreg lehajította a fejét, és hallgatott.

Ekkor a másik fegyveres, aki elfogta őket, Rincsen füléhez hajolt.

– Nézd csak a kisfiú ruháját! A legdrágább selyem!

Rincsen úgy lökte mellbe a buzgólkodót, hogy az majd hanyatt esett.

– Kuss, barom! Kioktatsz engem?! Azt hiszed, vak vagyok, trágya ment a szemembe, hogy nem veszem észre? Hogy mersz belekotyogni az én dolgomba? Ajánlom: fogd be a szádat!

A puskás dühösen levágta a mordályát egy fa alá, és leroskadt a tűz mellé. A kisfiút és az öreget már nem őrizte senki.

A haramiavezér közvetlenül eléjük lépett, csípőre tett kézzel meghajolt, szakálla szinte összeért a vén parasztéval.

– Nagy a ribillió odalenn, nem igaz? Azt mondják, hogy a szerzetes testvérek nyüzsgönek, mint a hangyák. Kicsúszott a markukból valaki, aki nagyon fontos nekik. Nem tudjátok, miről van szó?

Az öreg együgyű arcot vágott, és szempillája se rezzen, úgy nézett Rincsen szemébe.

– Nem értem, miről beszélsz – felelte. – Mi nem tartozunk a testvérekhez. Nekünk csak a földesúr parancsol.

Rincsen zavartalanul folytatta:

– Ekkora lármát nem csapnak két közönséges szökött rabszolga miatt. Ámbár lehet, hogy nem is ketten voltak. És talán nem is rabszolgák, he? A papok szerteszt futkosnak a völgyekben, mintha megvesztek volna. Mindenféle lovascsapatok járnak, átkutatják a szurdokokat, a hágókon őrseget hagynak, még a gleccserek közé is fölmerészkednek. S csupán azért, mert két rabszolga megszökött Lapcsiból? Ekkora húhó két rabszolgáért? Ez képtelenség! Te erről nem hallottál semmit?

Az öreg elfintorította az orrát.

– Nem szívesen hallgat oda az ember, ha ilyesmiről beszélnek. Azt rebesgetik: nem közönséges rabszolgák a szökevények, hanem gyilkosok. Megölték a lapcsi khampót. Úgy látszik, ezért üldözik életre-halálra őket.

Rincsen csodálkozva eltátotta a száját.

– Mit nem beszélsz? Valóban ez a hír járja a falutokban? Ejnye, no. Azt nem árulták el a testvérek, hogy miképpen tudott két hitvány rabszolga az örült khampo közelébe férközni, aki már évek óta bezárkózik szobájába, őrizet alatt él, és senkit nem enged magához, csak azt, akiben feltétlenül megbízik? Hm, ti ezt elhiszitek? Ugyan már, csak a szerzetesek terjesztik ezt az ostobaságot. Bizonyos vagyok benne, hogy nem közönséges rabszolgák a szökevények, hanem nagykutyák! A fejük sok-sok aranyat ér! Nem gondolod, öreg?

Apóka széttárta a karját, mint aki nem gondol semmire, és nem is tud elképzelni semmit.

Rincsen töprengve sétálgatott le-fel a kisfiú és az öreg előtt.

– Szóval ti kerestetek valakiket. Két embert. És a lámák is keresnek valakiket, ők is két embert. Nem találsz ebben valami gyanúsat, apó?

– Mit találnék?

– És a lámák nem találják őket. Sem a szabadban, sem a falvakban. Pedig minden faluban akadnak jócskán, akik szeretik a pénzt, és egy-két aranyért szíves örömet feladnák az idegeneket. Ha ott bujkálnának a menekülők, már nyakon csípték volna őket. Mit gondolsz, apó, hol lehet elbújtatni két embert, hogy senki se találja meg őket, és még etetni is más etesse, mi?

Az öreg csak szótlanul megcsóválta a fejét.

– Nincs a világon jobb rejtkehely, mint egy remetebarang – folytatta Rincsen vigyorogva. – Bizony ám! A lámák zabáltatják őket, és sejtelmük sincs róla, ki lapul az ajtók mögött. Nagyon jól kieszelted, öreg!

– Én ugyan nem eszeltem ki semmit! Nem tudok semmiről. Én meg a gyerek...

– Várj csak öreg, várj! – vágott közbe Rincsen, és újra csak elvigyorodott. – Nincs csúnyább dolog, mint amikor egy ősz szakállú, tiszteletre méltó apó úgy hazudik, akár a vízfolyás. Hogyan vegyenek akkor példát rólad ezek itt? A fiatalok?

Harsány röhögés nyugtázta Rincsen szavait. Még a hórihorgas legénynek is fülig szaladt a szája, pedig igazán volt miért orrolnia Rincsenre.

– Nem igaz, cimborák?

– Jól beszélsz, Rincsen – dicsérték vezérüket a martalócok.

Rincsen örült a színjátéknak, és a sikerben fürödve élvezettel folytatta:

– Képzeld csak, öreg, a minap arra jártunk, a remetebarangok környékén. Hallottuk híret annak a nagy fényes csöbörnek, amelyikről most kiderült (ha ugyan ennek a csirkefogónak hinni lehet), hogy nem is igazi ezüst. Elhatároztuk hát, belebújtatunk valakit egy üres lyukba, hogy közlőre kilesse azokat a jótékonykodó kis szerzeteseket. Hát, amint közelebb érünk, hangokat hallunk. S ez nagyon meglepett minket! Gondold csak el: a remeték örökös némaságot fogadtak. Ezek meg egymást szolongatták, úgy bizony, két szomszédos fülke lakói csevegtek. Sejtet-e, apó, mire vélhettük a dolgot? Hát arra, hogy valakik megelőztek bennünket, és ők akarják megkaparintani az ezüstvödröt. Óvatosan a közelükbe lopódtunk, és hopp! kihúztuk őket a vackukból. Hát bizony, öreg, nagyon nem úgy festettek, mint a remeték! És képzeld, mindkettőnek ott a vállán Maitréja jele, ami, ugye, annyit jelent, hogy kolostori rabszolgák. No, gondoltam, ebből sem lesz sok pénz, hacsak vissza nem szolgáltatjuk őket a kolostornak. De én tisztességes ember vagyok, apóka, és bizony a lámáknak nem segíték, de nem ám! Még pénzért sem. Inkább elbocsátom őket, menjenek Buddha hírével, hátha

ezt a jó cselekedetemet a javamra írják még valaha odafenn az égben.

– Szabadon engedted őket? – szólta el magát az öreg vigyázatlanul.

– Eszem ágában sincs! – ordított fel Rincsen olyan szilajon, hogy az öreg ijedten hátralépett. – Nem egyszerű rabszolgák ezek, hanem nagykuttyák! S ti hozzájuk tartoztok. Ha élni akartok, néhány zsák aranypénz az ára! Mutassátok meg nekik őket!

A tűz mellett heverészők akkor felálltak, és széthajtották a mögöttük zöldellő bokrok ágait. A cserjék mögött ott feküdt összekötözött kézzel-lábbal Melong és Agvang.

A piros süveges szerzetesek

A hajnal első sugarai áttörték a foglyok fölé boruló lombkoronát, pirosra festették a fatörzseket. A puskás őr feje le-lesunnyadt ültében, hogy aztán ijedten újra felkapja, amikor áll a már szinte a mellére esett az álmoságtól. Az ágak közt szendergő madarak pityegtek; tavalyi száraz levelek, barna kéregdarabok hullottak alá fészkelődésük nyomán.

Csore és társai egész éjszaka le sem hunyták a szemüket. S mivel a kisfiút és az öreget is összekötözték, s odafektették a másik kettő mellé, halkan beszélgethettek is; rabtartóik nem törődtek vele. Agvang a könyökére támaszkodott, és este óta ki tudja már hányadszor mondta gyötrő önváddal:

– Én voltam az oka. Én szoltam Melongnak, mert már nem bírtam a hallgatást. Úgy éreztem, ha nem beszélhetek valakivel, megőrülök. S épp akkor jöttek. Pedig hány napig kibírtam. Sejthettem volna, hogy rossz vége lesz!

A többiek hallgattak. Korábban már többször is megnyugtatták Agvangot; igyekeztek levenni róla a felelősség és a lelki-furdalás nyomasztó terhét. Később aztán már belefáradtak, és hagyták, hadd mondja a magáét.

– Előbb csak magammal beszélgettem – folytatta Agvang –, aztán arra gondoltam, hogy talán meghallja Melong, ha átkiabálok. Kinyitottam a kémlelőablakot, pedig nem láthattam be a bokrok közé. És akkor kiabáltam, pedig tudtam, hogy nem lenne szabad!

A kisfiú az öreget nézte, aki morcosan bámult maga elé.

– Nem szökhethénk meg valahogyan?

Az öregember savanyúan elmosolyodott.

– Hamar elfognának bennünket. Ha nem ők, akkor a lámák. Két tűz közt vagyunk.

– De te, apó, legalább te eredj! – mondta Melong, és ő is a két könyökére támaszkodott. – Talán valahogyan, ha mással nem, a fogainkkal ki tudnánk bogozni a kötélkeidet.

Apó azonban nemet intett.

– Miért mennék? – kérdezte, és szemernyi félelem sem volt a hangjában. –

Hova sietnék? Úgysem vár odahaza senki. A vejeim még örülnek is, hogy eleve a fene valahová. Miattam aztán igazán nem kell aggódnod. Inkább magatokkal törődjétek!

– Öreg vagy már te, apó, az ilyen kalamajkához – mondta Agvang is, aki lassan abba hagyta önmardosását. – Majd mi kikecmergünk valahogy, ne félj.

– Nem is miattad maradok, ha tudni akarod – felelte ingerülten az öreg. – Ha nem óbégatsz, mint egy vénasszony, nem lett volna semmi baj!

– Jól van már, elég a szemrehányásokból – morogta Melong, és behunyta a szemét. – Valamit ki kell találnunk. Bajba kevertünk, meg is kell mentenünk.

Az öreg azonban nem hagyta annyiban a dolgot.

– Én érettem csak ne aggódjatok! – dohogta. – Én a faluhoz tartozom, és semmiféle kolostor nem merészezi rám tenni a kezét. Az én vállamra nem sütöttek bélyeget. Senkitől nem kapnak értem váltságdíjat, egy megveszekedett fityinget sem, arra mérget vehettek. Kénytelenek lesznek elengedni. Mi más tehetnének?

Melong és Agvang hallgattak. Tudták, hogy az öreg még akkor is maradna, ha sikerülne megszabadulnia a kötelekeitől. Csore nélkül nem menne egy tapodtat sem.

– Ha közel juthatnék az őrhöz, megpróbálnám elvenni a kését, talán kilophatnám a tokjából.

– Mire odáig vergődnél, fellármázná az egész erdőt – felelte az öreg, és gúnyosan Agvangra nézett. – Mit gondolsz, én min gondolkodtam egész idő alatt? S ha nem ókumuláltam ki semmit, te talán... – nem fejezte be; úgy látszik, megbánta szigorú szavait, mert enyhébben folytatta: – Egyelőre nem tehetünk semmit. Nem tudunk megszabadulni a kötelektől. De még ha ez sikerülne is, órák kellenének, amíg egyáltalán gyalogolni tudnánk. Úgy érzem, mintha fatuskók lennének jó öreg lábam helyén. Meg kell várunk, amíg maguk szabadítanak meg a kötelektől. Talán útközben adódik valami. Sok minden adódhat. És nemcsak Lhászaiig hosszú az út!

Az őr ekkor egy eddigieknél is jóval nagyobb bóbiskolás után felriadt, s amikor meglátta a fatörzseken végigkúszó vörös sugarakat, talpra állt, fejébe nyomta leesett sapkáját, és elégedetten végigpislantott az alvokon. Nyugodtan a szája mellé emelte két tenyerét, és akkorát bödült, amekkorát csak bírt:

– Ébredjétek, hé! Hasatokra süt a nap!

Nagy nyögések, morgások, káromkodások közepette ébredezett a tábor. A mongolképű is előbukkant valahonnan, és első útja Melongékhoz vezetett. Szó nélkül végigvizsgálta köteleiket, aztán elismerően bólintott.

– Szeretem, ha a foglyok nyugodtan töltik az éjszakát. Ugye tudjátok, hogy nem érdemes próbálkoznotok? Aki megszökik, és megtalálom, saját késemmel

vágom le a fülét. Márpedig én mindenkire ráakadok, arra mérget vehettek! Héj! Demba, Loszol és Blobzang! Gyertek csak ide! A többiek készítsék el a reggelit! Utána nyomban fölkerelkedünk.

Három férfi, köztük a tegnapi megtermett legény, odaballagott Rincsenhez, és leguggoltak vele szemben a fűre. Puskájukat gondosan maguk mellé fektették.

Rincsen gondterhelten végignézett rajtuk, és most eltűnt arcáról a szokott fenyegető mosoly.

– FigyeljeteK ide! – mondta, és látszott, hogy sokat töprengett magában az éjszaka során. – Hogy a kezünkbe kerültek, az egy dolog. De hogyan kapunk aranyat értük? Ez egy másik dolog.

A többiek nem szóltak, várták, amíg befejezi.

– Hallgatnak. Megoldhatnám ugyan a nyelvüket, de nem akarom, hogy nagy ordítózás legyen. Még a végén idecsődítünk valakit. Bizonyosra veszem, hogy együvé tartoznak.

– Én is – morogta békülékenyen a legény.

– Akkor hát ki kell fürkésznünk, hogy kiket keresnek a láma testvérek. Megértettétek? Azután: elmentek az öreg falujába, és megtudakoljátok kifélék-mifélék, az öreghez tartozik-e a gyerek és a többit. Mindent tudakoljátok meg. Világos?

– És azután? – vágott közbe a hórihorgas legény felbátorodva. Rincsen azonban olyan pillantást vetett rá, hogy torkán akadt a további kotnyeleskedés.

– Majd akkor megmondom, hogy mit csináljátok.

– És ha az öreg meg a gyerek valóban falusiak, és ha senki nem ad értük egy ócska rézpetákat sem? – szólt egy másik férfi, akit a mongolképu Blobzangnak szólított.

Rincsen kiköpött a fűre.

– Akkor elmehetnek. Mit kezdjek velük? Öljem meg őket csak azért, mert az utamba akadtak? Gondolkodás nélkül darabokra aprítom őket, ha hasznot remélhetek belőle, de értelmetlenül nem vérengzek. A mongol Rincsenre ne mondhassa senki, hogy gyilkos!

– És ti? – kérdezte a legény. – Addig itt maradtok?

Rincsen megrázta a fejét.

– Nem tetszik nekem ez a hely. Túl sok a fa. Jobban érzem magam a sziklák közt, ahonnan akármeddig ellátok. Fölkapaszkodunk a hágóhoz, ahol a kórakás van, két lófejjel a tetején. Odamegyünk, és ott is maradunk!

– Hogyan kérdezzük ki a lámákat? – ráncolta a homlokát a legény aggodalmasan. – Menjünk valamelyik kolostorhoz?

– A ti dolgotok – mordult rájuk Rincsen, és felállt, jelezvén, hogy a maga

részéről befejezte a beszélgetést. – Ha kapni akartok az aranyakból, megtaláljátok a módját. Ha a foglyainkat keresik, egyezkedni akarok velük. Hozzatok közülük egyet a hágóra, és én akkor majd megmondom, hogy mennyit kérek értük. Na, eredjetek!

A három ember némi morgás kíséretében feltápáskodott, és rövidesen útnak is indult. A kisfiú még sokáig hallotta, amint lépteik alatt csak úgy recseg-ropog az erdő aljnövényzete.

A táborban maradtak befejezték az evést, majd Rincsen intésére valamennyien felálltak, hogy folytassák útjukat. A foglyoknak nem lehetett panaszuk a reggelire; ugyanazt és ugyanannyit kaptak, mint a többiek. Látszott, hogy ilyenkor tavasszal nem szenved szükségét Rincsen rablócsapata. Van elég dzomo meg jak a legelőkön, s nyárig a gazdák észre sem igen veszik, ha egy-egy kisborjú eltűnedezik a csordából.

Még étkezés előtt eloldották Melongék kötelékét, s csak jóval később kerekedtek föl, de bizony még akkor is nagyon nehezükre esett a járás. A kisfiú úgyszólván csak botladozva sántikált; mintha ezer meg ezer tűt szúrtak volna mindkét lábába. Támolyogva vonszolták magukat, jócskán csökkentve őrzőik iramát. S hiába káromkodott Rincsen, csak botorkáltak, mint a nemrég világra jött gidák.

Az öreg, amikor úgy látta, hogy senki sem figyel rájuk, titkon odasúgta Melongnak:

– Csak lassan, nagyon lassan. Mint a tegnap született jakborjú!

Melong aprót bólított. Tüstént átlátta az öreg szándékát. Bizonyos, hogy a következő éjszakán már jóval lazábbra veszik a köteleiket, hiszen így alig jutnak előbbre miattuk. Ez már egy kis reménysugár.

Egész napon át meneteltek, szinte megállás nélkül. Rincsen csak a déli órákban adott pihenőt, hogy teát főzhessenek és haraphassanak valamit. Az éjszakát egy erdő óriás fái alatt töltötték, s ekkor valóban már nem verték olyan szoros gúzsra őket. Szökniük azonban legalább annyira lehetetlen volt, mint előző éjjel, hiszen három puskás rabló őrködött körülöttük; ezek felváltva bóbiskoltak, s nem fordult elő, hogy egyszerre mindhármukat elnyomta volna a buzgóság.

Harmadnap délelőtt fölértek a hágó tetejére. Valamennyiük tüdeje szinte pattanásig feszült; a ritka levegőben nagyon nehezükre esett a mozgás. A csapat többségét fejfájás kínozta, mások pedig arra panaszkodtak, hogy rosszul látnak.

Rincsen, mintha nem is hallotta volna emberei zúgolódását, hol elöl bukkant fel, hol hátul, s ha kellett, szidással vagy ígéretésekkel igyekezett erőt önteni beléjük.

Egyszer aztán megszakadt az utat két oldalról szegélyező sziklafal, és óriási,

hófehér csúcsok köszöntek rájuk. Sapkájuk körül felhőpamacsok gomolyogtak, és a kisfiú úgy érezte, hogy ha kinyújtaná a kezét, beléjük meríthetné az ujjait. Ahogy kiértek a sziklafalak közül, hirtelen rájuk tört a szél is. Kemény, térel emlékeztető hideggel árasztotta el a hágót, s szemöldökükre ráfagyott az izzadság.

Rincsen maga is hangosan lihegve forgolódott, és valahova a világoszöld derengés felé mutatott.

– Oda! Innen már lefelé ereszkedünk. Ez a hágó teteje! Még néhány lépés, és túl vagyunk rajta!

A kisfiú szeme ekkor már káprázott, elsötétült előtte a világ; arra tért magához, hogy megint ugyanolyan magas sziklafalak közt kóvályog, mint amilyenek árnyán korábban fölfelé kapaszkodtak. S egyszer csak léptei is könnyebben estek, ahogy lefelé vitt az útjuk. Egy szélmentes helyen megállapodtak.

Rincsen megtorpant, és hangos szóval, hogy mindenki értse, felmutatott a fölöttük magasodó sziklaszirt tetejére:

– Nézzétek! Ott a két lófej!

S valóban, fönn, a szédítően meredek orom tetején halomba rakott sziklákból oltár emelkedett. Tetején póznára tűzve levágott lófej fürkészte tompán fénylő szemével a hegyi világot.

Az áldozóköveken keselyűk tollászkoztak, de hozzá sem nyúltak a fejekhez.

A kisfiú nem értette, hogy miért nem marcangolják szét a ragadozó madarak a kirakott prédát, s mivel éppen Agvang állott mellette, halkan odasúgta:

– Agvang... miért nem bántják a keselyűk a lófejeket?

Agvang szemében babonás félelem tükröződött, amikor visszasúgta:

– A piros sapkások! A piros sapkások oltárai!

Csore még mindig nem értette a dolgot. Hiszen köztudott, hogy a keselyű nyomban kivájja zsákmánya szemét. Khangpában látta elégszer, amint a dögevők lecsaptak az elhullott jószágra.

– Nem igazi lófejek – morogta mögöttük az öreg –, nincs már rajtuk hús, csak bőr. Nincs azokon egy falásnyi hús sem. Ki tudja, hány éve, hogy ott függenek!

– És a szemek?

– Átlátszó kőből csiszolták őket.

Rincsen fölemelte a kezét, és parancsot adott, hogy főzzenek teát. Valamennyiük fölhevült teste borzongott még a hágó hidegétől, és a betegség megelőzésére legjobb ilyenkor a forró tea.

A foglyok is tenyerükbe fogták a csészéjüket, s úgy melengették meggémberedett ujjukat. A kisfiú egyre csak a fenyegető, merev szemű lófejeket figyelte: mellettük hallgatag őrszemekként gubbasztottak a keselyűk.

– Kik azok a piros sapkások? – faggatta Agvangot, mert még mindig furdalta

oldalát a kíváncsiság.

Agvang azonban komor képpel elhárította magától a választ:

– Beszélni sem merek róluk. És igazából nem is tudok semmit. Őt kérdezd! – és Melongra mutatott.

A szerzetes tünődve nézte a lófejeket.

– Csak annyit hallottam, hogy még lehetnek néhányan, de látni soha nem láttam őket, pedig az elmúlt években sokfelé megfordultam. Mindenfelé beszélnek, hogy még élnek valahol az erdők mélyén vagy a szirtek közt. De az is lehet, csak úgy mondják, hogy ezt a kőrakást a piros süvegesek építették. Talán csak mese az egész.

Az öreg kilöttyentette az utolsó cseppeket a csészéjéből, és komoran megcsóválta a fejét.

– Ilyenek vagytok ti, fiatalok. Mindenre csak azt mondjátok, hogy mese. Pedig előbb meg kellene győződnötök az igazságról. Volt a falunkban egy ember... – s apó már neki kezdett volna egy hosszabb történetnek, amikor a fejük fölött megdördült az ég, mintha kora nyári zápor érte volna utól őket. A kisfiú elcsodálkozott. Hiszen a két sziklafal közül látható égszelet ragyogóan kék! Ekkor harsogó morajlással óriási szikladarabok zúdultak le mögöttük; ide-oda csapódtak a bércfalakon, darabokra zúzódtak, és törmelékeik ropogva záporoztak a földre. S mintha csak sivatagi szélbe keveredtek volna; mindenkit beburkolt az égre szálló, felkavart por.

A döbbsent és rémült rablók fegyvereikhez kaptak, majd elterültek a földön, és igyekeztek a sziklafalakhoz lapulni, hogy ott leljenek védelmet a legördülő kődarabok elől.

A szerzetes és az öregember az első pillanatok rémülete után a kisfiút keresték.

– Csore! – ordította Melong. – Hol vagy, kisfiam?!

A mellette elrohanók elsodorták, majd ledöntették a lábáról. Négykézláb vergődött a kőfalhoz, hogy nyílásaiban leljen menedéket, s az egyre zuhogó kőtömbök fölött pattogjanak tova. Karját a feje köré fonta, és töprengett, hogy mi is történhetett. Talán megindult a hegy, és tüzet lövell fortyogó gyomrából?

Amikor abbamaradt a szirtomlás, kikémlelt a karja alól. Körülötte kőtörmelékkel borított alakok heverték mindenfelé, némelyikük hátára akkora szikladarab gördült, mint egy jakbika. Itt-ott vérfoltok és tépett ruhadarabok tarkították a porréteg egyhangú szürkeségét.

Egyszer csak meghallotta Csore hangját, a hulló kövek csattogásán keresztül.

– Melong! Ide hozzánk, Melong!

A szerzetes arrafelé fordult, s örömmel fedezte fel a kisfiút; az öreggel és Agvanggal együtt egy kiugró sziklaperem alatt gubbasztott. A kiszögellés

megakadályozta, hogy rájuk hulljanak a kövek, s óriási, szilárd ereszként megőrizte őket a közáportól.

Melong óvatosan az orom felé lesett, és amikor úgy látta, hogy most éppen nem hullik kő, hatalmas szökkenésekkel a védő karima alatt termett. Nem vette észre, hogy ugyanebben a pillanatban lövések dördültek, és golyók verik fel mögötte a port. Lihegve bukott a többiek közé, és levegőt kapkodva kérdezte:

– Hegyomlás?

Az öreg fancsali képet vágott, és nemet intett.

– Alighanem nagyobb a baj.

Melong nem értette a szavakat, csak a fejcsóválását látta. Kinyitotta a száját, hogy tovább kérdezősködjék, amikor az ismét meginduló kőgörgeteg zuhogásába most már tisztán hallhatóan puskalövésnek vegyültek.

Agvang babonás rémülettel meredt az égnek arra a vékony csíkjára, amelyet a fölöttük húzódó sziklafedél alól látni lehetett. Aztán iszonyodva felvonított, vinnyogó, vékony hangon:

– Én tudtam. Jaj, én megmondtam. Csak a piros sapkások lehetnek!

Melong kilesett a perem alól. A szoros elejét és hátulját akkor már sziklatömbök torlaszolták el. A rablók közül csak néhányan élték túl a támadást, s azok is ott kucorogtak a sziklatömbök közt, kőfülkék, hasadékok védelmében.

Ebben a pillanatban fenn, a bérctetőn, közvetlenül a két löfej mellett, hosszú, torzonborz, ősz szakállú férfi jelent meg, kezében puskával. Lekémlelt a mélységbe, és azonnal észrevette a tömbök mögött kucorgó csirkefogókat.

Puskáját a vállához kapta, gondosan célzott, és lőtt. A sziklaélek mögött valaki felkiáltott és hangos jajveszékélésbe kezdett. A kisfiú rémülten simult Melonghoz, és nem értette, hogy valójában mi is történik. A szakállas férfi akkor újra töltött, és ismét csak lelőtt a szakadékba. A korábbinál is fájdalmasabb üvöltés jelezte, hogy most sem tévesztett célt.

A kisfiú úgy érezte, hogy megfejthetetlen és fenyegető álmot lát. A sziklaszirtek csúcsán újabb szakállas, őszbe csavarodott hajú férfiak jelentek meg, és puskájukat a tömbök mögött bujkálókra irányították.

– Hé! Ne lőjete! – kiáltotta feléjük alulról egy hang. – Mit akartok tőlünk? Mi nem bántottunk benneteket. Kik vagytok?

Az első puskás férfi intésére a torzonborzok leeresztették fegyverüket, és figyelték, amint vezetőjük egészen a szirtek szélére lép.

– A mongol Rincsen köztetek van?! – dübörgött alá rekedt hangja.

Rövid ideig nem válaszolt senki, majd a kisfiú hallotta, amint a mongolképű halkan szól valamit megmaradt embereinek, aztán felhangzott válasza:

– Mi dolgod velem?

Az ős hajú a mordályára támaszkodott. Végigjártatta szúrós pillantását a szoros fenekén. Csore esküdni mert volna rá, hogy rajtuk is végigfuttatta tekintetét, ahogy a sziklaperemhez húzódva reszkettek az életükért.

– Ha nem válaszoltok egyenesen, meghaltok valamennyien. Jól látlak benneteket. Te, akinek piros bojt van a sapkáján! Kedves az életed? Még egyszer kérdem: köztetek van-e a mongol Rincsen?

A sziklatömbök mögött összesúgtak, de senki nem válaszolt. Az ős hajú ekkor villámgyorsan vállához emelte puskáját és elsütötte. Velőtrázó ordítás reszkettette meg a szurdokot.

– Megöltem! – zúgta fentről a hang. – Egymás után jöttök, sorban. Még egyszer kérdezem hát: köztetek van-e a mongol Rincsen?

– Itt van Rincsen! – rivallt valaki alulról. – Mit akartok tőle?

– Még öten vagytok a sziklák közt – mondta a puskás férfi az ég kupolája alatt –, és négyen a párkány védelmében. Mindenkit leteríték, ha nem szól maga a mongol Rincsen!

Melong magához szorította Csorét, és megbabonázva meredt a szirttetőre. A rablóvezér fölemelkedett, és eldobta a puskáját.

– Én vagyok Rincsen. Miért vadászol rám? Én nem bántottalak!

– Lépj előre hármat, hogy jobban szemügyre vehesselek! – követelte a férfi az orom csúcán. – A kezemben vagy, Rincsen. Nem menekülhetsz előlem!

A haramia engedelmesen előrelépkedett, és fölszegette fejét.

– Itt az arcom. Bizonyára összetévesztesz valakivel. Én nem tudom, ki vagy.

– Jól látlak, Rincsen. Valóban te vagy az. Most is olyan ocsmány az ábrázatod, mint sok évvel ezelőtt, amikor...

Szavait azonban nem fejezhette be, mert a mongol villámgyors mozdulattal a sziklák mögé ugrott, és ebben a pillanatban valamelyik cimborája az ős hajúra lőtt. A férfi megtántorodott, és elejtette puskáját. A fegyver keményen koppant, előbb lassan lecsúszott a szikla szélére, majd óriási ívben aláhullott a szurdokba. Závárzatánál csapódott egy szirt éléhez, és kettétörött.

A kislíú Melong ruhájába rejtette az arcát, amikor megszólaltak a lövések. S mire újra kíváncsian kikandikált, a sziklák mögött már minden nesz elült, odafönn a bércezen is, csak a keselyűk lebegtek a végtelen kékségben.

A foglyok már-már azt hitték, hogy örölk mindenki megfélekedzett, amikor a bérctetőn ismét felbukkant a szakállas arc.

– Élsz-e még, Rincsen?! – csendült a kiáltása. – Vagy Sindzse magához ragadta a lelked?

A sziklatömbök közül fojtott nyögéssel kélt a válasz.

– Légy átkozott, ismeretlen! Átlőttem a vállam. Még most sem tudom, ki vagy.

Valaki visszaélt a nevemmel. Én soha nem láttalak.

– Ne áltass, Rincsen. Azt hiszed, összetévesztelek mással? Nos, akkor gyere föl ide a csúcsra. Állj az áldozati halom mellé. A lófejek sohasem hazudnak. Ha ők is azt mondják, hogy nem te vagy az, akit keresek: szabadon eresztelek. Él-e még ott lenn valaki?

– Senki – mordult fel a mongol. – Mindenkit megöltetek!

– Hát akkor rajta. Kússz fel ide a tetőre!

Rincsen nehézkesen feltápáskodott; tenyerét vérző vállára szorította. Megpróbált fölfelé mászni a bokaficamító görgeteg mentén, de mindegyre visszacsúszott.

– Erre nem lehet. Fáj a vállam is. Nem érted, hogy nem bírok, te sátán?! – harsant fel végre tomboló keserűséggel, amikor újra meg újra visszazuhant a szurdok aljára.

– Annyi időd van csak, amíg a napot el nem takarja a következő felhő. Látod-e azt ott? Amint beborul, lepuffantalak!

Rincsen zavaros szemmel pillantott körül, majd ismét nekiszaladt a görgetegnek. Ott, ahol a kőzuhatag a legmagasabbra tornyosult, valamivel könnyebb volt a mászás, hiszen a nagyobb tömbök szinte lépcsőül szolgáltak. Kétségbeesetten zihálva kapaszkodott egyre följebb, és följebb. Sebesült karját is használta, mindkét kézzel megkapaszkodott a dudorokba, és amikor egyszer szétnézett, rémült kiáltást hallatott.

A napot már majdnem elérte a felhő széle, amikor, szinte karnyújtásnyira a szurdok peremétől, megpihent. A szakállas letérdelt a sziklatető szélére, és feléje nyújtotta a kezét. Rincsen belekapaszkodott, és kínosan nyögve felhúzódkodott hozzá.

Ott aztán úgy terült el, mintha letaglózták volna. A szakállasok körülállták – lehettek vagy tízen-tizenöten –, s lehajtott fejjel nézték a sebesültet, amint behunytt szemmel levegő után kapkodott. Mikor végre kifújta magát, fölpillantott, és kutatva meredt a szakállasokra.

Vezetőjük melléje térdelt, és halkán, szinte gyengéden kérdezte:

– Még most sem ismeresz meg, Rincsen?

A rablóvezér fürkészve bámult az arcába, és nemet intett. Zihálva szedte a levegőt, és az oldalára fordult, hogy szemügyre vegye a többieket is.

A szakállas melléje ült, és zengő, mély hangján beszélni kezdett. A szurdok falai felerősítették szavait, hogy a párkány alatt álldogálók is hallhatták.

– Emlékszel Dkarpó falujára?

Rincsen behunyta a szemét, s bólintott.

– Jártam arra.

– Attól nem messze hatalmas vadon terül el. Vagy tíz éve történhetett, hogy idegenek vonultak át rajta, és beköltöztek a mélyén rejtőző barlangba, fiatalok és öregek, akik megelégtették az emberi bűnöket; csak szeretetre és nyugalomra vágytak. Nem lámák voltak, legalábbis nem olyanok, mint akik most a kolostorokban élnek. Abba a rengetegbe egy ősi rend követői vették be magukat: elődeik valaha piros süveget viseltek. Ám a barlanglakók nem hatalomra törekedtek, mint a hajdani piros süvegeselek, hanem távol a világtól kívántak szemlélődni. Azokon a kimondhatatlan titkokon óhajtottak elmélkedni, melyeket meg nem fejt a józan emberi értelem. Hallod, Rincsen?

A sebesült lehunyta a szemét, jelezve, hogy feszülten figyel.

– Ezek a különös emberek ősi titkok tudói voltak, varázslómesterek, életre tudták kelteni a halottakat, az élőket pedig tetszhalottá bűvölték. Ekkor azonban már csak békére és nyugalomra vágytak, az erdő csöndjére s a madarak dalára. Szelíd emberek lettek a mágusokból, Rincsen. Egyszer aztán megjelent előttük egy férfi, egy ismeretlen, s ajánkozott, hogy a tanítványuk és szolgájuk is lesz. Merthogy a piros süvegeselek nem szívesen jártak az emberek közé, hiszen mindenki csak csodatételekért zaklatta őket, vagy éppen titkaikra volt kíváncsi. Nem túrték őket a sárga sapkás szerzetesek sem: azok a hatalmukat féltették tőlük. Ezért aztán örültek a tanítványnak; ő majd ki-kimerészkedik a környező falvakba, s tejet hoz nekik, meg tojást, friss árpalisztból süített campát. Bízta az ajánkozóban, aki jóra való embernek mutatkozott, s még kincseiket is megmutatták neki: aranyból készült démonsobrocskáikat, amelyeknek szemgödrébe gyémántokat illesztettek régi-régi mesterek. Azt hitték, hogy a tanítványuk is úgy megveti a világi hívságokat, mint ők, s a próbaidő elteltével már nem is néztek a körmére; maguk közé fogadták testvérükül.

A szakállas élénkebben folytatta:

– Történt egyszer, egy tavasszal, hogy a járvány démon rábukkant a szent emberek búvóhelyére, és iszonyú nyavalyával sújtotta valamennyiüket. Ott fetrengtek a barlangban és a barlang előtt, szörnyű görcsök kínozták őket; szájukból hányadék szennyezte a földet, szemükből könny csörgött. Néhányan már bele is pusztultak a kórságba. Csodák csodájára egyedül a tanítvány nem betegedett meg. Úgy tett ő is, mintha fájlálná a hasát, de nem volt annak semmi baja. Igaz-e, Rincsen?

A mongol egyre csak zihált, de nem válaszolt egyetlen szót sem.

– Aztán, amikor a varázslók már elvesztették eszméletüket, és mellükből kiszállt a lélek, a tanítvány előhúzta hosszú kését, és feltápaszkodott a megszentelt földről, amely neki is nyughelyet és menekvést nyújtott. Aztán sorba odalépett a világtól elvonult szent emberek mellé, kését a szívükbe döfte, és

levágta a fejüket. A levágott fejeket egy szakadékba dobta, hogy a testekre ne ismerjen senki, majd az aranyból öntött démonszebroszkákkal elmenekült. Máig se tudna gazságáról senki, ha egyetlenegy remete nem menekült volna meg a mészárlásból.

– Az lehetetlen – hebegte Rincsen. – Nem menekült meg senki.

– Honnan tudod? – csapott le rá a szakállas, és a szeme baljóslatúan fölizzott. A mongol rádöbbsent, hogy elárulta magát, és reménytelen, sötét arccal dörmögte:

– A dkarpói parasztok azt rebesgetik, hogy ott vesztek!

A szakállas gúnyosan megcsóválta a fejét.

– Egyvalaki megmenekült. Egy fiatal testvér, aki aznap nem evett a liszttel kevert tejből, amelyet te hoztál a faluból, mongol Rincsen. Mert te voltál az a szolga, aki megmérgezte a varázslókat!

– Hazugság! – hörögte a rablóvezér, és megpróbált a talpára állni. Nem öltem meg senkit, és nem emlékszem reád!

– Igaz, akkor még nem volt szakállam. Nekem, egyedül, a varázslók közt. Ezért úgy hívtak, hogy...

– Rgyamed! – tört ki Rincsenből.

A szakállas szomorúan bölintott.

– Bizony, bizony, az vagyok. Akkor még tejelesszájú legényke, ma pedig vénember. Azon a napon hollófekete hajam kifehéredett, s azóta szakállat növesztettem. Ott görnyedtem a barlang mélyén egy haldokló társam mellett; borogatást raktam tüzelő homlokára, és éppen ki akartam futni, hogy friss forrásvizet hozzak, amikor megpillantottalak; jóságos nevelőim nyakát vágta át késséddel. Eltakartam a szemem, és észrevétlen visszalopódtam a barlangba. Irtózatosan megrettentem. Tudtam, bejössz, és ott is megcsonkítasz minden tetemet vagy lelkeszállottat. Odaosontam hát a bejárathoz, és kilestem azt a pillanatot, amikor annyira elfoglalt véres munkád, hogy nem néztél a barlang felé. Akkor bevettem magam a fák közé, és rohantam, ahogy a lábam bírta. Aztán a vadon széli cserjésben összeestem, borzalmas kórság tört rám, Rincsen. Szegény, vándor pásztorok találtak rám, és gyógyítottak ki a bajomból. Mindenem remegett, mintha csak a tüzes hegyek démonai költöztek volna belém. Lázálmomban egyre csak azt a barlangot láttam, és téged, amint ott térdelsz a testvérek mellett, és késed megvillan a mellük és a nyakuk fölött. S egy ilyen iszonyatos, álomverte éjszakán megfogadtam, hogy addig ne adjon Buddha és Padmaszambhava varázslómester nyugalmat, amíg szívedbe nem mártom a késem, és le nem metszem átkozott fejed!

– Nem! – üvöltött fel Rincsen, és torka elé kapta a kezét.

– Hányszor jártam a sarkadban, Rincsen, de hányszor! Néha már-már a

markomba kaparintottalak, de végül mindig egerutat nyertél, mintha csak a gonosz hatalmak keltek volna védelmedre. Közben újra csak rátaláltam régi hitünk követőire, és attól kezdve együtt vadásztunk reád. Rincsen, végre a kezembe kerültél!

Rincsen fájós, vérző vállára szorította a kezét, és rémületében vadul hánykolódott. Hiába igyekezett azonban talpra állni, egyik-másik szakállas mindig meglendítette a lábát és visszalökte.

Melong magához szorította a gyereket, és tenyerével eltakarta a szemét.

– Ne nézz oda, Csore! – suttogta, amikor a szakállas varázsló, akit valaha Rgyamednek hívtak, foglya fölé hajolt.

A kislíú engedelmesen Melong palástjába bújt, és csak akkor rezzent meg, amikor a mongol minden eddiginél riasztóbb ordítása csapott a fülébe:

– Jaj, ne! Bocsáss meg, Rgyamed!

Majd még egy sikoltás, és Rincsen hangja gurgulázó hörgésbe fült. Aztán csend, mély, riasztó csend borult a szurdokra.

Csore már mozdult, hogy kibontakozzék a szerzetes kaftánjából, amikor az oromról diadalittas szózat hangzott fel, végigzúgott a sziklafalak közt, és elsuhant a fehér sapkás hegycsúcsok felé.

– Hála legyen néked, Padmaszambhava, rendünk alapítója! Hála legyen néked, nagy királyunk, rgyalpónk, Szrong-bcan szgam-po, aki az új hitet az ország hitévé tette. Hála legyen néked, Landarma király, amiért meg akartad törni a sárga süvegesek uralmát, hogy visszaállítsad őseink hitét, amelytől Congkapa megfosztott bennünket. Az átkozott Congkapa, aki arra kényszerítette őseinket, hogy hagyjanak fel a varázslatokkal, alapítsanak hatalmas kolostorokat, és a vörös helyett sárga süveget viseljenek. Hála legyen néked, Kala isten, te nagy, amiért élni engedted fiaidat sziklák rejtekén, őserdők mélyén! Ősi áldozattal, emberfejjel köszöntelek, lófejű, szörnyű isten, Tamgrin! És neked is, szerelem istennője! Fogadjatok ennek az árulónak és gyilkosnak a fejét! Legyetek hozzám kegyesek, istenek!

Amikor a kislíú kiszabadította a fejét Melong palástjából, már semmi borzalmasat nem látott. A szakállasok a sziklatető szélén sorakoztak, karjukat égnek emelték, és csak álltak mozdulatlanul, mintha földbe gyökerezett volna a lábuk. Rincsen ott hevert előttük, és Csore tudta, hogy a rablóvezér halott már. Nem érzett azonban félelmet. Ám amikor véletlenül a lófejekre tévedt a tekintete, hangosan felsikoltott, és ismét csak Melong palástjába rejtette az arcát. A lófejek mintha mosolyogtak volna merev, sárga kristályszemükkel. S mellettük egy harmadik fej nézett a szurdok alján megbúvókra homályos, tompa tekintettel, s mintha fenyegetés rejtőzött volna pillantásában.

A mongol még holtában is rémületet keltett.

A szakállasok némán imádkoztak égre emelt karral; szakállukat meg-megborzolta a hűvös szél, palástjuk széle táncba kezdett a szurdokban megbúvók feje fölött. Úgy álltak ott, mintha sohasem akarnának megmozdulni,

Melong és az öreg sem moccant, és a kisfiú sem mert elszakadni a szerzetestől. Agvang azonban lassan föleszmélt, és odasúgta Melongnak:

– Hé! Ébredj! Ne várjunk tovább! Most kéne óvatosan elosonnunk.

– Mit vartyogsz? – riadt fel a szerzetes.

– Ezek, meglehet, reggelig is ott rostokolnak... Talán észre sem vesznek bennünket. Gyerünk!

– Tapodtat se! – suttogta az öreg indulatosan. – Ha menekülünk, végünk. Talán megfélelkeznek rólunk. Ha nem...

– Mi aztán igazán ártatlanok vagyunk – morogta Agvang.

– Épp azért maradj veszteg – felelte az öreg józanul –, ha nem akarsz Rincsen sorsára jutni. Inkább azon törd a fejed, hogyan magyarázod meg nekik, hogy nem tartozol te magad is a rablók közé.

Nem folytathatta, mert a szakállasok ekkor leeresztették a kezüket, és vezérük feléjük fordult a szurdok peremén.

– Hé, ti ott! – kiáltotta, és lemutatott rájuk. – Gyertek elő, hadd lássalak benneteket!

– Majd ha bolond leszek! – dűnnyögte Agvang. – Hogy sorra lelőjetez minket?!

– Pedig nincs más mód, Agvang – mondta Melong nyugodtan, és megfogta a kisfiú kezét. – Ha akarnak, így is megölnek mindannyiunkat. Akár fegyverrel, akár kövekkel.

– Én akkor is itt maradok – makacskodott Agvang.

Melong nem szólt semmit, csak megszorította Csore kezét, és maga után húzta. Kilépett a párkány védő biztonságából; néhány lépéssel a szoros közepére ért, oda, ahol az elesett rablók feküdtek. Hallotta, hogy az öreg mögöttük csoszog, s Agvang kényszeredett léptei is ott neszezték valamelyest hátrébb.

– Nézzetek föl, mireánk! – zendült felülről a parancs.

Valamennyien a nap felé fordították arcukat; hagyták, hadd cirógassa fényével lehuny szemhéjukat, izgalomtól és fáradtságtól cserepes ajkukat. Álltak mozdulatlanul, és sem Melong, sem az öreg, sem Csore nem szorongott már; talán csak Agvang nyugtalankodott még mindig.

– Nem ismerlek benneteket – szólt le a szakállas –, és tudom, hogy nem tartoztok a rablók közé. De mindent láttatok. Ezért választhattok.

Hosszas csend ereszkedett a szurdokra, csak a halk visszhang ismételte az utolsó szavakat még jó ideig:

– Választhattok, választhattok, választhattok...

Ekkor Melong kinyitotta a szemét, és felkiáltott:

– Mi között választhatunk, Rgyamed?

A szakállas megrándult, amikor meghallotta régi nevét.

– Ne szólíts így, ember! – intett le fölényesen. – Már Rgyacsannak, Szakállasnak hívnak. Hogy mi között választhattok? Hát köztünk és a halál között!

Melong keményen és feltűnés nélkül oldalba lökte Agvangot, amikor észrevette, hogy meggondolatlan lépésre készül. Agvang előbb úgy tett, mintha vissza akarna menekülni a párkány alá, aztán meg elszánt képpel mélyet fohászkodott. Talán sértő szavakkal akart a szakállasokra támadni? A szerzetes erélyes figyelmeztetésére azonban végül nem követett el semmiféle ostobaságot.

– De hiszen nem ismersz bennünket! – felelte Melong a szakállasnak, és maga sem tudta, hogy miért húzza az időt.

– Ti azonban már tudjátok, ki vagyok én, s ezért a halál szívesen fogadna!

– A másik lehetőség?

– Közénk álltok. Megesküsztok Padmaszambhavára, hogy elhagyjátok a bűnös világot, és elmékedésnek szentelitek életeteket. És megtanuljátok a varázslás tudományát!

– Cseberből vederbe! – morogta Agvang. – Cseppet sem bizalomgerjesztőbbek, mint a rablók. S ahogy Rincsen fejét levágta...!

– El kell fogadnunk az ajánlatukat, különben halomra lőnek bennünket – dörmögte az öreg, és intett Melongnak, hogy egyezzek bele mindenbe, amit csak követelnek tőlük.

– Nem sok választásunk van, Rgyacsan – nézett föl ismét a sziklára Melong. – Nem szándékoztunk ugyan közéték állni, de még mindig jobb, mint a halál!

A szakállas váratlanul elnevette magát.

– Tetszik az őszinteséged! Hogy hívnak, fiam?

– Melongnak.

– Szép neved van. S tiszta is vagy, mint a tükör, amiről a neved kaptad?

Melong meghajtotta a fejét.

– Igyekeztem kevés csalódást okozni az embereknek... és az isteneknek is.

– Jól van. Menjetez hát végig a sziklák közt, amerre az ösvény vezet. Ha jól látom, a lehullott tömbök nem torlaszolták el egészen az utat. Másszatok át rajtuk, és haladjatok előre. Mire a nap elhagyja a sziklaszirtek csúcsát, keskeny csapás

bukkan föl elöttetek, a jobb kezetek felől. Másszatok fel rajta a hegytetőre. Induljatok!

Csore megszívta az orrát, amely majd elcsöppent a hűvös szélről, s mire kinyitotta a szemét, a bérceken már nem állt senki. Csak a két lófej és Rincsen szeme fürkészte őket, mintha csak búcsúzóul utolsó figyelmeztetést intenének.

– Jó lenne tudni, mit üzennek – sóhajtott fel a szerzetes, amikor végignézett az eléjük tornyosuló kőgörgetegen. Még mindig a kisfiú kezét fogta, az pedig a karjába kapaszkodott.

– Hát akkor, előre! – nógatta őket komoran az öreg, és a sziklatömbök felé mutatott. – Talán át tudunk csúszni köztük.

Agvang azonban újra csak megmakacsolta magát.

– Megőrültetek? A biztos halálba megyünk! Ti hisztek ennek a szakállasnak?! Én hallottam, amit hallottam. Régen a varázslók vagy a piros süvegesek embert is áldoztak démonaiknak és Padmaszambhavanak. Ezek lemészárolnak bennünket is!

– Akkor sincs más választásunk, mint hogy engedelmeskedjünk – válaszolt határozottan Melong, és megindult az öreg nyomában. – Ha itt maradunk, leterítenek valamennyiünket!

– Óh, hogy Sindzse vigyen el minden rablót és piros süveget! Mikor hajthatom már egyszer végre nyugodtan álomra a fejem?

A szakadék szélén

Késő délutánba hajlott a nap, amikor végre megpillantották a sziklatetőre vezető ösvényt. Csore már alig állt a lábán, és a többiek is belefáradtak a szüntelen kapaszkodásba. Tudták azonban, hogy felülről éles szemek figyelik őket, s a legkisebb gyanús mozdulatra dörögni kezdenek a fegyverek. Pihenni sem mertek, pedig már igencsak rájuk fért volna.

A keskeny csapás mélyén fonnyadt bogójú kökénybokrok kapaszkodtak a hegyoldalba, alattuk húsos szirmú, sárga virágok kínálták bibéjüket az elégedetten döngicsélő méheknek. A cserjék ágain kicsi, csíkos, bóbitás fejű madarak csiviteltek, s gyanakodva röppentek a magasba, amikor a kis csapat rátért a felfelé kanyargó útra.

A kislány Melong karjába csimpszkodott, és hagyta, hogy a szerzetes húzza maga után. Egyedül talán fel sem tudott volna hágni az inkább leereszkedésre, mint felmászásra való meredek kaptatón. Közvetlenül a bokrok mellett áldozati halmocska emelkedett, s a mohos kövek közül imákkal telerótt, megsárgult, esőverte lapocskák kacérkodtak a papírlapok sarkát meg-meglebbentő széllel. Úgy tetszett, hogy semmi sem zavarhatja meg a szelíd délután békéjét.

A csúcsra vivő csapás rövidebbnek bizonyult, mint gondolták. Mégis, nem csekély fáradságukba került, amíg fölküzdötték magukat a tetőre. Amikor aztán fölrtek, lerogytak a fűre, és még arra sem maradt erejük, hogy körülnézzenek. Behunyva szemmel feküdtek a széljárta fennsíkon, mint akik örökre ideköltöztek a viharok és kőomlás birodalmába.

A varázslók nem messzire tőlük, egy vihar csavarta fa törzse mellett üdögéltek, fejüket lehajtották, szájuk mozgott, miközben felsőtestük előre-hátra dülöngélt, mintha csak egyensúlyukat veszítették volna. Szemük a zöld fűre meredt, de nem láttak semmit; sem a fűszálak oldalán legördülő édes cseppeket, sem a nedűt kóstolgotó hangyákat.

A kislány úgy érezte, hogy elszállt a félelme, és sajnálni kezdte őket. Esetten gubbasztottak a sebesült törzsű fa alatt, akár a nyomorult koldusok, akik nemcsak alamizsnát kéregetnek, hanem a szemük világát is elveszítették.

A három felnőtt is magához tért ekkorra, és megütközéssel figyelte a varázslók furcsa szertartását.

Hangjuk nem hallatszott, csak törzsük himbálódzott előre-hátra. Egyszerre aztán váratlanul vége szakadt a különös imádságnak. Egyikük halk kiáltást hallatott, mire a többiek abbahagyták réveteg hajlongásukat, és lelkük visszatért a földi világba. Vezetőjük észrevette a kis csapatot, s lassan, fáradt mozdulatokkal feltápászkodott, majd odacammogott hozzájuk. Hosszú, fekete köpenye a bokáját verte, füle eltűnt loboncos haja alatt, s a kisfiút valami óriási, éjszakai madárra emlékeztette, amely inkább sajnálatot, mint félelmet kelt.

Agvang azonban, úgy látszik, egészen másképpen látta a dolgot. Óvatosan egy szirthat mellé húzódott, s kezét mintegy véletlenül egy nagy darab kőre tette, amely ott hevert karnyújtásnyira tőle. Ha kell, leüti ezt a hosszú hajú varázslómestert, s utána beugrik a szakadékba. De olcsón nem adja az életét, annyi szent!

A torzonborz azonban nem mutatott támadó szándékot. Udvariasan meghajolt, amikor közvetlenül melléjük ért, és két sarkára támaszkodva odaguggolt hozzájuk.

– Rgyacsan vagyok – mutatkozott be kellemes, mély, dörmögő hangon. – Így ismer a falvak népe.

– Mintha már láttalak volna – jegyezte meg apó, ahogy figyelmesebben végignézett rajta.

– Lehetséges. Melyik faluból való vagy?

Apó megmondta.

Rgyacsan elgondolkodott.

– A kolostoroknak még a környékét is elkerüljük. A sárga sapkás testvérek hamar gyanút fognak. Lecsapnának reánk. A falvakba azonban bejárunk, noha nem szívesen koldulunk; de néha, télvíz idején, bizony mégiscsak rákényszerülünk. Koplalunk sokat, nagyon sokat. Ez ad nekünk erőt ahhoz, hogy legyőzzük önmagunkat és a világot. Ez segít hozzá a mindenség lényegének a felismeréséhez.

– Én már láttalak – szólalt meg újra az öreg. – Csak nem tudtam, hogy ki vagy.

– Senki sem sejt, hogy kik vagyunk, mindenki azt hiszi, hogy szökött rabszolgák vagy kolduló szerzetesek. Pedig mi a tudatlanság szökött rabszolgái vagyunk, és a tudás forrásához menekülünk.

– Mit akartok hát tőlünk? – kérdezte Melong reménykedve, hátha Rgyacsan megváltoztatta szándékát, amíg ők az ösvényt keresték a szoros alján. – Nem jószántunkból kerültünk a rablók közé. Foglyul ejtettek erőszakkal, hogy váltságdíjat csikarjanak ki értünk, pedig mi még szegényebbek vagyunk a

haramiáknál is. Semmink sincs. Csak akkor kaphattak volna értünk valamit, ha visszaszolgáltatnak a kolostornak. Nektek mit érünk? Még annyit sem, mint nekik!

A hosszú hajú megrázta a fejét.

– Tőlünk nem kell tartanotok. Mi nem ismerjük azt a szót, hogy rabszolga. Minket nem érdekel a bélyeg a válladon. Padmaszambhava előtt nem volt szegény és gazdag. S ti is gazdagok lesztek, ha megtanuljátok a varázslat tudományát!

– Padmaszambhava azonban arra is oktatott, hogy nem lehet a kölest fölfelé cibálni; vagy felnő magasra magától, vagy kurta szárú marad. Az embert sem lehet erőszakkal arra kényszeríteni, hogy olyat tegyen, ami lelke ellenére van.

– Te ismered Padmaszambhava tanait? – kapta fel a fejét Rgyacsan.

Melong bólintott.

– Ismerem.

– Hol hallottál róla?

– India földjén.

A szakállas arca felragyogott.

– Te jártál a szent országban?

Melong remélte, ha okosan viselkedik, talán sikerül megszabadulniuk.

– Ott tanultam egy kolostorban.

A szakállasnak újra elkomorult az ábrázata.

– Szerzetes vagy?

Melong elmosolyodott.

– Az voltam, igaz. De hosszú évek óta az országot járom, és én is a lelkem békéjét keresem, mint te.

– Megszöktél?

Melong vállat vont.

– Én nem így mondanám. Aki nem tartozott sehová, az meg sem szökhethet sehonnan.

– Túl sima a beszéded, szerzetes!

– Pedig az igazság van a szavaimban. Gyerekfejjel kerültem a sárga sapkások közé. Nem volt se apám, se anyám. Amikor fölcseperedtem, Indiába küldtek, hazatértem után pedig fontos feladattal bíztak meg Lhászában. Azóta eltelt néhány év, és én keresztül-kasul jártam Tibetet.

– Nem mégyszó vissza közéjük?

Melong megrázta a fejét.

– Örökre nem. Csak arra köt a szavam, hogy végrehajtsam a feladatomat.

– Amit a sárga sapkásoknak ígértél, nem kötelez semmire. Ha akarod, feloldalak a szavad alól!

– Az alól csak én oldhatom fel magamat. Én azonban teljesíteni akarom, amire kértek. Ha nem tenném, mennyivel lennék különb a rablóknál, azoknál ott, a szakadék fenekén? Aki nem tartja meg az embereknek adott ígérését, az a Buddhának adottat sem tartja meg!

– Ez a beszéd valóban nemes, büszke lélekre vall. Ha ilyen vagy, csakugyan sok megaláztatásban lenne részed a sárga sapkások közt. Nos, mitévő legyek veletek? Elengedhetnélek benneteket, ha nem láttatok volna mindent, s nem tudnátok, hogy ki vagyok. Ha a sárga sapkások tudomást szereznek arról, hogy hol bujkálunk, tüstént hajtóvadászatot indítanak ellenünk – s a feszülten figyelő szakállasokra mutatott. – Ezek pedig nem akarnak mást, csak békét. A világ és a lelkük békéjét. Nem kockáztathatom meg, hogy sárga sapkás megbízóid halomra öljk őket. Ők szelídek már, nem úgy, mint Padmaszambhava idején. Ezért nem engedhetlek szabadon.

Melong keserűen elmosolyodott.

– Nem adlak a lámák kezére, ne félj. Magam sem tartozom többé közéjük! – s leeresztette válláról a kaftánját, majd körbefordult, hogy minden piros süveges jól láthassa Maitréja jelét.

A szakállas kételkedően nézett rá.

– És a többiek? Itt van az öreg. Ő fel is ismert. Mi lesz, ha legközelebb meglát a falujában, engem vagy bárkit közülünk? Vagy itt ez a másik ember. Mernéd-e szavatolni, hogy nem árul el minket?

– És ha magatok közé kényszerítesz? Állandó nyugtalanság lenne az életek, hogy mikor szöki meg valaki közülünk.

Rgyacsan elmosolyodott.

– Megvan annak a módja, hogy Padmaszambhava beköltözzék a szívetekbe. Elhiszed-e, láma?

Melong bólintott.

– Ezért hát úgy határoztam, hogy magunk közé fogadunk benneteket. A gyereket is. Bár ez sok nehézséget okozhat még nekünk. Hidd el, a ti boldogságotokért is teszem!

Melong belátta, hogy vesztett. S arra gondolt, hogy talán maga sem tenne másképpen. Mit jelenthet egy láma ígérete a varázslómestereknek?

Csore nem szólt semmit, s az öreg is némán bámult maga elé. Agvang azonban nem tudta türtőztetni magát, s akkorát ordított, hogy a többiek összerándultak, mintha bogár csípte volna meg őket.

– Hát én nem állok közétek! Nekem feleségem és gyereke van! Előbb eladnak rabszolgának, s szenvedek, mint egy barom; s most, amikor kiszabadulnék végre, rablók kelepécéjébe esem, onnan meg varázslókéba. Nekem

ebből elég! Akkor már inkább öljetek meg! Az legalább véget vet az egésznek!

Melong csillapítóan tette kezét Agvangéra.

– Csak csöndesen. Korai még a halálról beszélni.

– No igen... neked! Mindig is sejtettem, hogy vaj van a fejedben! Hiszen szerzetes vagy. Csak nekem van itt veszténiivalóm, csak nekem! – ezzel felkapta a követ, és a feje fölé emelte. – De legalább előreküldelek Sindzse birodalmába!

Arca eltorzult az erőfeszítéstől, hogy a szakállas fejére sújtsjon.

Rgyacsan meg sem mozdult, csak Agvang szemét kereste. Amikor aztán összeakadt a tekintetük, halkan duruzsolni kezdett, mintha teavíz forrna a kalyiba tűzhelyén.

– Nehéz a kő, nagyon nehéz. Nehezebb, mint a hegy, amely hósípkát visel. Már meggörnyedsz alatta, még emeled, de már lehúzza a karodat, olyan súlyos.

A kisfiú hűledezve látta, hogy Agvang homlokát kiveri a víz, szeme kidülled, arca eltorzul az erőlködéstől.

– Annyira nehéz, hogy már nem tudod emelni. Most leejted!

Agvang kétségbeesetten felordított, a kő kicsúszott ujjai közül, és a háta mögé zuhant.

– Rátészed a kezed, hogy megnézd, nem törött-e el. Hiszen most látod csak, hogy vizeskancsó!

Agvang oldalra fordult, és megtapintotta a kődarab göbörös tetejét.

– Kedves kis kancsóm, csak nem törtelek össze? – majd megsimította a homlokát. – Csak tudnám, hogy miért emeltelek föl egyáltalán?

– Most pedig odaragad a kezed a vízhordó edényhez, és addig el sem bírod venni, amíg fel nem oldalak a parancs alól! Értetted?

– Hát nem ideragadt a kezem? – kacagott szájalmasan Agvang. – Nem is tudom elvenni róla. Hát nem mókás, Csore?

A kisfiúnak könnyek folytak a szeméből, de moccanni sem mert a rémülettől. Hátha a szakállas őt is elvarázsolja!

– Azt kérdezted, nem aggódom-e amiatt, hogy megszöktök? – fordult Melonghoz a szakállas. – Nézz rá! Ha úgy akarom, tíz évig sem kel fel a korsaja mellől. Inkább itt hal meg étlen-szomjan, de el nem mozdul mellőle!

– Úgy véled, rajtam is fog a varázslatod?

Rgyacsan fölényesen elmosolyodott.

– Nem akarlak megszégyeníteni.

– Talán félsz?

Rgyacsan hangosan fölnevetett.

– Tőled? Melyik a kedvenc állatod, szerzetes?

– Mondjuk: a nyúl – felelte Melong.

– Hát akkor mostantól kezdve nyúl vagy! Ugrándozz egy kicsit, kedves nyulacska!

A kisfiú rémülten látta, hogy Melongnak eltorzul az arca, négykézlábra ereszkedik, furcsa szökdécseléssel elindul körbe-körbe, ínyét felhúzza, s ajkai közül torz szótöredékek bukkannak ki.

– Makk-makk-makk...

A varázsló önérzetesen magyarázta Csorénak:

– Ha felébresztem, nem fog emlékezni semmire. Mondd el majd neki, hogy mit csinált. Neked bizonyára elhiszi!

A kisfiú rettenetesen szégyellte, hogy a szakállas csúffá teszi Melongot. Legszívesebben ő is követ ragadott volna, hogy a fejéhez vágja. Tudta azonban, hogy reménytelenül tehetetlen; az ő keze is hozzátapadna a kőhöz, mint Agvangé.

Ekkor azonban váratlan dolog történt. Melong megtorpant ugrabugrálás közben, Rgyacsan felé fordult, és szájából sziszegve törtek elő a szavak:

– Madár vagy, Rgyacsan, óriási madár! Te vagy a Garuda, a madarak uralkodója. Repülj, Rgyacsan, repülj!

A hosszú hajú szeme kifordult; csak a fehérje világított, mint éjszaka a nagy kalapú gombák. Tétován lábujjhegyre emelkedett, szétterjesztette két karját, mintha szárnyak lennének, s lassú futással megindult a szakadék felé. Csore a szája elé kapta a kezét, és már-már maga előtt látta a varázsló zuhanó testét, amikor a hosszú hajúak közül valaki hangosat kiáltott. Rgyacsan azonban ügyet sem vetett társaira, csak csapkodott a karjával, és boldog mosollyal a szakadék pereme felé tartott. Viharvert lebernyege lobogott a szélben, hosszú haja vállát verte.

Az öreg izgatottan harapdálta az öklét, Agvang pedig még mindig „korsajával” volt elfoglalva.

Melong fölegyenesedett, kinyújtotta a karját, és szinte indulattal csattant a hangja:

– Repülni szeretnél, de nem engedlek, Garuda! Hálóba estél, s abból nincs menekvés! – Aztán, valamivel halkabban, még hozzátette: – Szabadulj, ha tudsz!

A hosszú hajú varázslót talán csak egy-két lépésnyi választhatta el a szakadéktól. Melong szavára azonban nyomban megtorpant, karját sem lebegtette többé, hanem olyan mozdulatokat tett, mint a hálóba került küszködő madár: képzelt karmaival tépte a nem létező köteléket, s egyre csak azon igyekezett, hogy leveesse magát az ásító mélységbe.

Melong komoran, minden elégedettség nélkül nézte művét. Homlokán verejték gyöngyözött, lába remegett a szökdécselés okozta megerőltetéstől. A piros süvegesek még mindig a fűben ültek meredten és mozdulatlanul; egy sem mert

felpattanni, hogy vezetőjük segítségére siessen.

A kisfiú megszánta ugyan a varázslót, de elégtételt is érzett. Mégiscsak Melong ereje a nagyobb, Melongé, akit szülein kívül a legjobban szeret! Az ő Melongja nem hagyja magát csúffá tenni!

A varázslómester még mindig ott tépte képzeletbeli hálóját a meredek szélén, amikor végre a hosszú hajúak közül fölemelkedett egy nagy bajuszú, fekete szemű öreg férfi, és Melonghoz lépett. Ugyanúgy lemeztelenítette a vállát, mint az imént Melong. A szerzetes pillantása végigfutott vékony, forradásokkal teli karján, aztán megakadt a lapockáján: ott sötétlett rajta Maitréja jele. A hajdani rabszolgá a fogoly madárként vergődő vezérükre mutatott:

– Ereszd el, láma! Bocsásd szabadon hatalmad hálójába hullt lelkét!

A szerzetes nem szólt semmit, csak letörölte a verejtéket a homlokáról.

– Ne küldd a szakadékba! – folytatta a másik, és a szerzetes finom füle megérezte hangjában a könyörgést. – Szavamat adom, hogy elmehettek.

Melong biccentett, és lehajtotta a fejét. Még egyszer végigsimított homlokán, és halkán odavetette a varázslómesternek:

– Szállj vissza a fészkedre, Garuda!

A mester megfordult, és Melong utasításának engedelmeskedve visszaugrált hozzájuk, majd a szerzetes intésére leroskadta a földre. Aztán végignyújtózott a fűvön, és lehunyta a szemét.

Melong a vén paraszthoz fordult.

– A nap rövidesen lebukik a hegyek mögött. Itt töltjük az éjszakát, apó!

Az öreg kedvetlenül elhúzta a száját.

– Jobb szomszédságot is el tudnék képzelni itt, a szakadék szélén.

Melong az apó karjára tette a kezét.

– Nem lesz semmi bajunk, meglásd. Ne félj, apó. Nem rablók és nem gyilkosok ők.

Ebben a pillanatban Rgyacsan fölébredt. Tétován körülnézett, szeme zavarosan forgott. Először a nyugodtan üldögélő Melongra pillantott, majd társaira és a Maitréjával megbélyegzett öregre, aki még mindig közte és a mélység közt állt, és aggódó tekintettel fürkészte révetegen ocsúdó vezérüket.

A kisfiú előkapta ruhája öbléből kéztörő kendőjét, és megtörölte vele a varázslómester gyöngyöző homlokát. Rgyacsan bágyadt mosollyal köszönte meg a kedvességet, s úgy tetszett, mindent megértett. Melong felé fordította a fejét, aztán nagy erőfeszítéssel felült.

– Legyőztél, Melong. Nemcsak olyan tiszta vagy, mint a névadód, a tükör, hanem vakító is, mint ő, ha visszaveri a napsugarakat. Szégyellem magam.

Melong derűsen ingatta a fejét.

– Nem én győztelek le, Rgyacsan. Hisz mindkettőnkbe Padmaszambhava ereje költözött. Talán a mester lelke ítelt köztünk. És most, kérlek, szabadítsd meg a barátomat!

Agvang még mindig kába mosollyal fogta a követ. Rgyacsan elhúzta nyitott tenyerét a férfi arca előtt, aki abban a szempillantásban magához tért. Eleresztette a követ, és vonásai ismét eltorzultak a haragtól.

– Őljetek meg, vagy engedjétek, hogy visszatérjek a falumba!

Rgyacsan készségesen bólintott.

– Értem, barátom. Éjszakázatok velünk, aztán szabadon távozhattok. Mehetsz, ahová akarsz.

Agvang eltátotta a száját, és előbb Melongra, majd a kisfiúra bámult. Megrázta a fejét, mintha álomból ébredne.

– Én meg azt hittem, hogy...

– Sose higgy a látszatnak! – morogta az öreg, és óvatosan odébb tette Agvang keze ügyéből a követ. – Holnap reggel indulunk, ki merre lát!

A telihold hideg, kékesfehér fényvel világította be a sziklatetőt. A viharverte csenevész fák kemény, fekete árnyékokat vetettek, s ezek a szeszélyes ábrázolatok néha-néha mintha megelevenedtek volna, szinte önálló életre keltek. Ide-oda táncoltak, megpihentek a füvek csúcsán, majd föllibbentek a törzseken. Ott rezegtek az alvók fölött, majd meglebbentették nem létező szárnyaikat, s egy-egy felhő árnyékával összeolvadva eltűntek a gizzagok, cserjék homályos tövében. A hűvösen fúvó esti szél a hold feljövetelekor elpihent, mintha csak holdisten intésére hagyta volna abba egyhangú dalát.

A fennsík üde levegőjében a nagy levelű erősfű mámorítóan illatozott, s az éjszakai madarak halkán pityegtek a lombok közt; a levelek, kacsok zöld színe a közeli nyár eljövetelet hirdette.

A kisfiúnak nem jött álom a szemére. Nyugtalanul fészkelődött puhának nem mondható fekhelyén; ezt az öreg paraszt vetette számára füből és tavalyi szénacsomókból. A varázslók felől suttogás szűrődött feléje. Figyelt, hátha meghallja, miről folyhat odaát a szó, de a piros sapkások távoli beszédéből csak szótöredékek, érthetetlen zsongás ért el a füléig.

Agvang békésen hortyogott, s az öreg és Melong is mozdulatlanul feküdtek, mintha aludnának. Csore azon tűnődött, hogy holnap folytatják az utat Lhász felé. Ha nem jön közbe újabb akadály, hamarosan oda is érkeznek. Összerázkódott a gondolatra, hogy egész további életét kolostorokban kell töltenie, elszakadva a hegyektől, a rétektől és talán Melongtól is. És itt van apó! Apó visszamegy a falujába, és talán soha nem látja többé. Miért éppen öbelé

kellett egy lámának újjászületnie?

Éberem forgolódott, és amikor rájött, hogy egyik oldalán sem tud elaludni, óvatosan feltápászkodott. Hogy föl ne keltsen valakit, köpenyét a vállára terítve, lábujjhegyen ellopakodott a meredek sziklafal pereméig.

A szakadék túlsó karimáját is ezüstösre festette a sugárzás, és odaát is göcsörtös törzsű fák álltak őréséget; árnyékaik szintén fittyet hánytak a természeti törvényeknek, úgyszólván önálló életet éltek. A kisfiú eltöprengett: minden, amit nappali fényben megszoktunk, rejtelmessé változik ilyen holdas éjszakákon, s olyan világ tárul a szemünk elé, amelyen csak álmunkban dereng.

Ekkor halk pissenést hallott. Kissé meghökkent, amikor oldalt pillantott, s észrevette, hogy valaki ott ül a szakadék szélén, lábát a mélységbe lógatva. Meresztette a szemét, és felismerte Rgyacsant. Néhány tétova lépéssel melléje somfordált.

A varázsló fölemelt karral köszöntötte a kisfiút, és elmosolyodott.

– Holdistennek jó kedve van – mondta. – Te sem tudsz aludni?

A kisfiú szótlanul megcsóválta a fejét.

A piros süvegesek vezére helyet mutatott maga mellett:

– Ülj le! Hogyan is hívnak?

– Csore.

– Ülj le, Csore!

A gyerek szorosan Rgyacsan mellé ült, és ő is lelógatta lábát a szakadékba. Valahol alattuk forrás vagy patak csobogott; egészen jól hallotta, ahogy a föld mélyéből kiáramló apró hullámok a forrás vagy patakágy sziklafalához csapódnak.

– Te is Lhászába készülsz? – kérdezte a kisfiút a varázslómester.

– Oda. Én Melonggal vagyok.

– Te vagy hát a feladat?

– Micsoda vagyok?

– Melong említette, hogy valamilyen feladata van, s azt mindenáron végre kell hajtania. Tehát téged akar elvinni Lhászába!

A kisfiú maga sem tudta, miért, de bizalmat érzett a torzonborz varázslómester iránt. Pedig hát irtóznia kellett volna tőle, hiszen megölte a mongol Rincsent, és saját kezével vágta le a fejét. Ámbár hiszen igazságot kellett szolgáltatnia könyörtelenül lemészárolt tanítómestereiért.

– Igen – vallotta be titkát –, nekem Lhászába kell mennem. Melongot onnan küldték értem, mert énbennem született újjá Őszentsége, a meghalt dalai láma!

A piros süveges meglepetten pillantott Csoréra.

– Tehát téged szemeltek ki utódjául?

– Melong azt mondta, hogy bizonyosan engem fognak kiválasztani.

A varázsló nem felelt; a kisfiú kisvártatva így folytatta:

– Eljöttem a falumból. Pedig jó volt ott. De hát így is, úgy is kolostorba kellett volna mennem. Én ugyan nem kíváncsoztam sem Lhászába, sem máshova.

– Hát akkor?

– Melong azt mondta, hogy nem lehet elbújni, hisz’ előbb-utóbb csak rám találnak. Meg aztán Lhászában mégis jobb lesz nekem. Te tudod, hogy mi a dolga egy dalai lámának?

Rgyacsan talányosán elfintorodott.

– Sokat kell tanulnia.

A gyerek türelmetlenül intett.

– Jó, jó, ezt már tudom. Azonkívül?

– Azonkívül? Alaposan kioktatják, hogyan viselkedjék, mik a teendői.

– S mik a teendői?

– Neki kell döntenie, hogy miniszterei miképpen intézzék az ország ügyeit.

– És vajon éntőlem mit kívánnak?

A varázsló rátekintett a kisfiúra, és azt mérlegelte, nem tesz-e kárt a lelkében, ha szemébe vágja az igazságot. Aztán vállat vont, és halkán, közönyös hangon sorolni kezdte:

– Hát, először is... meg kell öletned mindenkit, aki a sárga sapkások ellensége. Bennünket is. Engemet is. Katonákat kell küldened a hegyek és az erdők közé, ahol még élnek piros sapkások, és valamennyiünket ki kell irtatnod a föld színéről.

– Ez lehetetlen! – suttogta Csore ijedten. – Miért bántanálak benneteket? Hiszen ti jók vagytok és igazságosak. Hiszen te magad mondtad, hogy szelídek vagytok, nem akartok mást, csak a világot és a lelketek békéjét.

– Csakhogy akkor már te nem Csore leszel, hanem a dalai láma. És Őszentsége másképpen gondolkodik, mint egy kisfiú!

– De hisz’ akkor más embert akarnak faragni belőlem! Miért gyilkoltnék ártatlanokat? Miért változnék meg annyira?

– Mert akkor majd védelmezned kell a kolostorok hatalmát szolgálók és rabszolgálók fölött. Mert akkor neked is érdeked, hogy mind több és több rabszolga vállára süssék a billogokat... Úgy bizony. És vigyáznod kell arra, hogy Tibet bezárkózzék hegyei és kolostorainak falai mögé. És hogy senki idegen be ne tehesse a lábát az országba. Hát ez mind Őszentsége dolga!

– Én nem dalai láma szeretnék lenni – szólalt meg sokára, sírós hangon a kisfiú.

– Nem? Hát mi?

- Énekmondó.
- Micsoda?
- Énekmondó.
- Miért éppen énekmondó?

– Mert az mindenhova örömet visz. Ahová csak betoppan, mosolyognak az emberek. Előveszik legjobb ruhájukat, és úgy öltöznek, mintha csak ünnepnap volna. Előszedik legjobb ételeiket meg a padlásra dugott pálinkát, és elviszik abba a házba, ahol a vándordalnok énekel. És senki sem beszél bajról, bánatról, elbitangolt jakokról, vérengző farkasokról, mindenkinek meleg a szíve.

- Milyen?
- Teli szeretettel. Én tudom, mert már hallottam énekmondót.
- És miről énekelt?
- Keszár vitézről, az istenek fiáról. Te még sosem hallottad?

Rgyacsan szomorúan megcsóválta a fejét. Csore lelkendezve suttopta:

– Keszár vitéz leereszkedett a földre, és képzeld, ember lett belőle. Nem akart többé isten lenni. Azt mondta az isteneknek: ha már egyszer leküldték a földre, akkor ember is akar maradni. És tudod, amilyen bátor hős volt, megölte a sárkányokat és minden ellenségét. De még akkor sem ment vissza az égbe, mert sajnálta az embereket, segíteni akart nekik.

– Az embereken nem lehet segíteni – vágott közbe komoran a varázsló. – Amit az istenek és Buddha elrendeztek, azon te nem változtathatsz. Ez a világ rendje, ebből nincs szabadulás. Az ember tehetetlen!

– Nem igaz! – válaszolt hevesen a kisfiú, aztán a varázsló füléhez hajolt. – Tudod-e, mit mondott Melong?

– No, ugyan mit?

– Hogy az ember hatalmasabb az isteneknél is! Ha az istenekben lenne egy kis belátás (így mondta), ők imádkoznának az emberek előtt, és nem fordítva.

A varázsló elmosolyodott.

– És te elhitted ezt neki?

– El én.

A torzonborz bujdosó magához szorította a kisfiút, és halkán fölnevetett.

– Maradj csak mindig Melong mellett. És higgyél neki. Ő nem ámít téged.

– Hát valóban szabadon bocsátasz minket?

– Eredjetek utatokra – biccentett a varázsló. – Mi is visszatérünk a rengetegbe. Azt azonban meg kell ígérnetek, hogy nem beszéltek rólunk senkinek. A holttesteket majd megtalálják, és fölismerik bennük a rablókat. Mireánk nem gyanakszik senki, hiszen a láma testvérek is régóta üldözik őket. Te pedig, ha csakugyan dalai láma leszel egyszer, ne hagyd bántani az ártatlanokat. Adj

parancsot, hogy ne háborgassa senki a vadon mélyén megbúvó varázslómestereket. Mi már csak a múltnak élünk. S talán egyszer, ha majd Buddha megalázza a kolostorokat és a kegyetlen nagyurakat, kijövünk az erdőből.

A kisfiú megcsóválta a fejét.

– Tudom, hogy sohasem lesz dalai láma belőlem. Éreznem kellene, ha valaki valóban újjászületett volna bennem!

Az óriási, vörös napkorong már fenn ragyogott az égen, amikor mindannyian útra készülődtek. A varázslómesterek vállukra vették villás ágú puskáikat, és elbúcsúztak Melongéktól.

Rgyacsan is fölkapta fegyverét, s valahová a hajnalszínezte távolba mutatott.

– Arrafelé vannak a kalyibáink. Most, hogy bosszút álltam mestereimért, nyugodt szívvel térhetünk haza. Nem lesz szükségünk többé puskára, hacsak azért nem, hogy leterítsük az erdők vadjait.

Agvang még mindig nem tudta elfelejteni tegnapi rémületét, aggodalmas képpel méregette a varázslómestert. Látszott rajta, szívesen mondana valamit, de nemi tudja, hogy ki merje-e bökní. Végül is megemberelte magát, és halkán megszólította:

– Arra mentek, amerre Dumco tava van?

– Arra – bólintott a varázslómester. – Legalábbis egy darabig – tette hozzá aztán óvatosan.

Agvang nagyot nyelt.

– Arra igyekszem én is. A tó partján van egy falu: ott lettem rabszolga. Most visszamegyek az asszonyért és a gyerekért. Aztán neki az erdőnek!

A varázslómester megérintette a karját.

– Ha akarsz, velünk tarthatsz.

Agvangnak felragyogott az arca.

– Köszönöm.

Aztán Melonghoz fordult, és könnyek fátyolozták a szemét.

– Köszönöm neked is, Melong. Hálás vagyok mindenért. És bocsásd meg, ha terhedre voltam, nélküled nem szabadulhattam volna. Ég veled, Csore! Ha nagy láma leszel, ne feledkezz meg rólam. A Dumco partján tudni fogják, hol keresd Agvangot.

Ezzel magához szorította a kisfiút, és orrát az arcához dörzsölte.

– Buddha áldjon, Agvang! – suttogta Csore, és könnyet morzsolt szét a szemében.

– Buddha áldjon téged is, apó – mondta a volt rabszolga, és megszorította az öreg kezét –, sokasítsa meg a dzomóidat, és adjon békés, boldog öregséget!

A két felnőtt és a gyerek mozdulatlanul állt, amíg a varázslómesterek és Agvang el nem tűntek a messzeségben.

A nap már magasan fenn jatt az égen, és vörös palástját is sárgára cserélte, amikor megpihentek egy széles folyóra hasonlító, hosszúkás tó partján. Szemlátomást jócskán eltávolodtak már a hegyektől; hófödte csúcsaik messziről fehérlettek.

Az ösvény a tó partjára kanyarodott, és az ütött-kopott, vályogból vert révészház mellett szétterült, tisztássá terebélyesedett. Amikor a fővényre tették a lábukat, félszemű, rongyos kaftánú, vénecske férfi csoszogott eléjük, és tisztelettel kinyújtotta a nyelvét.

– Mit óhajtatok tőlem, nagyurak? – kérdezte nyafogó hangon, majd többször, gyors egymásutánban újra kinyújtotta a nyelvét.

Melong megveregette a vállát.

– Egyszerű vándorok vagyunk, révész. Szeretnénk átkelni a tavon.

A félszemű készségesen meghajolt.

– Miért ne vinnélek? – Aztán ravaszkásan hunyorított, és eltűnt a nyafogás a hangjából: – A hágón keltetek át? S megvagytok jó egészségben?

A szerzetes halvány mosollyal bólintott.

– Mert egy halálra ijedt utazó ment erre az imént – folytatta az öreg –, s azzal rémítgetett, hogy tegnap leszállt az égből Tamgrin, a lófejű isten, és szárnyú bosszút állt a rablókon. Még most is ott fekszenek a holttestek a szorosban. Nem láttátok őket?

Melongék kiismerhetetlen arccal hallgattak. A révész ismét rájuk hunyorított, háta kiegyenesedett, s már egyáltalán nem látszott öregnek.

– Azt rebesgette, hogy Tamgrin rájuk döntötte a hegyet! Hej-haj! Megmondtam én mindig, hogy nem lesz jó vége a dolognak. Még az öregapám sem hallott róla, hogy ennyi időnek kelljen elteltie.

– Miről beszélsz? – kérdezte értetlenül a szerzetes.

– Ha bajba kerül az ország, az istenek beavatkoznak az emberek dolgába – bólogatott a félszemű mogorván, és a tavat szegélyező nádas felé mutatott: – Ott a dereglye...! Máskülönben meg szentül hiszem, hogy ha sokáig üresen marad Őszentsége trónja, nagy baj köszönt az országra. Meglásd! Jönnek a járványok, az éhínségek, és jaj lesz nekünk! Hány éve is már, hogy Őszentsége lelke eltávozott közülünk? Talán öt vagy hat? S azóta Amnye rinpócse, hogy áldassék a neve, ott pöffeszkedik a trónon, láma meg sehol. Hát ebből lesz majd a baj! Azt mondják, mert az utasok sok mindent beszélnek, hogy a piros süvegesek már gyülekeznek az erdők mélyén, és azon vannak, hogy közülük valót ültessenek a Lhászai trónra. Ti nem hallottátok?

A szerzetes titokzatosan felvonta szemöldökét. A félszemű arcáról felismerés, őszinte tisztelet sugárzott, ismét hunyorított, és bizalommal folytatta:

– Mert lehet, hogy Tamgrin döntötte rájuk a hegyet, de az utazótól tudom, hogy némelyiküknek golyó ütötte át a homlokát. Arról pedig még az öregapám sem hallott, hogy az istenek puskával lövöldöznenek. Különösen Tamgrin, hiszen el se tudja rántani a ravaszt a lólábával. Én mondom, nagy galiba lesz ebből. S most, hogy Amnye rinpócse a végét járja...

– Mit mondasz, ember? – tört ki a kiáltás a szerzetesből.

– Hogy mit? Hát te hol éltél eddig? Errefelé mindenki tudja, hogy Amnye rinpócse rövidesen elpatkol. Még néhány nap, és a keresők elindulhatnak, hogy valamelyik szerencsefíában fölleljék az ő újjászületett lelkét is.

Melong elsápadt, verejték öntötte el a homlokát, és izgatottan toporgott.

– Sürgősen át kell jutnunk, révész!

– Értem, értem. Abban nem lesz hiba – felelte a félszemű, és ismét lemutatott a tóparti nádasra. – A dereglye készen áll. Gyertek!

Melong megragadta Csore kezét, és húzta volna maga után, a kisfiú azonban nem hagyta. A szerzetes türelmetlenül visszafordult, hogy rákiáltson, amikor ő is észrevette apót. Az öreg ott ült a tó partjára vezető ösvény mellett, és szórakozottan rágcsált egy fűszálat. Puskája most is olyan hanyagul, ferdén lógott a vállán, mint amikor először pillantották meg a borókás szélén.

Melong arcán felhő suhant át, aztán elengedte a gyerek kezét, és visszaballagott apóhoz. Az öreg paraszt nem szólt semmit, csak lassan, nehézkesen feltápászkodott, és valahová messzire nézett, a tavon túlra, hol az Istenek Földje, Lhásza terült el a messzeségben.

– Hát búcsúznunk, barátom? – szólította meg gyöngéden Melong.

Az öreg ránézett, majd Csoréra, és szomorkásan elmosolyodott.

– Az én utam itt véget ért – dörmögte csendesen –, de azért tielőttetek van még jócskán. Nem valószínű, hogy üldözőitek még itt is a sarkatokban volnának, de azért nem árt vigyáznotok. Sok gyanús alak jár-kei a lhászai úton is.

Csore megfogta az öreg kezét, és melegen megsimogatta.

– Nem tartasz velünk, apó?

Az öreg sajnálkozva megrázta a fejét.

– Szétválnak az útjaink, kisfiam. Olyan az élet, mint a kígyó. Te még a fején állsz, és akárhogy is meresztgeted a szemed, nem látod a farkát, ahova én jutottam. Elöttem pedig már nincs semmi, csak ha hátranézek, irdatlan messzeségben a kígyó teste: elfolyt életem. Nincs már neked énreám szükséged, Csore.

– Nagyon hiányzol majd nekem, apó – mondta a kisfiú.

– Itt van melletted Melong. Ő majd gondodat viseli. Nekem a dzomóimra kell vigyáznom, lehet, hogy már el is bitangoltak. A vejeim meg tönkreteszik a házamat, ha nem nézek a körmükre. Sok dolgom van még otthon, Csore.

– Eljövök még hozzád – ígérte a kisfiú, és sírva az öregre borult –, eljövök.

– Vigyázz magadra, kisfiam – motyogta a vénember, és meghatottan simogatta a gyerek hátát –, és látogass meg akkor is, ha te leszel a dalai láma.

– Érzem, hogy nem leszek, de akárhogy is, én visszajövök hozzád – zokogta a kisfiú, és abban a pillanatban halálos bizonyossággal tudta, hogy soha nem lesz belőle dalai láma. Semmi más nem lesz, csak énekmondó!

Melong is megölelte az apót, homlokát az öreg melléhez érintve.

– Buddha áldjon jóságodért, derekasságodért! Remélem, még találkozunk!

S a kisfiú ott kuporgott a lófejfel díszített orrú fadereglye karimáján, egészen addig, ameddig apó alakja el nem tűnt a nádas mögött. Akkor aztán leborult a himbálódzó csónak fenekére, és csak zokogott-zokogott keservesen.

A tó közepén tarthattak, amikor egyszer csak erőszakos hullámok csobbantak a csónak oldala mellett, és valahonnan a havas sipkájú hegycsúcsok felől erős szellőkések csaptak a habokra.

– Még csak ez hiányzott! – morogta a révész, és keményebben megmarkolta az evező nyelét. – Tamgrin alászáll az égből, és rablókra vadászik, a vihar istene meg utána. Nincs ínyemre nekem ez az egész. Azt mondják, azért sújt minket annyira a nyomorúság, mert őszentsége, amíg élt, elzárta Tibetet a külországok elől. Most meg némelyek ki akarják nyitni a határokat. A minap újságolta valaki, hogy kék szemű, fehér képű, szőke idegenek jöttek onnan messziről. Honnan is, na? Hát nem elfelejtettem!

– Indiából? – kérdezte halkán Melong.

– Onnan bizony – derült fel a révész, és hosszú evezőhúzásokkal úgy irányította a járművét, hogy föl ne borítsák a szellőkések. – Az a hír járja, hogy igencsak sokan jöttek onnan, egy ismeretlen, messzi király katonái. És azt is mondják, hogy ha Amnye rinpöcse meghal, az új láma, aki ki tudja, ki lesz, nem engedelmeskedik majd annyira a kolostori uraknak, mint a régi tette. És azzal ijesztgetnek, hogy kinyílnak a határok, s a szörnyű, idegen istenek betörnek ősi földünkre. Még rágondolni is rossz! Hát én úgy vélekszem, hogy ezért haragudtak meg ránk az istenek! Felbőszült Tamgrin is meg Viharisten is, hogy már nem elég jók ők nekünk, újak után áhítozunk. Pedig áhítozik az ördög, elég nekem, ami van. Még tőlük is túllontúl sokat retteg az ember gyereke, nem igaz?

A hullámok egyre magasabbra csaptak mellettük, s a kisfiú ijedten kapaszkodott a dereglye alacsony oldalfalába. Melong töprengve bámult maga

elé. Sejtette, hogy az elmúlt évek alatt nagy változások estek Lhászában. De ha így van, miért nem értesítette Amnye rinpócse? Miért hagyta, hogy annyi ideig kóboroljon egy délibáb után? Talán nem talált reá?

Csak arra riadt fel, amikor az otromba vízi alkalmatosság a nádasba siklott, majd alja a fövénybe ütődött, és a révész kisegítette őket a partra. Amikor Melong zavartan morogta, hogy ha majd legközelebb erre járnak, meghálálja az átszállítást, a félszemű férfiú nagyvonalúan legyintett.

– Szót sem érdemel. Én tartozom tinéktek köszönettel; sok gondot okoztak nekem is Rincenék. Buddha áldjon, csak eredjetek! – dűnnyögte, miközben visszamászott csónakjába. – Még sokat mehettek napnyugtáig! Siessetek csak, ha sürgős a dolgotok. Lhászáig még hosszú az út!

Vége az útnak?

A pirkadat első fényei megcsillantak már a Potala palotájának aranytetőin, amikor a kisleány és Melong a város szélére érkeztek. Melong csizmája még mindig nedves volt a Kiji vizétől, amelyen csak az imént hozta át őket egy révész. A folyó partján fölvert fekete sátrakban messziről érkezett nomádok pihentek. Ezek most valamennyien kicsődültek a partra, hogy elmondják Őszentsége, a még trónra sem lépett dalai láma tiszteletére a hajnali imát, megforgassák imahengereiket, meglengessék imazászlóikat a lágyan fúvó szélben. A kolostorok felől kagylókürtök bújása hallatszott; hajnali istentiszteletre hívta a szerzeteseket.

Csore csodálkozástól tátott szájjal bámulta a nagyvárost. Nem látta még Lhászát, el sem tudta képzelni, hogy ennyi ember élhet együtt. Hogyhogy lépten-nyomon egymásnak nem ütköznek? A folyó partján végig, ameddig csak a szeme ellátott, kétkerekű kordé kordé hátán, mellettük csordaszám heverő dzomók és jakok, köztük asszonyok csiviteltek izgatottan, és gyerekek futkároztak, vagy nagyobbacska legények ballagtak méltósággal, hátukon rúdra akasztott vizesvödrökkel. S mindenütt kiáltozás, nyüzsgés, tülekedés!

Melong meg-megállapodott, hogy apródonként megszokja a zajt, és el ne kábítsa a nagyvárosi láрма. Évek óta nem látta Lhászát, s a vidéki csöndhöz szokott fülét ugyanolyan váratlanul érte most a zsvaj, mint a kisleányét. Végigfuttatta tekintetét a folyó szegélyén, aztán déli irányba intett.

– Arra! Átme gyünk a mészárosok utcáján!

Csore hagyta, hogy Melong megfogja a kezét, és terelje, amerre akarja. Lesütötte a szemét, hogy a járókelők ne vegyék tola kodásnak kíváncsi bámészkodását, pillantása azonban ide-oda járt; itta a sok ismeretlen látnivalót, az udvarokban póznákra akasztva szárított jakbőröket, idő- és esőfehérített állati koponyákat, lefűrészelt szarvakat. Az utca homokjában fekete vagy sötétvörös vérfoltok virítottak, tegnapi vagy korábbi jakhalál nyomai.

A kisleány megérezte a rothadó vér kellemetlen szagát, és elfintorította az orrát, majd elébe tartotta a kendőjét, amikor észrevette, hogy a járókelők is így tesznek. Igyekezett lépést tartani Melonggal, aki ügyet sem vetve a rengeteg érdekes

látnivalóra, leszegett fejfel lépkedett. Mégsem állhatta meg azonban, hogy meg ne zavarja hangtalan sietését, s ki ne elégítse egyre jobban feszegető kíváncsiságát.

– Itt csak mészárosok laknak? – kérdezte lihegve, és úgy kapkodta a lábát, hogy szinte futott a szerzetes oldalán.

Melong a kisfiú kérdésére kizökkent borús gondolataiból, és lassította lépteit. Körülpillantott a véres utcában, aztán maga is elálmélkodott, mintha először látná.

– Bizony – felelte, és magához húzta a lihegő kisfiút –, itt húzzák meg magukat a város szélén. Nem telepedhetnek le odabenn, csak errefelé. Valaha régen, még messzebb, a folyón túl tanyáztak, az erdők alján. Tudod, Buddha tiltotta az állatok megölését, a mészárosok pedig levágják őket, tehát megszegik az ő parancsát. Ebből pedig az következik, hogy nem botránkozthatják meg közellétükkel azokat, akik Buddha ígéje szerint élnek.

A kisfiú eltűnődött, és látszott, hogy továbbra is fűrja valami az oldalát.

– Sehogyan sem értem – bökte ki végül. – A mészárosok nemcsak saját maguknak vágják le a lábas jószágot, mint ahogy édesapám sem magának vágta, hanem az egész falunak!

– Ez igaz. De azért mégiscsak megszegik Buddha parancsát.

– No és a szerzetesek? Ők nem esznek ebből a húsból, amit a mészárosok mérnek ki?

Melong felhúzta a vállát.

– Dehogynem. Miért ne ennének?

– Hiszen tilos!

– Enni nem tilos... csak ölni!

A kisfiú huncutul elmosolyodott.

– Ejnye, de ravaszak a testvérek. Ők maguk nem ölnek, de másoknak megengedik. Így aztán ők nem is vetkeznek, és Buddha sem bünteti meg őket. Csak a mészárosok jutnak poklokra.

– Ők sem jutnak.

– Nem?

– Nem hát. A testvérek imádkoznak értük, hogy megszabadítsák őket a büntetéstől. Ennek fejében pedig húst kapnak. Ha egy mészáros levág egy jakot, akkor az állat egyik combja a kolostoré. A szerzetesek könyörögnek a mészáros lelke üdvösségéért, és a bűn nem bűn többé. Érted?

Csore megcsóválta a fejét, és nem szólt semmit. Hagyta, hogy Melong ismét gyorsítsa lépteit, és vezesse végtelen hosszúnak rémlő sikátorokon át ismeretlen céljuk felé.

A láрма megerősödött, amikor Melong és a kisfiú elérték Pema házát. Ezen a környéken még több járókelő jött-ment; piros palástú, kopasz szerzetesek

csoportjai szaporán igyekeztek a mézárások fertálya felé, a fekete sátrakból kirajzó nomádok pedig zavart arckifejezéssel ólálkodtak a belvárosban, és orrukat piszkálva ácsorogtak egy-egy utcasarkon, hogy megpróbáljanak tájékozódni a kusza nagyváros útvesztőjében.

Melong megkocogtatta Pema ablakát. A kifeszített hártya fakeretén tompán koppantak az ütések, és bentről halk mocorgás támadt. Lépések csozzantak, és valaki harsányan krárogva kitérte az ajtót.

– Ki az? – kérdezte egy álomittas hang, és a hajnali napfény simogatta kopasz fej csak úgy világított az ajtónyílásban.

– Ki az? – ismételte meg a kérdést, és látszott rajta, nem ismeri meg korai látogatóját. – A palotából küldtek?

Melong hagyta, hadd térjen magához egykori házigazdája, majd amikor az többször is megdörzsölte a szemét, közelebb lépett hozzá.

– Nem ismeresz meg, Pema? Melong vagyok.

A templomszolga szeme kerekre tágult, és tátott szájjal csodálkozott. Megragadta az ajtófélfát, hogy el ne essék, aztán hitetlenül suttogetta:

– Melong?! De hisz az lehetetlen!

– Márpedig én vagyok itt. Miért volna lehetetlen?

– Annyi év után – morogta Pema. – Régóta azt beszélük, hogy meghaltál.

– Márpedig élek. És hoztam is valakit.

Pema most pillantott csak a kisfiúra. Arca elfehéredett, térdre vetette magát, és tisztelettudóan kinyújtotta a nyelvét.

– Öszentsége!

– Csak lesz, Pema – intette Melong a maga számára is furcsa módon kedvetlenül. – Bemehetünk?

– Fáradjatok be szerény hajlékomba, gyertek csak – készségeskedett a templomszolga –, a feleségem és a gyerekek épp Sigacében vannak. Legalább senki nem lesz a terhetekre. Azonnal főzök friss teát, és hozom a campát.

Körüülték az asztalt. Melongnak eszébe jutott: ugyanígy kuporgott itt néhány éve is, csak akkor a kisfiú még nem volt sehol. Miután megitta az első kortyokat, Pemához fordult.

– Be kell jutnom a Potalába, méghezá sürgösen.

Pema lesütötte a szemét, és nem válaszolt.

– Hallottam, hogy amióta elmentem, sok minden megváltozott a palotában.

– Hát igen – morogta kelleetlenül Pema –, sok minden.

– Nekem feltétlenül beszélnem kell Amnye rinpócséval, még a mai napon. Mielőbb.

– A rinpócsé nagyon beteg. Azt mondják, hatalmasabb emberek is vannak már

a palotában, mint Amnye.

– Engem ő küldött, és én neki tartozom beszámolni küldetésemről. S ehhez a te közbenjárásodat kérem. Tudom, hogy hívás nélkül nehéz oda bejutni. Csak te segíthetsz.

Pema kiitta a teáját, és felállt.

– Rendben van, Melong rinpócse. Megyek, ahogy parancsoltad. Mindent megteszek, hogy találkozhass Amnye rinpócséval.

Nehezen teltek a várakozás órái. A kisfiú a sarokban ült, és úgy tett, mintha aludna. Néha, rövidebb-hosszabb időre valóban elbóbiskolt, s ilyenkor fölrémlettek előtte a Lhászaiig megtett hosszú út jelenetei. Aztán felriadt, többnyire arra, hogy Melong ideges ujjai dobolnak a hártypapíron, mint a szomorú, nyár végi eső.

Késő délutánba hajlott már az idő, amikor Pema visszaérkezett. Lihegve dőlt a falnak, lerítt róla, hogy szinte futva tette meg az utat a palotától idáig.

– Amint besötétedik – zihálta –, Amnye rinpócse... fogad. Azt üzeni... nagyon örül a vissza... térésednek, bár... már nem hitte, hogy...

– Sokszor magam sem hittem – felelte Melong, és Csore eddig nem hallott keserű zöngét érzett barátja beszédében. Mintha Melong tudna valami szomorút, amit ő még nem sejt. Talán csak nem azt, hogy mégsem lesz dalai láma belőle? Vigasztalja meg, hogy ő ezt éppenséggel nem is tartja olyan nagy bajnak? Legalább visszatérhet isten hírével a szüleihez! Hisz' Melongnak is jut hely az ő falujukban. Talán itt a Potalában el tudják intézni, hogy ne kelljen neki kolostorba menni, és énekmondó lehessen. És talán még el is szerzik egy énekmondóhoz tanulónak. Ha olyan hatalmas úr az az Amnye rinpócse, megteheti, hogy segít rajta!

Amikor a napot már eltakarták a környező hegyek, Pema bezárta vendégei mögött a házikó ajtaját. Úgy haladtak libasorban, egymás mögött, mint régen, néhány évvel ezelőtt, amikor a fiatal szerzetes csodatételre indult. Mennyi minden megváltozott azóta, jóságos istenek! Hova foszlott a halotttélesztő Melong szerzetesnek, a Tükörnek, félelmetes híre? Most ismeretlen, fáradt tekintetű ifjú ballagott egy kisfiú kezét fogva a templomszolga után az egyre erősödő sötétségben, őszentsége, a dalai láma székhelye felé. Legalábbis ezt láthatta volna az érdeklődő, ha bárki is felfigyelt volna rájuk.

Melong tétoválás nélkül lépkedett a régről ismerős belső udvaron, a mécsesek megvilágította halvány, alagútszerű folyosókon át a halkan mormoló szerzetesek közt. A kapuőrök rezdületlen arccal nyitottak utat, amikor Pema apró jelvényfélét

mutatott föl nekik.

A kisfiú bódulatban ment mellette, mintha a túlvilágon járna, mintha valami ódon rege színhelye elevenednék meg a szeme előtt. A falimécsesek kóbor szellemek és kísértetek alakját varázsolták a falra; a faragott istenségek és démonok fenyegetően vicsorogtak rájuk. Erősen szorította Melong kezét, és el nem engedte volna a világ minden kincséért sem.

Miután a legutolsó ajtó is kitérült előttük, Pema úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. A pirosra festett ajtó előtt kopasz fejű szerzetes állt, rápillantott a jelvényre, bólintott, majd kitérta a szárnyakat. Melong arca szürkére fakult, és mélyet sóhajtott: teljesítette hát küldetését!

A szoba sötét sarkában, mécsesektől halványan megvilágított ágyon Amnye rinpócse feküdt; szemét behunyta, viaszsárga bőre szinte rászáradt lefogyott, hústalan arcára.

Pillája nyugtalanul rebbent, amikor meghallotta az ajtó halk nyikorgását, és nagy erőfeszítéssel kinyitotta a szemét. Előbb úgy rémlett, nem is tudja, hol van, aztán fény csillant fakó tekintetében, amikor észrevette Melongot és a kisfiút. A szerzetes hallotta, hogy az ajtó becsukódik mögöttük. Egyedül maradt hát Tibet leghatalmasabb férfiával, a helytartóval, Őszentsége főminiszterével, Amnye rinpócséval!

A beteg öregember nyögve felkönyökölt, s hátát nekidöntötte egy óriási, hímzett párnának. Bátorítóan elmosolyodott, aztán az ágy előtt sorakozó aprócska zámolyok felé intett.

– Ül le, Melong... és te is, kisfiam. Pema hozta a hírt, hogy megérkeztetek. Mielőtt kilehelem a lelkem, Buddha még egy utolsó jó hírrel megörvendeztet. Visszajöttél hát épen, egészségben?

Hangjában annyi álmélkodás csengett, hogy Melong némi büszkeséggel felelte:

– Nem volt könnyű utam, rinpócse, de teljesítettem a feladatot. Minden úgy történt, ahogy kívántad. Megtaláltam a gyermeket, akiben újjászületett Őszentsége lelke. Csorénak hívják. Itt van, rinpócse!

Amnye rámosolygott a kisfiúra is futó, udvarias mosollyal.

– Tudtam, hogy benned megbízhatok, fiam. Ám megvallom, remélni sem mertem, hogy ilyen derekasan helytállsz, hiszen sejtettem, milyen veszélyek fenyegetnek. De talán jobb lenne négyszemközt beszélünk. Nem gondolod?

Melong elámult. Amnye rinpócse nem parancsol, hanem kér?! Mi történhetett a Potalában, amíg ő a végtelen utakat járta?

– Nem tudom, rinpócse – felelte habozva. – A gyermek előtt nincs titkom.

– Legyen akaratod szerint, Melong – bólintott Amnye. – Akkor hát folytassuk.

Nincs sok időm, kedves fiam... No nem azért – emelte föl az ujját –, mintha fontos államügyek elszóltánának, hanem mert rövidesen meg kell jelennem Sindzse, a halottak ura előtt, aki megméri tetteimet. Énnekem végem, Melong!

A kisfiú félni kezdett, és megszorította a szerzetes kezét.

– Már csak néhány napom van hátra. Ezért is örülök érkezésednek, fiam. Adósod vagyok, és mielőtt örökre lehunyom a szemem, még rendezni akarom a tartozásomat.

– Amit tettem, magában rejti jutalmát. Én köszönöm, hogy szolgálatodra lehettem, rinpócse. Örülök, hogy én vezethetem színed elé a dalai lámát.

Amnye aggódalmasan pillantott Melongra, és sietve közbevágott:

– Éppen ezt szeretném tisztázni veled, fiam, éppen ezt... Nos, nem tudom, mégis nem lett volna-e jobb, ha négyszemközt tárgyaljuk meg... de most már mindegy. El kell neked mondanom valamit, Melong, valami fontosat. Amit akkor, négy évvel ezelőtt nem árulhattam el neked. Add csak ide azt a csészét! Hadd igyam ki az erőlevest. Jobb ez minden gyógyszernél. Nekem elhiheted, hiszen magam is tanultam az orvoslást, és most látom csak, hogy mennyit ér a tudományom.

Melong szolgálatkészen teljesítette Amnye kérését. A beteg leplezetlen gyönyörűséggel hörpintett az edényből.

Miért kerülgeti az őszinte szót, mint macska a forró kását? – kérdezte magában a szerzetes. – Csak nem azért, mert a nagy hatalmú főminiszternek nehezére esik az egyenes beszéd?! Csak nem fél tőlem Amnye rinpócse?

Amnye hosszasan szöszmögött a levesével, majd kelleetlenül visszanyújtotta a kiürült csészét Melongnak.

– Hát akkor halljad! Emlékszel-e, Melong rinpócse, arra a régi napra, amikor legutóbb itt jártál a Potalában?

– Minden pillanatára, uram.

– Bevallom, akkor nem az én szívem szerint való szavakat mondtam neked, hanem azokat, amelyekkel a Titkos Tanács bízott meg. A Tanács határozatát közöltem veled, noha magam nem szavaztam meg.

Melong feszülten figyelt. Amnye elakadt.

– Nos hát – folytatta aztán, erőt véve magán –, a Tanácsnak tudomására jutott, hogy őszentsége megürült trónusára a világi főurak olyan lámát akarnak felültetni, akit ők maguk választanának ki. Azt is tudtuk, hogy még köztünk, a Tanácsban is van hívük, megvesztegetett emberük, aki értesíti őket legtitkosabb döntéseinkről. Ha tehát közös határozattal elindítunk valakit, hogy megkeresse Őszentsége újjászületését, ez a megbízottunk, sejtettük, valószínűleg csak célhoz ér, visszatérte már egyáltalán nem várható. Igaz?

Melong nem egészen értette, hogy mire akar Amnye kilyukadni, ezért inkább hallgatott.

– Gyanítottuk, hogy akit útra bocsátunk, szakadatlan életveszélynek tesszük ki. S nemcsak őt, hanem a gyermeket is, illetve azt a kis testet, amelyben őszentsége lelke ismét meglátta a napvilágot. Bizonyosra vehettük: ha nyíltan küldünk el valakit azért a gyermekért, felsülünk.

– Ez nem egészen világos – nyugtalankodott Melong –, hiszen...

Amnye azonban leintette.

– Mindjárt felfogod... Kémeink nekünk is vannak: tudomásunkra jutott, hogy a keleti főurak már ki is választottak egy nemesi családból származó kisfiút, akit a trónra akartak juttatni. Feltételeztük hát, hogy kopóik vagy ők maguk az általunk kijelölt küldött nyomába erednek, követik egészen addig, amíg meg nem találja Őszentsége újjászületését, annak az útmutatónak az alapján, amelyet tőlünk kapott.

– De hiszen minden így is történt – mormolta komoran a szerzetes.

– Be kell látnod, hogy ebben a rendkívül kényes helyzetben a Tanácsnak cselhez kellett folyamodnia. Megtisztelő szerepet osztott ki reád, kedves Melong fiam.

– Szerepet? – kérdezte rosszat sejtve a szerzetes.

– Kitűnő szerepet, amit csak a legmegfelelőbb személy játszhatott el. Figyelemmel kísértem előrehaladásodat, tudtam, hogy kiváló, tudós szerzetes lettél, és bizonyoságot szereztem a Tan és az egyház iránti hűségéről is. Kolostori előjáród csupa jót mondott rólad. Ezért is hívattalak Lhászába. Emlékezz csak vissza: megérkezted, és máról holnapra te lettél a város leghíresebb embere. A halottélesztő! Ez is a Tanács szándéka szerint történt, rinpócse. Azt akarták, hogy a főurak felfigyeljenek reád.

– Engem azzal áltattak: azért, hogy mindenki higgyen nekem, ha megtalálom Őszentsége újjászületését.

– Nos, igen, természetesen. Ezt kellett mondanunk, hogy még te se foghass gyanút. Érdeklünkben állt, hogy őszintén, gátlások nélkül alakítsad a szerepedet. Ezért aztán a derék főurak kupaktanácsát, elsősorban Kalönt, a volt főminisztert, sikerült is elnémítanunk ezzel a csalafintasággal.

– Nem értem, még mindig nem értem – zihált Melong.

– Pedig egyszerű. A főurak, kiváló nemeseink, szentül hitték, hogy te vagy a mi kijelölt keresőnk, s te fogod megtalálni a dalai lámát; következésképpen téged kell követniük, és ezért roppant egyszerű lesz a dolguk.

Melong arca halálsápadtra fakult, s béna nyelvvvel csak ennyit hebegett:

– Tehát merő fortélyból...?

Amnye reszelősen fölnevetett.

– A jó öreg Kalön! És a kövér Semba. Bedőltek egy régi-régi cselnek. Képzelem, milyen képet vághattak, amikor rájöttek, hogy lóvá tettük őket.

– De hát mi az igazság? – kiáltott fel Melong, és nem érezte, hogy a kisfiú rémülten rángatja a kezét. – Mi az igazság?!

– Ejnye, no! – savanyodott el Amnye majomarca. – Hát még mindig nem érted? Mi már régen megtaláltuk az új dalai lámát, és amikor téged elküldtünk, Öszentsége újjászületése már úton volt Lhásza felé! Kalönék meg teutánad eredtek, ahogy vadászputyák úzik a vadat. Te voltál a csalétek, Melong rinpócse!

Melong elszédült, megfordult körülötte a világ. Hányinger kerülgette, undor és felháborodás fortyogott benne, és legszívesebben sarkon fordult volna, hogy kirohanjon a szobából, ki a Potalából, ki Lhászából, s talán még a világból is. Szólni nem tudott, legalábbis semmi értelmeset, csak szélütötten motyogta:

– Akkor hát... akkor...

Amnye újra mosolyra fintorította az arcát.

– Képzelheted, Melong rinpócse, mennyit neveltünk rajtuk. Négy évüket fecsérelték arra, hogy a nyomodban szimatoljanak, ezalatt pedig Öszentsége háborítatlanul gyarapodott a tudományokban és mindenben, ami csak kell. Ők meg ott loholtak a sarkadban!

Melong előtt fölrémlett a végeláthatatlan út, az elmúlt évek alatt megtett tengernyi mérföld, a rengeteg szenvedés, megaláztatás, éhezés és rabszolgaság. S önfeláldozó, hűséges szolgálata mind-mind ezért a koholmányért. Ábrándja most a semmibe foszlott egyetlen pillanat alatt, mint a templomi füstölők füstje, ha az ajtón belibben a friss, tavaszi szél.

– Magam is elfecsérelem néhány évemet! – válaszolta mogorván, talán túlságosan is keményen.

– No és? – kérdezte szemöldökét felhúзва Amnye rinpócse. – Te az egyház szolgálja vagy. A te dolgod az, hogy engedelmesen végrehajtsad, amit előljárod parancsolnak! Nyugodj meg, sokkal nagyobb szolgálatot tettél egyházuinknak, mint ha egy kolostorban üldögéltél volna az elmúlt négy év során.

Amnye rinpócse azonban szíve mélyén nem vehette ennyire könnyedén a dolgot, és nyilván többet is megérezett Melong háborgásából, mint amennyit a szerzetes gondolt, mert igyekezett, amilyen gyorsan csak lehetett, másra terelni a szót.

– Semmivel sem végeztél haszontalanabb munkát, mintha te találtad volna meg Öszentségét, és te hoztad volna Lhászába. A te dolgod legalább olyan fontos volt, mint azoké, akik Öszentsége igazi újjászületését őrizték. Rajtad állt tervünk

sikere.

– De mégsem én találtam meg!

– Kit érdekel az ma már, hogy ki találta meg Őszentségét, és ki hozta Lhászába? A lényeg, hogy itt van, és te is hazatértél, Melong fiam.

– Nem rajtam múlt.

– Hogy érted, fiam?

– És én mindig abban reménykedtem, hogy ott vagytok a közelemben! Amikor azt ígérted, hogy a tibeti állam minden erejével a hátam mögött áll, azt hittem: az igazságot mondod. Még rabszolgasorban, vállamon Maitréja bélyegével is bízam benne, hogy majd megjelenik valaki, és kiszabadít. A tibeti állam ereje... Nevetséges!

Amnye megrándult, amikor a „nevetséges” szót meghallotta, arcán felindulás látszott, de aztán némi habozás után úgy döntött, hogy nem ingerli rendreutasítással a fiatalembert.

– Önbizalmat kellett ébresztenem benned – felelte fanyar mosollyal –, így legalább bátran cselekedtél minden helyzetben.

– Tudod-e, hányszor, de hányszor meghalhattam volna?

– Bizonyára méltó újjászületésben részesített volna Buddha – jelentette ki Amnye kenetteljesen.

Melong lelkében, mint az óriási üstben az utcai szegények leveise, ott kavargott a bánat, a csalódás, a szégyen és a düh. Még hogy Amnye fontosnak tartotta az ő küldetését? Ugyan már! Egyszerűen tűzre szánt szalmabábnak tekintették. Értéktelen, vacak pojácának, akinek az élete nem ér egy hajítófát. A Tanács őt egyszerűen halálra ítélte.

– Mikor érkezett őszentsége a Potalába? – kérdezte mogorván.

– Röviddel az után, hogy te elindultál.

– Miért nem üzentetek, hogy térjek vissza?

– Mert amíg te ezt a fiúcskát kerested, addig minékünk Kalön és társai nyugtot hagytak – mondta Amnye őszintén.

– De miért válnék üdvére az egyháznak és a Tanácsnak, ha én valahol a rabszolgák közt sínylődnék, vagy éppen... vagy éppen megölték volna?

– Most már erre csakugyan semmi szükség. Éppen időben érkezted vissza. Néhány napon belül nyilvánosságra hozzuk, hogy megtaláltuk Őszentségét. És ne hidd, hogy nem kerestettelek. Hónapokkal ezelőtt meghozták már a rossz hírt. Ejnye, talán mégiscsak jobb lett volna, ha négyszemközt beszélünk.

Melongon ekkor a szégyen mindent felülmúló erejű hulláma söpört át. Csore! Szegény Csore! Ő itt csak tulajdon sérelmeit hánytorgatja, elvesztegetett éveit kesergi, s eszébe sem jut, hogy eközben a kislíú mit érez! Ő szakította ki

környezetéből, ő ígérte meg neki a dalai láma trónját, ő a felelős mindenért. Szegény, kicsi Csore! Magához ölelte a gyereket. Ki fogja kárpótolni mindazért, amit elszenvedett és elveszített?

Amnye rinpócse akkor a sápadtan kucorgó kisfiúhoz fordult.

– Kisfiam, ha felnősz, megérted majd, magasabb érdekekért kellett áztatnunk benneteket. Meglásd, kárpótolunk minden szenvedésedért. Egyébiránt mindenképpen jobb, hogy nem maradtál otthon.

– Jobb? Miért? – kérdezte rosszat sejtve Melong, és érezte, hogy gombóc szorítja a torkát.

– Ha jól emlékszem, Khangpának hívták a faludat. Ugye?

Csorénak nem jött ki hang a száján, csak bólintásra futotta az erejéből.

– Nos hát, Buddha magához vette a szüleidet, és az egész falut, fiacskám. Most már bizonyára magasabb rendű újjászületésben élnek, mint eddig Khangpában. Rászakadt a hegy a falura, gyermekeim. Még most is rajta fekszik az egész völgyön. Egy lélek sem menekült meg belőle!

Csore hagyta, hadd csorogjanak végig a könnyek az arcán. Most nem bújt Melonghoz, egyenes derékkal ült, és le nem vette volna a tekintetét a főpapról.

– Halni készülök, Melong rinpócse – mondta ezután még komorabban Amnye.

– Talán még megérem, hogy Őszentsége a trónra lép. Ez lenne számomra a beteljesülés... Tudom, már mozgolódnak némelyek, hogy elfoglalják a helyemet... Bizonyára kijelölték már az új helytartót is. Mióta ágyhoz vagyok kötve, elszállt a hatalmam, mint a füst. De azért annyi még maradt, hogy megjutalmazzam azokat, akik hűségesek hozzám és Buddhához. Halljam, mit kívánsz magadnak és az ő számára, Melong rinpócse... Ha megszívleled a javaslatomat, nem bánod meg. Te tanult ember vagy, sokat tudsz a világról, talán túl sokat is. Válassz ki hát magadnak egy kolostort, amelyiket akarsz, s én megteszlek khampójává. Főláma leszel, Melong rinpócse! Szövegeztess meg a kinevezési okiratot (innen a harmadik szoba), s én tüstént aláírom... Te leszel a legfiatalabb khampo egész Tibetben! Vagy ha ez nincs ínyedre, a Potalában is maradhatsz. Igaz, hogy nem leszel akkora úr, mint ha khampóként egy kolostor élén állnál, de ha ügyes leszel, itt is sokra viheted. Még miniszter is lehet belőled. Nos, időnk rövid, válassz, Melong rinpócse!

Míntha haraggal vegyes undor csillant volna meg Melong szemében, amikor Csoréra mutatott.

– És neki... neki mit szántál?

– A kisfiúról is gondoskodom... Itt marad a Potalában. A legkiválóbb szerzetesek oktatják majd, és Őszentsége közvetlen környezetéhez fog tartozni. Talán még tanácsadó is lehet belőle. Majd keresünk neki valami egészen kiváló

elődöt... Azt mondjuk, hogy valamelyik nemrég elhalt khampo vagy híres remete újjászületése. Gyerekjáték. Mindenki el fogja hinni... Nos, megfelelő mindkettőtöknek?

A kisfiú nem válaszolt; egyre csak potyogtak a könnyei. Melong akkor felállt, és meghajolt Amnye előtt.

– Jóságod megtisztelő, Amnye rinpóce. Hálás vagyok neked kétszeresen is. Megmentettél gyermekkoromban, fölneveltettél, tanítottál. Ám én is feláldoztam négy évemet érted...

– A Tanért! – emelte fel az ujját Amnye. – Elsősorban a Tanért és az egyházért!

Melong nem vett tudomást Amnye figyelmeztetéséről.

– ...ezért kérek tőled egy kegyet. Egyetlenegyet.

– Ki vele! – vetette oda Amnye mogorván.

– Kérlek, adj engedélyt, hogy visszatérhessek Indiába. Abba a kolostorba, ahol a gyermekkoromat töltöttem. S engedd, hogy magammal vihessem a fiút is.

Amnye értetlenül nézte a szerzetest.

– Eldobod, amit ajánlok? A fiú nevében is? Te nem tudod, hogy mit beszélsz, Melong rinpóce!

– Jóvóltodból, uram – felelte Melong, és nem igyekezett, hogy tisztelettudóra váltsa hangját –, négy éve járom Tibet útjait, s egyebet sem látok, mint azt, hogy az emberek élete merő gyötrelem. Halál tizedeli a népet. Nemcsak természeti csapások szedik áldozataikat, hanem a betegségek démonai, a ragályos járványok is. És nincs senki, aki segítene a szenvedőkön. Az imádság ehhez túl kevés. Orvos kellene, aki ki tudja vágni a keléseket, aki ismeri a fűvek, fák és a tűszúrások titkát is. Indiában az angolok...

Amnye ridegen félbeszakította:

– Erről szót se többet! Eredj, ha akarsz. Elismerem, hogy adósod vagyok, és halálom előtt szeretném kiegyenlíteni a tartozásomat. Felforgató eszméidről azonban hallani sem akarok! Egyről ne feledkezz meg, Melong rinpóce! Tibet csak addig marad fenn, amíg idegenek át nem lépik a határait! Ezt így rendelték az istenek! Ha te az idegenek tudására áhítazol, a te dolgod. Sindzse majd ítél fölötted és a gyermek fölött is. Menjetek hát, de tudni sem kívánok semmiről... Fogalmaztasd meg az engedélyt, és én aláírom, de tüstént, még ma, mert holnap talán már késő lesz: meghalok, vagy meggondolom magam. Hiszen talán éppen te leszel az, aki behurcolja az idegenek piszkos tanait az országba, mint valami ragályt... Csalódtam benned, Melong rinpóce, de azért megteszem, amire kérsz! Most pedig hagyjatok magamra, pihenni szeretnék!

Visszarokadt párnái közé.

Melong és a kisfiú meghajoltak, és csendesen lépkedve elhagyták a szobát.

Néhány mécségésnyi idő múlva Melong, Csore és Pema már az utcán voltak, a Potala számlálhatatlan lépcsősora előtt. Melong palástjának öblében ott lapult Amnye rinpócse engedélye, talán az utolsó, amelyet életében aláírt.

Szabad immár az út Indiába!

A kisfiúnak fogalma sem volt róla, milyen is az az idegen ország. Mit tehetett volna az utazás ellen? Szívesebben élt volna itthon, még most is, bár Khangpát és a szüleit örökre eltemette a hegy. Nem maradt azonban senkije, csak Melong, és a szerzetes azt akarta, hogy menjenek.

Melong megérezte a kisfiú szomorúságát. Még szorosabban szorította magához, és vigasztaló hangon beszélni kezdett hozzá:

– Amikor először indultam idegenbe, nekem is majd megszakadt a szívem. Aztán beletörődtem. Majd megszokod te is azt az életet. Elvégre nem is akartál igazából dalai láma lenni. Vagy mégis?

Csore megrázta a fejét.

– Hát akkor meg? Indiában is megtanulhatsz írni, olvasni. Jobb, ha ott oktatnak a tudományokra, mint itthon, a tibeti kolostorokban.

– Én énekmondó akarok lenni! – jelentette ki a kisfiú.

– Ha énekmondó, hát énekmondó – egyezett bele a szerzetes. – Az is lehetsz éppenséggel. Tudom, mennyire megfogta a szíved az az előadás apó falujában. Csak hát az énekmondók tudása múlandó, máskülönben, ha meghalnak, hacsak át nem adják tudásukat valakinek, velük hal az ének is.

– Én megtanulom tőlük – fogadkozott a kisfiú.

– Akkor még mindig csak te tudod. Én arra gondoltam, hogy az énekeket föl kellene írni papírra. Följegyezni sorról sorra, ahogy az öreg énekmondók dalolják őket: Keszár vitéz hőstetteit és a többi történetet is. Hadd olvassa mindenki. Hadd okuljanak belőlük az emberek, akkor is, ha éppen nincs a közelben énekmondó. Hiszen apó falvába is jó, ha minden ötödik évben elvetődik egy. És a hosszú téli estéken nincs jobb, mint behúzódni a sarokba, és olvasni. Ehhez azonban könyv kell! Meg kell tanulnod írni és olvasni, Csore, hogy följegyezhesd a régi-régi regéket és mondákat. Különben egyszer majd mindenki elfelejti őket.

A kisfiú reménytelenül legyintett.

– Mi haszna, ha felírjuk őket? Hiszen mifelénk az emberek nem tudnak olvasni!

– Hát akkor meg kell tanítani őket! Mindenkit meg kell tanítani írni-olvasni! Tanítók kellene Tibetnek!

– Csitt, Melong! – rémült meg Pema a szerzetes hangos szavai hallatán. –

Lhászában a falnak is füle van! S Amnye rinpócse menlevelét könnyen vissza is vehetik tőled!

Melong elhallgatott, és csendben bandukoltak tovább az éjszakába süllyedt város utcáin. A magasban óriási telehold világított, az udvarok kerítései mögül halk mormolás, kacagás foszlányai szűrődtek ki: a kora nyári idő meghozta a lhászaiak beszélgető kedvét.

Épp befordulni készültek Pema házának utcájába, amikor a házsarok mögül két árnyék toppant eléjük: egy testes, kövér és egy magas, vékony. Melong azonnal felismerte őket: Kalön és Semba!

A szerzetes Csore elé lépett, hogy fedezze, Pema pedig óvatosan a házfalak árnyékába húzódott, kihúzta övéből görbe kését, hogy szükség esetén az idegenekre vesse magát.

A hosszabbik árnyék, Kalön, nyugalmasan simogatta lecsüngő bajuszát, hold világította szomorkás szemében ezúttal nem csillant fenyegetés. Karját felemelte, békés üdvözlő mozdulattal.

– Jó estét, Melong! Ne félj, nem rossz szándékból vártunk reád! Búcsúznak tőled, Melong rinpócse!

A szerzetes gyanakodva szemlélte őket, és nem válaszolt.

A nagy bajuszú akkor leengedte a kezét, és a falhoz dőlt.

– Nyugodj meg végre, Melong! A bújócska véget ért. Már nincs miért fenekednünk egymásra. Néhány napon belül új lámát ültetnek a trónusra, te meg a kisfiú, amint hallom, Indiába távoztok.

Melong megdöbbsent. Honnan tudja mindezt Kalön? Hiszen jószerével még meg sem száradt a tus Amnye rinpócse aláírásán.

Kalön élvezte a szerzetes zavarát, és elégedetten fölkacagott.

– Látod, Melong rinpócse, nincs előttünk titok a Potalában. Ne aggódj, nem üldözünk már benneteket. Úgy hírlik, öfelsege új kormányában ismét miniszter leszek, talán főminiszter is. Semba pedig újra khampo lesz. A mi ügyünk ezzel lezárult.

– Akkor hát mit kívántok tőlem? – kérdezte valóban kíváncsian Melong.

– Egyszer beszélgettünk valamiről, szerzetes, Masel kolostorában. Nem tudom, emlékszel-e rá. Hogy ki kell nyitnunk az ablakokat, és be kell engednünk Tibetbe a világ friss levegőjét. Én még mindig ezt szeretném, Melong.

A szerzetes vállat vont.

– Mint főminiszter megteheted. Mi közöm nekem ehhez?

– Megbízható emberekre van szükségem. Olyanokra, akik eligazodnak a külföldi országok dolgaiban. Számíthatsz a támogatásomra, Melong. Indiában pénzre lesz szükséged. Annyit kapsz, amennyit akarsz.

– S mit kell tennem érte?

– Ha hívlak, hazajössz, és tudásodat a tibeti nemesség szolgálatába állítod. Amikor eljön az ideje, és letaszítom trónjáról a lámát... nos, akkor szükségem lesz reád. Eredményesen képviselheted érdekeinket a világ színe előtt.

Melong elgondolkodott. Valamit, valami nagyon fontosat nem értett. Úgy érezte, titok lappang Kalön viselkedése mögött.

– Végül is te vereséget szenvedtél, Amnye rinpócse pedig diadalt aratott ellenetek. A nemesek és a lámák vetélkedéséből, mint mindig, a lámák kerültek ki győztesen. Nem az lesz a dalai láma, akit te választottál, hanem akit Amnye szemelt ki magának. Tehát ő bizonyult erősebbnek. Miből gondolod, hogy valaha is győzni tudsz ellenük?

Kalön elkomorodott.

– Őszinte leszek hozzád, Melong rinpócse. Nagyon őszinte. Te sok mindent nem tudhatsz arról, hogyan alakultak a dolgok a Potalában az elmúlt évek során. Nos, emlékezhetsz, nem sok hiányzott, hogy a hatalmamba kerítselek. Szerencsédre mégsem csaptam le reád, ugyanis épp akkor kiszivárgott a Titkos Tanácsból, hogy te csak csalétek vagy, és az igazi lámát a palotában rejtegetik. Ezután még egy darabig üldöztelek, hadd örvendezzék a vén Amnye abbéli hiedelmében, hogy az orromnál fogva vezethet. Közben azonban már annak a készületein munkálkodtam, hogy az új jelölt egyszer csak szép csöndesen visszaadja lelkét Buddhának, és ismét testet cseréljen: akkor aztán a ravasz rinpócse kezdeteként volna mindent előlről. Már-már sikerült is eltenni láb alól azt a pocakost, aki ennek a kis lurkónak a nyomába sem érhet, hanem hát...

– Mi bírt jobb belátásra, Kalön? – sürgette Melong, amikor a bajszos talányos képpel elhallgatott. A hajdani főminiszter hatásos szünet után így folytatta:

– Nos, igen. Fölkeresett Amnye embere, és közölte, hogy a rinpócse magához kéret a Potalába. S Amnye akkor olyan értesüléseiről tudósított, amelyek meghátrálásra készítették.

– Téged? – hitetlenkedett Melong.

Kalön bólintott.

– Igen, Melong, engem. Amnye rinpócse kétségbeejtő híreket kapott, és ezeknek igazságához nem férhet kétség. Azt jelentették, hogy Kína földjén lázadás tört ki, és elkergették a kínai császárt. Hogy a csürhe mindenfelé elégedetlenkedik, az urakra támad, elveszi és úgy bitorolja a vagyonukat meg a földjüket, mintha bizony őt illetné. És nemcsak Kínában lázadónak, hanem Mongolországban is. Égnek a kolostorok és a nemesek házai! A paraszt és a pásztor ott is földet és jószágot követel, nem akar többé a kolostor és a nemesek birtokain dolgozni... És amikor mindez tudomásomra jutott, egytetőttem

Amnyével: fel kell hagynunk viszálykodásunkkal! Az egyháznak és a nemességnek össze kell fognia, mert különben valamennyiünket elsöpörnek a zendülők. Nem szabad, hogy szétforgácsoljuk erőinket az egymás elleni küzdelemben. Majd ha ismét lerázhatatlanul a parasztok és a rabszolgák nyakán tartjuk már a lábunkat, és biztosak lehetünk benne, hogy a mi hatalmunk nem rendül meg, mint azoké ott, Kínában és Mongolországban, akkor megint vetekedhetünk, melyikünk választottja legyen a dalai láma! Ezért hát Melong rinpócse, Amnye és jómagam szövetséget kötöttünk.

Melong kesernyésen elmosolyodott.

– Értem, Kalön. S azt óhajjtátok, hogy álljak a ti oldalatokra a parasztok és a pásztorok ellen.

– Annál is inkább, mert már itt is fertőz a ragály. Kelet-Tibetben a felkelők megrohanták a kolostori raktárakat, és szétosztották a gabonát. Azt óbégatták, hogy a szerzetesek csak híznak, amíg ők éhen vesznek. Egetverő gazság! S ki tudja, hogy még mire nem vetemednek? Ha velünk tartasz, Melong rinpócse, még sokra viheted. Miénk a jövő! Nemcsak a parasztokat rendszabályozzuk meg, hanem a lámákat is!

Melong újra megfogta a kisfiú kezét.

– Ne számíts rám, Kalön! Ha átléptem a határt, levetem a szerzetesi köntöst. Én is tudom, mire van szüksége Tibetnek... És szintén szövetségeseket keresek, csakhogy én nem a kolostorokban és nem is a gazdagok házaiban... Ez a nyomorult nép nemcsak testi javakban lát hiányt, hanem szellemiekben is. Tibetnek orvosok és tanítók kellene. Fényre van szüksége, Kalön, a tudás világosságára! Hogy valóban kiállhasson a világ elé!

– Te is zendülő vagy, Melong rinpócse? Megzavarta lelked néhány forrófejű rebellis, az alja nép bujtogatója? A felforgatók bérence vagy?

Melong szomorúan megingatta a fejét.

– Sajnos, nem vagyok forradalmár, Kalön. Én már nem tudok kibújni a bőrömből, de hiszek benne: lesznek, akik visszatérnek, hogy megteremtsék az új Tibetet.

Csore érezte, hogy Melong megszorítja a markát.

Kalön akkor kiköpött, és ellökte magát a faltól.

– Csalódtam benned, Melong. Különbnek hittelek. Hát akkor eredj csak a parasztjaid közé. A mi útjaink örökre elválnak. És ha újra találkozunk, nem lesz benne köszönet!

Amikor egy késő nyári reggelen felzúgtak a kagylókürtök a Potala-dombon és Tibet minden kolostorában, hirdelve, hogy új dalai láma ült Tibet trónusára, egy

piros palástú szerzetes és egy selyemkaftános kisfiú lépte át a tibeti-indiai határt.

A kisfiú a szerzetes kezét fogta, amint végigballagtak az első indiai falu utcáján. S csupán az útkanyarban feléjük bandukoló, fatörzseket szállító elefántok trombitálását hallották, fülükben nem visszhangzott a kagylókürtök riogása.

KÉSZÍTETTE - SANGWA

2015